

Analiza organizacyjno-
finansowa oświaty
Gminy Czarne,
woj. pomorskie

2026 rok

Spis treści	
Wstęp.....	3
Metryczka Gminy	5
Demografia Gminy Czarne w kontekście oświaty.....	6
Proces likwidacji SP w Krzemieniewie	7
Symulacja liczebności placówek szkolnych	8
Dochody i wydatki łączne a wydatki oświatowe w latach 2024-2026 (plan)	11
Dochody szkół i przedszkoli	16
Analiza potrzeb oświatowych Gminy Czarne na 2026 rok	16
Wydatki placówek oświatowych a naliczone potrzeby oświatowe.....	19
Oddziały przedszkolne	20
Podsumowanie wydatków subwencjonowanych i niesubwencjonowanych, w tym inwestycyjnych, placówek oświatowych	21
Porównanie wydatków subwencjonowanych szkół z naliczonymi w 2026r. potrzebami oświatowymi.....	22
Planowane wydatki ogółem (subwencjonowane i niesubwencjonowane) szkół podstawowych w 2026 roku oraz źródła pokrycia.....	23
Planowane wydatki ogółem w 2026 roku przedszkola oraz źródła ich pokrycia.....	25
Dochody działów 801 i 854 w latach 2024-2026	25
Stopień pokrycia wydatków oświatowych działu 801	26
Liczba uczniów w placówkach oświatowych.....	29
Przykładowa kalkulacja: liczba uczniów w oddziale a wysokość naliczonych potrzeb oświatowych (dane rok 2026).....	31
Porównanie średniego kosztu kształcenia w przeliczeniu na 1 ucznia - dziecko	32
Struktura zatrudnienia w placówkach oświatowych. Liczba uczniów na etat nauczycielski	34
Godziny ponadwymiarowe a realizacja art. 30 KN	38
Godziny ponadwymiarowe realizowane przez nauczycieli [projekt na 2026/2027]	38
Średnia liczba uczniów na etat nauczyciela.....	39
Organizacja edukacji publicznej - podstawy prawne i działania praktyczne	40
Liczba uczniów w klasie, podział na grupy.....	43
Świetlica szkolna	43
Klasy łączone	44
Biblioteka	44
Zajęcia rewalidacyjne.....	45
Zakres pracy psychologa i pedagoga	45
Obowiązkowe zatrudnianie nauczycieli specjalistów	45
Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne	46
Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze	46
Nauczyciel wspomagający	46
Zajęcia z zakresu PPP	47
Uczeń dysfunkcyjny, niepełnosprawny.....	47
Realizacja art. 42 ust. 2 pkt 2 Karty Nauczyciela.....	48
Analiza arkuszy organizacyjnych.....	49
Analiza arkusza organizacyjnego Szkoła Podstawowa im Danuty Siedzikówny ps. Inka w Czarnem na rok szkolny 2026/27	49
Analiza arkusza organizacyjnego Szkoły Podstawowej w Wyczechach na rok szkolny 2026/2027.....	52
Analiza arkusza organizacyjnego Przedszkola Samorządowego w Czarnem na rok szkolny 2026/27	55
Wskaźnik wykorzystania powierzchni klasowych w roku szkolnym 2025/2026.....	56
Dowożenie uczniów	57
Pracownicy niepedagogiczni.....	59
Podsumowanie i rekomendacje	62
Strategia Rozwoju Gminy Czarne do roku 2032 przyjęta w roku 2024.....	62
Uwagi na marginesie analizy finansowo-organizacyjnej szkół.....	62
Rekomendacje	62

Przykładowe dokumenty – rozwiązania problemów organizacji oświaty w innych jednostkach samorządu terytorialnego.....	65
Serwis samorządowy PAP.....	89

Wstęp

Niniejsza analiza organizacyjno-finansowa placówek oświatowych została zlecona Instytutowi Bezpieczeństwa Biznesu Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie przez Burmistrza Miasta i Gminy Czarne w 2026 roku. U podstaw tej decyzji leżała troska o prawno-organizacyjne i finansowe fundamenty funkcjonowania gminy jako jednostki samorządu terytorialnego, w tym szczególnie o wysokie nakłady konieczne na szeroko rozumianą oświatę i wychowanie.

Dokument ten stanowi funkcjonalną i finansową ocenę placówek oświatowych, obejmującą zarówno analizę ich funkcjonowania w ciągu ostatnich trzech lat, jak i projekcję organizacyjną na kolejne lata, w tym wynikające z niej obciążenia finansowe oraz kalkulacje działania szkół w różnych wymiarach – zarówno w zakresie zadań finansowanych z subwencji oświatowej, jak i tych finansowanych z budżetu gminy. Analiza uwzględnia również ogólnie niekorzystne prognozy demograficzne.

Celem opracowania jest dostarczenie władzom samorządowym niezależnej, zewnętrznej, eksperckiej odpowiedzi na pytanie, w jakim kierunku należy wprowadzać konieczne i możliwe prawnie zmiany w organizacji pracy szkół, tak aby zrationalizować sposób ich działania i zatrudnienia, a tym samym finansowania, co w efekcie

powinno zmniejszyć poziom zaangażowania środków własnych gminy. Wyniki analizy będą mieć znaczenie przy przygotowywaniu podstaw pod ewentualne zmiany organizacyjne, przy realizacji i nowelizacji budżetu gminy oraz podczas akceptacji arkuszy organizacyjnych szkół. W opracowaniu opisano mechanizmy organizacji pracy szkół oraz finansowania oświaty, przy czym obserwacje dokonano w oparciu o analizę dokumentów. Racjonalizacja kosztów działania oświaty wymaga modyfikacji mechanizmów organizacyjnych, jak również wdrożenia instrumentów controllingu i kontroli. Nie jest to proces łatwy – zarówno z uwagi na jego złożoność, jak i możliwe społeczne oraz polityczne konsekwencje na poziomie lokalnym – a jego pełne efekty nie są natychmiastowe. System oświaty funkcjonuje w cyklach, jednak brak podjęcia proponowanych zmian w planowaniu skutkować będzie dalszym wzrostem obciążenia budżetów samorządowych, a doświadczenia ostatnich lat pokazują, że znaczna część kosztów nie jest refundowana z budżetu państwa.

Trudna sytuacja finansowa oświaty jest faktem powszechnie znanym. Wiele organizacji samorządowych wielokrotnie wyrażało sprzeciw wobec przerzucania na gminy rosnących kosztów utrzymania szkół, niewystarczającego poziomu subwencji oświatowej oraz braku uwzględnienia głosu samorządów przy wprowadzaniu zmian prawnych i prowadzeniu negocjacji ze środowiskami pracowników oświaty. Przykładem takich działań jest Raport Związku Miast Polskich dotyczący finansowania oświaty w latach 2004–2018, który jednoznacznie wskazuje na konieczność przeprowadzenia rzetelnej debaty nad systemowymi zmianami w tym obszarze. Postulat ten samorządy zgłaszają od wielu lat podczas prac Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego oraz na konferencjach branżowych. Również eksperci, publikując swoje analizy i postulaty, konsekwentnie wskazują na potrzebę gruntownej oceny funkcjonowania systemu oświaty, jednak do tej pory bezskutecznie.

Analizy wykazują, że w ostatnich latach znacząco wzrosła luka pomiędzy kwotą subwencji oświatowej (potrzeb oświatowych) a bieżącymi wydatkami jednostek samorządu terytorialnego na edukację. Przyczyną tego był brak ustawowej gwarancji wysokości subwencji, niedoszacowanie środków na wdrożenie reformy edukacji oraz brak wystarczających funduszy na pokrycie podwyżek dla nauczycieli. Według wspomnianego raportu, tylko w latach 2017–2018 koszty niedoszacowania i zmian w systemie oświaty wyniosły łącznie 6,6 mld zł. Największe obciążenie stanowiło utworzenie ponad 25 tysięcy nowych oddziałów w szkołach podstawowych i zatrudnienie 20 tysięcy dodatkowych nauczycieli, co doprowadziło do znacznego spadku liczby uczniów przypadających na jeden oddział i nauczyciela. Zaniżenie środków na płace nauczycieli tylko w latach 2017–2018 wyniosło co najmniej 1,4 mld zł, a nieobjęte subwencją wydatki majątkowe wzrosły o 5 mld zł. Luka finansowa w oświacie osiągnęła wówczas 23,45 mld zł, a otrzymana subwencja pokrywała zaledwie 85% kosztów wynagrodzeń.

Samorządy zwracały również uwagę, że podobny mechanizm zastosowano przy kolejnych podwyżkach dla nauczycieli w 2020 roku, co spotęgowało wcześniejsze niedoszacowania. Dodatkowym problemem była konieczność sfinansowania podwyżek dla pracowników administracji szkolnej, wynikających ze wzrostu płacy minimalnej, co – zdaniem samorządów – powinno być również uwzględnione w subwencji. W maju 2019 roku te stanowiska samorządów znalazły potwierdzenie w wynikach kontroli NIK pt. „Zmiany w systemie oświaty”. NIK stwierdziła, że Minister Edukacji Narodowej w latach 2016–2018 nierzetelnie przygotował i wdrożył reformę, nie przeprowadzając kompleksowych analiz finansowych i organizacyjnych, nie posiadając wiarygodnych danych o kosztach reformy, liczbie nauczycieli przeszkolonych z nowej podstawy programowej, stanie przekształceń gimnazjów czy liczbie uczniów w podwójnym roczniku. NIK podkreśliła również brak ujęcia procesu reformy w planach działalności MEN oraz nieprawidłowości w zawieraniu umów z ekspertami. W latach 2014–2018 wydatki oświatowe wzrosły o 12,1%, podczas gdy subwencja jedynie o 6,1%, co przełożyło się na wzrost rozbieżności finansowej do poziomu ponad 28 mld zł. Aż 34% szkół objętych kontrolą odnotowało pogorszenie warunków nauczania, w połowie z nich zmniejszyła się liczba zajęć pozalekcyjnych, a w 59% szkół podstawowych nie zapewniono bezpieczeństwa uczniom, co wiązało się z trudnościami organizacyjnymi i lokalowymi.

Rok 2025 jest szczególnie z uwagi na częściową zmianę przepisów dotyczących finansowania samorządów, które objęły także sektor oświaty. Mimo że nadzieje środowisk samorządowych były znacznie większe, sam fakt dostrzeżenia ich potrzeb można uznać za pozytywny. Obecnie trwa okres testowania nowych rozwiązań budżetowych, a w przyszłości należy oczekiwać dalszych zmian. Niezmienna pozostaje jednak konieczność ostrożnego, przemyślanego planowania lokalnych działań oświatowych.

Eksperti Instytutu Bezpieczeństwa Biznesu Sp. z o.o. – posiadający wieloletnie doświadczenie w zarządzaniu jednostkami samorządu terytorialnego, finansami publicznymi i oświatą, a także w kierowaniu przedsiębiorstwami – przeanalizowali dostarczoną dokumentację, korzystając również ze źródeł zewnętrznych. Opisali oni najważniejsze elementy lokalnej struktury oświatowej, identyfikując niekorzystne uwarunkowania finansowe oraz wskazując potencjalne rezerwy możliwe do wykorzystania. Mamy nadzieję, że przedstawione rekomendacje pozwolą na wdrożenie działań strukturalnych i organizacyjnych, które umożliwią bezpieczne i racjonalne z punktu widzenia finansów samorządowych zarządzanie tą istotną społecznie sferą życia gminy.

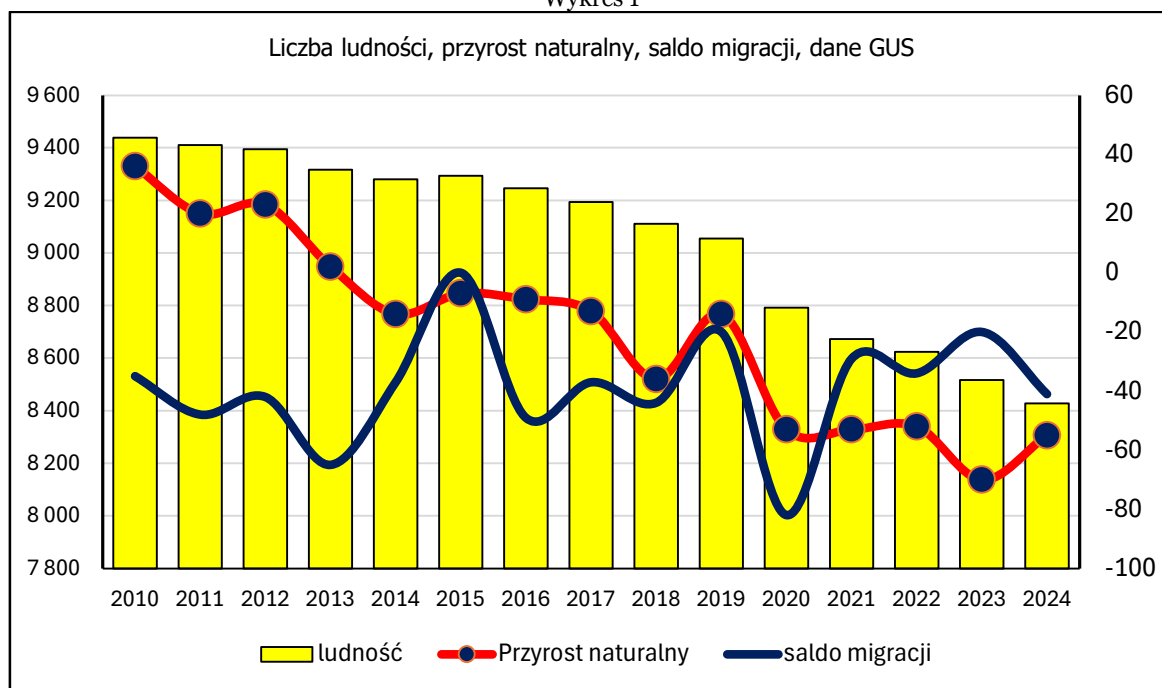
Instytut Bezpieczeństwa Biznesu Sp. z o.o.
Warszawa
Email: jacek@ibb.com.pl

Metryczka Gminy

Gmina Czarne, woj. pomorskie, miała na koniec 2024 r. 8427 mieszkańców, z czego 51,3% stanowiły kobiety. W latach 2010-2024 liczba mieszkańców zmalała aż o 10,1% (!). Średni wiek mieszkańców wynosił 42,5 lat i był porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa. Mieszkańcy zawarli w 2024 roku 27 małżeństw, co odpowiada 3,2 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Było to **znacznie mniej** od wartości dla województwa pomorskiego oraz znacznie mniej od wartości dla Polski.

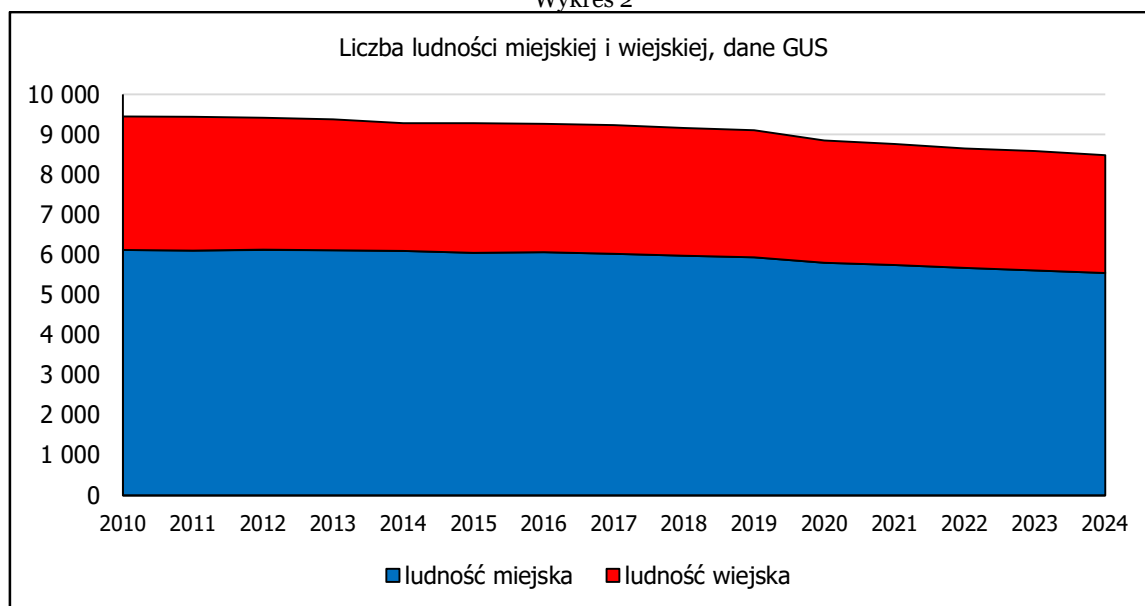
Gmina ma od roku 2014 **ujemny przyrost** naturalny. Na 1000 ludności Gminy Czarne przypada 11,55 zgonów. Jest to **znacznie więcej** od wartości średniej dla województwa pomorskiego. Od roku 2010 w gminie jest notowane **ujemne saldo migracji**. Oznacza to, że więcej osób się z niej wyprowadza niż do gminy wprowadza.

Wykres 1

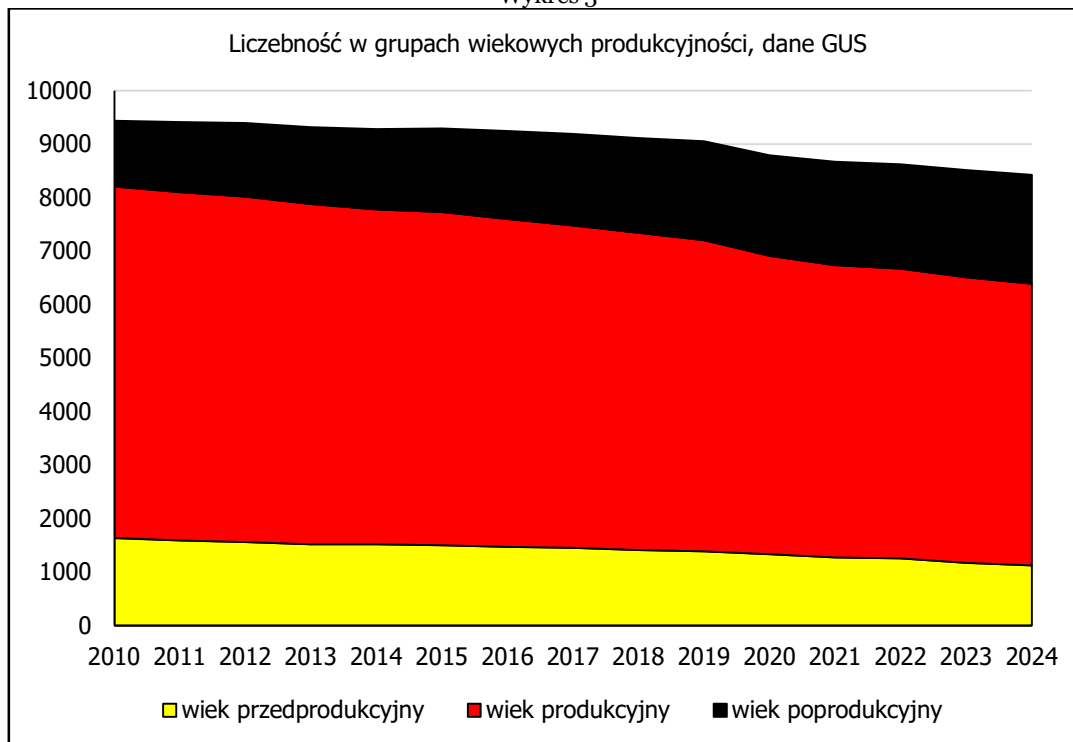
Spadek liczby mieszkańców w gminie bardziej zaznacza się w przypadku miejscowości wiejskich.

Wykres 2

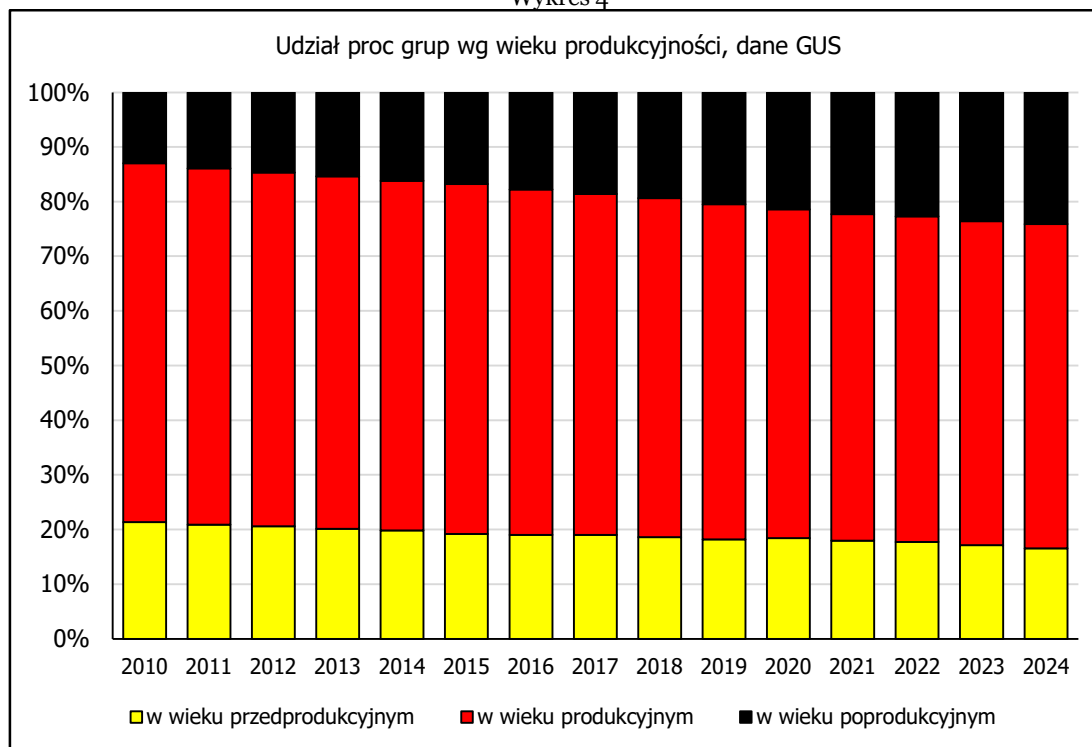

W strukturze wiekowej mieszkańców zaznacza się wyraźny trend wskazujący na **starzenie się populacji**. Rośnie liczba mieszkańców w wieku 60 i więcej lat, maleje natomiast grupa 0-14 lat.

Wykres 3

Wykres 4

Podsumowując, zachodzące w Gminie Czarne procesy demograficzne są niekorzystne w odniesieniu do oświaty, jak i do budżetu. **Liczba uczniów będzie spadać w kolejnych latach.** Brak zmian strukturalnych i organizacyjnych będzie wymagać sporego zaangażowania budżetu gminy w finansowanie oświaty. Jednocześnie **proces starzenia się populacji będzie wymagać większych nakładów na obsługę tej grupy mieszkańców, w aspekcie opieki zdrowotnej, opieki socjalnej, społecznej itd.**

Demografia Gminy Czarne w kontekście oświaty

Dane demograficzne mają fundamentalne znaczenie dla strategii prowadzenia polityki oświatowej w każdej gminie. Szczegółowa analiza danych demograficznych (w tym urodzeń i migracji) pozwala na racjonalne

podejmowanie ważnych decyzji, mających istotne znaczenie dla organizacji systemu edukacji, nakładów inwestycyjnych w tym obszarze czy polityki kadrowej.

Zmniejszająca się liczba uczniów powoduje obniżenie kwoty potrzeb oświatowych w gminach. Oprócz niżu demograficznego do zmniejszania liczby dzieci w szkołach przyczyniają się również migracje (formalne z wymeldowaniem), jak i nieformalne (bez wymeldowania). Kłopoty demograficzne poszczególnych gmin, problemy z obniżającą się liczbą uczniów w szkołach i oddziałach mają nie tylko znaczący wymiar finansowy, ale również społeczny. Powodują konieczność podejmowania przez samorządy niepopularnych decyzji dotyczących likwidacji małych szkół, obniżania stopnia organizacji czy przekazywania małych szkół stowarzyszeniom. Spadek liczby uczniów i wcześniejsza reforma oświatowa (likwidacja gimnazjów) sprawiły, że samorządy, które nie zdecydowały się na zmianę sieci szkół, mają coraz większe problemy z pełnym wykorzystaniem powierzchni obiektów i zasobów szkół.

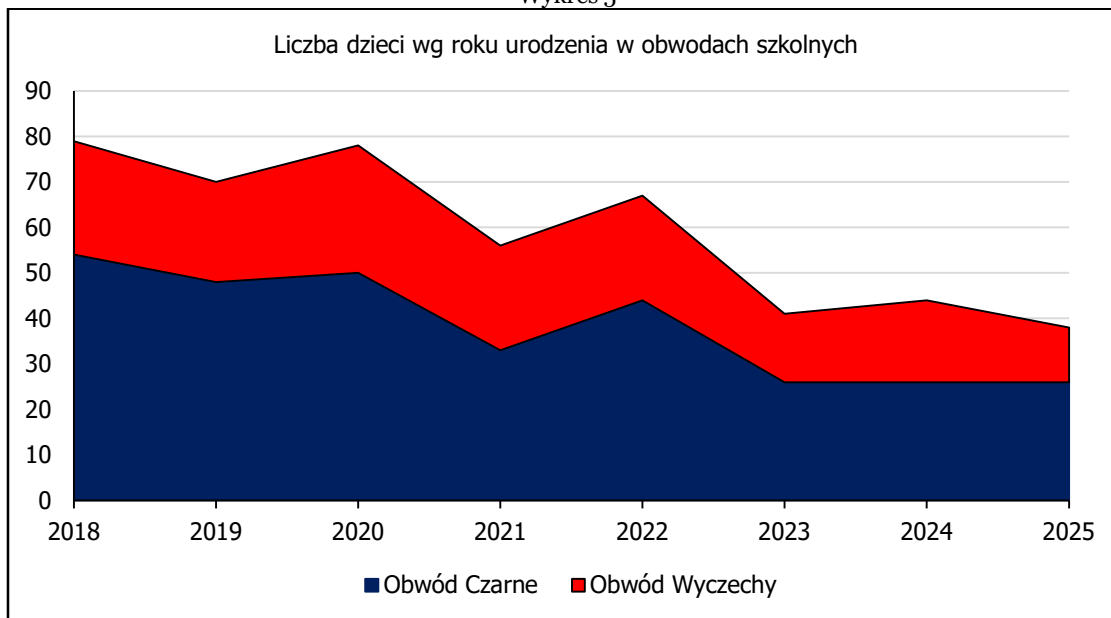
Dane demograficzne dla Gminy Czarne przedstawia poniższa tabela opracowana na podstawie informacji otrzymanych z Urzędu Miasta i Gminy. Liczba urodzonych w latach 2018-2025 ma istotne znaczenie w kontekście prowadzenia polityki oświatowej. Dokładna analiza demograficzna na poziomie przyporządkowania do określonego obwodu szkoły pozwala na podejmowanie ważnych decyzji dotyczących organizacji sieci szkół i przedszkoli, ich wielkości, stopnia organizacji, nakładów inwestycyjnych, itp.

Tabela 1 Liczba zameldowanych – wg urodzeń w latach 2018-2025 w obwodach szkół Gminy Czarne

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Obwód Czarne	54	48	50	33	44	26	26	26
Obwód Wyczechy	25	22	28	23	23	15	18	12
razem	79	70	78	56	67	41	44	38

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UMiG Czarne. Dane dla obwodu Wyczechy łącznie z d. obwodem Krzemieniewo (dane UMiG)

Wykres 5

W latach 2018-2025 w obwodach szkół podstawowych Gminy Czarne rodziło się od 79 do 38 dzieci rocznie. Następuje wyraźny spadek ilościowy w tym obszarze. **Obserwowany trend jest niekorzystny. W kolejnych latach do szkół będzie uczęszczać coraz mniej uczniów.**

Proces likwidacji SP w Krzemieniewie

Widząc narastający problemy w zakresie demografii i finansów organy Gminy przedsięwzięły ważne kroki zaradcze.

Rada Miejska w Czarne Uchwałą nr 0007.22.2019 z dnia 2r marca 2019 r. ustaliła plan sieci publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Czarne oraz określiła granice obwodów tych szkół od dnia 1 września 2019 roku, przyporządkowując poszczególne miejscowości do obwodu danej szkoły. Plan ujmował trzy obwody: SP w Czarne, SP w Wyczechach oraz SP w Krzemieniewie.

W dniu 24 listopada 2025 r Rada Miejska w Czarne podjęła uchwałę nr 0007.75.2025 w sprawie zamiaru likwidacji Szkoły Podstawowej w Krzemieniewie. Powodem podjęcia uchwały były problemy demograficzne, spadek liczby mieszkańców ze względów migracyjnych i liczby urodzeń. Dla bezpieczeństwa wydatkowania środków publicznych potrzebne było dostosowanie sieci placówek szkolnych do realnych potrzeb wynikających z niekorzystnych warunków demograficznych. W uzasadnieniu zwrócono również uwagę, że wiele rodzin zameldowanych w Gminie nie zamieszkiwało w niej na stałe oraz, że np. w roku 2018 jedynie 30 % dzieci, które powinny uczęszczać do lokalnego oddziału przedszkolnego, robiło to. Jednocześnie rodzice niejednokrotnie

przenosili swoje dzieci ze szkoły obwodowej do SP w Czarnem. Na skutek różnych przyczyn w latach 2019-2021 jedynie 34 % dzieci zameldowanych uczęszczało do lokalnej placówki.

W dniu 1 grudnia 2025 Burmistrz Gminy wysłał do Pomorskiego Kuratora Oświaty wniosek o wyrażenie opinii w sprawie likwidacji szkoły. W odpowiedzi na pismo Kuratora z 22 grudnia przekazano 14 stycznia 2026 r. dodatkowe informacje odnoszące się do skutecznego zawiadomienia rodziców uczniów o zamiarze likwidacji SP w Krzemieniewie.

W rezultacie analizy wszystkich danych Kurator Pomorski w dniu 6 lutego 2026 zaopiniował pozytywnie zamiar likwidacji szkoły z dniem 31 sierpnia 2026 r.

Szkoła Podstawowa w Krzemieniewo w dniu 19 lutego złożyła drogą służbową do Ministerstwa Edukacji Narodowej zażalenie na postanowienie Pomorskiego Kuratora Oświaty. O zażaleniu organy Gminy zostały powiadomione 6 marca 2026 przez Kuratorium Oświaty w Gdańsku. Ponieważ pismo Szkoły Podstawowej w Krzemieniewie nie spełniało wymogów formalnych, nadawca został wezwany (11 marca 2026) do uzupełnienia informacji w kodeksowym terminie 7 dni, co nie nastąpiło. W związku z tym, zgodnie z prawem, zażalenie nie zostało rozpoznane.

Dnia 3 kwietnia 2026 Gmina Czarne reprezentowana przez Burmistrza wystąpiła do Pomorskiego Kuratora oświaty z wnioskiem o wydanie zaświadczenia o ostateczności postawienia. W dniu 10 kwietnia 2026 zaświadczenie zostało wydane.

W dniu 27 kwietnia 2026 r. Rada Miejska w Czarnem przyjęła uchwałę w sprawie likwidacji Szkoły Podstawowej w Krzemieniewie.

W dniu 28 kwietnia 2026 t. powstał projekt uchwały Rady Miejskiej w sprawie ustalenia planu sieci szkół publicznych oraz określenia granic obwodów publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Czarne. Miejscowości objęte obwodem placówki w Krzemieniewie zostały włączone do obwodu SP w Wyczechach. Projekt uchwały został wysłany do zaopiniowania do Kuratora Oświaty w Gdańsku 30 kwietnia 2026.

Na XXIX Sesji RM w Czarnem 29 czerwca 2026 r. przyjęto jednogłośnie uchwałę w sprawie ustalenia planu sieci publicznych szkół podstawowych oraz określenia granic obwodów publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Czarne oraz również jednogłośnie Uchwałę w sprawie ustalenia sieci publicznych przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Czarne. Zostały wydzielone dwa obwody – SP w Czarnem oraz SP w Wyczechach., obejmujący także dawny obwód SP Krzemieniewo

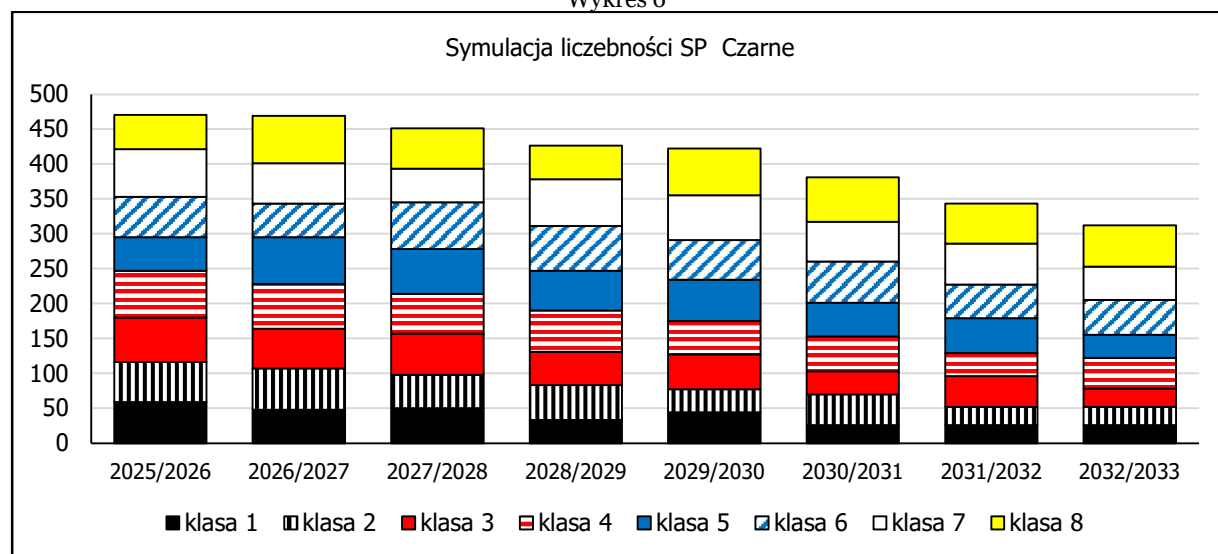
Symulacja liczebności placówek szkolnych

W poniższych tabelach znajdują się symulacje liczby uczniów w poszczególnych szkołach w kolejnych latach. Bazują one na obecnej liczbie dzieci w szkołach i liczbie zameldowanych w granicach obwodów szkolnych, a urodzonych w kolejnych latach, oraz na fakcie likwidacji SP w Krzemieniewie z przeniesieniem uczniów z dawnego obwodu do SP w Wyczechach, przy założeniu, że wszyscy oni trafią do szkoły obwodowej.

Tabela 2 Symulacja liczebności SP Czarne

SP Czarne	2025/2026	2026/2027	2027/2028	2028/2029	2029/2030	2030/2031	2031/2032	2032/2033
klasa 1	59	48	50	33	44	26	26	26
klasa 2	57	59	48	50	33	44	26	26
klasa 3	64	57	59	48	50	33	44	26
klasa 4	67	64	57	59	48	50	33	44
klasa 5	48	67	64	57	59	48	50	33
klasa 6	58	48	67	64	57	59	48	50
klasa 7	68	58	48	67	64	57	59	48
klasa 8	49	68	58	48	67	64	57	59
razem	470	469	451	426	422	381	343	312

Wykres 6

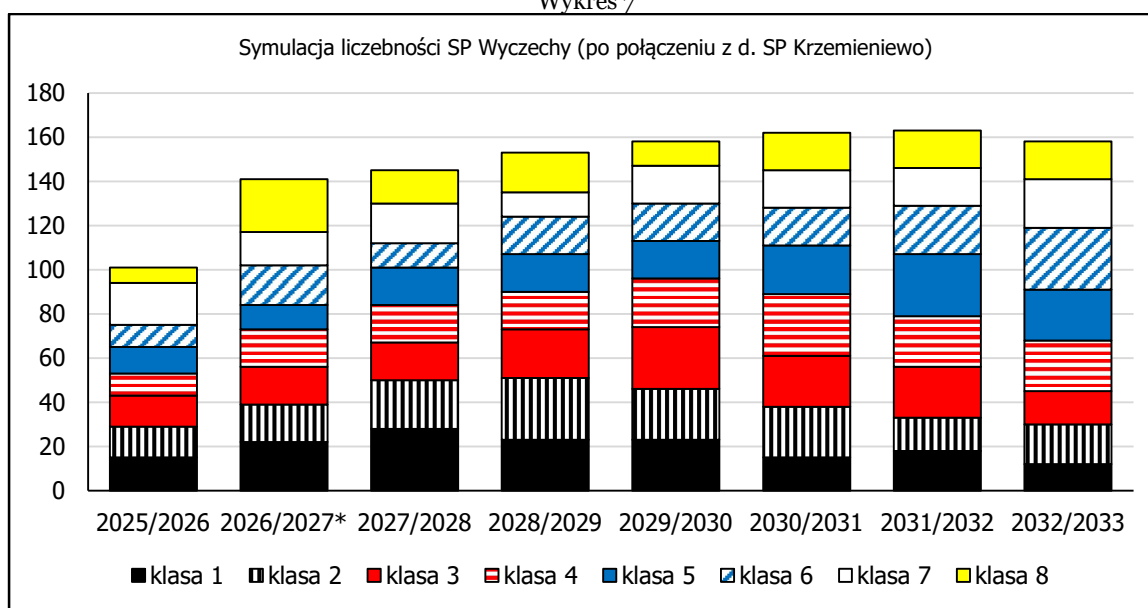
Symulacja wskazuje, że przy przyjętych założeniach liczba uczniów w szkole będzie spadać, przy czym cały czas placówka będzie liczyć powyżej 300 osób.

Tabela 3 Symulacja liczebności SP Wyczechy (po zmianie sieci szkolnej)

SP Wyczechy	2025/2026	2026/2027*	2027/2028	2028/2029	2029/2030	2030/2031	2031/2032	2032/2033
klasa 1	15	22	28	23	23	15	18	12
klasa 2	14	17	22	28	23	23	15	18
klasa 3	14	17	17	22	28	23	23	15
klasa 4	10	17	17	17	22	28	23	23
klasa 5	12	11	17	17	17	22	28	23
klasa 6	10	18	11	17	17	17	22	28
klasa 7	19	15	18	11	17	17	17	22
klasa 8	7	24	15	18	11	17	17	17
razem	101	141	145	153	158	162	163	158

Symulacja wskazuje, że przy przyjętych założeniach i **dopływie uczniów z dawnego obwodu w Krzemieniewie liczba uczniów w szkole będzie rosnąć**, osiągając wartość około 160.

Wykres 7

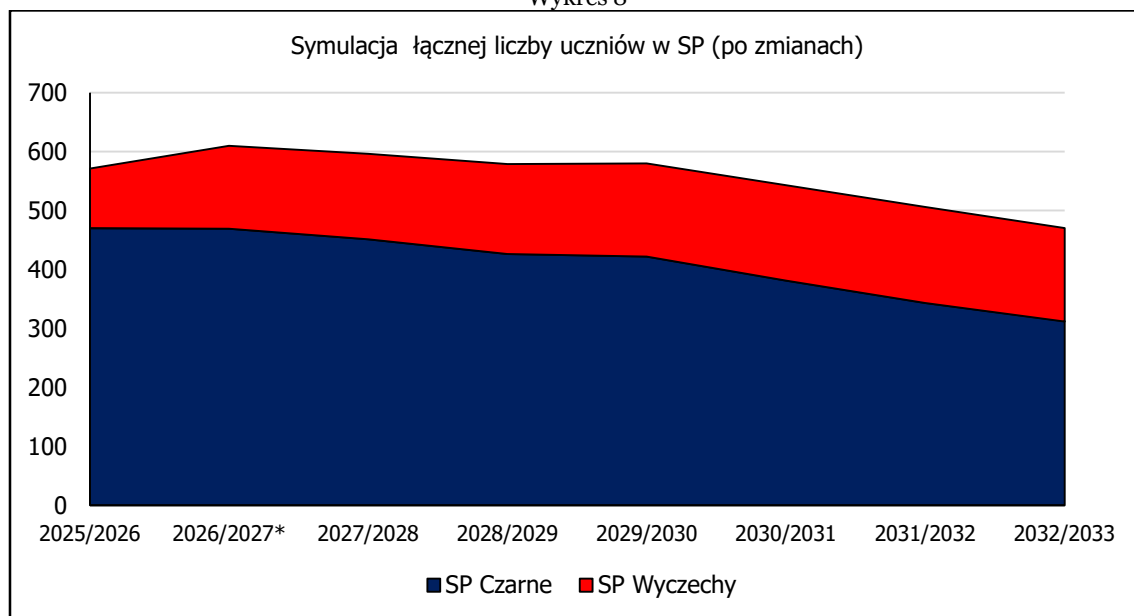

Symulacja łączna dla obu szkół wskazuje, że w kolejnych latach liczba uczniów w Gminie Czarne będzie wyraźnie spadać z 610 w roku szkolnym 2026/2027 do 470 w roku 2032/2033; ma to związek ze wspomnianymi procesami demograficznymi w jst.

Tabela 4 Liczba uczniów w latach kolejnych

	2025/2026	2026/2027*	2027/2028	2028/2029	2029/2030	2030/2031	2031/2032	2032/2033
SP Czarne	470	469	451	426	422	381	343	312
SP Wyczechy	101	141	145	153	158	162	163	158
razem	571	610	596	579	580	543	506	470

Wykres 8

Przedstawiona analiza oparta została na założeniu, że wszystkie dzieci urodzone w obwodach poszczególnych szkół podstawowych faktycznie będą uczęszczać do tych placówek. Należy zwrócić uwagę, że liczba urodzeń nie zawsze obrazuje sytuację demograficzną w gminie i ma bezpośredni związek z liczbą uczniów w danej szkole. Przy planistycznych analizach demograficznych należy wziąć pod uwagę także **migracje ludności**. Określając liczbę uczniów w szkole w perspektywie najbliższych lat należy liczyć się z **indywidualnymi decyzjami rodziców**, do której szkoły wyślą swoje dziecko.

Poniższe zestawienie pokazuje liczbę dzieci urodzonych w roku 2018, zameldowanych w obwodzie SP Czarne, łącznie SP Wyczechy i Krzemieniewo i liczbę uczniów klasy I w roku szkolnym 2025/2026. Jak widać, w pierwszej szkole było o 5 uczniów więcej, a w drugim przypadku o 8 mniej.

Tabela 5

	Urodzeni w 2018 r	Klasa I 2025/2026	różnica
Obwód SP Czarne	54	59	+5
Obwód Wyczechy i Krzemieniewo	25	17	-8

Sprawa miejsca realizacji obowiązku szkolnego przez „nieobecne” dzieci, jak też kwestia identyfikacji dzieci niezameldowanych, a uczęszczających do gminnych szkół **winna być dogłębnie monitorowana**. Zjawisko to ma szerszy kontekst, opisany przez GUS-owski wskaźnik skolaryzacji. W ujęciu uproszczonym, jest to procent dzieci zameldowanych na terenie gminy uczęszczających do lokalnych szkół. Jeśli współczynnik jest poniżej 100 %, oznacza to, że pewne część potencjalnych uczniów realizuje obowiązek szkolny poza gminą zameldowania; jeśli jest powyżej 100 % oznacza to, że pewna liczba uczniów lokalnych szkół zamieszkuje w innych (często sąsiednich) gminach, bądź też zamieszkuje na miejscu bez meldunku.

Wykres 9

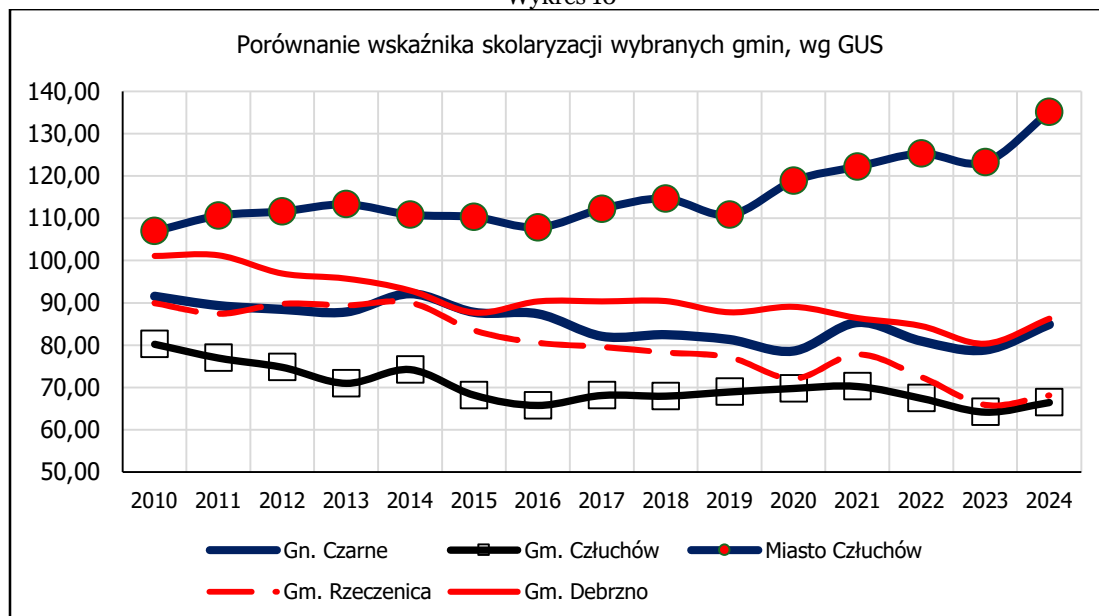
Analiza wskaźnika wskazuje, że przez szereg lat wartość spadała do poziomu około 80-85 %. **Oznacza to, że ok. 15- 20 % dzieci zameldowanych w gminie nie uczęszczało do szkół lokalnych.** Dla porównania poniżej zamieszczono wartości wskaźnika skolaryzacji dla sąsiadujących gmin.

Tabela 6

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Gm. Czarne	91,59	89,40	88,52	87,88	92,20	87,78	87,46	82,16	82,49	81,35	78,67	85,37	80,97	78,90	84,91
Gm. Człuchów	80,25	76,99	74,80	71,00	74,22	68,19	65,78	68,15	67,97	68,98	69,79	70,28	67,47	64,20	66,47
Miasto Człuchów	106,97	110,64	111,63	113,34	110,87	110,34	107,86	112,25	114,65	110,82	118,87	122,23	125,33	123,30	135,18
Gm. Rzeczenica	89,96	87,45	89,82	89,45	90,08	83,51	80,60	79,62	78,31	77,15	72,10	77,85	72,48	65,90	68,15
Gm. Debrzno	101,10	101,28	96,99	95,78	92,99	87,70	90,37	90,40	90,42	87,78	89,13	86,45	84,58	80,40	86,29

Miasto Człuchów wyraźnie przyciąga dzieci niezameldowane w gminie miejskiej. Przede wszystkim są to uczniowie zamieszkali w dookolnej gminie wiejskiej. Może to być spowodowane dojazdami rodziców z okolic do pracy w mieście. W wielu gminach widoczne jest zjawisko codziennego wożenia dzieci do innej, z reguły do większej gminy (miasta), w którym rodzice pracują. Z danych GUS wynika, że **wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Czarne 532 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin**, a 293 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy. **Saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -239.**

Wykres 10

Dochody i wydatki łączne a wydatki oświatowe w latach 2024-2026 (plan)

Analiza finansowa stanowi istotny element badania finansowo-organizacyjnego oświaty. Pozwala określić obecną kondycję budżetu gminy, wskazać udział oświaty w tym zestawieniu oraz określić czy zaistniałe propozycje są zgodne z przyjętym planem. Wydatki przeznaczone na oświatę stanowią duże obciążenie dla każdej gminy. Powszechnie spotyka się sytuację, gdy kwota potrzeb oświatowych otrzymana z budżetu państwa jest niewystarczająca i część kosztów związanych z oświatą finansowana jest ze środków gminnych. Aby dokonać rzetelnej analizy finansowej niezbędne jest szczegółowe zbadanie wszystkich elementów związanych z finansowaniem oświaty, jak i komparatystyczna analiza uwzględniająca stan budżetu z lat poprzednich. W związku z tym, poniżej przedstawiamy dane obrazujące finansową Gminy Czarne od 2024 do 2026 roku (plan).

Wszelkie analizy oparto o dostarczone przez Urząd MiG dokumenty, a także o dane znajdujące się w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy i oficjalnych danych publicznych (GUS).

Tabela 7 Dochody i wydatki budżetu w latach 2024-2026 plan

	2024	2025	2026(plan)
Dochody ogółem	72 852773	70 679362	62 937014
Wydatki	72 924948	69 041132	66 617866
Wynik budżetu	-72175	1 638230	-3 680852

Najwyższe dochody Gmina Czarne osiągnęła w 2024 roku – 72.8 mln zł. Planowane na 2026 roku dochody są na niższym poziomie, jednak w ciągu roku niewątpliwie nastąpią zmiany. Rok 2025 zakończył się dodatnim

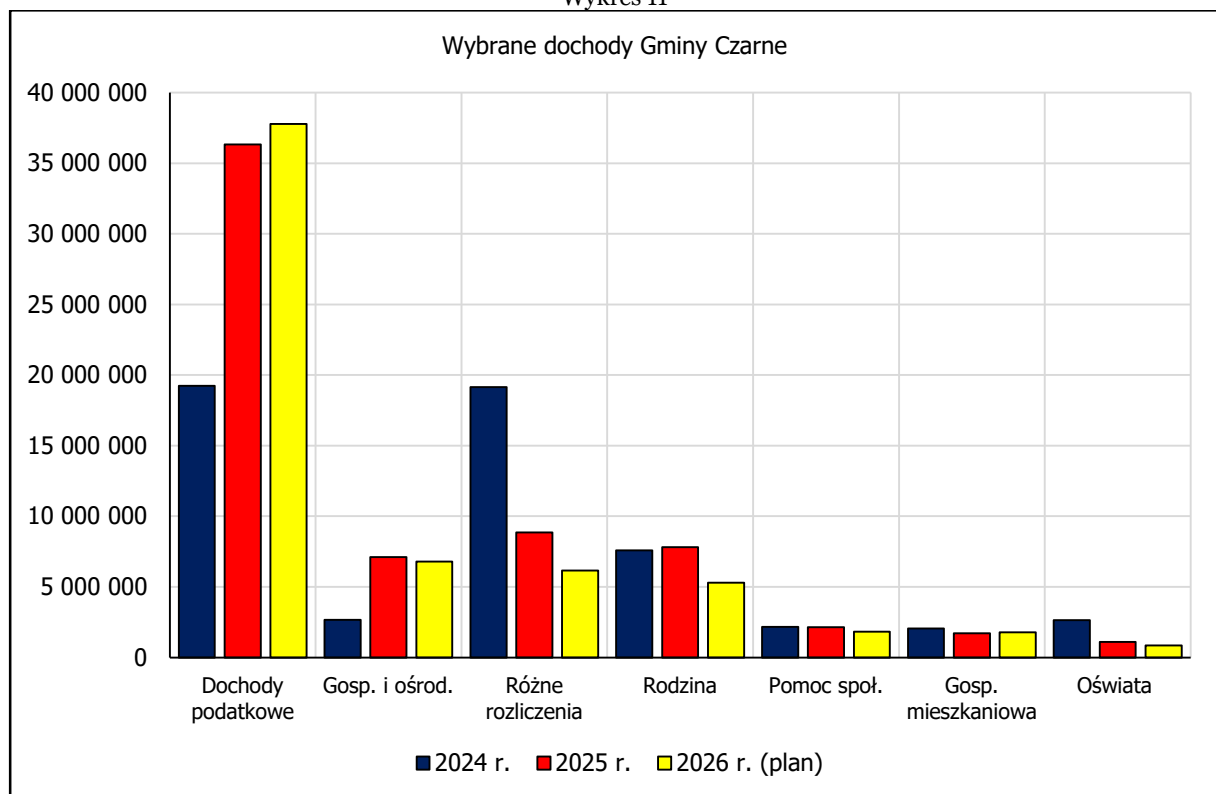
wynikiem w kwocie 1,63 mln zł. Wynik budżetu operacyjnego (nadwyżka operacyjna) ma bardzo duże znaczenie. Stanowi jeden z najistotniejszych wskaźników sytuacji finansowej jst. Obrazuje on zdolność jednostki samorządu terytorialnego do pokrycia wydatków bieżących dochodami bieżącymi. Wydatki bieżące wyższe od dochodów bieżących (deficyt operacyjny) oznaczają, że wydatki są na poziomie przekraczającym możliwości finansowe jst. Wykonywanie zadań bieżących przez jednostkę odbywa się w tym przypadku kosztem sprzedaży majątku lub poprzez zaciągnięcie nowych zobowiązań. W sytuacji, gdy dochody bieżące są wyższe od wydatków bieżących (nadwyżka operacyjna), jst ma możliwości finansowe na prowadzenie nowych inwestycji lub spłaty wcześniej zaciągniętych pożyczek, kredytów. Obecne prawo finansów publicznych narzuca samorządom obowiązek zrównoważenia budżetów w części operacyjnej. Obowiązek ten dotyczy zarówno planowania budżetu, jak i etapów jego wykonania Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych, Dz.U. z 2025r. poz. 1483 t.j.).

Gmina Czarne, wg sprawozdania Rb-Z, rok 2024 zakończyła zadłużeniem w kwocie 29,4 mln zł, w 2025 rok była to kwota 28,8 mln zł, a planowana na koniec 2026r. – 34,3 mln zł, co stanowi 54,8 % dochodów ogółem.

Tabela 8 Wybrane dochody Gminy Czarne w latach 2024-2026 plan

	2024 r.	2025 r.	2026 r. (plan)
Dochody razem	72 852 773	70 679 362	62 937 014
Dział 010 Rolnictwo i łowiectwo	6 585 945	3 580 502	56 500
Dział 600 Transport i łączność	8 225 789	240 033	162 000
Dział 700 Gospodarka mieszkaniowa	2 050 034	1 699 716	1 783 872
Dział 750 Administracja	369 466	652 657	134 764
Dział 756 Dochody podatkowe	19 225 826	36 315 907	37 771 407
Dział 758 Różne rozliczenia	19 146 653	8 857 337	6 148 069
Dział 801 Oświata i wychowanie	2 641 921	1 106 347	849 874
Dział 852 Pomoc społeczna	2 158 522	2 146 804	1 825 501
Dział 854 Edukacyjna opieka wychowawcza	31 480	26 455	0
Dział 855 Rodzina	7 587 259	7 818 492	5 291 962
Dział 900 Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2 655 037	7 096 998	6 794 125

Wykres 11

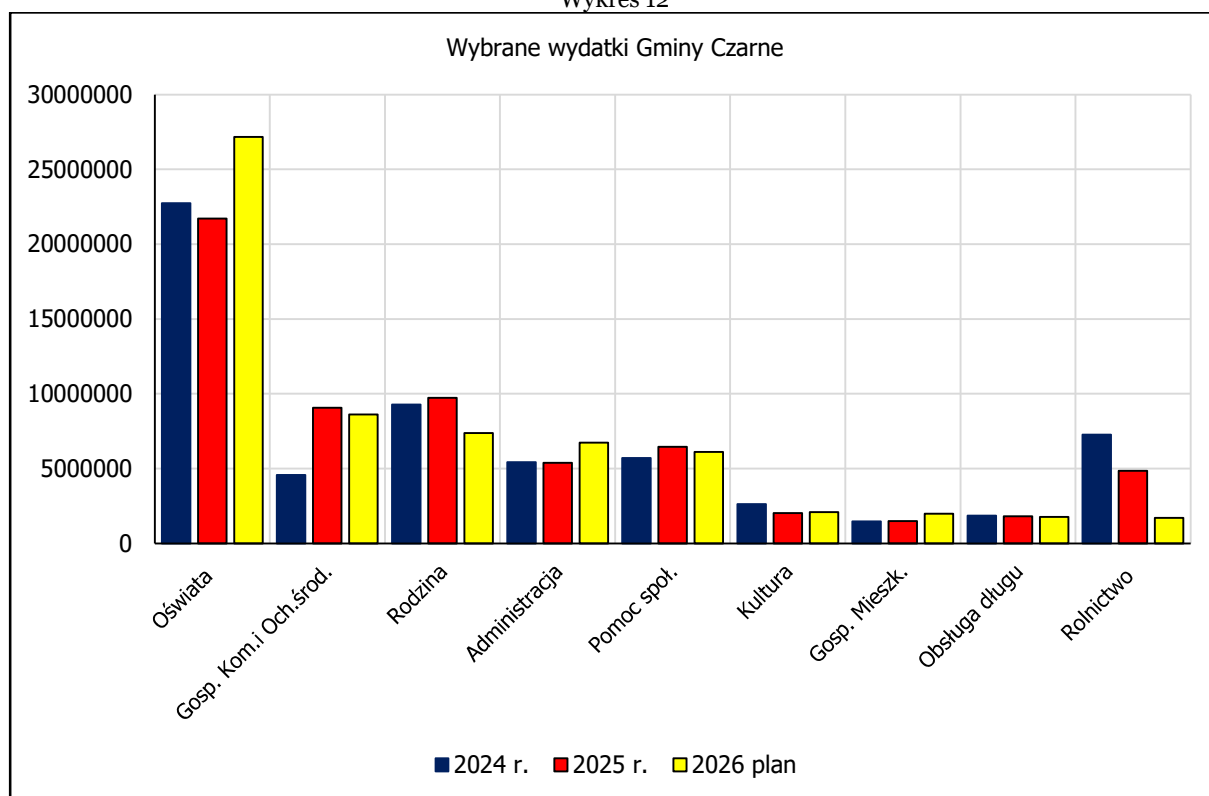
Podstawowym źródłem dochodów gminy są dochody podatkowe, jak wiadomo, od roku 2025 liczone wg nowej zasady. Dochody dz. 801 w latach 2024-2026 stanowią marginalny udział, spadają z 3,6 % do 1,3 %.

Tabela 9 Wybrane wydatki Gminy Czarne w latach 2024-2026 plan

Klasyfikacja budżetowa wydatków	2024 r.	2025 r.	2026 plan
Wydatki razem, z tego:	72 924 948	69 041 132	66 617 866
Dział 010 Rolnictwo i łowiectwo	7 266 246	4 856 153	1 714 310
Dział 600 Transport i łączność	9 689 791	817 272	539 177
Dział 700 Gospodarka mieszkaniowa	1 470 683	1 494 359	1 989 842
Dział 750 Administracja	5 423 131	5 397 707	6 747 398
Dział 757 Obsługa długu	1867700	1 817 483	1 767 230
Dział 801 Oświata i wychowanie	22 742 734	21 706 006	27 160 757
Udział procentowy	31,1%	31,4%	40,7%
Dział 852 Pomoc społeczna	5 719 116	6 458 156	6 121 508
Dział 854 Edukacyjna opieka wychowawcza	48 640	41 635	35 000
Udział procentowy	0%	0%	0%
Dział 855 Rodzina	9 274 748	9 723 347	7 369 213
Dział 900 Gospodarka komunalna i i ochrona środowiska	4 572 859	9 071 717	8 611 498
Dział 921 Kultura	2 620 986	2 040 777	2 099 191
Dział 926 Kultura fizyczna	399 637	492 707	447 700

Planowane wydatki budżetu na 2026 rok są najniższe w analizowanym okresie. W stosunku do wykonania 2025 roku będą – wg planu pierwotnego - mniejsze o ok. 2, 4 mln zł . **Wydatki oświatowe** (dz. 801 i 854) **stanowią największą pozycję i wzrastają z 22,7 mln zł w 2024 r. do 27,1 mln zł** w planie na 2026 r. **Ich udział procentowy w budżecie wzrasta z 31,1 % do ponad 40 %**. Wydatki inwestycyjne w oświacie zaplanowane na 2026 wynoszą 356 tys. zł .

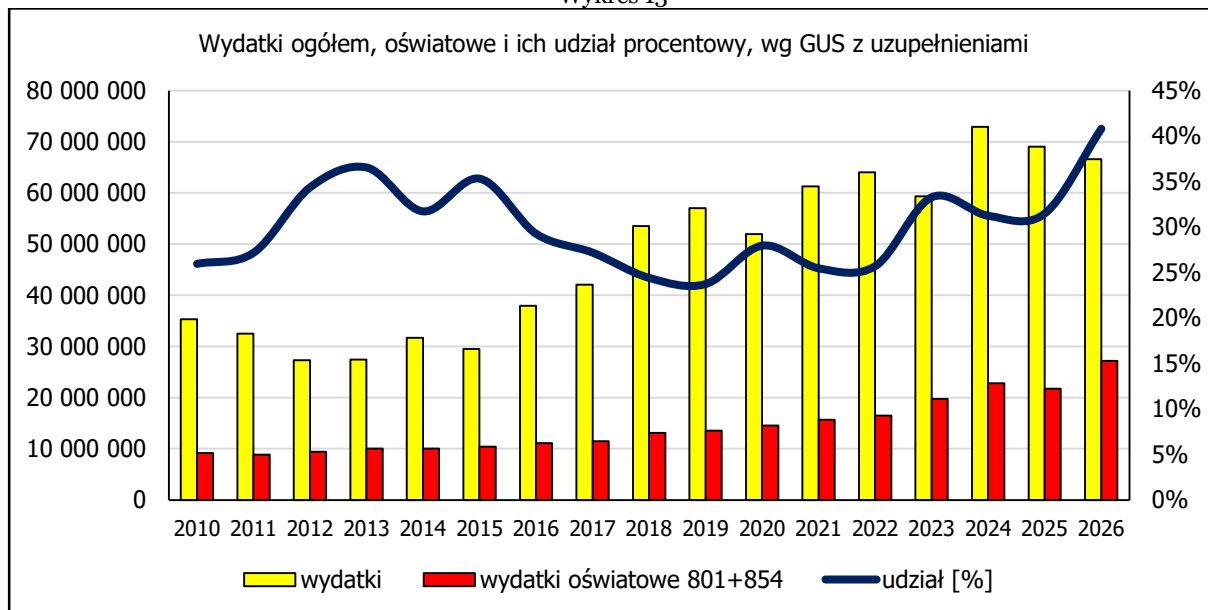
Wykres 12

Wydatki oświatowe wyraźnie górują nad innymi i mają tendencję wzrostową.

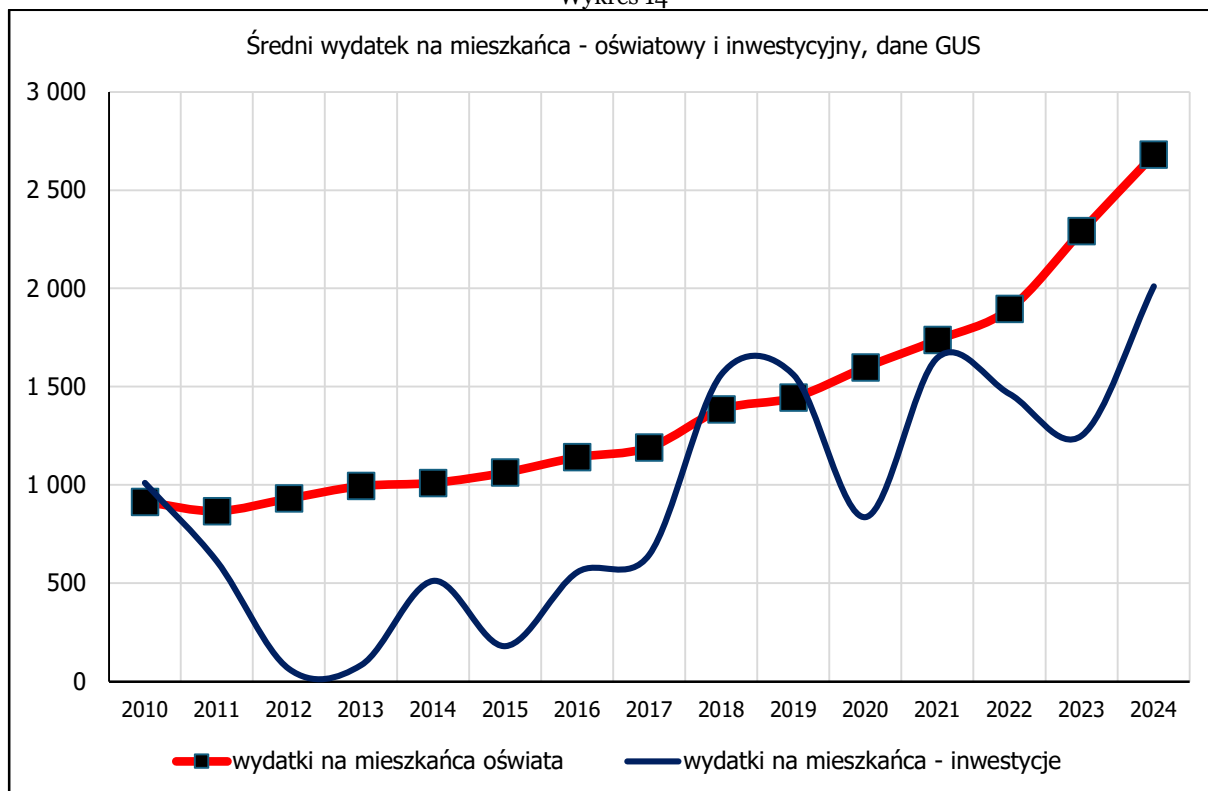
Dla celów porównawczych poniżej pokazane są dane z poprzednich lat – zestawiające wydatki ogólne i oświatowe. Te stanowiły znaczącą część od lat.

Wykres 13

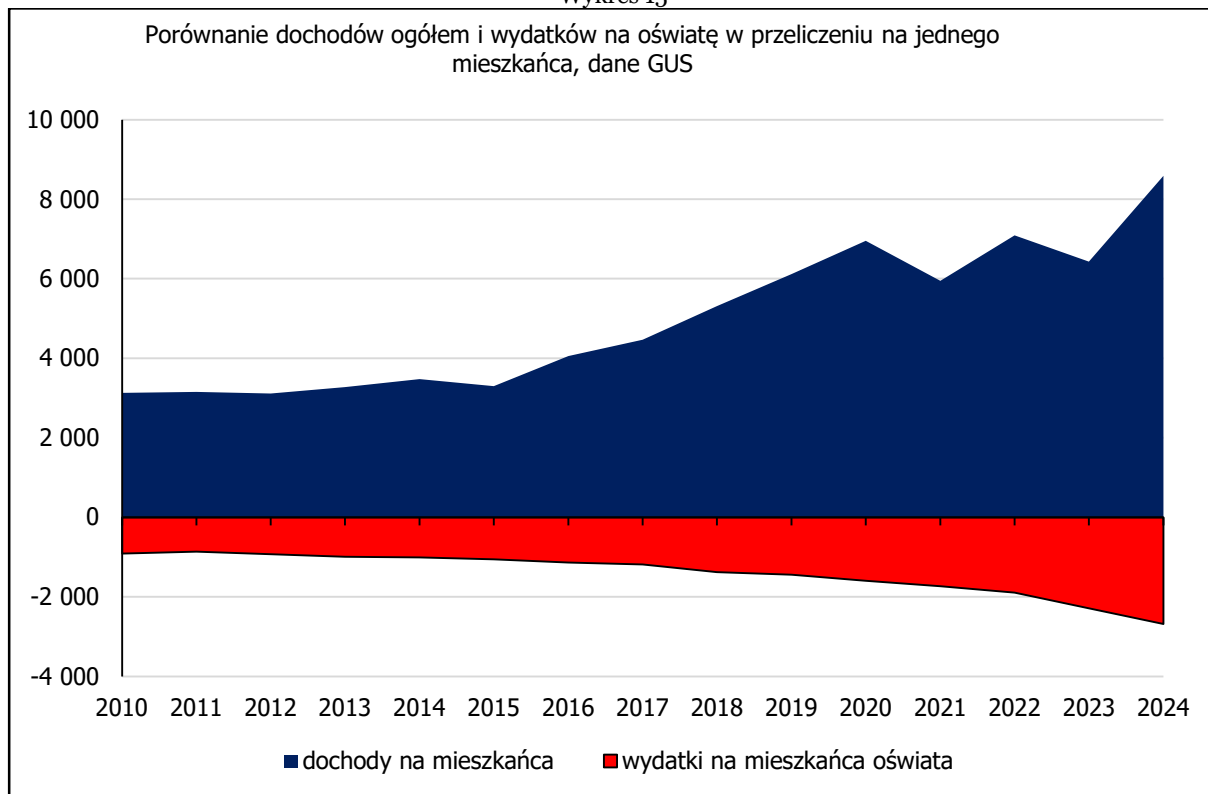
Kolejny wykres obrazuje wydatki na oświatę i na inwestycje w przeliczeniu na jednego mieszkańca - od roku 2010 (dane GUS). Wysokość kwot oświatowych nieprzerwanie rośnie. W nakładach na inwestycje wyraźnie widać ich wahanie, mające związek z konkretnymi, rozłożonymi na lata, inwestycjami. Jedynie w roku 2018 średnia kwota w przeliczeniu na mieszkańca przeznaczona na inwestycje była wyższa od kwoty na oświatę.

Wykres 14

Kolejny wykres bazujący na danych GUS obrazuje średnie dochody ogółem na statystycznego mieszkańca i poziom średniego wydatku oświatowego na mieszkańca.

Wykres 15

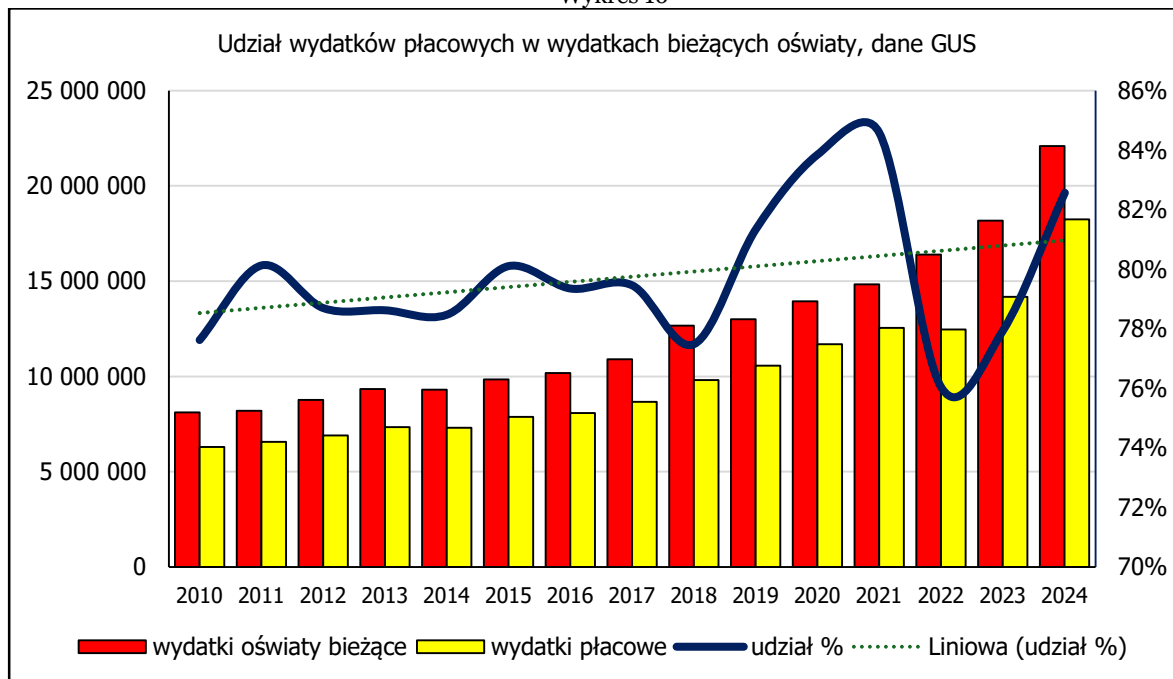
Wydatki na oświatę ujęte w dziale 801 i 854 ujęte są rozdziałach odpowiadających konkretnym zadaniom. Największa kwota jest przeznaczona na utrzymanie szkół podstawowych. **Plan na 2026 jest wyższy o ponad 2,7 mln zł. w porównaniu do roku 2024 (ok. 20 %).** W pozostałych rozdziałach zwracają uwagę wydatki na przedszkole. Rosną one w por. do 2024 r. o 800 tys. zł (17 %).

Tabela 10 Wydatki Gminy Czarne w dziale 801 – oświata i wychowanie w latach 2024-2026 plan

wydatki	2024 r.	2025 r.	2026r (plan)
Dział 801 ogółem, z tego:	22 742 734	21706006	27 160 757
Rozdział 801 01 Szkoły podstawowe	13 785 157	14 629 415	16 484 515
Rozdział 801 03 Oddziały „o” przy szkołach podst.	681 949	537 445	629 060
Rozdział 801 04 Przedszkola	4 636 425	5 017 656	5 414 762
Rozdział 801 07 Świetlice	480 467	593 102	629 415
Rozdział 801 13 Dowożenie uczniów	398 101	431 197	503 700
Rozdział 801 46 Doskonalenie nauczycieli	43 239	79 920	100 517
Rozdział 801 48 Stołówki szkolne	439754	525821	550650
Rozdział 801 49 Specjalna organizacja nauczania	751 897	875 890	965 016
Rozdział 801 50 Specjalna organizacja nauczania	1 314 399	1 400 047	1 477 510
801 53 Specjalna organizacja nauczania	94 691	72 718	0
Rozdział 801 95 Pozostała działalność	116 653	545 794	405613
Dział 854 ogółem, z tego:	2024r.	2025r.	2026r.(plan)
Rozdział 854 04			
854 12			
Rozdział 854 15	48 670	41 635	35000
854 16			
Razem	48670	41635	35000

Wydatki działu 801 stanowią największą część wszystkich wydatków Gminy Czarne. Drugim działem, w którym księgowane są koszty związane z funkcjonowaniem oświaty jest dział 854 – edukacyjna opieka wychowawcza. Wysokość wydatków w tym dziale nie jest wysoka. Należy zwrócić uwagę, że w strukturze wydatków działów związanych z oświatą największą kwotę – **około 80 % stanowią wydatki bieżące**, a wśród nich przede wszystkim **wydatki płacowe i pochodne**. Poniższy wykres bazujący na danych GUS obrazuje poziom wydatków płacowych i pochodnych w wydatkach bieżących oświaty (bez inwestycji).

Wykres 16

Rysuje się trend wzrostowy udziału omawianych wydatków.

Dochody szkół i przedszkoli

prowadzonych przez Gminę Czarne w latach 2024-2025 oraz plan na 2026 rok.

Tabela 11 Rok 2024

	SP Czarne	SP Wyczechy	SP Krzemieniewo
80101	1 572	3 843	375
80103	0	0	0
80148	201 838		
Razem	203 410	3 843	375

Tabela 12 Rok 2025

	SP Czarne	SP Wyczechy	SP Krzemieniewo
80101	1 816	590	383
80103	0	2 570	0
80148	207 711		
Razem	209 527	3 160	383

Tabela 13 Rok 2026 (plan)

	SP Czarne	SP Wyczechy	SP Krzemieniewo
80101	3 000	600	150
80103	0	0	0
80148	243 415	0	0
Razem	246 415	600	150

Tabela 14 Dochody łącznie

	2024	2025	2026
dochody przedszkole	443914	480305	602709
razem	443914	480305	602709

Analiza potrzeb oświatowych Gminy Czarne na 2026 rok

Finansowanie potrzeb oświatowych, podobnie jak potrzeb wyrównawczych, rozwojowych, ekologicznych i uzupełniających następuje poprzez zwiększone dochody z tytułu udziału j.s.t. w podatku dochodowym od osób fizycznych – PIT i podatku dochodowego od osób prawnych – CIT. W przypadku samorządów, dla których kwota zwiększenia dochodów podatkowych będzie niższa od kwoty potrzeb finansowych (suma wszystkich potrzeb) – j.s.t. otrzymywać będzie dodatkowo subwencję ogólną. O zakresie, sposobie i źródle finansowania zadań oświatowych stanowią przepisy Ustawy o finansowaniu zadań oświatowych z dnia 27 października 2017 roku (Dz.U. z 2024 roku poz. 754, 1562). Przepisy te zastępują materię uregulowaną dotychczas w innych aktach prawnych – przede

wszystkim w Ustawie o systemie oświaty. Środki niezbędne na realizację zadań oświatowych zagwarantowane są w dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Zgodnie z art. 167 ust. 2. Konstytucja RP dochodami jst są dochody własne, subwencje oraz dotacje celowe z budżetu państwa. Sposób ustalania subwencji oświatowej jest określony ustawą – art. 26 i art. 27 Ustawy z dnia 1 października 2024r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. z 2024r. poz. 1572 ze zm.).

Kwota subwencji określana jest corocznie w ustawie budżetowej. Podział potrzeb oświatowych, po odliczeniu rezerwy ustawowej między gminy, powiaty i województwa samorządowe dokonuje się według kryteriów ustalanych przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, zgodnie z zasadami przyjmowanymi w rozporządzeniu w sprawie sposobu podziału kwoty potrzeb oświatowych dla jednostek samorządu terytorialnego w danym roku. W celu doprecyzowania sposobu mierzenia skali zadań oświatowych i dostosowania do nich wysokości subwencji rozporządzenie uzależnia tą wysokość do liczby uczniów przeliczeniowych, otrzymywanej przez zastosowanie zróżnicowanych wag dla wybranych kategorii wiekowych, ustalonych typów i rodzaju szkół oraz wskaźnika korygującego i uwzględniającego stopnie awansu zawodowego nauczycieli.

Zakresem analizy potrzeb oświatowych Gminy Czarne objęto następujące obszary:

- wysokość przydzielonej gminie kwoty potrzeb w oparciu o algorytm podziału łącznej kwoty potrzeb oświatowych na 2026r.
- szczegółowe badanie danych dotyczących obliczenia wysokości ostatecznej kwoty potrzeb oświatowych na 2026 r. z podziałem na poszczególne placówki oświatowe.

Łączna kwota potrzeb oświatowych na 2026r. jest dzielona między poszczególne jednostki samorządu terytorialnego z uwzględnieniem zakresu realizowanych przez te jednostki zadań oświatowych określonych w ustawie z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty (Dz.U. z 2024r. poz. 750, 854, 1473) oraz ustawie Prawo oświatowe (Dz.U. z 2024r. poz. 737, 854, 1562).

Łączna kwota potrzeb oświatowych (KP) składa się z trzech części:

SOA – kwota bazowa, według finansowego standardu A podziału łącznej kwoty potrzeb oświatowych na realizację zadań szkolnych,

SOB – kwota uzupełniająca, uwzględniająca wagi P, zwiększające finansowy standard A na realizację zadań szkolnych,

SOC – kwota potrzeb oświatowych na realizację zadań pozaszkolnych.

Tabela 15 Wartości standardu finansowego A oraz wskaźnika korygującego Di w 2026 roku (w zł).

	Wartość w 2026r.
Standard A	9 716,6478
Wskaźnik korygujący Di	1,0278901162

Standard A – otrzymuje się dzieląc kwotę łączną potrzeb oświatowych (KP) pomniejszoną o 0,4% rezerwy, przez ogólną liczbę uczniów przeliczeniowych w kraju. Wskaźnik korygujący Di – wskaźnik uwzględniający stopnie awansu zawodowego nauczycieli. Zastosowanie tego wskaźnika umożliwia przekazanie relatywnie wyższych kwot potrzeb oświatowych do tych jst, w których udział etatów nauczycieli jest wyższy niż średnia w skali kraju, co przekłada się na poziom ponoszonych przez poszczególne jst wydatków na wynagrodzenia nauczycieli.

Wysokość kwoty potrzeb oświatowych uzależniona jest od liczby uczniów przeliczeniowych otrzymanej poprzez zastosowanie zróżnicowanych wag dla wybranych kategorii uczniów oraz określonych typów i rodzajów szkół oraz wskaźnika korygującego uwzględniającego stopnie awansu zawodowego nauczycieli.

Rozporządzenie ME w sprawie sposobu podziału łącznej kwoty potrzeb oświatowych między jst na 2026 rok powiela – co do zasady – rozwiązania obowiązujące w poprzednim roku 2025 wprowadzając kilka zmian i nowych rozwiązań w obszarze szkolnictwa podstawowego, do których należy między innymi:

- korekta wskaźników zwiększających w zakresie liczby uczniów szkół tj. zwiększenie o 3,92% wskaźnika liczby uczniów szkół podstawowych oraz liczby uczniów ogólnokształcących szkół muzycznych I stopnia, dla dzieci młodzieży ustaloną na podstawie systemu informacji oświatowej dla bazowego roku szkolnego wg stanu na 15 czerwca 2025 roku (pkt 21- algorytmu podziału łącznej kwoty potrzeb oświatowych na rok 2026).
- zwiększenie wysokości wagi (P_3) – finansowanie uczniów w małych szkołach
- finansowaniu dzieci, uczniów, słuchaczy i wychowanków będących uchodźcami z Ukrainy
- finansowaniu uczniów z autyzmem i niepełnosprawności sprzężoną w oddziałach integracyjnych (wprowadzenie finansowania na podstawie liczby godzin wsparcia
- wzrostu wskaźnika wydatków rzeczowych oraz wydatków płacowych dla pracowników administracji i obsługi Wr
- korekta wskaźników zwiększających i zmniejszających liczbę uczniów z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego

W dalszej części analizie poddano liczbę uczniów objętych potrzebami oświatowymi 2026r. uczęszczających do poszczególnych placówek oświatowych w Gminie Czarne. Rozliczenia potrzeb oświatowych Gminy Czarne na 2026r. na poszczególne typy szkół dokonano w oparciu o:

- metryczkę potrzeb oświatowych na 2026r. (zasadniczą)
- metryczkę analityczną – wykaz szkół i placówek oświatowych opracowaną przez na podstawie sprawozdania SIO, stan na 15 czerwca 2025r. na rok szkolny 2025/2026.

Tabela 16 Podział potrzeb oświatowych Gminy Czarne na 2026r. na poszczególne placówki oświatowe

Nazwa placówki	Razem
SP w Czarnem	7 287333
SP w Wyczechach	3 288290
SP w Krzemieniewie	943357
Razem szkoły	1 1518982
Przedszkole w Czarnem	2443237
ogółem	1 3962219

Potrzeby oświatowe Gminy Czarne na 2026 rok wyniosły 13962219 zł.

Podstawą naliczenia kwoty potrzeb oświatowych na jednostkę oświatową jest między innymi liczba uczniów. W roku szkolnym 2025/2026 stan uczniów na 15 czerwca 2025 r. był podstawą do rozliczenia kwoty na 2026. W pozycji *razem* powyżej tabeli znajdują się również środki finansowe na uczniów dysfunkcyjnych (niepełnosprawnych) szkół podstawowych oraz przedszkoli. Z ogólnej kwoty potrzeb oświatowych na 2026 rok na poszczególne typy placówek przypadają następujące kwoty:

szkoły podstawowe – 11518982 zł.
przedszkole – 2443238

W kwotach naliczonych potrzeb oświatowych na poszczególne placówki oświatowe znajdują się środki finansowe na organizację specjalnych form nauki dla uczniów niepełnosprawnych wszystkich szczebli tj. szkół podstawowych, przedszkoli, oddziałów przedszkolnych przy SP:

- 80149 – Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych formach wychowania przedszkolnego
- 80150 – Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w szkołach podstawowych.

Rozdziały te zostały wprowadzone w celu stworzenia możliwości ewidencji przez jst wydatków na realizację zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w ogólnodostępnych szkołach, przedszkolach i innych formach wychowania przedszkolnego.

W potrzebach oświatowych przewidziano wsparcie finansowe samorządów poprzez wagi dla uczniów z upośledzeniem umysłowym, niesłyszących, niewidzących, z autyzmem, niepełnosprawnością ruchową itp.

Tabela 17 kwota potrzeb oświatowych na uczniów niepełnosprawnych

Waga	kwota
(P ₅)	183173
(P ₆)	214335
(P ₇)	0
(P ₈)	0
Ogółem	397508

Łączna liczba niepełnosprawnych uczniów przeliczeniowych realizujących obowiązek szkolny w placówkach oświatowych Gminy Czarne wynosi 20,59. Kwota środków finansowych zabezpieczonych w potrzebach oświat. na realizację zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji, nauki i metod pracy dla uczniów (rozdz. 80149, 80150) na 2026r. (wagi P₅-P₈) wynosi ogółem 397508 zł. .

Poza potrzebami oświatowymi na uczniów niepełnosprawnych szkół podstawowych samorząd otrzymuje pieniądze na dzieci dysfunkcyjne w przedszkolach (oddziały „o” i inne). Fundusze na cel zapisane są w części SOC – zadania pozaszkolne. Samorząd ma obowiązek wydatkować środki otrzymane w subwencji na kształcenie specjalne. Konsekwencje związane z niezrealizowaniem przez jst art. 32 ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej wynikają z samorządowych ustaw ustrojowych, które regulują zagadnienia związane naruszeniem m.in. ustaw przez organ jst (Ustawa z dnia 17 grudnia 2004r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych, tekst jedn. Dz. U. z 2013r. poz. 168 z późn. zm.).

Ustawa o finansowaniu zadań oświatowych obowiązująca od 2018r. uszczegóławia i doprecyzowuje wątpliwości interpretacyjne związane z wyodrębnieniem przez jednostki samorządu terytorialnego środków na zadania wymagające stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w wysokości, nie mniejszej niż wynikająca z podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego na realizację zadań (art. 11 ust. 6 ustawy Prawo oświatowe). Wprowadzone rozwiązanie określa, że w przypadku szkół ogólnodostępnych, do wydatków na kształcenie specjalne zaliczają się wyłącznie wydatki na zadania, wynikające z realizacji zaleceń zawartych w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego oraz orzeczeniach o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych (bez uwzględnienia wydatków finansowanych w ramach podstawowej kwoty subwencji naliczanej standardem finansowym). Takie podejście wyklucza zaliczanie do takich wydatków środków przeznaczonych na obsługę, administrację, itp.

Postulat wprowadzenia zmian w tym kierunku był zgłaszany przez dyrektorów szkół i samorządy – w celu uproszczenia rozliczania środków wykazywanych w rozdziale 801 50 i innych. Ważne jest, aby środki naliczane dodatkowo wagami, nie były wykorzystywane na pokrycie kosztów związanych np. z obsługą administracyjną, kosztami mediów, itp., lecz aby w ramach tych środków były finansowane specjalne potrzeby uczniów niepełnosprawnych. W stosunku do poprzednio funkcjonującego rozwiązania, pozostawiono możliwość elastycznego sposobu wyodrębniania środków na kształcenie specjalne w ramach samorządu.

Środki otrzymane na realizację zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki oraz metod pracy dla dzieci i młodzieży mają być przeznaczane na kształcenie specjalne łącznie w ramach jednostki samorządu

terytorialnego. Oznacza to, że nie ma obowiązku odnoszenia środków otrzymanych do konkretnego ucznia niepełnosprawnego, podobnie nie ma obowiązku alokacji do konkretnej szkoły samorządowej.

Wydatki placówek oświatowych a naliczone potrzeby oświatowe.

Przedmiotem analizy jest uzyskanie odpowiedzi na pytanie czy otrzymywane potrzeby oświatowe na 2026r. pokrywają wszystkie **wydatki subwencjonowane** placówek prowadzonych przez Gminę Czarne. Wydatkami subwencjonowanymi są wszystkie wydatki bieżące **działu 801** w rozdziałach:

- 80101 – Szkoły podstawowe
- 80107 – Świetlice szkolne
- 80146 – Doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli
- 80149, 80150 – Specjalna organizacja nauki – uczniowie/dzieci niepełnosprawne
- 80153 – Bezpłatny dostęp do podręczników
- 80195 – Pozostała działalność

Rozporządzeniem MF (Dz. U. z 2021r., poz. 1382) – zmiana klasyfikacji budżetowej – świetlice szkolne przeniesiono z działu 854 (rozd. 85401) do działu 801 (rozd. 801 07).

Wydatki subwencjonowane powinny być pokryte otrzymywanymi „potrzebami oświatowymi”

Wydatki placówek oświatowych ze względu na źródło finansowania dzielą się na:

- **subwencjonowane**, które powinny być pokryte subwencją oświatową, to wydatki działu 801 – Oświata i wychowanie, rozdziałów: 80101, 80107, 80110, 80146, 80149, 80150, 80153, 80195, oraz działu 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza, rozdziałów: 85404, 85415, 85446, bez wydatków majątkowych,
- **niesubwencjonowane**, pokrywane z dochodów własnych samorządu i dotacji. To wydatki działu 801 – Oświata i wychowanie, rozdziałów 80103, 80104, 80106, 80113, 80148 oraz 854 rozdz. 16.

W kolejnych tabelach zestawiono wysokość wydatków subwencjonowanych działu 801 poszczególnych placówek oświatowych prowadzonych przez Gminę Czarne.

Tabela 18 Wydatki subwencjonowane działu 801 SP w Czarnem

SP Czarne	Rozdz. 80101	Rozdz. 80107	Rozdz. 80146	Rozdz. 80149	Rozdz. 80150	Rozdz. 80152	Rozdz. 80153	Rozdz. 80195	Razem
2024	8597927	453169	20788		1161009		72584	9102	10314579
2025	9621547	575554	44545		1204680		55726	331000	11833052
2026 plan	10478979	569126	55206		1185575			316636	12605522

Tabela 19 Wydatki subwencjonowane działu 801 SP w Wyczechach

SP Wyczechy	Rozdz. 80101	Rozdz. 80107	Rozdz. 80146	Rozdz. 80149	Rozdz. 80150	Rozdz. 80152	Rozdz. 80153	Rozdz. 80195	Razem
2024	2670179	27298	8148		13219		16024		2734868
2025	2941582	17549	16190		22685		13727	23662	3035395
2026 plan	3381886	60289	16712		33001				3491888

Tabela 20 Wydatki subwencjonowane działu 801 SP w Krzemieniewie

SP Krzemieniewo	Rozdz. 80101	Rozdz. 80107	Rozdz. 80146	Rozdz. 80149	Rozdz. 80150	Rozdz. 80152	Rozdz. 801 53	Rozdz. 801 95	Razem
2024	1924937		1642		140171		6083	4551	2077384
2025	1990552		437		172683		3264	15485	2182421
2026 plan	2155850		10470		258933			28314	2453567

Tabela 21 Wydatki subwencjonowane działu 801 placówek oświatowych Gminy Czarne

wydatki razem	SP Czarne	SP Wyczechy	SP Krzemieniewo	razem
2024	10 314579	2 734868	2 077384	15 126831
2025	11 833052	3 035395	2 182421	17 050868
2026 plan	12 605522	3 491888	2 453567	18 550977

W latach 2024-2025 oraz planie na 2026r. we wszystkich szkołach, dla których organem prowadzonym jest gmina, **wydatki subwencjonowane działu 801 rosną. Planowane wydatki na 2026 rok są o blisko 1,5 mln wyższe niż wykonane w 2025 roku.** Największy przyrost wydatków następuje w Szkole Podstawowej w Wyczechach – 15 % więcej niż w 2025 roku.

W dalszej kolejności poddano analizie **wydatki subwencjonowane działu 854 – edukacyjna opieka wychowawcza.** Wydatkami subwencjonowanymi tego działu są:

- rozdział 85404 – wczesne wspomaganie rozwoju

- rozdział 85415 – pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym i motywacyjnym.

Suma wydatków działu 854, wg Rb-28S Gminy, wniosła:

- w 2024r. – 48640 zł
- w 2025r. – 416350
- w 2026r. plan – 35000

W ramach wydatków działu 854 finansowano pomoc materialną dla uczniów o charakterze socjalnym (85415.) Wydatki rozdz. 85415 wykazywane są w sprawozdawczości na poziomie gminy (Rb-28S).

Oprócz przedstawionych wydatków subwencionowanych dz. 801 oraz dz. 854 organ prowadzący ponosi również wydatki, które nie są pokrywane z subwencji (potrzeb oświatowych). **Wydatkami niesubwencionowanymi działu 801 są:**

- rozdz. 80103 – oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych
- rozdz. 80104 – przedszkola
- rozdz. 80106 – inne formy wychowania przedszkolnego
- rozdz. 80113 – dowożenie uczniów
- rozdz. 80148 – stołówki szkolne
- oraz dz. 854 – edukacyjna opieka wychowawcza, rozdz. 85416 – pomoc materialna dla uczniów o charakterze motywacyjnym.

W Gminie Czarne wydatki rozdziału 80103 – oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych księgowane są na poszczególne placówki. Rozdział 80103 wykazywany jest w Rb-28S SP w Wyczechach i Krzemieniewie.

Wydatki niesubwencionowane w poszczególnych placówkach przedstawione zostały w kolejnych tabelach.

Tabela 22 Wydatki niesubwencionowane działu 801 SP w Czarnem

SP Czarne	Rozdz. 80103	Rozdz. 80148	Razem
2024	0	439754	439754
2025	0	525821	525821
2026 (plan)	0	530649	530649

Tabela 23 Wydatki niesubwencionowane działu 801 SP w Wyczechach

SP Wyczechy	Rozdz. 80103	Rozdz. 80148	Razem
2024	362865	0	362865
2025	382600	0	382600
2026 (plan)	438880	0	438880

Tabela 24 Wydatki niesubwencionowane działu 801 SP w Krzemieniewie

SP Krzemieniewo	Rozdz. 80103	Rozdz. 80148	Razem
2024	138341	0	138341
2025	154845	0	154845
2026 (plan)	190180	0	190180

Tabela 25 Wydatki niesubwencionowane działu 801 Przedszkola w Czarnem

rok	Rozdz. 80104	Rozdz. 80146	Rozdz. 80148	Rozdz. 80149	Rozdz. 80195	Razem
2024	4372075	12661		751897		5 136633
2025	4901803	15748		875890		5 793441
2026 (plan)	5284762	18129		965016		6 267907

Oddziały przedszkolne

Oddziały przedszkolne funkcjonowały przy SP w Wyczechach i Krzemieniewie. Na pokrycie ich wydatków (**rozd. 80103**) samorząd w analizowanych latach wydatkował następujące środki:

Tabela 26

	2024	2025	2026 plan
SP Wyczechy	362865	382600	438880
SP Krzemieniewo	138341	154845	190180
razem	501206	537445	629060

Rosną również wydatki na Publiczne Przedszkole w Czarnem (rozd. 80104). W poszczególnych latach kwoty wyniosły:

Tabela 27

Przedszkole Czarne	Rozdz. 80104
2024	4372075
2025	4901803
2026 (plan)	5284762

Wychowanie przedszkolne jest zadaniem własnym jst i jest finansowane z kilku źródeł:

- dochodów własnych jst
- wpłat rodziców (opłata za korzystanie i wyżywienie)
- subwencji potrzeb oświat. (dzieci 6-letnie i starsze, od 2025r. również dzieci 2-5-letnie)
- dotacji z budżetu państwa (dzieci 3-5-letnie)
- programów UE i krajowych
- darowizn, itp.

Od 2025 roku, w związku z ustawą reformującą dochody samorządów (Ustawa o dochodach JST z 1 października 2024r. – Dz.U. 2024r., poz. 1572), w rozporządzeniu MEN w sprawie sposobu podziału łącznej kwoty potrzeb oświatowych między JST uwzględniono inny sposób finansowania dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym – chodzi o dzieci 2-5 lat. **Od 2025 roku potrzebami oświatowymi objęto również dzieci 2-5-letnie.**

Podsumowanie wydatków subwencjonowanych i niesubwencjonowanych, w tym inwestycyjnych, placówek oświatowych

Kolejna tabela zestawia wszystkie wydatki **przypisane placówkom oświatowym**, w latach 2024-2026 (plan) łącznie z inwestycyjnymi.

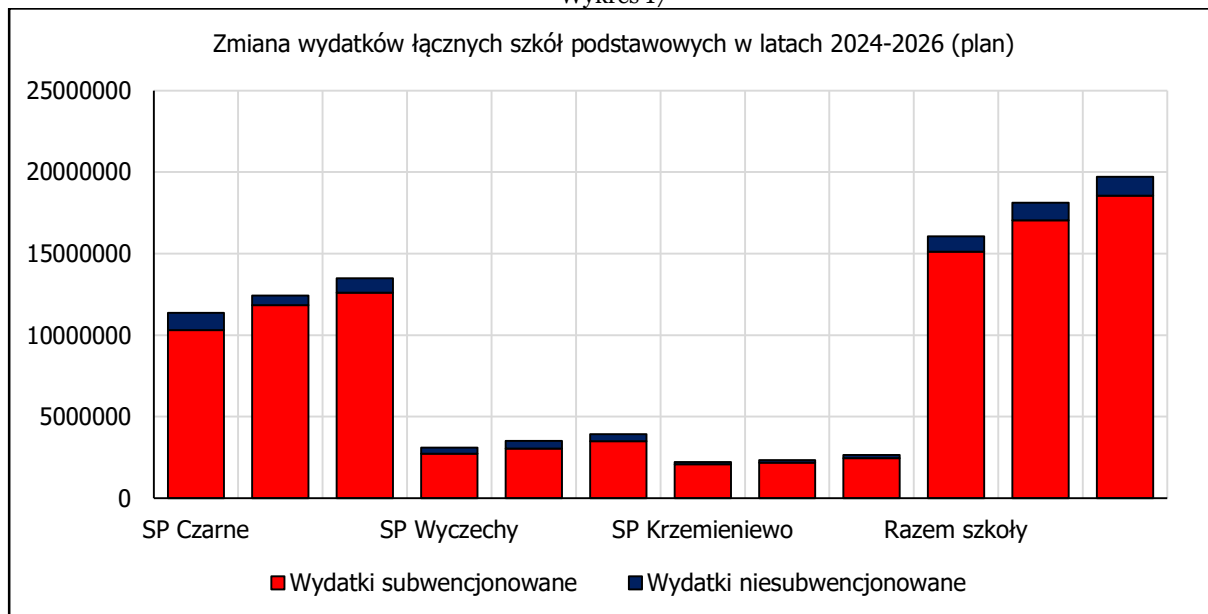
Tabela 28 Wydatki subwencjonowane i niesubwencjonowane placówek oświatowych

Nazwa	Rok	Wydatki subwencjonowane			Wydatki niesubwencjonowane				Ogółem	Przyrost 2026-2024
		Dz.801	Dz. 854	Razem	Dz. 801	Inwestycje	Dz. 854	Razem		
SP Czarne	2024	10314579		10314579	439 754	618716		1058470	11373049	
	2025	11833052		11833052	525 821	77523		603344	12436396	
	2026	12605522		12605522	530 649	356 550		887199	13492721	118,64%
SP Wyczechy	2024	2734868		2734868	362 865	7 560		370425	3105293	
	2025	3035395		3035395	382 600	85000		467600	3502995	
	2026	3491888		3491888	438 880	0		438880	3930768	126,58%
SP Krzemieniewo	2024	2077384		2077384	138 341	0		138341	2215725	
	2025	2182421		2182421	154 845	0		154845	2337266	
	2026	2453567		2453567	190 180	0		190180	2643747	119,32%
Razem szkoły	2024	15126831		15126831	940960			940960	16067791	
	2025	17050868		17050868	1063266			1063266	18114134	
	2026	18550977		18550977	1159709			1159709	19710686	122,67%
Przedszkole Czarne	2024	764558		764558	4372075	68578		4440653	5205211	
	2025	891638		891638	4901803	0		4901803	5793441	
	2026	983145		983145	5284762	15000		5299762	6282907	120,70%

W ciągu analizowanych trzech nastąpił 22 % [3,6 mln zł] wzrost wydatków przypisanych szkołom oraz prawie 21 % wzrost wydatków przedszkolnych. Wydatki subwencjonowane szkół w stosunku do 2024r. wzrosły o 22,7 %, a niesubwencjonowane 23,3% . W przedszkolu wzrosły wyniosły odpowiednio 28,6 % i 19,3 % . Wśród szkół największy procentowo wzrost jest notowany w SP Wyczechy.

Analizując powyższą tabelę wyraźnie widać, że **wydatki ogółem** (subwencjonowane i niesubwencjonowane) **we wszystkich placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę Czarne wykazują tendencję rosnącą.**

Wykres 17

Porównanie wydatków subwencjonowanych szkół z naliczonymi w 2026r. potrzebami oświatowymi.

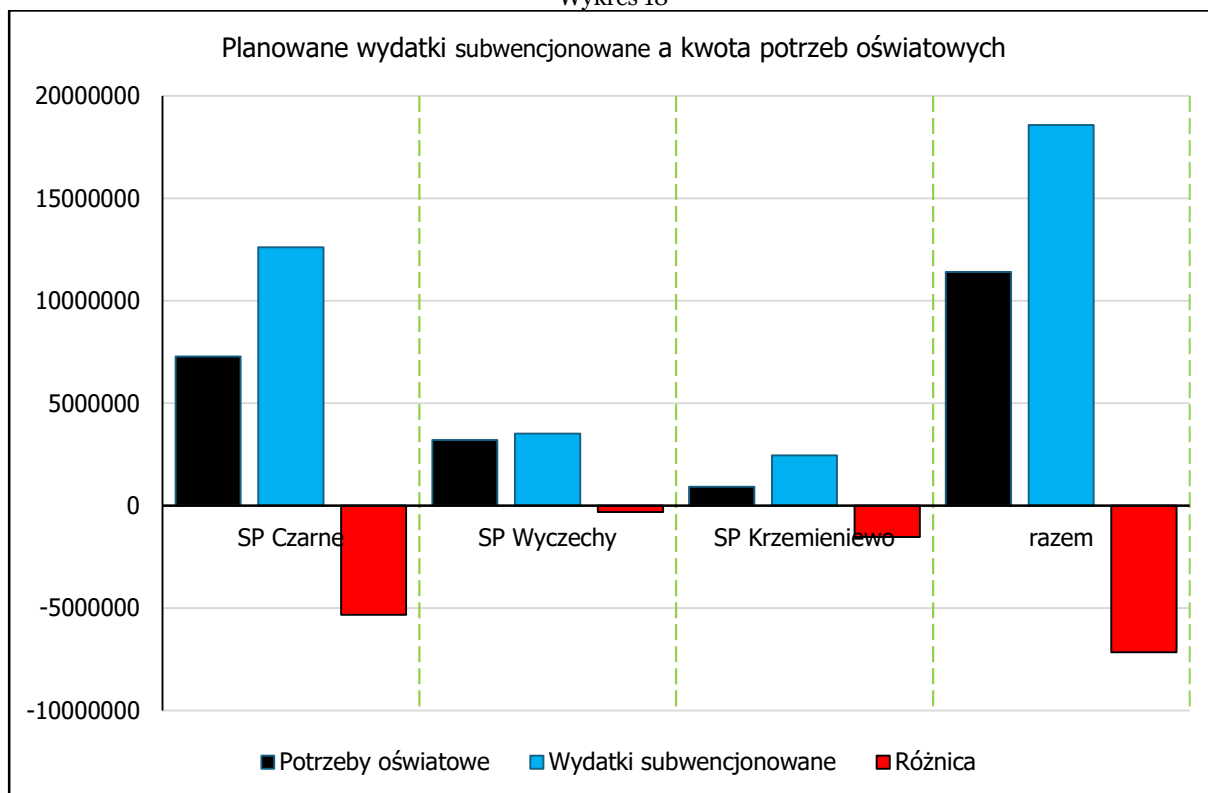
Kolejna tabela porównuje **wydatki subwencjonowane** szkół i kwoty potrzeb oświatowych na rok 2026. W kolumnie „różnica” wskazana jest kwota, która nie jest pokryta potrzebami oświatowymi

Tabela 29

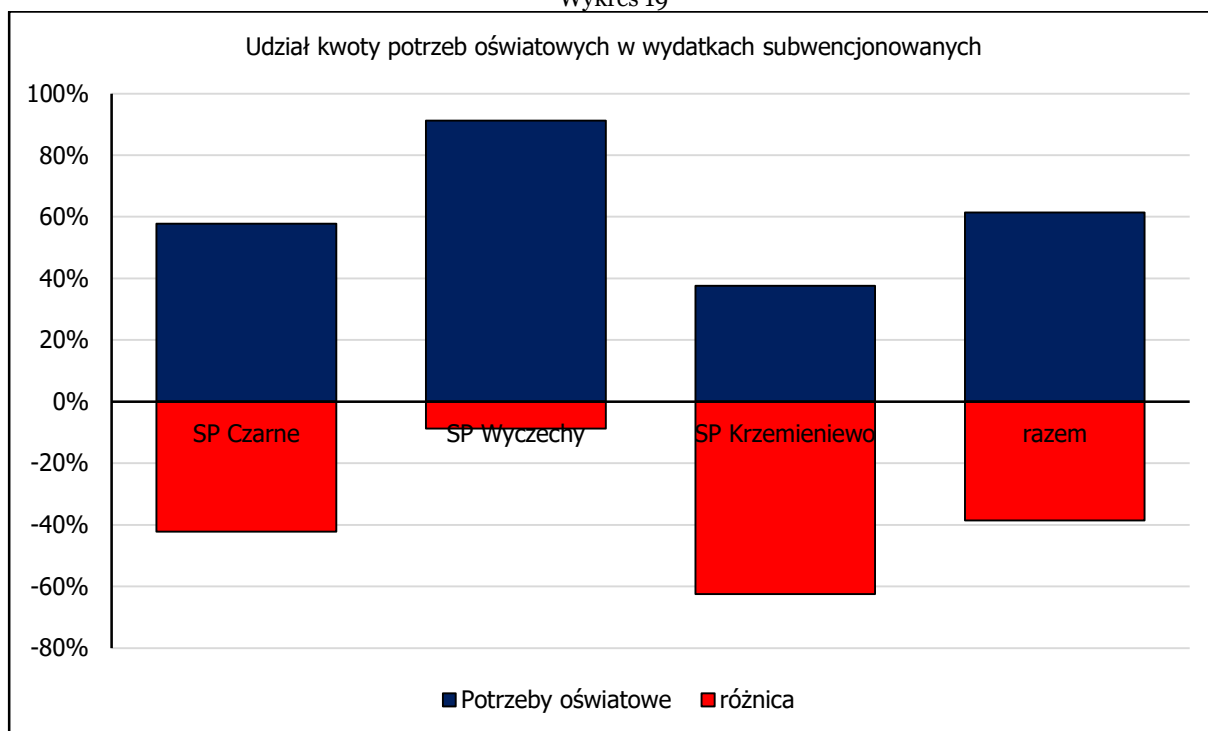
Nazwa placówki	Potrzeby oświatowe	Wydatki subwencjonowane	Różnica
SP Czarne	7 280 095	12 605 522	-5 325 427
	58%		42%
SP Wyczechy	3 205 863	3 515 550	-309 687
	91%		9%
SP Krzemieniewo	920 806	2 453 567	-1 532 761
	38%		62%
razem	11 406 764	18 574 639	-7 167 875
	61%		39%

W żadnej ze szkół prowadzonych przez Gminę Czarne planowane **wydatki subwencjonowane na 2026r nie zostaną pokryte potrzebami oświat.** **Różnica** w wysokości wydatków i potrzeb oświatowych pokrywana jest **z dochodów własnych gminy.** Największy udział dopłaty samorządu w sumie wydatków występuje w Szkole Podstawowej w Krzemieniewie – 62 %.

Wykres 18

Wykres 19

Ogółem samorząd do wydatków subwencionowanych dopłaca ponad 7,1 mln zł, co stanowi 39 % W powyższym zestawieniu ujęto tylko wydatki subwencionowane księgowane (przyporządkowane) danej szkole.

Planowane wydatki ogółem (subwencionowane i niesubwencionowane) szkół podstawowych w 2026 roku oraz źródła pokrycia.

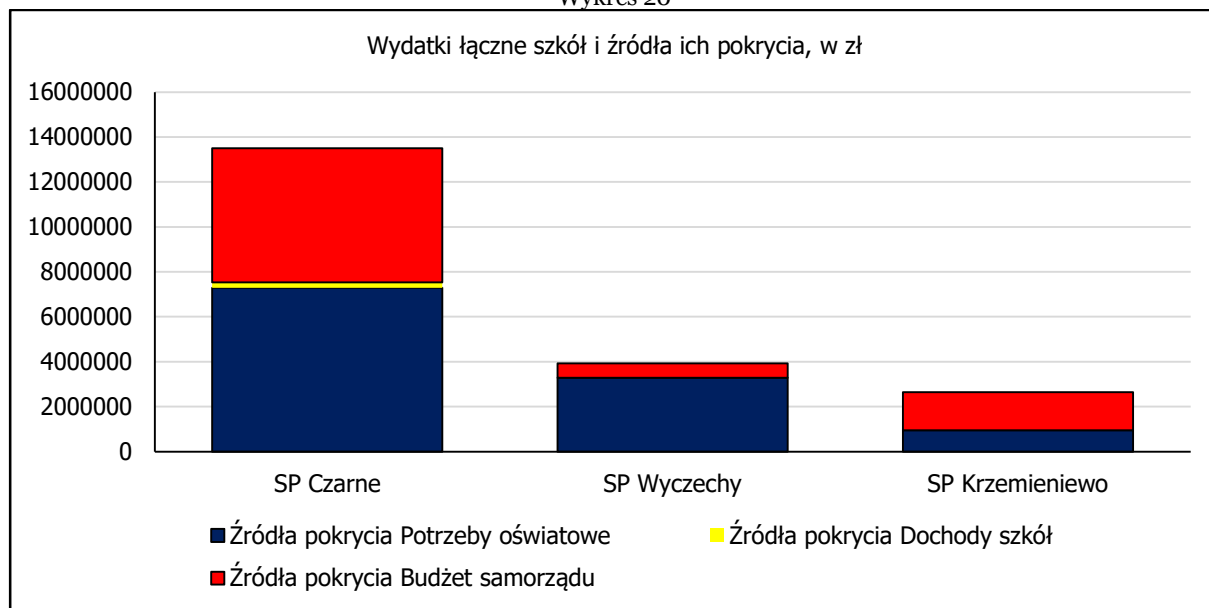
Poniższe zestawienie ujmuję wszystkie planowane wydatki szkół podstawowych ze źródłami ich pokrycia: kwotami potrzeb oświatowych i dochodami własnymi placówek. Cała różnica jest pokrywana z budżetu samorządu.

Tabela 30 Planowane wydatki ogółem szkół podstawowych Gminy Czarne na 2026 oraz źródła ich pokrycia.

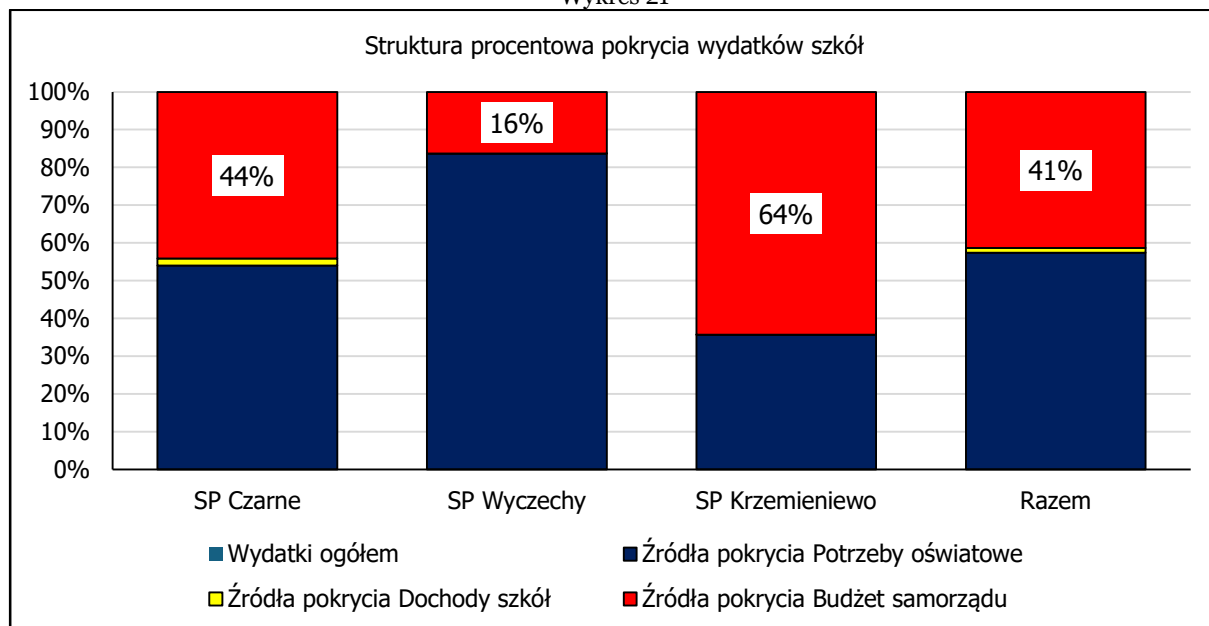
Rok 2026		SP Czarne	SP Wyczechy	SP Krzemieniewo	Razem	SP Czarne	SP Wyczechy	SP Krzemieniewo	Razem
Wydatki ogółem		13492721	3930768	2643747	20067236				
Źródła	Potrzeby oświatowe	7287334	3288291	943358	11518983	54,0%	83,7%	35,7%	57,4%
	Dochody szkół	246415	600	150	247165	1,8%	0,0%	0,0%	1,2%
	Budżet jst	5958972	641877	1700239	8301088	44%	16%	64%	41%

Planowane **wydatki ogółem** szkół podstawowych Gm. Czarne na 2026 rok w 57% będą pokryte przez kwotę potrzeb oświatowych. **Dopłata z budżetu samorządu wyniesie 8,3 mln zł, co stanowi ponad 41%.** Dochody własne placówek są minimalne.

Wykres 20

Wykres 21

W SP w Czarnem planowane wydatki ogółem są w wys. 13,4 mln zł, a potrzeby oświatowe pokrywają, wg planu, 54 % wydatków. **Ponad 44 %, czyli 5,95 mln zł pochodzi z budżetu samorządu.** Dochody szkoły wg planu stanowią zaledwie 1,8 % wydatków. W SP w Wyczechach potrzeby oświatowe pokrywają ponad 83 % wydatków ogółem wynoszących 3,93 mln zł. **Samorząd pokrywa 16 % wydatków.** W SP w Krzemieniewie w planie na 2026 aż 64 % wydatków (1,7 mln zł) ma być pokryta przez Gminę.

Podkreślić należy, że od 1 stycznia 2026 roku wzrastają średnio o 3% wynagrodzenia nauczycieli.

Planowane wydatki ogółem w 2026 roku przedszkola oraz źródła ich pokrycia.

Tabela 31 Planowane na 2026 rok wydatki przedszkola prowadzonego przez Gm. Czarne oraz źródła ich pokrycia.

Rok 2026			
Wydatki		6 282 907	100 %
Źródła pokrycia	Potrzeby oświatowe	2 443 238	38,9%
	Dochody własne	602 709	9,6%
	Budżet samorządu	3 236 960	51,5%

W roku 2026 potrzebami oświatowymi objęto dzieci 2-5 i 6-letnie w przedszkolach oraz oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych. **Ponad 38 % wydatków ogółem przedszkola finansowanych jest potrzebami oświatowymi; kwota z budżetu gminy to 51 %, zaś dochody własne ok. 10%.**

Dochody działów 801 i 854 w latach 2024-2026

Dochodami: dz. 801 mogą być między innymi:

Tabela 32

Dz. 801	Oświata i wychowanie
Wpływy z opłat za korzystanie z wychowania przedszkolnego	
Wpływy z opłat za korzystanie z wyżywienia w jednostkach realizujących zadania z zakresu wychowania przedszkolnego	
Wpływy z różnych opłat	
Wpływy z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych oraz innych umów o podobnym charakterze (§0750)	
Wpływy z pozostałych odsetek	
Wpływy z różnych dochodów	
Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin	
dz. 854 Edukacyjna opieka wychowawcza	
Edukacyjna opieka wychowawcza: dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na pomoc materialną dla uczniów o charakterze socjalnym.	

Dochody są przypisane placówkom oświatowym i na poziomie budżetu gminy.

Tabela 33 Zestawienie wydatków oświaty ogółem

wydatki	2024 r.	2025 r.	2026r (plan)
Dział 801 ogółem, z tego:	22 742 734	21 706 006	27 160 757
Rozdział 801 01 Szkoły podstawowe	13 785 157	14 629 415	16 484 515
Rozdział 801 03 Oddziały „o” przy szkołach podstawowych	681 949	537 445	629 060
Rozdział 801 04 Przedszkola	4 636 425	5 017 656	5 414 762
Rozdział 801 07 Świetlice	480 467	593 102	629 415
Rozdział 801 13 Dowożenie uczniów	398 101	431 197	503 700
Rozdział 801 46 Doskonalenie nauczycieli	43 239	79 920	100 517
Rozdział 801 48 Stołówki szkolne	439 754	525 821	550 650
Rozdział 801 49 Specjalna organizacja nauczania	751 897	875 890	965 016
Rozdział 801 50 Specjalna organizacja nauczania	1 314 399	1 400 047	1 477 510
801 53 Specjalna organizacja nauczania	94 691	72 718	0
Rozdział 801 95 Pozostała działalność	116 653	545 794	405 613
Dział 854	2024r.	2025r.	2026r.(plan)
Rozdział 854 04			
854 12			
Rozdział 854 15	48 670	41 635	35000
854 16			

Tabela 34 **Wydatki subwencjonowane ogółem Gminy Czarne** działu 801 i 854 a naliczone potrzeby oświatowe ogółem

Dział	Źródło	Rozdział	Nazwa wydatku	2024r.	2025r.	2026r. (plan)
801	Subwencja / potrzeby oświatowe	80101	Szkoły podstawowe	13 785157	14 629415	16 484515
		80107	Świetlice	480467	593102	629415
		80146	Dokształcanie nauczycieli	43239	76919	100517
		80149	Specjalna organizacja nauki	751897	875890	965016
		80150	Specjalna organizacja nauki	1 314399	1 400047	1 477510
		80153	Podręczniki	9 691	72718	0
		80195	Pozostała działalność	116653	545794	405613
		Suma wydatków dz. 801		16 586503	18 193885	20 062586
854	Subwencja / potrzeby oświatowe	85415	Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym	48670	41635	35000
		Suma wydatków dz. 854		48670	41635	35000
Ogółem (suma dz. 801, 854)				16 635173	18 235520	20 097586
Kwota potrzeb oświatowych/ subwencji				10 238682	13 633298	13 962221
Różnica				6 396491	4 602222	6 135365

Otrzymana przez Gminę Czarne kwota potrzeb oświatowych tylko w części pokrywa wydatki subwencjonowane działów 801 i 854 w analizowanych latach. Część kwot jest przypisana placówkom oświatowym, a część jest księgowana na poziomie gminy.

Tabela 35 Udział potrzeb oświatowych oraz środków gminnych w pokryciu wydatków subwencjonowanych działu 801 i 854

	2024r.	2025r.	2026r. (plan)
Subwencja oświatowa/ kwota potrzeb oświatowych	10 238 682	13 633 298	13 962 221
	61,5%	74,6%	69,7%
Wydatki subwencjonowane ogółem	16 635 173	18 235 520	20 097 586
Dopłata gminy samorządu	6 396 491	4 602 222	6 135 365
	38,5%	25,4%	30,3%

W roku 2026 w porównaniu do roku 2024 wzrósł wg planu procentowy udział potrzeb oświatowych w pokryciu wydatków subwencjonowanych działu 801 i 854. W 2024r. subwencja w kwocie blisko 5,95 mln zł. pokrywała 57% wydatków subwencjonowanych, a plan na 2026 zakłada, że będzie to 8,48 mln zł, które pokryje 69 % wydatków. **Maleje tym samym udział środków własnych gminy w pokryciu wydatków subwencjonowanych.** Jednak wysoki udział kwotowy środków gminnych w pokryciu wydatków subwencjonowanych dz. 801 i 854 nakazuje wprowadzenia programu oszczędnościowego.

Stopień pokrycia wydatków oświatowych działu 801

W dalszej części przeanalizowano **wydatki niesubwencjonowane** w latach 2024-2026r.

Tabela 36 Wydatki niesubwencjonowane ogółem działu 801 i 854

Dział	Źródło finans.	Rozdział	Nazwa wydatku	2024r.	2025r.	2026r.(plan)
801	Zadania własne	80103	Oddział „o” przy SP	681 949	537 445	629 060
		80104	Przedszkola	4 636 425	5 017 656	5 414 762
		80106	Inne formy wych. przedszkolnego	0	0	0
		80113	Dowożenie uczniów	398 101	431 197	503 700
		80148	Stołówki	439754	525821	550650
		Razem		6 156 229	6 512 120	7 098 174
854		85416	Pomoc materialna o charakterze motywacyjnym	0	0	0
		ogółem		6 156 229	6 512 120	7 098 174

W badanych latach rosną wydatki niesubwencjonowane w większości analizowanych rozdziałów działu 801. Znaczący wzrost odnotowujemy w rozdz. 80104 – przedszkola. W 2024 roku samorząd wydał na ten cel ponad 4,63 mln zł. a plan na 2026 rok zakłada wydatki na poziomie ponad 5,41 mln zł.

W kolejnej tabeli zestawiono wydatki inwestycyjne finansowane z budżetu Gminy Czarne.

Tabela 37 **Wydatki inwestycyjne** na zadania związane z funkcjonowaniem oświaty

Rozdział	Nazwa	2024r.	2025r.	2026r.(plan)
801 01	Szkoły podstawowe	618 716	77 523	356 550
Razem		618 716	77 523	356 550

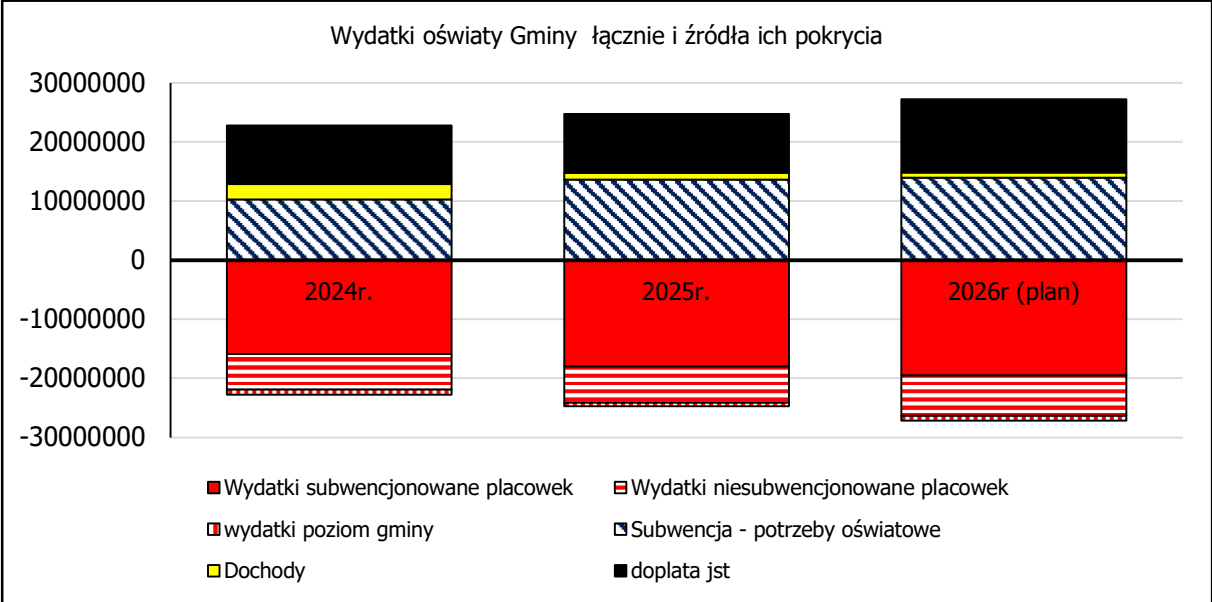
Prowadzenie i finansowanie inwestycji należy do zadań własnych samorządu (**zadanie niesubwencjonowane**). Jednostki samorządu terytorialnego środki finansowe na prowadzenie inwestycji mogą pozyskiwać z programów UE, krajowych (dotacje), darowizn, itp. W 2024 roku na ten cel wydatkowano ponad 618 tys. zł, a w planie na 2026r. jest to kwota 356 tys. zł.
W poniższej tabeli i na wykresie zestawiono **wszystkie wydatki Gminy Czarne** związane z realizacją zadań oświatowych – subwencjonowane, niesubwencjonowane i inwestycyjne oraz źródła ich pokrycia.

Tabela 38 **Wydatki ogółem** Gminy Czarne na zadania związane z funkcjonowaniem oświaty

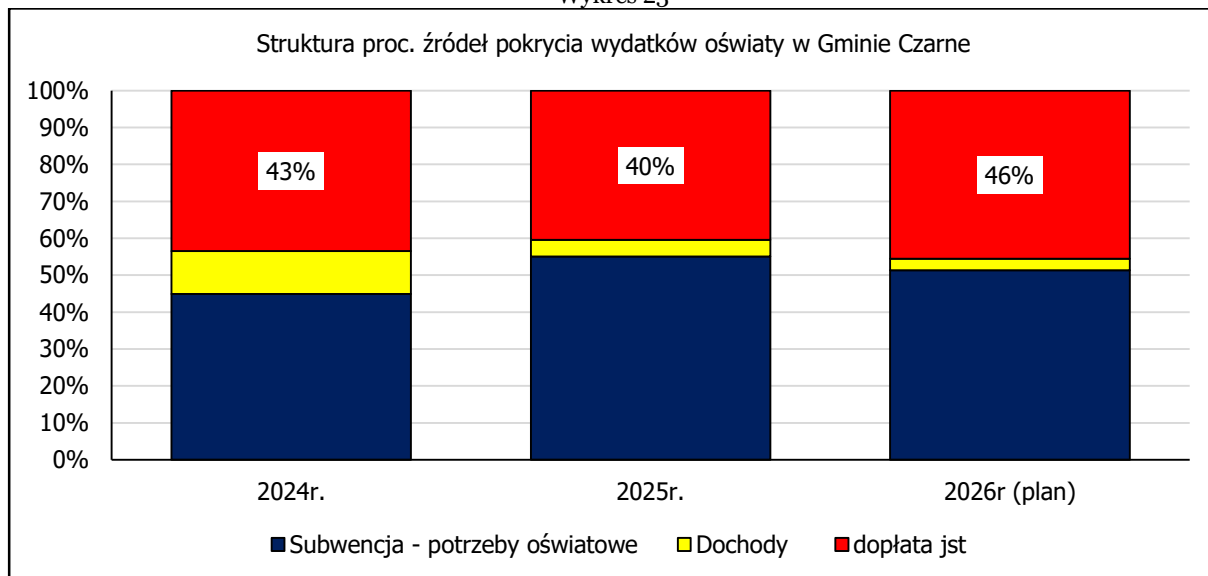
		2024r.	2025r.	2026r plan	2024r.	2025r.	2026r plan
Wydatki	Wydatki subwencjonowane placówek	15891390	18031954	19557784			
	Wydatki niesubwencjonowane placówek	6007889	6127592	6816021			
	Wydatki - poziom gminy	892095	588095	821952			
	razem	22791374	24747641	27195757			
Źródła pokrycia	Subwencja - potrzeby oświatowe	10238682	13633298	13962221	45%	55%	51%
	Dochody	2641921	1106347	849874	12%	4%	3%
	Budżet samorządu	9910771	10007996	12383662	43%	40%	46%

Wydatki na oświatę, zarówno subwencjonowane, jak niesubwencjonowane, w Gminie Czarne w latach 2024-2026 (plan) rosną, **Udział pokrycia wydatków przez kwoty potrzeb oświatowych wzrósł w roku 2025, co było dobrym sygnałem. Podtrzymanie tego trendu w kolejnych latach jest konieczne.**

Wykres 22

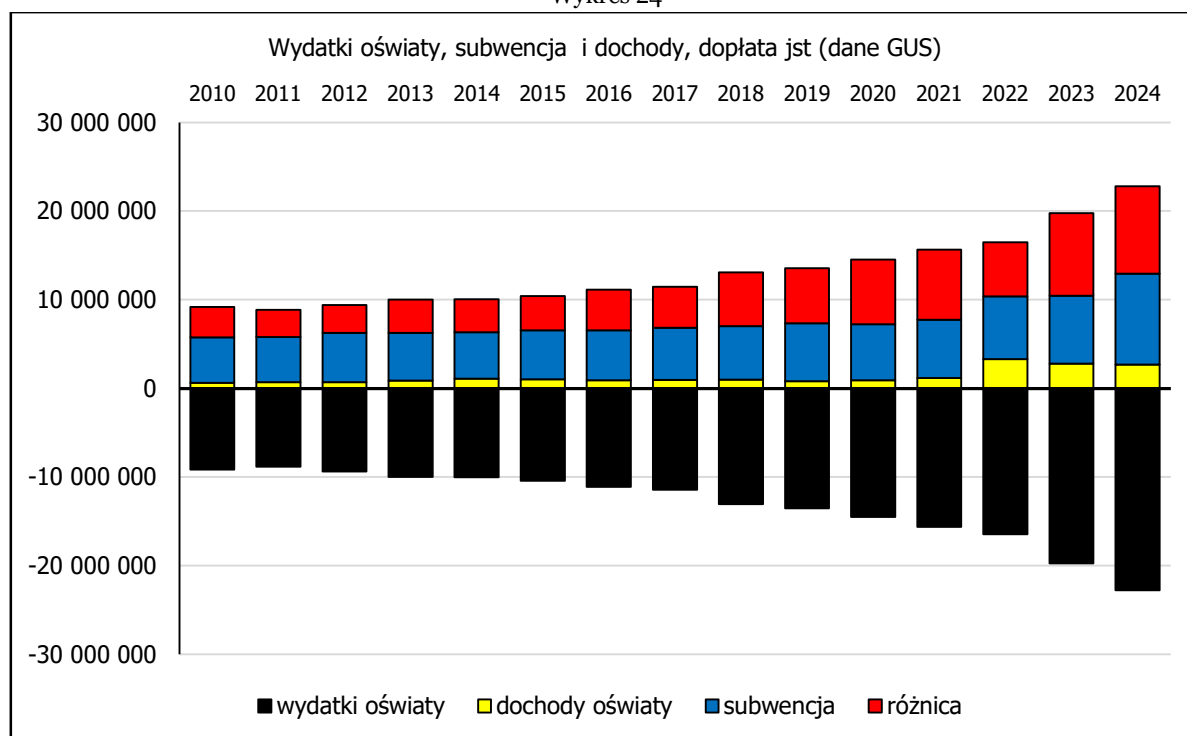

Wykres 23

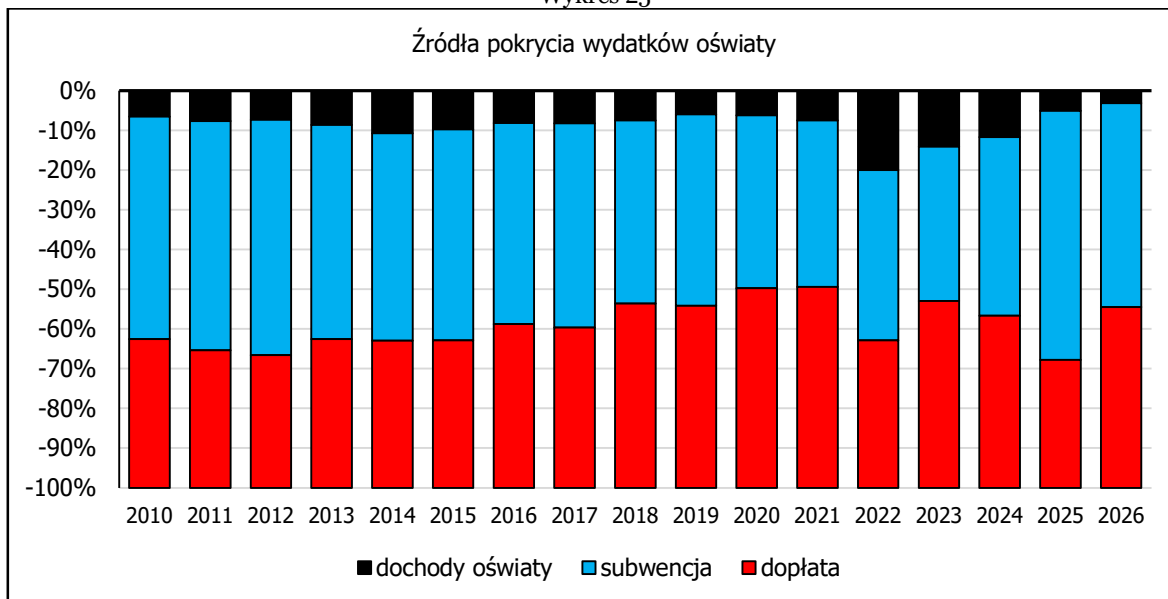
Dla celów porównawczych poniżej przedstawiono wykresy obrazujące finanse oświatowe gminy i źródła ich pokrycia w ujęciu wieloletnim (dane GUS)

Wykres 24

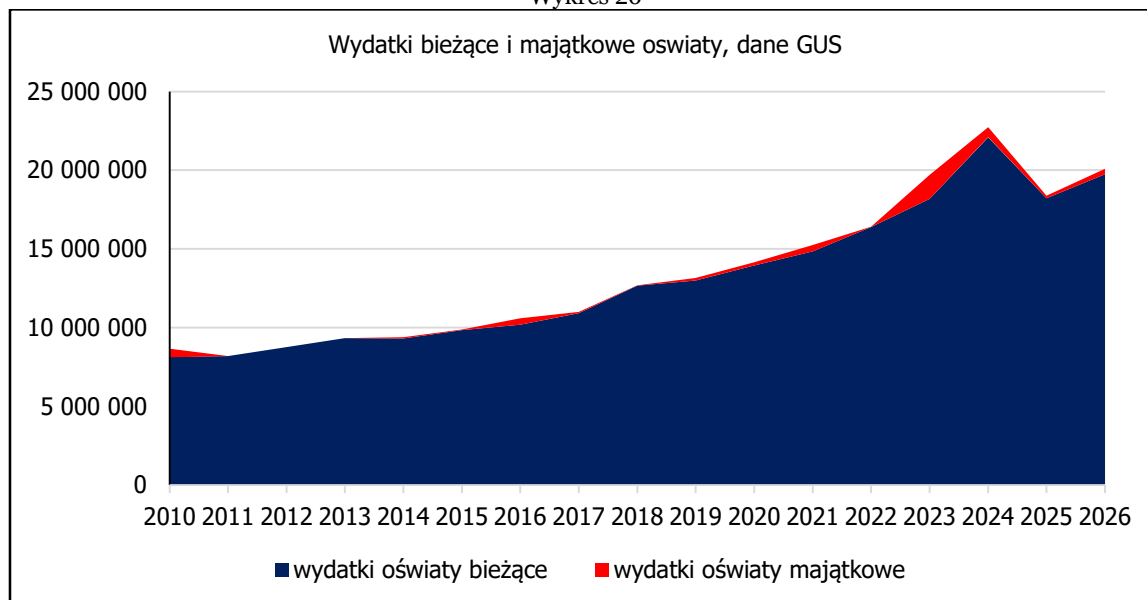

Dane od roku 2010 wskazują na rosnące obciążenie budżetu gminy wydatkami oświatowymi, które nie były pokrywane w całości subwencją oświatową. Jej wzrost nie nadążał za wzrostem wydatków. Powodowało to konieczność dopłacania do wydatków oświaty z dochodów własnych gminy. Ten zabieg powodował natomiast w konsekwencji obniżenie kwot jakie Gmina mogła przeznaczyć na zaspakajanie innych potrzeb, np. inwestycyjnych.

Wykres 25

Wykres 26

Warto zwrócić uwagę, że **wydatki oświatowe miały głównie charakter bieżący** – na utrzymanie placówek i przede wszystkim place. Wydatki majątkowe były na niewielkim poziomie.

Liczba uczniów w placówkach oświatowych

Celem poniższej analizy jest:

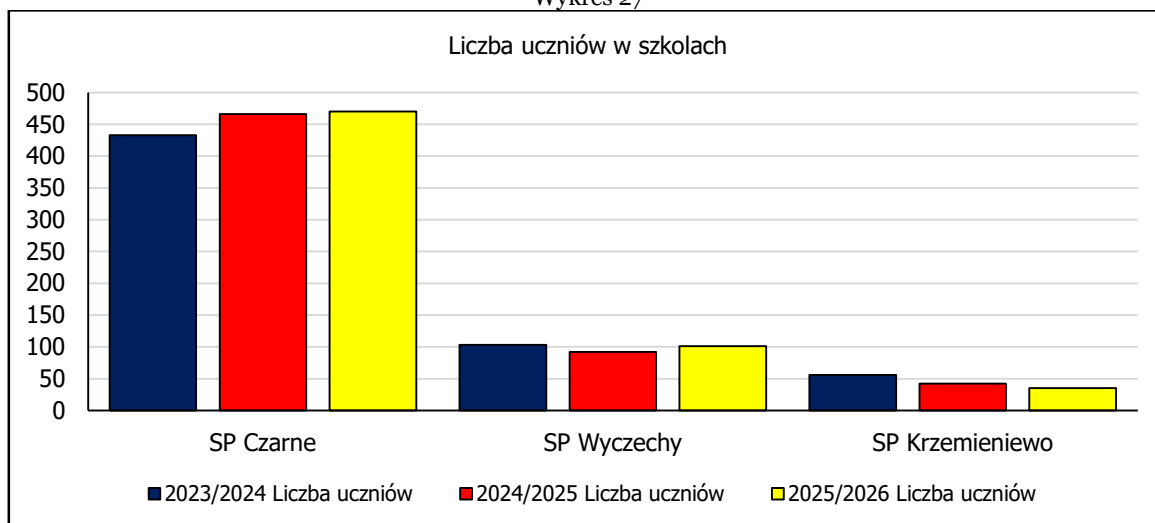
- ustalenie liczby w poszczególnych typach szkół i oddziałach (klasach) w oparciu o dane otrzymane z UMiG w Czarne
- określenie wskaźnika liczby uczniów na oddział

Tabela 39 Liczba uczniów w placówkach oświatowych Gminy Czarne lata 2023/2024-2025/2026

Nazwa placówki	2023/2024		2024/2025		2025/2026	
	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba oddziałów
SP Czarne	433	23	466	25	470	25
SP Wyczechy	103	8	92	8	101	8
SP Krzemieniewo	56	9	42	9	35	9
Razem	592	40	600	42	606	42

Placówki szkolne wyraźnie różnią się liczebnością uczniów. Szkoła w Czarnem jest największa, a jej liczba uczniów (w omawianych latach) wzrasta. Placówka w Krzemieniewie jest najmniejsza, a liczebność uczniów wyraźnie spadała.

Wykres 27

Ogólna liczba uczniów w szkołach podstawowych w latach 2023/2024-2025/2026 wzrasta z 592 do 606. W omawianych latach jedynie malała szkoła w Krzemieniewie.

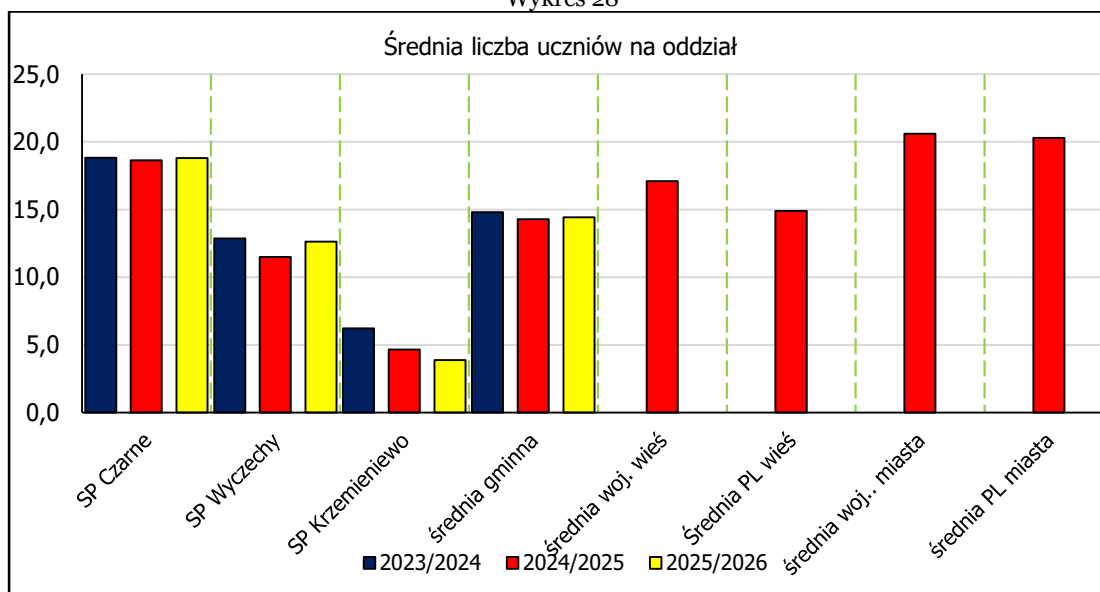
W dalszej części opracowania analizie poddano średnią liczbę uczniów przypadającą na oddział w szkołach prowadzonych przez Gminę Czarne, mającą decydujące znaczenie dla relacji między wysokością naliczonej dla jst kwoty potrzeb oświatowych a wysokością wydatków na oświatę.

Tabela 40 Liczba uczniów przypadająca na oddział w szkołach.

	2023/2024	2024/2025	2025/2026
SP Czarne	18,8	18,6	18,8
SP Wyczechy	12,9	11,5	12,6
SP Krzemieniewo	6,2	4,7	3,9
średnia szkolna	14,8	14,3	14,4

W szkołach prowadzonych przez samorząd Gminy Czarne liczba uczniów w oddziale klasowym jest bardzo zróżnicowana. Najmniej uczniów uczyło się w klasach SP w Krzemieniewie – między 6 a 4. W SP w Czarnem jest to około 19. Na poniższym wykresie porównano liczbę uczniów w oddziałach w gminie do średniej liczby w gminach wiejskich Polski i województwa, oraz do średniej liczby w gminach miejskich Polski i województwa. **Generalnie wartości dla szkół z gminy są niższe od danych porównawczych, przy czym SP w Krzemieniewie bardzo znacząco.**

Wykres 28

Przeciętna liczba uczniów w oddziale klasowym jest najważniejszym wyznacznikiem jednostkowych kosztów nauczania i wydatków oświatowych w przeliczeniu na jednego ucznia. Średnia wielkość oddziału klasowego ma bezpośredni wpływ na koszty prowadzenia szkół, jest więc szczególnie ważna dla organów prowadzących. **Samorząd musi monitorować tworzenie oddziałów klasowych w szkołach**, zwłaszcza klas pierwszych, aby przeciwdziałać nadmiernemu zmniejszaniu w nich liczby uczniów, co dzieje się, gdy szkoły utrzymują niezmienną liczbę oddziałów pomimo zmniejszającej się liczby uczniów. Samorząd powinien systematycznie porównywać średnią wielkość oddziałów klasowych w swoich szkołach i analizować, czy występujące między nimi różnice są uzasadnione i powinny zostać utrzymane, czy też są nieuzasadnione i wymagają interwencji organizacji pracy w prowadzonych przez siebie szkołach, w tym o liczbie oddziałów. Monitorowania wskaźnika liczby uczniów na oddział jest istotnym elementem kontroli zarządczej i analizy racjonalności ich wielkości.

Przykładowa kalkulacja: liczba uczniów w oddziale a wysokość naliczonych potrzeb oświatowych (dane rok 2026).

Poniższa informacja ma na celu wskazanie zależności kwoty potrzeb oświatowych od różnych parametrów oświatowych gminy. Do symulacji wzięto następujące elementy:

Podstawowe dane:

- metryczka potrzeb oświatowych Gm. Czarne na rok 2026
- podstawowe potrzeby oświatowe przypadające na ucznia w Gm. Czarne na rok 2026 wyliczone w oparciu o:
 - standard finansowy $A = 9716,6478$
 - wartość wskaźnika finansowego $Di = 1,027890116$

potrzeby oświatowe (bez wag) $A \times Di = 9987,646234 \text{ zł}$

Generalnie wartość kwoty potrzeb oświatowych przypadających na ucznia wzrastać będzie w zależności od:

- położenie szkoły – miasto/wieś,
- liczby mieszkańców gminy
- zamożności gminy
- niepełnosprawności wśród dzieci
- rodzaj oddziału (ogólnodostępny, integracyjny, sportowy itp.)
- innych wag części SOB, SOC metryczki potrzeb oświatowych.

Kalkulacje przeprowadzono w czterech wariantach

- Wariant 1 – liczba uczniów w klasie/oddziale – 10
 $10 \text{ uczniów} \times 9987,646234 \text{ zł/ucznia} = \mathbf{99876 \text{ zł na oddział}}$
- Wariant 2 – liczba uczniów w klasie/oddziale – 18
 $18 \text{ uczniów} \times 9987,646234 \text{ zł/ucznia} = \mathbf{179778 \text{ zł na oddział}}$
- Wariant 3 – liczba uczniów w klasie/oddziale – 24 (przy tej liczbie uczniów – brak podziału na grupy)
 $24 \text{ uczniów} \times 9987,646234 \text{ zł/ucznia} = \mathbf{239704 \text{ zł na oddział}}$
- Wariant 4 – liczba uczniów większa niż 26 [np. 28]

Liczba uczniów powyżej 24 w oddziale powoduje prawnie wymagany podział na grupy w klasach IV-VIII na obowiązkowych zajęciach z języków obcych (1-2), informatyki, oraz dodatkowo - powyżej 26 - na wychowaniu fizycznym.

Przykład – kl. VIII – liczba uczniów – 28

Godziny wynikające z podziału na grupy:

- j. obcy (1) – 3 godziny
- j. obcy (2) – 2
- informatyka – 1
- WF – 4

Razem 10 godzin

Efekt finansowy zajęć dodatkowych:

- rozliczenie godzinowe: $10 \text{ godz.} \times 4 \text{ tyg.} \times 12 \text{ m-cy} \times 83 \text{ zł/godz.} = 39\,840$ (koszt dodatkowych godzin)
- rozliczenie etatowe (18 godz.) $0,55 \text{ etatu} \times 130\,000 \text{ zł} = 71\,500$

Potrzeby oświatowe na 28 uczniów wynoszą $28 \times 9987,646234 \text{ zł} = 279654$

pomniejszone o podział na grupy $279654 - 39\,840 \text{ zł} = \mathbf{239814}$

Z finansowego punktu widzenia najbardziej opłacalne jest utrzymanie liczebności klasy z 28 uczniami niż dokonanie podziału na dwa oddziały (np. kl. A – 14 uczniów, kl. B – 14 uczniów).

Porównanie średniego kosztu kształcenia w przeliczeniu na 1 ucznia - dziecko

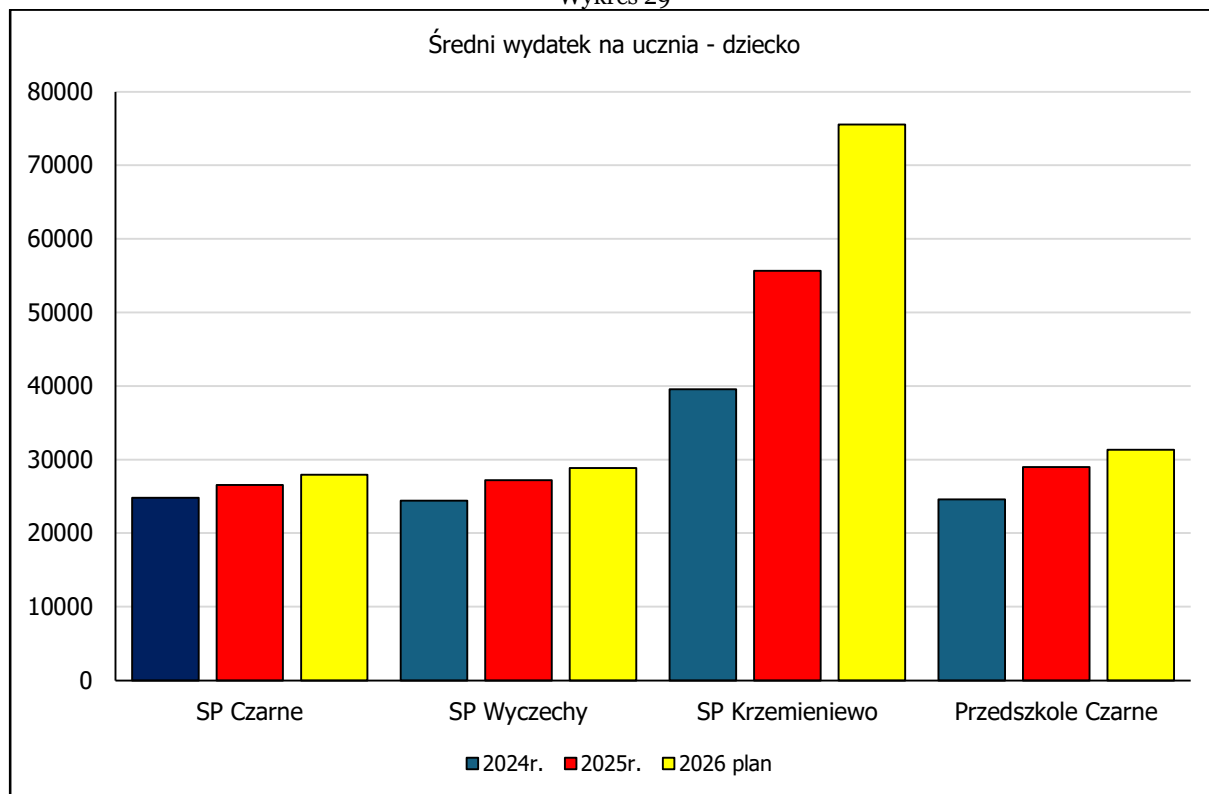
Tabela 41 Średni wydatek na ucznia w placówkach w latach 2024-2026 plan

Nazwa placówki	2024r.			2025r.			2026 plan		
	Wydatki ogółem*	Liczba uczniów	Średni wydatek	Wydatki ogółem**	Liczba uczniów	Średni wydatek	Wydatki ogółem**	Liczba uczniów	Średni wydatek
SP Czarne	10754333	433	24837	12358873	466	26521	13136171	470	27949
SP Wyczechy	3097733	127	24392	3507441	129	27189	3954430	137	28864
SP Krzemieniewo	2215725	56	39567	2337267	42	55649	2643747	35	75536
Razem SP	1606792	616	26084	18203582	637	28577	19734348	642	30739
Przedszkole	5136633	209	24577	5793441	200	28967	6267907	200	31340

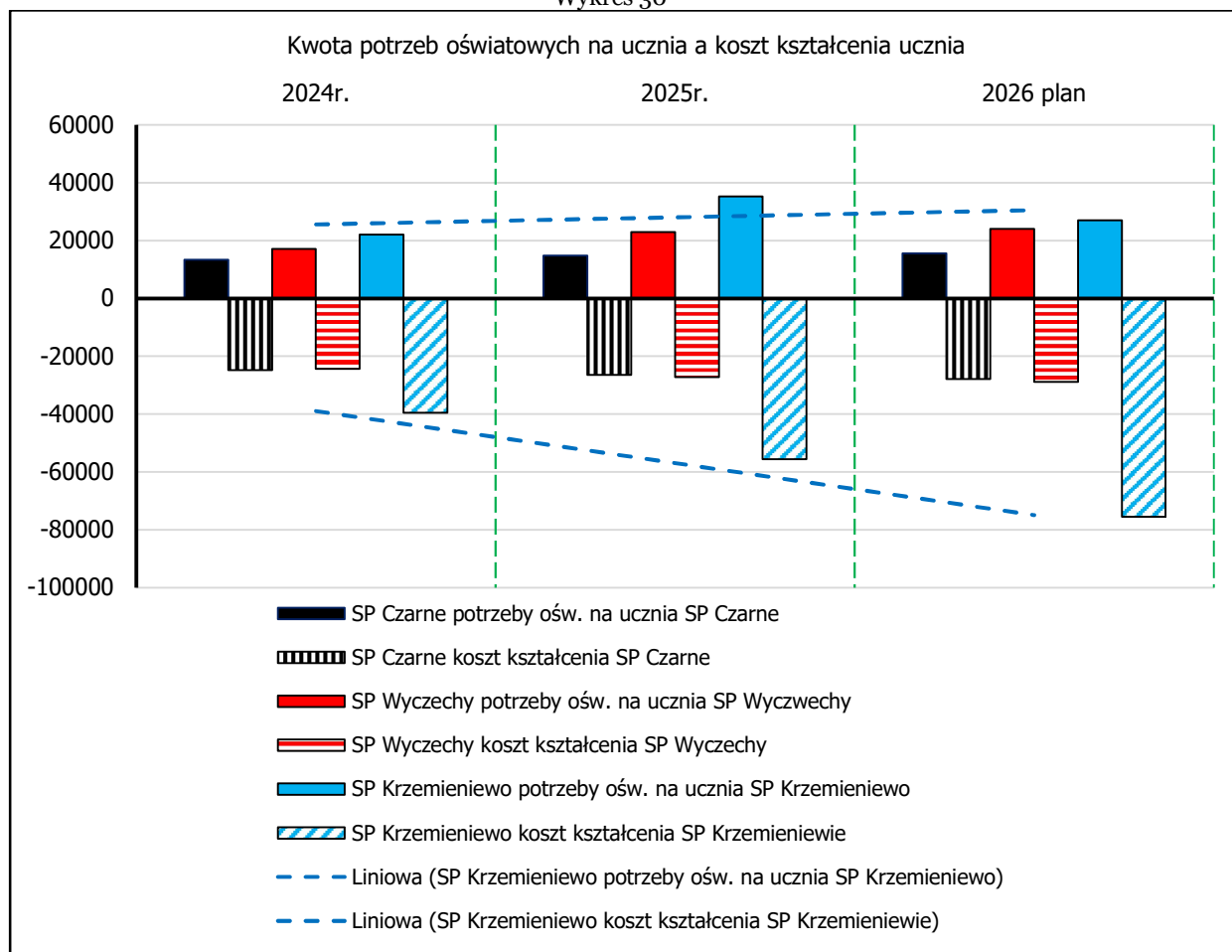
* bez wydatków inwestycyjnych;

Średni wydatek na ucznia / dziecko w placówkach prowadzonych przez Gminę Czarne w analizowanych latach sukcesywnie rośnie, przy czym kwoty w przypadku szkół w Czarnem i Wyczechach są podobne, a gwałtownie wzrosła w Krzemieniewie. Było to wynikiem równoczesnego wzrostu wydatków i znaczącego spadku liczby uczniów. **Szkoła ta w porównaniu do dwóch pozostałych była bardzo droga w prowadzeniu.**

Wykres 29

Wykres 30

W dalszej części poddano analizie liczbę dzieci objętą wychowaniem przedszkolnym w Gminie Czarne w latach 2023/2024, 2024/2025, 2025/2026. Wychowanie przedszkolne (dzieci 3-6 lat) realizowane może być w:

- przedszkolach
- oddziałach „o” przy szkołach podstawowych
- innych formach wychowania przedszkolnego – punktach przedszkolnych.

Wymienione placówki mogą być prowadzone przez jednostkę samorządu terytorialnego lub inne osoby prawne, fizyczne niebędące jst. §5 ust. 1 Rozporządzenia MEN z dnia 17 marca 2017 roku w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli (Dz. U. 2017r. poz. 649 z późn. zm.) stanowi, że liczba dzieci w oddziale przedszkola nie może wynosić więcej niż 25.

Tabela 42 Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w roku szkolnym 2025/2026.

Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym		
243		
Oddziały przedszkolne przy szkołach		Przedszkole
43		200
17,7 %		82,3 %
SP Wyczechy	SP Krzemieniewo	
36	7	

W Gminie Czarne na 243 dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym 82 % uczęszcza do przedszkola. W dwóch szkołach podstawowych znajduje się znacząca mniejszość dzieci w wieku przedszkolnym, przy czym w Krzemieniewie od dwóch lat było ich bardzo mało. **Generalnie liczba przedszkolaków w gminie pozostaje na bardzo podobnym poziomie.**

Liczbę dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w Gminie Czarne przedstawia poniższa tabela.

Tabela 43 Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym

Nazwa placówki	2023/2024		2024/2025		2025/2026	
	Liczba dzieci	Liczba oddziałów	Liczba dzieci	Liczba oddziałów	Liczba dzieci	Liczba oddziałów
Oddziały przedszkolne SP Wyczechy	24	2	37	2	36	2
Oddziały przedszkolne SP Krzemieniewo	11	1	6	1	7	1
Przedszkole w Czarnem	209	11	200	11	200	11
razem	244	14	243	14	243	14

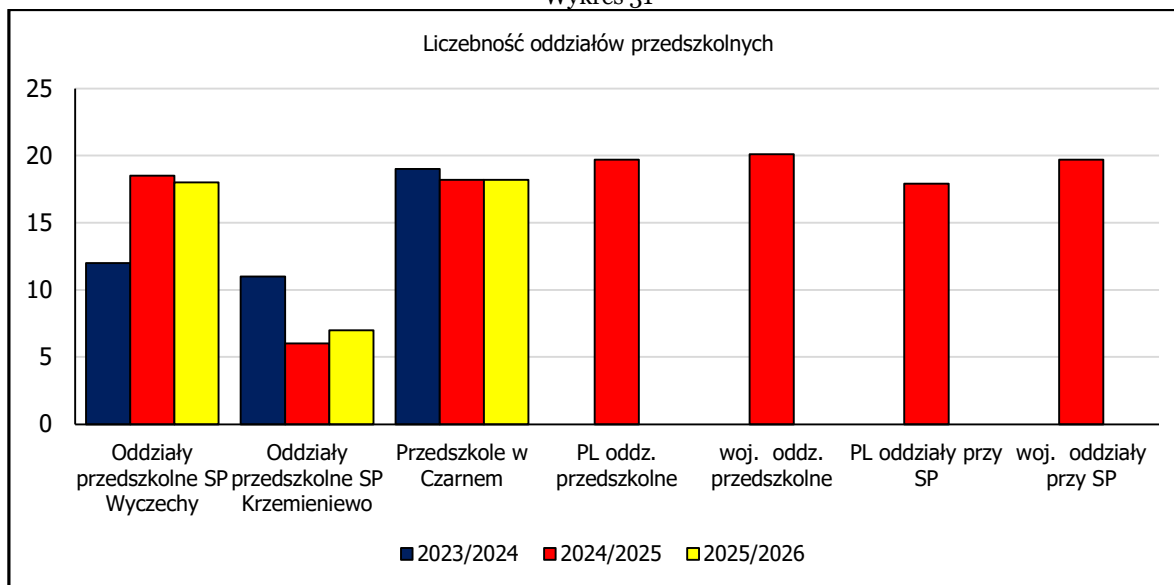
Ogółem liczba dzieci w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych oraz w przedszkolu jest stabilna.

Tabela 44 Średnia liczba dzieci w oddziałach przedszkolnych (oddziały przy SP oraz przedszkola)

	2023/2024	2024/2025	2025/2026
Oddziały przedszkolne SP Wyczechy	12	19	18
Oddziały przedszkolne SP Krzemieniewo	11	6	7
Przedszkole w Czarnem	19	18	18

Na poniższym wykresie zestawiono średnie liczby dzieci w oddziałach przedszkolnych w Gminie Czarne oraz w oddziałach przedszkolnych i przy szkołach podstawowych w Polsce jak i w województwie (dane GUS)

Wykres 31

Średnia liczba dzieci w oddziałach przedszkolnych w ostatnich trzech latach była stabilna w przypadku Przedszkola, wzrosła w przypadku szkoły w Wyczechach i znacząco zmalała w przypadku SP w Krzemieniewie. Zgodnie z przepisami oświatowymi maksymalnie w oddziale przedszkolnym może być 25 dzieci. Średnia w Czarnem i w Wyczechach jest zbliżona do średniej liczby dzieci w oddziałach na poziomie krajowym, jak i wojewódzkim. Znacząco niższa zaś jest w Krzemieniewie.

Struktura zatrudnienia w placówkach oświatowych. Liczba uczniów na etat nauczycielski

Kolejnym istotnym czynnikiem oddziałującym na funkcjonowanie systemu oświaty oraz poziom wydatków gminy jest struktura zatrudnienia w szkołach, obejmująca zarówno kadrę pedagogiczną, jak i pracowników administracji i obsługi. Regulacje wynikające z Karty Nauczyciela, w szczególności uprawnienia pracownicze nauczycieli zatrudnionych na jej podstawie, mają bezpośrednie przełożenie na finanse samorządu i stanowią znaczące obciążenie budżetowe. Z tego względu kluczowe znaczenie ma racjonalne zarządzanie zasobami ludzkimi, co w oświacie jest zadaniem szczególnie wymagającym, ponieważ poziom i stabilność kadry pedagogicznej pozostają w ścisłym związku z jakością kształcenia.

W strukturze wydatków działu 801 dominującą pozycję stanowią wynagrodzenia wraz z pochodnymi, które przeciętnie odpowiadają za około 80% całkowitych nakładów. Istotna część środków przeznaczonych na płace finansowana jest z kwoty potrzeb oświatowych przekazywanej jednostkom samorządu terytorialnego. Jej wysokość uzależniona jest przede wszystkim od liczby uczniów, a także od stopnia awansu zawodowego nauczycieli

zatrudnionych w placówkach danej gminy (wskaźnik Di). Podstawę kalkulacji potrzeb oświatowych stanowią dane przekazywane przez gminy w Systemie Informacji Oświatowej (SIO), według stanu na 15 czerwca danego roku. W analizach jedynie częściowo ujmowane są dane dotyczące SP w Krzemieniewie, ze względu na ich niekompletność. Szkoła była w trakcie procesu likwidowania. Część informacji pochodzi z Raportów o stanie Gminy.

W tabelach poniżej przedstawiono odpowiednie dane w ujęciu osobowym i etatowym.

Tabela 45 Zatrudnienie w SP w Czarnem

SP Czarne	ogółem		średnia etat/osobę	Początkujący		Mianowany		Dyplomowany	
	osoby	etaty		osoby	etaty	osoby	etaty	osoby	etaty
2023/2024	63	77,07	1,22	3	3,25	17	17,84	43	55,98
2024/2025	63	80,88	1,28	6	7,40	14	18,45	43	55,03
2025/2026	60	79,93	1,33	4	5,12	11	14,93	45	59,89

Źródło: dane otrzymane z UMIG

Tabela 46 Zatrudnienie w SP w Wyczechach

SP Wyczechy	ogółem		średnia etat/osobę	Początkujący		Mianowany		Dyplomowany	
	osoby	etaty		osoby	etaty	osoby	etaty	osoby	etaty
2023/2024	22	20,41	0,93	1	1,16	6	5,05	15	14,19
2024/2025	20	21,48	1,07	1	1,24	3	3,93	16	16,31
2025/2026	22	21,55	0,98	1	0,55	4	5,14	17	15,85

Źródło: dane otrzymane z UMIG

Tabela 47 Zatrudnienie w Przedszkolu w Czarnem

	ogółem		średnia etat/osobę	Początkujący		Mianowany		Dyplomowany	
	osoby	etaty							
2023/2024	27	26,35	0,98	6	6,536	10	10,36	11	9,45
2024/2025	28	26,29	0,94	11	10,897	8	9,30	9	6,10
2025/2026	25	27,59	1,10	9	10,344	10	11,11	6	6,13

Źródło: dane otrzymane z UMIG

Tabela 48 Łączna liczba nauczycieli w osobach i etatach (bez SP w Krzemieniewie)

	osoby	etaty
2023/2024	112	123,83
2024/2025	111	128,65
2025/2026	107	129,07

W kolejnych latach szkolnych liczba nauczycieli w etatach, natomiast malała w osobach. Część nauczycieli zatrudnionych było na niepełnych etatach. Udział takich etatów pokazuje kolejna tabela.

Tabela 49 Udział etatów niepełnozatrudnionych w ogóle etatów

		2023/2024	2024/2025	2025/2026
Czarne	etaty niepełne	1,56	1,17	0,00
	%	2,0%	1,4%	0,0%
Wyczechy	etaty niepełne	3,67	1,74	3,07
	%	18,0%	8,1%	14,2%
Przedszkole	etaty niepełne	1,35	1,52	0,59
	%	5,1%	5,8%	2,1%

Wedle danych udostępnionych przez UMIG w SP w Czarnem w roku 2025/2026 nie było zatrudnionych nauczycieli na etatach niepełnych. Zwraca uwagę dysproporcja między szkołami widoczna również we wskaźniku zatrudnienia.

Tabela 50 Wskaźnik zatrudnienia w placówkach (bez SP Krzemieniewo)

Wskaźnik zatrudnienia	2023/2024	2024/2025	2025/2026
SP Czarne	1,22	1,28	1,33
SP Wyczechy	0,93	1,07	0,98
Przedszkole	0,98	0,94	1,10

Analiza stopni awansów zawodowych nauczycieli wyraźnie wskazuje na bardzo wysoki udział nauczycieli dyplomowanych. Odpowiednie zestawienie, również porównawcze do struktury awansów w skali ogólnopolskiej jak i wojewódzkiej (dane GUS) jest przedstawione poniżej.

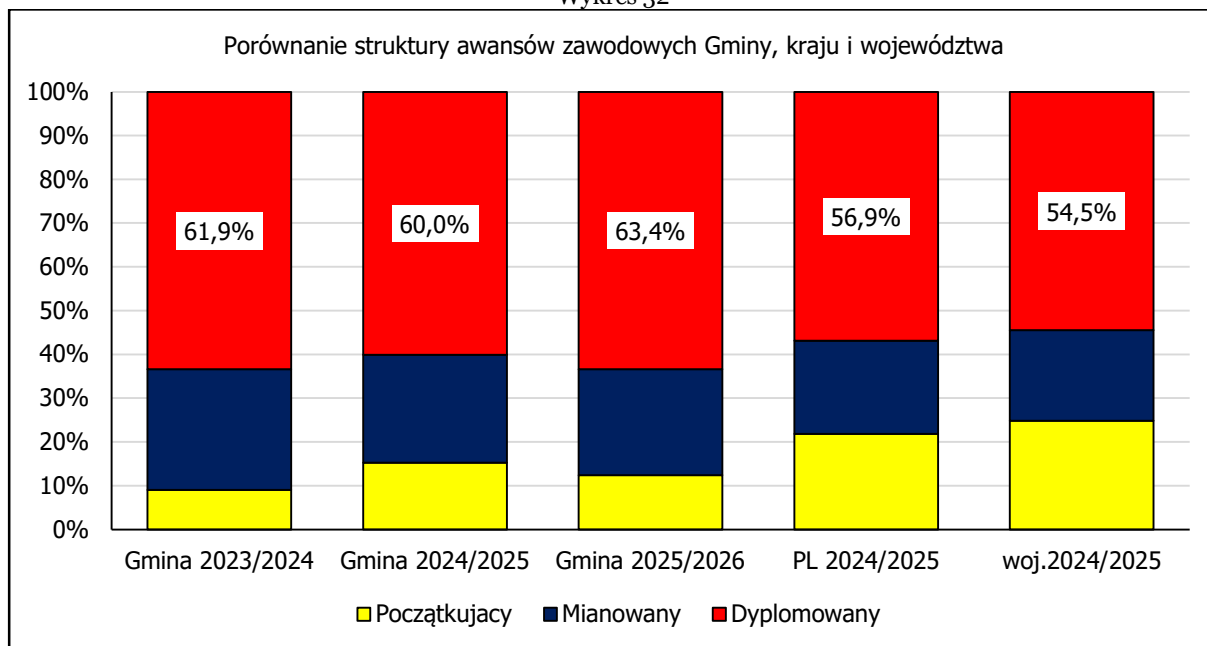
Tabela 51 Udział poszczególnych stopni awansu zawodowego nauczycieli w ogólnej liczbie nauczycieli zatrudnionych

	Początkujący	Mianowany	Dyplomowany	Początkujący	Mianowany	Dyplomowany
Gmina 2023/2024	10,9	33,25	79,63	8,8%	26,9%	61,9%
Gmina 2024/2025	19,5	31,68	77,44	15,2%	24,6%	60,0%
Gmina 2025/2026	16,0	31,18	81,87	12,4%	24,2%	63,4%
Polska 2024/2025				21,8%	21,3%	56,9%
Województwo 2024/2025				24,8%	20,7%	54,5%

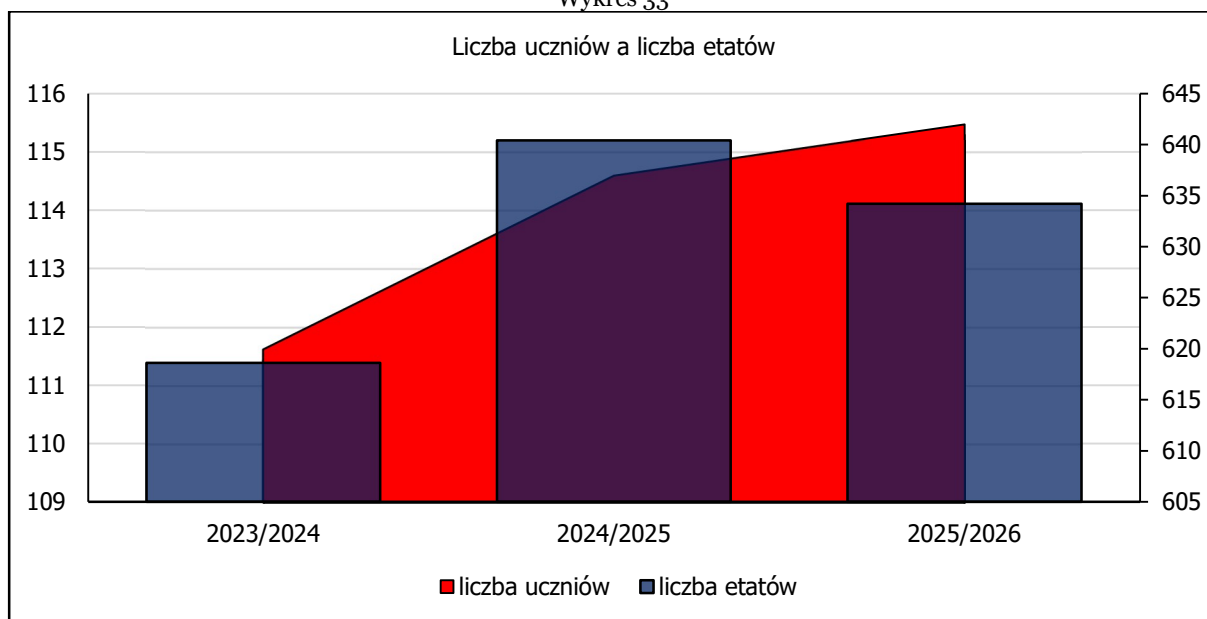
Liczba etatów nauczycieli dyplomowanych w roku szkolnym 2025/2026 stanowi blisko 64% ogółu. Liczba nauczycieli początkujących oscyluje w granicy 13%.

Kolejny wykres obrazuje udział poszczególnych stopni awansu zawodowego nauczycieli w ogólnej liczbie nauczycieli zatrudnionych w placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę Czarne w latach 2023/2024-2025/2026. Dane te są porównane do danych ogólnopolskich i wojewódzkich. Zwraca uwagę fakt, że nauczycieli na najwyższym stopniu awansu w Czarnem jest procentowo **więcej** niż w Polsce i województwie, a nauczycieli początkujących jest niższy wyrażnie niższy.

Wykres 32

Wykres 33

Obecna sytuacja Gminy pod względem stopni awansu zawodowego nauczycieli kształtuje się pozytywnie. W strukturze awansu zawodowego najliczniejszą grupę stanowią nauczyciel dyplomowani i mianowani, ogółem ponad 80% wszystkich zatrudnionych. Taka sytuacja pozytywnie wpływa na wysokość otrzymywanej przez gminę kwoty potrzeb oświatowych. Wzrost stopnia awansu, zgodnie ze strukturą algorytmu subwencji oświatowej (potrzeb oświatowych) przekłada się na wysokość otrzymywanej kwoty. Należy także zwrócić uwagę na stosunek generowanych potrzeb ze względu na stopień awansu zawodowego do rzeczywistych kosztów wynagrodzeń po stronie pracodawcy, które będą rosły wraz ze wzrostem awansu.

Powyższa analiza pozwala na prognozowanie kierunków i dynamiki zmian wydatków na wynagrodzenia. Analizy struktury awansu umożliwia odpowiednie dostosowanie planów dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli do potrzeb szkół i placówek.

W ocenie zespołu ekspertów opracowujących analizę, polityka kadrowa doskonalenia kadry pedagogicznej przynajmniej części placówek oświatowych Gminy Czarne powinna być nakierowana na zdobywanie dodatkowych kwalifikacji nauczycieli do nauczania kilku przedmiotów. Wynika to z dużej liczby nauczycieli **niepełnozatrudnionych**, stanowiących **ponad 14%** wszystkich zatrudnionych w roku szkolnym 2025/2026 w SP w Wyczechach. Po połączeniu placówki ze zlikwidowaną szkołą w Krzemieniewie należy spodziewać się przejęcia części kadry pedagogicznej. Analiza ich kwalifikacji powinna być przedmiotem troski dyrektora placówki.

Organ prowadzący ma obowiązek zabezpieczenia funduszy na ten cel w wysokości 1% planowanych rocznych wydatków na wynagrodzenia osobowe nauczycieli. Co roku określa również wysokość dofinansowania do studiów licencjackich, magisterskich i doktoranckich, studiów podyplomowych oraz kursów kwalifikacyjnych. Wsparcie dla nauczycieli powinno być poprzedzone diagnozą potrzeb szkół.

W Gminie Czarne wydatki rozdziału 80146- dokształcanie i doskonalenie nauczycieli w latach 2024-2026 (plan) kształtowały się w następujący sposób:

- 2024 r. – 43 239 zł
- 2025 r. – 79920 zł
- 2026 (plan) r. – 100517 zł

Wskaźnik zatrudnienia (Wz) – to ilość etatu przypadającego na osobę (nauczyciela). W analizowanych latach wskaźnik ten przedstawiał się następująco (dane dla SP w Czarnem, Wyczechach i Przedszkolu):

- 2023/2024 – 1,10
- 2024/2025 – 1,16
- 2025/2026 – 1,12

Wskaźnik zatrudnienia (Wz) kształtuje się na wysokim poziomie. Zakładając średnio 18-sto godzinny obowiązkowy wymiar zajęć, jeden nauczyciel (osoba) pracował w poszczególnych latach na:

- 2023/24 – ok. 19,8/18 etatu (etat i ok. 2 godz. ponadwymiarowe)
- 2024/25 – ok. 20,8/18 etatu (etat i ok. 3 godz. ponadwymiarowe)
- 2025/26 – ok. 21,6/18 etatu (etat i ok. 4 godz. ponadwymiarowe)

Dane dotyczące liczby etatów i osób zatrudnionych pochodzą z zestawień udostępnionych przez UMiG. Zwraca uwagę, że wartości średnie są podnoszone głównie przez zatrudnienie w SP w Czarnem.

Wartość wskaźnika (Wz) ma niebagatelne znaczenie dla realizacji art. 30 Karty Nauczyciela – osiągnięcia średniego wynagrodzenia na poszczególnych stopniach awansu zawodowego. Wskaźnik Wz powinien oscylować w granicach 1,1. Oznacza to, że każdy nauczyciel powinien być zatrudniony na pełny etat i około 2 godziny ponadwymiarowe. Godziny ponadwymiarowe stanowią pod tym względem bardzo istotny składnik wynagrodzenia nauczyciela.

Art. 30 ust. 1 Karty Nauczyciela wyróżnia cztery elementy składowe wynagrodzenia nauczyciela:

1. Wynagrodzenie zasadnicze
2. Dodatki za wysługę lat, motywacyjny, funkcyjny, za warunki pracy, itp.
3. Wynagrodzenie za godziny ponadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw
4. Nagrody i inne świadczenia wynikające ze stosunku pracy, za wyłączeniem świadczeń z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych i dodatku socjalnego określonego w art. 54 KN.

W pkt. 3 ustawodawca wyróżnił godziny ponadwymiarowe jako jeden z najważniejszych elementów realizacji art. 30 KN. Prawidłowo prowadzona polityka kadrowa organu prowadzącego szkoły i dyrektorów placówek oświatowych powinna być ukierunkowana na ograniczenie ilości nauczycieli niepełnozatrudnionych w zamian za pełnozatrudnionych z godzinami ponadwymiarowymi. Tematyka godzin ponadwymiarowych, ich związek z realizacją art. 30 KN w dalszej części rozdziału.

W kolejnej tabeli zestawiono dane dotyczące realizacji art. 30 KN

Tabela 52 Realizacja art. 30 KN w placówkach oświatowych w latach 2023-2025

Stopień awansu zawodowego nauczyciela	Kwota różnicy art. 30 ust. 1 KN i art. 30 ust. 3 KN		
	2023	2024	2025
Początkujący	62338	173437	179120
Mianowany	35032	35852	217648
Dyplomowany	366131	302648	45462
Razem: niedopłata (-)	0	0	0
nadpłata (+)	463501	511938	802231

Nauczyciele zatrudnieni w placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę Czarne w latach 2023-2025 osiągalni wymagane prawem średnie wynagrodzenia. Samorząd nie wypłacał nauczycielom dodatku uzupełniającego (określanego jako tzw. „14”). Nauczyciele nie tylko osiągalni średnie wynagrodzenia, ale wypracowywali „nadpłatę” **W latach 2023-25 kwota nadpłaty rośnie osiągając w 2025 roku kwotę bliską**

802 tys. zł. Należy podkreślić, że wypracowywana „nadpłata”, a szczególnie w tak dużej kwocie wcale nie świadczy o racjonalnej organizacji pracy placówek oświatowych.

Godziny ponadwymiarowe a realizacja art. 30 KN

Przez godzinę ponadwymiarową należy rozumieć przydzieloną nauczycielowi godzinę zajęć dydaktycznych, wychowawczych oraz opiekuńczych powyżej tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć dydaktycznych, wychowawczych lub opiekuńczych (art. 35 ust. 2 KN Dz.U. 2024 poz. 986. Organ prowadzący szkołę będący jednostką samorządu terytorialnego określa w drodze regulaminu szczegółowe wskaźniki obliczania i wypłacania wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe (art. 30 ust. 6. 6a ustawy KN).

W kompetencji dyrektora szkoły, który jest kierownikiem zakładu pracy jest przydział godzin ponadwymiarowych przy uwzględnieniu kwalifikacji nauczyciela. W szczególnych wypadkach podyktowanych wyłącznie koniecznością realizacji programu nauczania nauczyciel może być zobowiązany do odpłatnej pracy w godzinach ponadwymiarowych zgodnie z posiadaną specjalnością, których liczba nie może przekroczyć 1/4 tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć. Przydzielenie nauczycielowi większej liczby godzin ponadwymiarowych może nastąpić wyłącznie za jego zgodą, jednak w wymiarze nieprzekraczającym 1/2 tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć (art. 35 ust. 1 Karty Nauczyciela).

Praca w godzinach ponadwymiarowych nie stanowi uprawnienia nauczyciela, lecz jest jego obowiązkiem, jeżeli została zarządzona zgodnie z prawem. Pozbawienie nauczyciela tego dodatkowego obowiązku przez nieprzydzielenie pracy w godzinach ponadwymiarowych nie może być uważane za pogorszenie warunków pracy (wyrok Sądu Najwyższego z 12 maja 2004 r., I PKN 454/03). Powyższe oznacza, że dyrektor nie ma obowiązku zapewnienia nauczycielowi godzin ponadwymiarowych, a zdjęcie z nauczyciela obowiązku ich realizacji nie stanowi zmiany warunków zatrudnienia wymagających zgody nauczyciela.

Dyrektor w ramach uprawnień kierowniczych może zarówno nakazać nauczycielowi realizowanie godzin ponadwymiarowych, jak i zwolnić z tego obowiązku. W żadnym wypadku dyrektor nie musi występować w tym zakresie o zgodę nadzoru pedagogicznego. Mówiąc inaczej – godziny ponadwymiarowe mogą być zgodnie z prawem zredukowane w ciągu roku szkolnego.

Dyrektor może zwolnić nauczyciela z obowiązku realizowania godzin ponadwymiarowych i przyznać te godziny innemu nauczycielowi w celu uzupełnienia etatu. Należy podkreślić, iż zdjęcie z nauczyciela obowiązku prowadzenia zajęć ponadwymiarowych nie może dotyczyć godzin wynikających z ramowego planu nauczania. Patrz: Orzecznictwo - Wyrok Sądu Najwyższego z 12 maja 2004 r. (I PKN 454/03).

Godziny ponadwymiarowe realizowane przez nauczycieli [projekt na 2026/2027]

Tabela 53

Nazwa placówki	Liczba realizowanych godzin ogółem r. 2026/27	W tym godzin ponadwymiarowych	Procent udział godzin ponadwymiarowych w ogólnej liczbie
SP w Czarnem	1358	160	11,8
SP w Wyczechach	1418	196	13,8
SP w Krzemieniewie	293	57	19,4
Przedszkole w Czarnem	602	78,5	13,0
suma	3671	491,5	13,4

W roku szkolnym 2026/2027 planowanych było ogółem 3671 godzin nauczycielskich, w tym 491,5 to godziny ponadwymiarowe, które stanowiły 13 % ogólnej liczby. Godziny ponadwymiarowe stanowią istotny składnik wynagrodzenia nauczycieli oraz mają niebagatelne znaczenie dla realizacji art. 30 Karty Nauczyciela, osiągnięcie średniego wynagrodzenia na poszczególnych stopniach awansu zawodowego nauczycieli.

Nauczyciele zatrudnieni w placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę Czarne w latach 2023-2025 osiągalni wymagane prawem średnie wynagrodzenie. Samorząd nie wypłacał nauczycielom dodatku uzupełniającego (określanego jako tzw. „14

Wysokie kwoty nadpłaty dają duże możliwości dla organu prowadzącego w kwestii ograniczenia liczby godzin ponadwymiarowych.

W **Raporcie o stanie Gminy Czarne za rok 2025** wymieniono zajęcia szkolne w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej [razem 5010 godzin] oraz koła przedmiotowe i zajęcia rozwijające zainteresowania uczniów [razem 413 godzin]. W przypadku SP w Czarnem są wśród nich zajęcia wyrównawcze dla klas 1-3 (271 godzin), dla klas 4-8 (324 godziny), zajęcia korekcyjno-kompensacyjne (323 godziny), zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno społeczne (270 godzin) terapie integracji sensorycznej (524 godziny), zaleci logopedyczne (1617 godzin), zajęcia rewalidacyjne (1446 godzin) gimnastykę korekcyjną dla klas 1-8 (143 godziny) zajęcia dla uczniów z otyłością (60 godzin) zajęcia z jęz. polskiego dla uczniów powracających z zagranicy (32 godziny). Poza nimi działano w ramach koła języka angielskiego, matematycznego, informatycznego, szachowego, zajęcia muzyczne, sportowe dla klas 1-3 i 4-6.

Kalkulacja: liczba godzin ponadwymiarowych wynikająca z „nadpłaty” – rok 2025 – 802231 zł.

Założenie:

– wartość godziny ponadwymiarowej – nauczyciel dyplomowany – 83 zł – rok 2025

802231zł: 83 zł/godz. = 9665 godzin

8204: (12 m-cy x 4 tyg.) = 201 godzin/tygodniowo.

Rekomendacja:

1. Niezbędna jest coroczna głęboka analiza proponowanych zajęć PPP oraz innych, w kontekście wykorzystywania możliwości określonych w **art. 42 Karty Nauczyciela**. W ramach czasu pracy, który nie może przekroczyć tygodniowo 40 godzin oraz ustalonego wynagrodzenia, nauczyciel realizuje: zajęcia dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze, prowadzone bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz, tzw. pensum (wszystkie godziny ponad pensum są dodatkowo płatne – godziny ponadwymiarowe i doraźne zastępstwa); inne zajęcia i czynności wynikające z zadań statutowych szkoły, w tym zajęcia opiekuńcze i wychowawcze, uwzględniające potrzeby i zainteresowania uczniów (bez dodatkowego wynagrodzenia). Przykładami innych zajęć i czynności są uczestnictwo w przeprowadzaniu egzaminów zewnętrznych w szkole, w tym w wymianie międzyszkolnej, organizacja zajęć wynikających z zainteresowań uczniów (według bieżących potrzeb uczniów, nieujętych w stałym harmonogramie), organizacja/ współorganizacja imprez o charakterze wychowawczym lub rekreacyjno-sportowym, zgodnie z programem wychowawczo-profilaktycznym szkoły i planem pracy szkoły, zajęcia sportowe i rekreacyjne według potrzeb uczniów (np. kółko szachowe, klub sportowy, imprezy rekreacyjne i wypoczynkowe: rajdy, biwaki, obozy, itp.), zajęcia pozalekcyjne artystyczne (np. chór szkolny, plastyczny, muzyczne, taneczne, kółko teatralne, klub filmowy, kółko fotograficzne, itp.), nieobowiązkowe zajęcia o charakterze edukacyjnym (np. koła przedmiotowe, SKS, zajęcia rozwijające wiedzę), zajęcia rozwijające pozostałe zainteresowania (np. gry planszowe, gry dydaktyczne komputerowe, zajęcia kulinarne, garncarstwo, wycieczki turystyczno-krajoznawcze, itp.), zapewnienie stałej opieki uczniów podczas realizowanych przez siebie zajęć edukacyjnych, w tym organizowanych imprez szkolnych i środowiskowych oraz wycieczek, udzielanie uczniom konsultacji indywidualnych/ zbiorowych (doraźne zajęcia wyrównawcze), a także pomocy w przygotowywaniu się do egzaminów, konkursów przedmiotowych i innych form współzawodnictwa, zajęcia i czynności związane z przygotowaniem się do zajęć, samokształceniem i doskonaleniem zawodowym (bez dodatkowego wynagrodzenia).
2. W związku z reorganizacją sieci szkół należy starannie zapoznać się z proponowaną organizacją pracy placówek.
3. Wszędzie tam gdzie to możliwe, aneksem do zatwierdzonego arkusza organizacyjnego należy wprowadzić zmiany (ograniczenia). Redukcja godzin ponadwymiarowych nie może dotyczyć godzin wynikających z ramowego planu nauczania.
4. Należy wykorzystać możliwości jakie dają przepisy oświatowe, w tym wprowadzenie elementów zajęć łączonych (klas łączonych) w roku szkolnym 2026/27 oraz innych rekomendowanych rozwiązań likwidujących godziny ponadwymiarowe (zajęcia prowadzone przez nauczycieli specjalistów, świetlicowe itd.).

Średnia liczba uczniów na etat nauczyciela

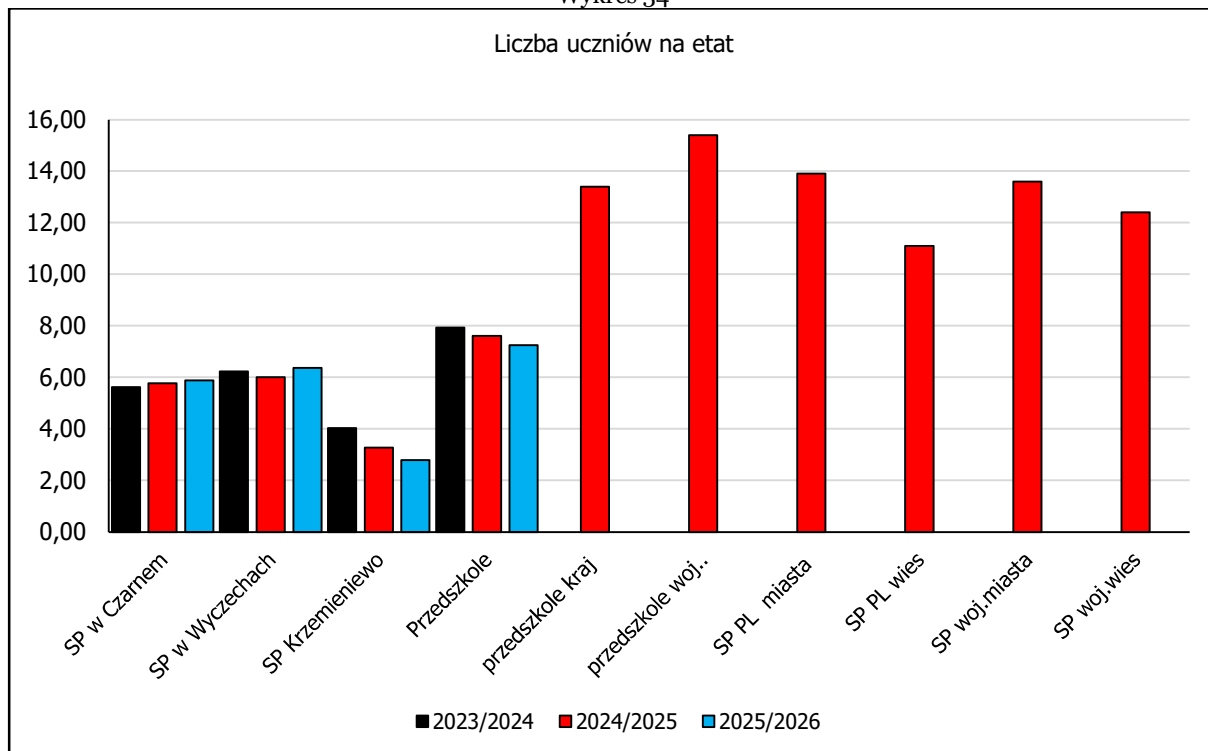
W dalszej części opracowania analizie poddano liczbę uczniów/dzieci przypadającą na jeden etat nauczycielski w placówkach w latach 2023/2024, 2024/2025 i 2025/2026. Sprawozdawczość SIO – spis na dzień 30 września danego roku liczbę nauczycieli w osobach i etatach ujmuje całościowo w danej placówce, bez wyodrębnienia na etaty szkół podstawowych czy wychowania przedszkolnego. Liczbę uczniów/dzieci na etat nauczycielski została wyliczona jako iloraz sumy uczniów oddziałów szkół podstawowych, gimnazjów, oddziałów „o” i sumy etatów nauczycielskich.

Tabela 54 Średnia liczba uczniów/dzieci na jeden etat nauczycielski w placówkach oświatowych

Nazwa	2023/2024			2024/2025			2025/2026		
	Liczba uczniów			Liczba uczniów			Liczba uczniów		
SP w Czarnem	433	etaty	77,07	466	etaty	80,88	470	etaty	79,99
		wskaźnik etat/uczniowie	5,62		wskaźnik etat/uczniowie	5,76		wskaźnik etat/uczniowie	5,88
SP w Wyczechach	127	etaty	20,41	129	etaty	21,48	137	etaty	21,55
		wskaźnik etat/uczniowie	6,22		wskaźnik etat/uczniowie	6,01		wskaźnik etat/uczniowie	6,36
SP Krzemieniewo	56	etaty	13,9	42	etaty	12,84	35	etaty	12,57
		wskaźnik etat/uczniowie	4,03		wskaźnik etat/uczniowie	3,27		wskaźnik etat/uczniowie	2,78
Ogółem szkoły	616	etaty	111,38	637	etaty	115,2	642	etaty	114,11
		wskaźnik etat/uczniowie	5,53		wskaźnik etat/uczniowie	5,53		wskaźnik etat/uczniowie	5,63
Przedszkole	209	etaty	26,35	200	etaty	26,29	200	etaty	27,59
		wskaźnik etat/uczniowie	7,93		wskaźnik etat/uczniowie	7,61		wskaźnik etat/uczniowie	7,25

Na jeden etat nauczycielski w roku szkolnym 2025/2026 przypadało nie więcej niż 6,3 ucznia. Średnia dla gminy to 5,63, przy czym w Krzemieniewie było to zaledwie 2,8. Na poniższym wykresie porównano średnie notowane w Gminie Czarne ze średnimi ze szkół wiejskich i miejskich kraju i województwa.

Wykres 34

W placówkach oświatowych Gminy Czarne średnia liczba uczniów przypadająca na etat nauczycielski kształtuje się znacznie poniżej średniej krajowej i wojewódzkiej dla szkół miejskich i wiejskich, publikowanej przez GUS. Wskazuje to, że gminne placówki oświatowe zatrudniają za dużo nauczycieli w stosunku do liczby uczniów. Znaczący wpływ na średnią miała placówka w Krzemieniewie, gdzie nie dość, że liczba uczniów była niska, to spadała ona z roku na rok. Lekko wzrastające liczebności w pozostałych szkołach wyznaczają dobry trend.

Organizacja edukacji publicznej - podstawy prawne i działania praktyczne

Prowadzenie edukacji publicznej stanowi jedno z najważniejszych zadań własnych gmin i wynika bezpośrednio z przepisów ustawy o systemie oświaty. Zgodnie z art. 3 pkt 14 tej ustawy, do obowiązków jednostek samorządu terytorialnego należy realizacja działań związanych z kształceniem, wychowaniem oraz opieką. Zakres tych obowiązków jest jednak zróżnicowany w zależności od szczebla samorządu terytorialnego.

Gminy odpowiadają przede wszystkim za funkcjonowanie przedszkoli i szkół podstawowych, natomiast powiaty prowadzą szkoły ponadpodstawowe, zawodowe, specjalne oraz poradnie psychologiczno-pedagogiczne. Samorząd województwa wykonuje z kolei zadania związane z placówkami o charakterze regionalnym, placówkami doskonalenia nauczycieli oraz zakładami kształcenia nauczycieli. Istotnym elementem działalności samorządów jest również wydawanie zezwoleń na zakładanie szkół i placówek przez osoby fizyczne oraz prawne. Kompetencja ta przysługuje gminom i powiatom, przy czym wymaga uwzględnienia opinii kuratora oświaty, a w przypadku szkół artystycznych także konsultacji z właściwym ministrem.

Organ prowadzący szkołę odpowiada ponadto za nadzór nad realizacją lokalnej polityki oświatowej, prawidłowym gospodarowaniem mieniem i środkami finansowymi, a także za przestrzeganie przepisów organizacyjnych, w tym zasad bezpieczeństwa i higieny pracy. Należy jednak podkreślić, że kompetencje organu prowadzącego nie obejmują ingerowania w treść arkusza organizacyjnego szkoły poza zakresem wyraźnie określonym w ustawie. Orzecznictwo sądów administracyjnych wskazuje, że działania zmierzające do odgórnej standaryzacji zatrudnienia lub narzucania szczegółowych rozwiązań organizacyjnych, przykładowo w formie zarządzeń, należy uznać za nieuprawnione.

Zgodnie z art. 68 ust. 5 ustawy Prawo oświatowe oraz art. 7 Karty Nauczyciela, dyrektor szkoły ponosi odpowiedzialność za całokształt działalności placówki. To właśnie dyrektor odpowiada za organizację pracy szkoły i podejmowanie decyzji dotyczących jej bieżącego funkcjonowania. W związku z tym rekomenduje się, aby organy prowadzące unikały stosowania sztywnych form prawnych, takich jak uchwały czy zarządzenia, które mogłyby zostać zakwestionowane lub uchylone. Znacznie bardziej właściwym rozwiązaniem jest przygotowywanie zaleceń, rekomendacji lub wskazówek dotyczących organizacji nowego roku szkolnego oraz zobowiązywanie dyrektorów do wcześniejszego przedstawiania wstępnych planów organizacyjnych. Pozwala to na ich spokojną analizę, przeprowadzenie konsultacji oraz wypracowanie rozwiązań uwzględniających zarówno potrzeby szkoły, jak i możliwości finansowe samorządu.

W świetle obowiązujących przepisów szczególnego znaczenia nabiera współpraca i dialog pomiędzy dyrektorem szkoły a organem prowadzącym. Ich wspólnym celem powinno być zapewnienie wysokiej jakości edukacji przy jednoczesnym racjonalnym gospodarowaniu środkami publicznymi. Skrupulatne planowanie,

odpowiednio wczesne uzgodnienia oraz transparentność podejmowanych działań stanowią podstawę sprawnego funkcjonowania lokalnego systemu oświaty. Takie podejście pozwala nie tylko ograniczać ryzyko konfliktów kompetencyjnych, lecz także sprzyja stabilności organizacyjnej szkół i budowaniu efektywnej polityki edukacyjnej na poziomie lokalnym.

Podstawę działań wójta, burmistrza lub prezydenta w zakresie organizacji oświaty stanowią m.in.:

- Konstytucja RP z 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. 1997 poz. 483),
 - Ustawa o samorządzie gminnym z 8 marca 1990 r. (Dz.U. 2025 poz. 1153, 1436),
 - Ustawa o finansach publicznych z 27 sierpnia 2009 r. (tj. Dz.U. 2025 poz. 1483),
 - Ustawa o dochodach JST z 1 października 2024 r. (Dz.U. 2024 poz. 1572),
 - Prawo oświatowe z 14 grudnia 2016 r. (Dz.U. 2025 poz. 1043),
 - Karta Nauczyciela z 26 stycznia 1982 r. (Dz.U. 2024 poz. 986),
 - Ustawa o finansowaniu zadań oświatowych z 27 października 2017 r. (Dz.U. 2025, poz. 439).
- Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 maja 2024 roku w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz.U. 2025r. poz. 363) R
- Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 4 grudnia 2023 roku w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli (Dz.U. 2023 poz. 2736, 2025 poz. 849)

Arkusze organizacji szkoły podstawowej jest podstawowym dokumentem określającym szczegółową organizację nauczania, wychowania i opieki w danym roku szkolnym. Jego charakter wynika przede wszystkim z art. 110 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe. Zgodnie z art. 110 ust. 1 tej ustawy arkusz organizacji szkoły określa szczegółową organizację nauczania, wychowania i opieki w danym roku szkolnym. Oznacza to, że nie jest to dokument ogólny, orientacyjny ani pomocniczy, lecz akt organizacyjny, na podstawie którego ustala się rzeczywisty sposób funkcjonowania szkoły w danym roku szkolnym.

Arkusze organizacji szkoły opracowuje dyrektor szkoły. Następnie arkusz podlega zaopiniowaniu przez właściwe zakładowe organizacje związkowe zrzeszające nauczycieli, a po uzyskaniu opinii organu sprawującego nadzór pedagogiczny jest zatwierdzany przez organ prowadzący szkołę. Wynika to z art. 110 ust. 2 i 3 Prawa oświatowego. Dopiero na podstawie zatwierdzonego arkusza organizacji szkoły dyrektor ustala tygodniowy rozkład zajęć, określający organizację zajęć edukacyjnych, co wynika z art. 110 ust. 4 Prawa oświatowego.

Z powyższego wynika istotne rozróżnienie. Arkusz organizacji szkoły nie jest jeszcze tygodniowym planem lekcji. Nie musi więc co do zasady wskazywać, że dana lekcja odbywa się w konkretnym dniu tygodnia, o konkretnej godzinie i w konkretnej sali. Tego rodzaju szczegółowy rozkład zajęć powstaje dopiero po zatwierdzeniu arkusza. Nie oznacza to jednak, że arkusz może być dokumentem niepełnym albo że może pomijać zasadnicze elementy organizacji pracy szkoły. Przeciwnie, arkusz musi zawierać dane pozwalające ustalić, jakie zajęcia są organizowane, w jakim wymiarze, dla jakich oddziałów oraz przez których nauczycieli.

Szczegółową treść arkusza organizacji szkoły określa § 17 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli. Zgodnie z § 17 ust. 3 tego rozporządzenia arkusz organizacji szkoły określa między innymi liczbę nauczycieli ogółem, w tym nauczycieli zajmujących stanowiska kierownicze, a także – przy poszczególnych nauczycielach – ich imię, nazwisko, stopień awansu zawodowego, kwalifikacje, rodzaj prowadzonych przez nich zajęć oraz liczbę godzin tych zajęć. Jest to bardzo istotne, ponieważ przepis nie ogranicza się do wskazania zbiorczej liczby etatów lub ogólnej liczby godzin. Wymaga wskazania danych odnoszących się do konkretnych nauczycieli, rodzaju prowadzonych przez nich zajęć oraz liczby godzin tych zajęć.

Jednocześnie § 17 ust. 4 rozporządzenia określa dane dotyczące organizacji oddziałów. Arkusz organizacji szkoły powinien wskazywać między innymi liczbę oddziałów poszczególnych klas, liczbę uczniów w poszczególnych oddziałach oraz – dla poszczególnych oddziałów – tygodniowy albo semestralny wymiar godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych, w tym godzin zajęć prowadzonych w grupach. Arkusz powinien również obejmować, dla poszczególnych oddziałów, wymiar godzin religii, etyki, edukacji zdrowotnej, języka mniejszości narodowej, języka mniejszości etnicznej lub języka regionalnego oraz innych zajęć przewidzianych w tym przepisie, jeżeli są one prowadzone w szkole.

Ponadto arkusz organizacji szkoły obejmuje także tygodniowy wymiar godzin zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych, wymiar godzin doradztwa zawodowego, wymiar i przeznaczenie godzin przyznanych dodatkowo przez organ prowadzący szkołę oraz tygodniowy albo semestralny wymiar i przeznaczenie godzin do dyspozycji dyrektora szkoły. Arkusz powinien również wskazywać ogólną liczbę godzin pracy finansowanych ze środków przydzielonych przez organ prowadzący szkołę, w tym liczbę godzin zajęć edukacyjnych i opiekuńczych, zajęć rewalidacyjnych, zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz innych zajęć wspomagających proces kształcenia.

Z treści powyższych przepisów wynika, że arkusz organizacji szkoły musi przedstawiać organizację pracy szkoły w sposób pozwalający na powiązanie dwóch zasadniczych płaszczyzn: organizacji oddziałów oraz organizacji pracy nauczycieli. Po stronie oddziałów arkusz powinien wskazywać, jaki wymiar godzin określonych zajęć przypada na poszczególne oddziały. Po stronie nauczycieli arkusz powinien wskazywać, jaki nauczyciel prowadzi określony rodzaj zajęć i w jakiej liczbie godzin. **Nie można zatem przyjąć, że wystarczające byłoby wykazanie w arkuszu jedynie ogólnej liczby godzin w szkole, bez wskazania ich związku z poszczególnymi oddziałami i nauczycielami.** Nie byłoby również wystarczające wykazanie wyłącznie godzin dla oddziałów, bez wskazania, którym nauczycielom powierzono prowadzenie określonych zajęć w określonym wymiarze. Tak sporządzony arkusz nie realizowałby funkcji wynikającej z art. 110 ust. 1 Prawa oświatowego, ponieważ nie określałby w sposób rzeczywisty i weryfikowalny szczegółowej organizacji nauczania, wychowania i opieki w danym roku szkolnym.

Należy jednak zachować precyzję terminologiczną. Przepisy nie stanowią wprost, że arkusz organizacji szkoły musi rozpisywać każdą pojedynczą lekcję w układzie: dzień tygodnia, godzina lekcyjna, sala, nauczyciel i oddział. Taki układ jest właściwy raczej dla tygodniowego rozkładu zajęć, czyli planu lekcji, który dyrektor ustala dopiero na podstawie zatwierdzonego arkusza. Przepisy wymagają natomiast, aby w arkuszu wykazano wymiar godzin zajęć dla poszczególnych oddziałów oraz rodzaj zajęć i liczbę godzin prowadzonych przez poszczególnych nauczycieli.

W konsekwencji dyrektor szkoły, sporządzając arkusz organizacji szkoły podstawowej, powinien ująć w nim wszystkie godziny zajęć przewidziane w organizacji pracy szkoły, zarówno z perspektywy oddziałów, jak i z perspektywy nauczycieli. Godziny te nie mogą pozostawać „luzem”, bez możliwości ustalenia, z jakiego rodzaju zajęć wynikają, którego oddziału dotyczą oraz któremu nauczycielowi zostały powierzone. Arkusz powinien umożliwiać kontrolę, czy liczba godzin wynikająca z organizacji oddziałów odpowiada liczbie godzin przydzielonych nauczycielom oraz czy nauczyciele, którym powierzono prowadzenie zajęć, posiadają wymagane kwalifikacje.

Znaczenie arkusza organizacji szkoły jest zatem szersze niż wyłącznie techniczne. Jest to dokument służący organowi prowadzącemu do zatwierdzenia organizacji pracy szkoły i jej finansowania, organowi nadzoru pedagogicznego do oceny zgodności organizacji szkoły z przepisami prawa, a także dyrektorowi szkoły do ustalenia tygodniowego rozkładu zajęć. Z tego względu arkusz musi być sporządzony w sposób kompletny, spójny i umożliwiający weryfikację przydziału godzin.

Podstawę prawną powyższych obowiązków stanowią w szczególności: art. 110 ust. 1–4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe oraz § 17 ust. 3 i 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli. Z przepisów tych wynika, że arkusz organizacji szkoły podstawowej powinien obejmować zarówno dane dotyczące poszczególnych oddziałów i wymiaru godzin zajęć, jak również dane dotyczące poszczególnych nauczycieli, rodzaju prowadzonych przez nich zajęć i liczby godzin tych zajęć. Nie jest natomiast wymagane, aby arkusz zastępował tygodniowy plan lekcji; ten sporządza się dopiero na podstawie zatwierdzonego arkusza.

Arkusze stanowią więc podstawę planowania budżetu kolejnego roku i dlatego też winny być przed zatwierdzeniem uważnie analizowane, również od strony konsekwencji finansowych dla samorządu. Formalnie potraktowana, nieuważna weryfikacja przez jst projektu dokumentu skutkować może problemami finansowymi dla gminy. Spotykane odmienne rozumienie priorytetów poprzez dyrektora szkoły odpowiedzialnego za przygotowanie arkusza a organ prowadzący generuje konflikty. Dyrektor szkoły zawsze będzie stawiał na wysoką jakość kształcenia, stąd w jego polu zainteresowania przy planowaniu zawsze znajdą się mało liczne oddziały, podział na grupy i sporo różnorakich, płatnych zajęć pozalekcyjnych. **Dyrektor to także reprezentant interesów własnego środowiska zawodowego; jest pracodawcą nauczycieli i nierzadko nie jest zainteresowany redukcją etatów, nawet tych częściowych, również wtedy, gdy z roku na rok do szkoły trafia coraz mniej uczniów, a rosną koszty jej działania.**

Organ prowadzący kieruje się odmiennymi priorytetami, co wynika m.in. z nieustannie rosnącej kwoty, jaką musi dopłacać do zadań oświatowych. W części przypadków koszty te nie pokrywają nawet wydatków związanych z wynagrodzeniami nauczycieli. Prowadzenie szkół należy do zadań własnych samorządu, dlatego system finansowania jednostek oświatowych powinien nie tylko umożliwiać ich sprawne funkcjonowanie, lecz także motywować do racjonalnego gospodarowania środkami publicznymi. W przygotowaniu arkusza organizacyjnego uczestniczą dyrektor szkoły, który przedstawia propozycję organizacji pracy placówki oraz organ prowadzący, który zatwierdzając ten plan zobowiązuje się do zabezpieczenia środków niezbędnych do jego realizacji. Dyrektor opracowując projekt organizacyjny musi przestrzegać przepisów prawa oświatowego i zapewnić realizację zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, a jednocześnie dostosować ich zakres do planu finansowego szkoły. Często jednak aspekty finansowe są przez dyrektorów pomijane, co może prowadzić do naruszenia dyscypliny finansów publicznych.

Projekt arkusza organizacyjnego musi być zgodny z aktualnym statutem szkoły. Od tego dokumentu organ prowadzący powinien rozpocząć sprawdzanie arkusza. Tego czego nie ma w statucie (np. świetlica, zajęcia integracyjne, stanowisko drugiego wicedyrektora, itp.) nie powinno znaleźć się w projekcie organizacyjnym i może być podstawą negatywnego stanowiska organu prowadzącego. Przed zatwierdzeniem przez organ prowadzący projekt arkusza na dany rok szkolny podlega zaopiniowaniu przez związek zawodowy działający na terenie danej gminy oraz organ nadzoru – Kuratora Oświaty. Opinia w tym przypadku powinna być pozytywna. **Opinia kuratora nie jest wiążąca dla organu prowadzącego.**

W przedstawionej poniżej analizie arkuszy organizacyjnych szkół, dla których organem jest jst, dokonując kalkulacji kosztów zastosowanych rozwiązań, przyjęto dwa sposoby rozliczenia:

- **Rozliczenie godzinowe** tj. liczba godzin zajęć w tygodniu x 4 tygodnie w miesiącu x 12 miesięcy x stawka godzinowa, czyli 83 zł brutto (rok 2025) dla nauczyciela dyplomowanego. Rozliczenie godzinowe ma zastosowanie w przypadku braku konieczności całkowitego zwolnienia nauczyciela lub ograniczenia zatrudnienia (część etatu). Oczywiście jest to rozliczenie uśrednione dla celów statystycznych, dla najwyższego stopnia awansu zawodowego nauczycieli (ze względu na procent nauczycieli dyplomowanych w szkołach prowadzonych przez Gminę. Przy szczegółowych wyliczeniach należy mieć na względzie sposób wyliczenia wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe, doraźnych zastępstw oraz średniomiesięczne świadczenia urlopowe wypłacane jako wynagrodzenie za okres ferii i wakacji oraz prawo do dodatkowego wynagrodzenia rocznego (trzynastka). Jako kwotę bazową przyjęto średnie wynagrodzenie brutto (nie minimalne), więc w przypadku nauczycieli z innym stopniem awansu dodatek wyrównujący (potocznie zwany czternastką) jest już wliczony w tę kwotę.
- **Rozliczenie etatowe** tj. roczna kwota brutto wynagrodzenia nauczyciela x etat (lub część etatu). Roczna kwota brutto wynagrodzenia nauczyciela dyplomowanego (po stronie pracodawcy) wynosi 130 tys. zł (w tym

nagroda roczna „13”). Rozliczenie etatowe ma zastosowanie w przypadku konieczności definitywnego ograniczenia zatrudnienia.

Dla celów diagnostycznych najbardziej miarodajne jest rozliczenie godzinowe.

Dodatkowe zajęcia edukacyjne to wyłącznie te, o których mowa w §2 ust. 3 pkt 5 rozporządzenia MEN w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół i publicznych przedszkoli z dnia 3 kwietnia 2019r. Powyższy przepis odsyła do art. 109 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo oświatowe, który stanowi, że do dodatkowych zajęć edukacyjnych zalicza się zajęcia z języka obcego nowożytnego innego niż język obcy nowożytny nauczany w ramach obowiązkowych zajęć edukacyjnych, zajęcia, dla których nie została ustalona podstawa programowa, lecz program nauczania tych zajęć został włączony do szkolnego zestawu programów nauczania. Natomiast ust. 3 ww. rozporządzenia stanowi, że zajęcia edukacyjne, o których mowa w ust. 1 pkt 2, organizuje dyrektor szkoły za zgodą organu prowadzącego szkołę i po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej i rady rodziców. Dodatkowymi zajęciami edukacyjnymi nie są np.: zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze i specjalistyczne, zajęcia psycho-edukacyjne, koła przedmiotowe, koła zainteresowań, zespoły muzyczne, chór szkolny, pozalekcyjne zajęcia sportowe i inne.

Art. 42 ust. 2 pkt 2 Karty Nauczyciela stanowi, że w ramach 40-godzinnego tygodnia pracy nauczyciela, obowiązkiem jest realizowanie innych zajęć i czynności, wynikających z zadań statutowych szkoły, w tym zajęć opiekuńczych i wychowawczych, uwzględniających potrzeby i zainteresowania uczniów.

Nowy ustęp 2d w art. 42 KN przesądza, że nauczyciel w ramach innych zadań statutowych nie prowadzi ani zajęć świetlicowych ani tych z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Zgodnie z przepisami, jst jest zobowiązana finansować dodatkowe zajęcia dopiero wtedy, gdy uczeń jest zdiagnozowany przez poradnię jako potrzebujący specjalnej organizacji nauki.

Poniżej omówione elementy wymagają szczególnej uwagi organu prowadzącego podczas analizy projektu arkusza organizacyjnego. Przedstawione przykłady rozwiązań opierają się na doświadczeniach z prac analitycznych prowadzonych w innych jednostkach samorządu terytorialnego. Ich właściwe i zgodne z przepisami zaplanowanie może przynieść istotne oszczędności w budżecie.

Liczba uczniów w klasie, podział na grupy

Podstawa prawna: Rozporządzenie MEN w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli, które stanowi:

§5.1. Liczba dzieci w oddziale przedszkola wynosi nie więcej niż 25. Oddział przedszkola obejmuje dzieci w zbliżonym wieku, z uwzględnieniem ich potrzeb, zainteresowań, uzdolnień oraz rodzaju niepełnosprawności.

Liczba uczniów w oddziale klas I-III szkoły podstawowej wynosi nie więcej niż 25. W przypadku przyjęcia z urzędu w okresie od rozpoczęcia do zakończenia zajęć dydaktyczno-wychowawczych, do oddziału klasy I, II lub III szkoły podstawowej ucznia zamieszkałego w obwodzie tej szkoły, dyrektor szkoły podstawowej, po poinformowaniu rady oddziałowej, o której mowa w art. 83 ust. 2 pkt 1 ustawy Prawo oświatowe, dzieli dany oddział, jeżeli liczba uczniów jest zwiększona ponad liczbę określoną w ust. 2.

Na wniosek rady oddziałowej, o której mowa w ust. oraz za zgodą organu prowadzącego szkołę, dyrektor szkoły podstawowej może odstąpić od podziału, o którym mowa w ust. 3, zwiększając liczbę uczniów w oddziale ponad liczbę określoną w ust. 2. Liczba uczniów w oddziale może być zwiększona nie więcej niż o 2 uczniów.

Oddział, w którym liczbę uczniów zwiększono zgodnie z ust. 4, może funkcjonować ze zwiększoną liczbą uczniów w ciągu całego etatu edukacyjnego.

Żaden przepis prawny nie określa liczby uczniów w klasach IV–VIII oraz w ponadpodstawowych.

Ustawodawca kwestię tę pozostawił do dyspozycji organu prowadzącego. Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół stanowi:

§7.1. W klasach IV-VIII szkoły podstawowej, branżowej szkole I stopnia, liceum ogólnokształcącym, technikum, branżowej szkole II stopnia i szkole policealnej podział na grupy jest obowiązkowy:

- na obowiązkowych zajęciach z informatyki w oddziałach liczących więcej niż 24 uczniów; zajęcia mogą być prowadzone w grupie oddziałowej lub międzyoddziałowej liczącej nie więcej niż 24 uczniów; liczba uczniów w grupie nie może przekraczać liczby stanowisk komputerowych w pracowni komputerowej;
- na obowiązkowych zajęciach z języków obcych nowożytnych w oddziałach liczących więcej niż 24 uczniów; zajęcia mogą być prowadzone w grupie oddziałowej lub międzyoddziałowej liczącej nie więcej niż 24 uczniów; przy podziale na grupy należy uwzględnić stopień zaawansowania znajomości języka obcego nowożytnego;
- na obowiązkowych zajęciach wychowania fizycznego; zajęcia mogą być prowadzone w grupie oddziałowej, międzyoddziałowej lub międzyklasowej, a w przypadku zespołu szkół – także w grupie międzyszkolnej, liczącej nie więcej niż 26 uczniów, z tym, że jeżeli w skład grupy oddziałowej, międzyoddziałowej, międzyklasowej lub międzyszkolnej wchodzi uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niepełnosprawność, uczęszczający do oddziałów integracyjnych lub uczniowie oddziałów specjalnych, liczba uczniów nie może być większa niż liczba uczniów odpowiednio w oddziale integracyjnym lub oddziale specjalnym określona w przepisach wydanych na podstawie art. 111 ustawy – Prawo oświatowe.

Świetlica szkolna

Na zajęciach świetlicowych w ogólnodostępnej szkole podstawowej, zgodnie z §7 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i przedszkoli, pod opieką jednego

nauczyciela może przebywać **maksymalnie 25 uczniów. Godzina rozliczeniowa zajęć trwa 60 minut.** Szkoły są zobowiązane zapewnić opiekę świetlicową uczniom, którzy pozostają w niej dłużej ze względu na czas pracy rodziców na ich wniosek, lub z uwagi na organizację dojazdu bądź inne okoliczności wymagające obecności dziecka w szkole poza godzinami lekcyjnymi. Efektywne funkcjonowanie świetlicy uzależnione jest od tygodniowego rozkładu zajęć dydaktycznych. W szkołach o wskaźniku zmienności równym 1, czyli takich, gdzie liczba oddziałów odpowiada liczbie klas i pracowni, w godzinach 8:00–12:00 z reguły nie zachodzi potrzeba organizowania pracy świetlicy, gdyż wszyscy uczniowie biorą wówczas udział w lekcjach. W praktyce najczęściej z opieki świetlicowej korzystają uczniowie klas I–III. Nie powinno się prowadzić zajęć świetlicowych w godzinach, w których wszyscy uczniowie mają zaplanowane lekcje, przy czym obowiązkowe zajęcia dydaktyczne trwają co najmniej 4 godziny (dla oddziału przedszkolnego – 5). Eksperci wskazują, że czas pracy świetlicy pokrywa się często z innymi zajęciami pozalekcyjnymi, takimi jak biblioteka, koła zainteresowań, zajęcia sportowe, czy spotkania z pedagogiem lub logopedą, co naturalnie zmniejsza liczbę uczniów faktycznie uczestniczących w zajęciach świetlicowych, a tym samym zmniejsza liczbę grup. Biorąc to pod uwagę realny czas funkcjonowania świetlicy obejmuje godziny poranne 7:00–8:00 oraz popołudniowe 12:00–16:00 (przy czym tylko najstarsze klasy uczą się przez 8 godzin lekcyjnych), co łącznie daje około 25 godzin tygodniowo dla jednej grupy świetlicowej.

Rekomenduje się organowi prowadzącemu regularne weryfikowanie rzeczywistych potrzeb szkoły w tym zakresie na podstawie zapisów w dziennikach zajęć świetlicowych oraz deklaracji rodziców, ze szczególnym uwzględnieniem godzin korzystania ze świetlicy.

W godzinach porannych i popołudniowych wskazane jest łączenie grup z zachowaniem obowiązującej normy liczby uczniów przypadających na jednego nauczyciela. Co najmniej dwa razy w semestrze organ prowadzący powinien analizować liczebność grup świetlicowych w poszczególnych godzinach.

Klasy łączone

Zgodnie z treścią Rozporządzenia MEN w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i przedszkoli, jeżeli w szkole organizowane jest nauczanie w klasach łączonych to:

- obowiązkowe zajęcia edukacyjne w klasie I z wyjątkiem edukacji muzycznej, edukacji plastycznej i wychowania fizycznego, prowadzi się **bez łączenia** tych samych klas z innymi klasami,
- w klasach II i III co najmniej połowę wymiaru godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych z wyjątkiem edukacji muzycznej, edukacji plastycznej, wychowania fizycznego prowadzi się **bez łączenia** tych klas z innymi klasami,
- w klasach IV-VII co najmniej połowę wymiaru godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych z wyjątkiem muzyki, plastyki i wychowania fizycznego, prowadzi się **bez łączenia** tych klas z innymi klasami,
- obowiązkowe zajęcia edukacyjne w klasie VIII, z wyjątkiem wychowania fizycznego, prowadzi się **bez łączenia** tych klas z innymi klasami.

W tabeli poniżej wykazano maksymalną ilość zajęć łączonych w poszczególnych klasach szkoły podstawowej zgodnie ze wskazanym powyżej rozporządzeniem.

Tabela 55 Maksymalna liczba godzin zajęć łączonych w poszczególnych klasach szkół podstawowych.

Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ogółem	KL. I	KL. II	KL. III	KL. IV	KL. V	KL. VI	KL. VII	KL. VIII	Razem
	20	20	20	24	25	25	32	31	197
Możliwość łączenia	5	5	5	6	6	6	6	4	43
- edukacja muzyczna	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)		
- edukacja plastyczna	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)		
- WF	(3)	(3)	(3)	(4)	(4)	(4)	(4)	(4)	
Inne łączenia obowiązkowych zajęć edukacyjnych	–	7,5	7,5	9	9,5	9,5	13	–	56
Razem liczba godzin łączonych	5	12,5	12,5	15	15,5	15,5	19	4	99
Liczba godzin oddzielnych	15	7,5	7,5	9	9,5	9,5	13	27	98

Możliwość łączenia zajęć edukacyjnych kl. I z oddziałem „o” normuje art. 96 ust. 4-5 ustawy z dnia 14 grudnia 2016r. ustawy Prawo oświatowe, który stanowi, że: w szkołach działających w szczególnie trudnych warunkach demograficznych lub geograficznych, w zakresie danego etapu edukacyjnego dopuszcza się organizację nauczania w klasach łączonych. W przypadku, o którym mowa w ust. 4, **w szkole podstawowej, w której zorganizowano oddział przedszkolny, dopuszcza się łączenie zajęć prowadzonych w oddziale przedszkolnym dla dzieci 6-letnich z zajęciami edukacyjnymi prowadzonymi w klasie I**, z tym, że co najmniej połowa zajęć prowadzonych w oddziale przedszkolnym oraz co najmniej połowa obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu odpowiednio edukacji polonistycznej, przyrodniczej, matematycznej oraz języka obcego nowożytnego w klasie I powinna być prowadzona oddzielnie w oddziale przedszkolnym i w klasie I.

Biblioteka

Przepisy prawa oświatowego nie określają wymiaru czasu, w którym szkoła ma zapewnić dostęp do biblioteki. Nie ma tzw. norm zatrudnienia nauczycieli bibliotekarzy. Decyzję w zakresie organizacji pracy szkoły, w tym biblioteki podejmuje dyrektor szkoły. Doświadczenie zespołu ekspertów, a także praktyka wielu samorządów wskazuje na stosowanie przelicznika 1 godziny biblioteki na 15 uczniów. **Zwracamy uwagę, że proponowany przelicznik ma formę umowną i nie może być usankcjonowany np. uchwałą rady gminy, czy**

zarządzeniem wójta/burmistrza. Takiego prawa nie daje radnym ani ustawa o samorządzie gminnym ani też Karta Nauczyciela. Także brak jest podstawy do określenia przez radnych ilości godzin pracy nauczyciela bibliotekarza, ponieważ kwestię tą wyczerpuje art. 42 ust. 3 pkt. 10 ustawy Karta Nauczyciela. Zgodnie z nim, tygodniowa liczba godzin obowiązkowego wymiaru zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych dla nauczyciela bibliotekarza wynosi **30 godzin**. W przypadku aktów prawa miejscowego przekroczenia delegacji ustawowej stanowi istotne naruszenie prawa. Rada gminy obowiązana jest przestrzegać zakresu udzielonego przez ustawę upoważnienia w zakresie tworzenia przepisów wykonawczych i w tych działaniach nie może tego upoważnienia ani zwać, ani przekraczać.

Ustalenie liczby godzin zajęć bibliotecznych w danej placówce należy do decyzji dyrektora szkoły i organu prowadzącego. **Prawo nie zabrania „umownego” określenia ilości uczniów przypadających na 1 godzinę zajęć.** Nie można tego jednak usankcjonować w formie uchwały czy zarządzenia. Organ prowadzący (rady gminy) nie ma prawa ingerować w treść art. 42 ust. 3 pkt 10 (tabeli) KN, dotyczącego obowiązkowego wymiaru zajęć nauczyciela bibliotekarza (30 godzin).

Zajęcia rewalidacyjne

Zajęcia rewalidacyjne odbywają się **tylko w przypadku ucznia z orzeczeniem** o potrzebie kształcenia specjalnego. Są organizowane na podstawie rozporządzenia w sprawie ramowych planów nauczania, organizacji kształcenia uczniów niepełnosprawnych oraz w sprawie szczegółowej organizacji szkół i przedszkoli. Zgodnie z zapisami rozporządzenia (§2 ust. 1 pkt 2) ramowy plan nauczania określa m.in. minimalny tygodniowy wymiar godzin zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych. W poszczególnych załącznikach określa się ten wymiar jako **2 godziny** na każdego ucznia z niepełnosprawnością. Zajęcia te powinny być uwzględnione w indywidualnym programie edukacyjno-terapeutycznym opracowanym dla ucznia niepełnosprawnego zgodnie z §6 ust. 1 pkt 5 rozporządzenia. Czas trwania zajęć rewalidacyjnych określa rozporządzenie w sprawie szczegółowej organizacji szkół i przedszkoli. Zgodnie z § 10 ust. 3 i 4 tego rozporządzenia, **godzina zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych trwa 60 minut**. W uzasadnionych przypadkach dopuszcza się prowadzenie zajęć w czasie krótszym niż 60 minut, zachowując ustalony dla ucznia łączny czas w okresie tygodniowym. Przepisy nie rozstrzygają, czy zajęcia rewalidacyjne powinny być prowadzone indywidualnie, czy zespołowo. O tym powinny decydować potrzeby ucznia, cel zajęć oraz formułowane na tej podstawie zalecenia zespołu. Podstawa prawna:

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym § 6 ust. 1 pkt 5
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli § 10 ust. 3-4,
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie organizowania kształcenia, wychowania i opieki nad dziećmi i młodzieżą niepełnosprawną, niedostosowaną społecznie i zagrożoną niedostosowaniem społecznym Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegów nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji.

Zakres pracy psychologa i pedagoga

Organizację zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej normuje Rozporządzenie MEN w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach. W ustawie o finansowaniu zadań oświatowych określono, że tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin od 2018r. wynosi odpowiednio:

- Dla nauczyciela pedagoga, logopedy, psychologa i doradcy zawodowego, a także terapeuty pedagogicznego, z wyjątkiem nauczycieli zatrudnionych w poradni psychologiczno-pedagogicznej – **nie więcej niż 22 godziny**.
- Dla nauczycieli posiadających kwalifikacje z zakresu pedagogiki specjalnej, zatrudnianych dodatkowo w celu współorganizowania kształcenia integracyjnego oraz współorganizowania kształcenia uczniów niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym – 20 godzin.

Liczba godzin zajęć pedagoga lub logopedy powinna wynikać z faktycznych potrzeb placówki i winna być uzgodniona z organem prowadzącym.

Obowiązkowe zatrudnianie nauczycieli specjalistów

27 maja 2022r. weszła w życie ustawa o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw. Wprowadziła ona szereg zmian dla szkół i przedszkoli; jedną z ważniejszych dotyczy zatrudniania specjalistów. Nowe regulacje pojawiły się również w Karcie nauczyciela. Wprowadziły one obowiązek zatrudniania nauczycieli specjalistów w jednostkach publicznych i niepublicznych: przedszkolach innych niż specjalne, w tym w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, szkołach podstawowych i ponadpodstawowych, zespołach powyższych jednostek, szkołach artystycznych, realizujących treści z zakresu kształcenia ogólnego.

Oznacza to, że szkoły i przedszkola będą musiały zatrudniać takich specjalistów jak:

- pedagogów,
- psychologów,
- logopedów,
- terapeutów pedagogicznych,
- pedagogów specjalnych.

Formalnie szkoła lub przedszkole nie będzie musiała zatrudnić wszystkich specjalistów, ale określoną liczbę specjalistów. Obowiązek zatrudnienia nauczycieli specjalistów w łącznej liczbie etatów określonych w Karcie Nauczyciela będzie wprowadzany stopniowo.

Tabela 56 Limit nauczycieli specjalistów określony w ustawie Karta Nauczyciela.

Liczba dzieci (uczniów)	Liczba etatów do 31 sierpnia 2024 r.	Liczba etatów od 1 września 2024 r.
od 101	1,5 etatu + 0,2 etatu na każdych kolejnych 100 uczniów	2 etaty + 0,2 etatu na każdych kolejnych 100 uczniów
51 - 100	1	1,5
41 - 50	0,5	1
31 - 40		0,8
21 - 30	0,25	0,6
11 - 20		0,4
1 - 10		0,25

Do tej puli nie będą wliczani nauczyciele posiadający kwalifikacje do zajmowania stanowiska tzw. nauczyciela wspomagającego. Liczbę uczniów oblicza się według stanu na dzień 1 września danego roku szkolnego. Tym samym przez cały rok szkolny trzeba będzie odnosić się do liczby uczniów z początku tego roku.

Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne

Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne organizuje się dla uczniów z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi lub specyficznymi trudnościami w uczeniu się, czyli z dysleksją rozwojową, w formie dysleksji, dysortografii lub dysgrafii. Liczba uczniów na zajęciach **nie może być większa niż 5**. Zajęcia prowadzą nauczyciele i specjaliści, posiadający kwalifikacje z zakresu terapii pedagogicznej. Godzina zajęć trwa 45 minut; w uzasadnionych przypadkach zajęcia mogą być prowadzone w czasie krótszym niż 45 minut, przy zachowaniu ustalonego dla ucznia łącznego czasu zajęć.

W klasach I-III szkoły podstawowej najważniejszym celem zajęć jest rozpoznanie i usuwanie przyczyn trudności w uczeniu się dziecka, w tym ryzyka trudności specyficznych, a więc usprawnienie funkcji spostrzegania wzrokowego, funkcji słuchowej, orientacji przestrzennej koordynacji wzrokowo-słuchowej, funkcji motorycznych; wyrównanie braków w zakresie edukacji polonistycznej i matematycznej oraz rozwijanie pozytywnej motywacji do pracy. W klasach IV-VIII szkoły podstawowej celem zajęć jest stworzenie możliwości wszechstronnego rozwoju umysłowego, psychicznego i społecznego uczniom z utrudnieniami rozwojowymi, umożliwienie uczniom opanowania podstawowych umiejętności czytania i pisania, wyrównywanie braków w wiadomościach i umiejętnościach będących przyczyną trudności szkolnych oraz przezwyciężanie skutków niepowodzeń szkolnych, tj. trudności w czytaniu, pisaniu i liczeniu, a także ich emocjonalnych i społecznych konsekwencji. Organizację tych zajęć reguluje Rozporządzenie MEN w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.

Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze

Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze nie należą do grupy zajęć dodatkowych. Organizuje się je dla uczniów mających trudności w nauce, w szczególności w spełnianiu wymagań edukacyjnych określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla danego etapu edukacyjnego. **Liczba uczestników zajęć wynosi do 8 uczniów** (Rozporządzenie MEN w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach). Ujęcie zajęć w arkuszu organizacyjnym następuje w uzasadnionych przypadkach ze względu na kwestie finansowania, **tylko za akceptacją organu prowadzącego**. Nie podlegają natomiast dyskusji **orzeczenia PPP**.

Nauczyciel wspomagający

Nauczyciel wspomagający realizuje następujące zadania:

- prowadzi wspólnie z innymi nauczycielami zajęcia edukacyjne oraz wspólnie z innymi nauczycielami, specjalistami i wychowawcami grup wychowawczych, realizuje zintegrowane działania i zajęcia określone w programie,
- prowadzi wspólnie z innymi nauczycielami zajęcia edukacyjne oraz wspólnie z innymi nauczycielami, specjalistami i wychowawcami grup wychowawczych pracę wychowawczą z uczniami niepełnosprawnymi, niedostosowanymi społecznie oraz zagrożonymi niedostosowaniem społecznym,
- uczestniczy w miarę potrzeb w zajęciach edukacyjnych prowadzonych przez innych nauczycieli oraz w zintegrowanych działaniach i zajęciach określonych w programie, realizowanych przez nauczycieli, specjalistów i wychowawców grup wychowawczych,
- udziela pomocy nauczycielom prowadzącym zajęcia edukacyjne oraz nauczycielom, specjalistom i wychowawcom grup wychowawczych, realizujących zintegrowane działania i zajęcia, określone w programie, w doborze form i metod pracy z uczniami niepełnosprawnymi, niedostosowanymi społecznie oraz zagrożonymi niedostosowaniem społecznym,
- prowadzi zajęcia odpowiednie ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne uczniów, w szczególności zajęcia rewalidacyjne, resocjalizacyjne i socjoterapeutyczne (jeśli posiada odpowiednie kwalifikacje do niepełnosprawności ucznia),
- uczestniczy w zespole opracowującym IPET.

Zatrudnienie nauczyciela wspomagającego normuje:

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji
- Ustawa o finansowaniu zadań oświatowych wprowadziła od roku szkolnego 2018/2019 jednolite pensum dla nauczycieli wspomagających, które wynosi 20 godzin tygodniowo. Oznacza to, że nauczyciele ci, z definicji nie będą na wszystkich lekcjach, nawet w klasie pierwszej szkoły podstawowej – art. 76 ust. 22 ustawy o finansowaniu zadań oświatowych wprowadzający zmiany w art. 42 ustawy Karty Nauczyciela.

Zajęcia z zakresu PPP

Rozporządzenie w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej wyróżnia rodzaje zajęć:

- zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze: organizuje się dla uczniów mających trudności w nauce, w szczególności w spełnieniu wymagań edukacyjnych określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla danego etapu edukacyjnego. **Liczba uczniów zajęć wynosi 8 uczniów,**
- zajęcia specjalistyczne, w tym m.in.: zajęcia korekcyjno-kompensacyjne: organizuje się dla uczniów z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi lub specyficznymi trudnościami w uczeniu się. **Liczba uczniów zajęć wynosi do 5 uczniów,**
- zajęcia logopedyczne: organizuje się dla uczniów z zaburzeniami mowy, które powodują zaburzenia komunikacji językowej oraz utrudniają naukę. **Liczba uczestników wynosi do 4 uczniów.**

Organizując zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej należy mieć na uwadze przyczynę kierowania na nie ucznia, tj. orzeczenie, opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej, wniosek nauczyciela, itp. **Dla organu prowadzącego wiążące jest tylko orzeczenie poradni.** W innych przypadkach jest to zadanie fakultatywne. Ważną kwestią w zakresie organizacji jest liczba uczniów na określonych zajęciach.

Uczeń dysfunkcyjny, niepełnosprawny

Podstawy prawne (podstawowe):

- Rozporządzenie MEN w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach,
- Rozporządzenie MEN w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych oraz integracyjnych.
- Rozporządzenie MEN w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży w specjalnych szkołach i oddziałach oraz ośrodkach.

Ustawodawca wyraźnie odróżnia dwa zagadnienia z tego obszaru: pomoc psychologiczno -pedagogiczną (PPP) i organizację kształcenia specjalnego.

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna może wynikać z:

- szczególnych uzdolnień,
- niepełnosprawności,
- przewlekłej choroby,
- niedostosowania społecznego,
- zagrożenia niedostosowaniem społecznym,
- specyficznymi trudnościami w uczeniu się,
- zaburzeniami komunikacji językowej,
- sytuacji kryzysowych lub traumatycznych,
- niepowodzeń edukacyjnych,
- zaniedbań środowiskowych (np. sytuacja bytowa ucznia i jego rodziny),
- trudnościami adaptacyjnymi,
- innych potrzeb dziecka.

Pomoc psychologiczno-pedagogiczną organizuje dyrektor szkoły przy opracowaniu arkusza organizacyjnego na dany rok szkolny. **Powinien on przygotować dla organu prowadzącego szczegółową informację w zakresie** realnych potrzeb szkoły, zawierającą liczbę uczniów planowanych do objęcia z zakresu ppp, przyczynę kierowania (opinie, orzeczenia, prośby, zalecenia itp.), liczbę planowanych godzin zajęć, ich rodzaj, itp. **Organ prowadzący po szczegółowej analizie przedłożonych dokumentów przydziela** (lub nie przydziela) **określoną liczbę godzin na cały rok szkolny.** Kwestia rozdysponowani przydzielonych przez organ prowadzący godzin w trakcie roku szkolnego należy do dyrektora szkoły.

Kształcenie specjalne organizuje się dla uczniów:

- niesłyszących (słabosłyszących),
- słabowidzących,
- niewidomych,
- z niepełnosprawnością ruchową, w tym afazją,
- z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim,
- z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znaczącym,

- z autyzmem, w tym zespołem Aspergera,
- z niepełnosprawnościami sprzężonymi.

Kształcenie specjalne organizuje się dla uczniów/dzieci posiadających **orzeczenie** o potrzebie kształcenia specjalnego. Placówka edukacyjna ma obowiązek realizować zapisy podstawy programowej oraz zalecenia zawarte w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego. Realizacja zaleceń z orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego należy do obowiązków dyrektora szkoły. Uczniowie/dzieci posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wykazywani są w sprawozdawczości SIO (Systemu Informacji Oświatowej) (uwaga: niezbędna jest ważność orzeczenia). W oparciu o sprawozdawczość SIO jednostka samorządu terytorialnego otrzymuje dodatkową kwotę środków finansowych zawartych w potrzebach oświatowych na dany rok szkolny. Jest ona uzależniona od stopnia niepełnosprawności. Ustawa o finansowaniu zadań oświatowych wskazuje wprost, że środki i dodatkowej subwencji przekazanej z tytułu orzeczeń mogą zostać przeznaczone wyłącznie na organizację kształcenia specjalnego. Ma to również odzwierciedlenie w sprawozdawczości budżetowej (RB-27S, RB-28S po stronie dochodowej i wydatkowej – rozdziały 801 49, 801 50, 801 52).

Realizacja art. 42 ust. 2 pkt 2 Karty Nauczyciela

Czas pracy nauczyciela określa art. 42 Karty Nauczyciela. **W ramach czasu pracy**, który nie może przekroczyć **tygodniowo 40 godzin** oraz ustalonego wynagrodzenia, nauczyciel realizuje:

- zajęcia dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze, prowadzone bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz, tzw. pensum (wszystkie godziny ponad pensum są dodatkowo płatne – godziny ponadwymiarowe i doraźne zastępstwa);
- inne zajęcia i czynności wynikające z zadań statutowych szkoły, w tym zajęcia opiekuńcze i wychowawcze, uwzględniające potrzeby i zainteresowania uczniów (bez dodatkowego wynagrodzenia);
- zajęcia i czynności związane z przygotowaniem się do zajęć, samokształceniem i doskonaleniem zawodowym (bez dodatkowego wynagrodzenia).

Ponadto w ramach zajęć i czynności, o których mowa w ust. 2 pkt 2, nauczyciel nie prowadzi zajęć świetlicowych oraz zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Nauczyciel w ramach stosunku pracy pozostaje do dyspozycji dyrektora szkoły. Dyrektor może więc przydzielać nauczycielowi czynności w ramach zakresu jego obowiązków/ zadań wynikających ze statusu szkoły, jak również obowiązującego go czasu pracy. Dyrektor szkoły nie może zlecić nauczycielowi realizacji zajęć niezgodnych z zapisami statutowymi. Katalog zadań nauczyciela określa statut szkoły. Nie można formułować zadań, które nie mają odzwierciedlenia w przepisach zewnętrznych prawa oświatowego. **Ponadto wybór zadań powinien uwzględniać rzeczywiste potrzeby uczniów, możliwości szkoły, przydatność w procesie realizacji przyjętych w statucie zadań szkoły.** Rada pedagogiczna powinna ustanowić katalog zadań nauczyciela, doprecyzowując w nim zakres i czynności realizowane przez nauczyciela poza pensum oraz poza zajęciami i czynnościami związanymi z przygotowaniem się do zajęć, samokształceniem i doskonaleniem zawodowym, a także sposób realizacji zadań szkoły. Przykłady innych zajęć i czynności:

- uczestnictwo w przeprowadzaniu egzaminów zewnętrznych w szkole, w tym w wymianie międzyszkolnej,
- organizacja zajęć wynikających z zainteresowań uczniów (według bieżących potrzeb uczniów, nieujętych w stałym harmonogramie),
- organizacja/ współorganizacja imprez o charakterze wychowawczym lub rekreacyjno-sportowym, zgodnie z programem wychowawczo-profilaktycznym szkoły i planem pracy szkoły,
- zajęcia sportowe i rekreacyjne według potrzeb uczniów (np. kółko szachowe, klub sportowy, imprezy rekreacyjne i wypoczynkowe: rajdy, biwaki, obozy, itp.),
- zajęcia pozalekcyjne artystyczne (np. chór szkolny, plastyczny, muzyczne, taneczne, kółko teatralne, klub filmowy, kółko fotograficzne, itp.),
- nieobowiązkowe zajęcia o charakterze edukacyjnym (np. koła przedmiotowe, SKS, zajęcia rozwijające wiedzę),
- zajęcia rozwijające pozostałe zainteresowania (np. gry planszowe, gry dydaktyczne komputerowe, zajęcia kulinarne, garncarstwo, wycieczki turystyczno-krajoznawcze, itp.),
- zapewnienie stałej opieki uczniów podczas realizowanych przez siebie zajęć edukacyjnych, w tym organizowanych imprez szkolnych i środowiskowych oraz wycieczek,
- pełnienie dyżurów podczas przerw międzylekcyjnych i przed lekcjami, odpowiedzialność za porządek i bezpieczeństwo uczniów znajdujących się na terenie objętymi dyżurem (wg planu uczniów),
- udzielanie uczniom konsultacji indywidualnych/ zbiorowych (doraźne zajęcia wyrównawcze), a także pomocy w przygotowywaniu się do egzaminów, konkursów przedmiotowych i innych form współzawodnictwa,
- koordynacja pozostałych działań statutowych szkoły w wybranym zakresie, zgodnie z planem pracy szkoły,
- prowadzenie wymaganej przepisami prawa dokumentacji przebiegu nauczania, wychowania i opieki,
- udział w pracach szkolnych zespołów nauczycielskich,
- pełnienie funkcji w szkole (opiekun samorządu szkolnego, członek komisji rekrutacyjnej, członek komisji stypendialnej, itp.),
- współpraca z instytucjami wspierającymi działalność statutową szkoły,
- uczestnictwo w zebraniach rady

Poniżej przytoczona jest interpretacja PIP dotycząca godzin ponadwymiarowych i nadliczbowych:

„Nadgodziny występują, gdy dochodzi do przekroczenia kodeksowych norm czasu pracy, a godziny ponadwymiarowe dotyczą pracowników niepełno etatowych oraz nauczycieli. Za godziny nadliczbowe przysługuje wypłata dodatku lub czas wolny. PIP wskazała, że w prawie pracy istnieje wyraźne rozróżnienie

między godzinami nadliczbowymi a godzinami ponadwymiarowymi, co przekłada się m.in. na sposób wynagradzania pracowników.

„Godziny nadliczbowe i ponadwymiarowe różnią się zakresem zastosowania oraz wynagrodzeniem. Nadgodziny występują, gdy dochodzi do przekroczenia kodeksowych norm czasu pracy, a godziny ponadwymiarowe dotyczą pracowników nie pełnoetatowych oraz nauczycieli”. Jak wskazała Inspekcja w przypadku nauczycieli godziny ponadwymiarowe wynikają z art. 35 Karty Nauczyciela i dotyczą godzin przekraczających tygodniowy wymiar zajęć określony w planie organizacyjnym szkoły, czyli tzw. „pensum”. Nauczyciel, który realizuje zajęcia w godzinach ponadwymiarowych ma prawo do wynagrodzenia za ten czas wyliczonego według obowiązującej go stawki godzinowej.

„Godziny ponadwymiarowe pracowników zatrudnionych na niepełny etat pojawiają się, gdy pracownik pracuje powyżej ustalonego w umowie wymiaru godzin, ale nie przekracza norm kodeksowych (8 godzin dziennie i 40 godzin tygodniowo). Za każdą godzinę ponadwymiarową pracownik otrzymuje normalne wynagrodzenie, a dodatek za nadgodziny przysługuje dopiero po przekroczeniu normy dobowej lub tygodniowej”.

Wynagrodzenie za godziny ponadwymiarowe dla pracowników zatrudnionych na niepełny etat wynosi tyle samo co za godziny podstawowe. Pracodawca ma natomiast obowiązek ustalić z pracownikiem w umowie o pracę dopuszczalną liczbę godzin pracy ponad określony w umowie wymiar. Przekroczenie tego wymiaru będzie uprawniało pracownika do wynagrodzenia jak za godziny nadliczbowe. **Jak wskazała PIP, godziny nadliczbowe to czas pracy przekraczający normy określone w przepisach Kodeksu pracy lub w indywidualnej umowie o pracę.** Zgodnie z art. 151 Kodeksu pracy, nadgodziny mogą wynikać ze szczególnych potrzeb pracodawcy, konieczności prowadzenia akcji ratowniczej w celu ochrony życia, zdrowia lub mienia lub konieczności usunięcia awarii.

„Limit godzin nadliczbowych wynosi 150 godzin rocznie dla jednego pracownika, chyba że w regulaminie pracy lub układzie zbiorowym ustalono inny limit. Całkowity czas pracy (łącznie z nadgodzinami) nie może przekraczać przeciętnie 48 godzin tygodniowo w okresie rozliczeniowym”. Pracownik za pracę w godzinach nadliczbowych ma prawo do wynagrodzenia oraz dodatku. W przypadku nadgodzin przypadających w porze nocnej, w niedziele i święta oraz dni wolne wynikające z harmonogramu pracy wysokość dodatku wynosi 100 proc. wynagrodzenia. Za nadgodziny przypadające w każdym innym dniu przysługuje dodatek w wysokości 50 proc. Wynagrodzenia. Zgodnie z art. 151 Kodeksu pracy pracownik zamiast dodatku za pracę w godzinach nadliczbowych może otrzymać czas Rozliczenie godzinowe, tj. ilość godzin zajęć w tygodniu x 4 tygodnie w miesiącu x 12 miesięcy x stawka godzinowa, czyli 83 zł brutto (rok 2025) dla nauczyciela dyplomowanego. Rozliczenie godzinowe ma zastosowanie w przypadku braku konieczności całkowitego zwolnienia nauczyciela lub ograniczenia zatrudnienia (część etatu). Oczywiście jest to rozliczenie uśrednione dla celów statystycznych, dla najwyższego stopnia awansu zawodowego nauczycieli (ze względu na procent nauczycieli dyplomowanych w szkołach prowadzonych przez Gminę. Przy szczegółowych wyliczeniach należy mieć na względzie sposób wyliczenia wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe, doraźnych zastępstw oraz średniomiesięczne świadczenia urlopowe wypłacane jako wynagrodzenie za okres ferii i wakacji oraz prawo do dodatkowego wynagrodzenia rocznego (trzynastka). Jako kwotę bazową przyjęto średnie wynagrodzenie brutto (nie minimalne), więc w przypadku nauczycieli z innym stopniem awansu dodatek wyrównujący (potocznie zwany czternastką) jest już wliczony w tę kwotę.

Analiza arkuszy organizacyjnych

Analiza arkusza organizacyjnego Szkoła Podstawowa im Danuty Siedzikówny ps. Inka w Czarnem na rok szkolny 2026/27

Dane organizacyjne

Liczba oddziałów – ogółem – 24, z czego integracyjne – 3 kl. V b, VI b, VIII b, sportowe – 4 kl. IV, V c, VI c, VII c, ogólnodostępne – 17

Liczba uczniów ogółem – 472

Liczba godzin nauczycielskich – 1358, z czego ponadwymiarowych – 160

Dane finansowe [Rok 2026 plan]:

Kwota potrzeb oświatowych na 2026 rok 7287333 zł.

Planowane wydatki ogółem 13492721 zł., z czego subwencjonowane – 10314579 zł, niesubwencjonowane 8871999 zł.

Średni wydatek na ucznia 27949 zł.

Średnia liczba uczniów przypadająca na etat nauczycielski 5,88.

Procentowy udział budżetu samorządu w finansowaniu wydatków ogółem (subwencjonowanych, niesubwencjonowanych): 44 %

Liczba oddziałów, liczba uczniów

Rozważając zmianę liczebności niektórych oddziałów – z czego sportowy stałby się większy o 5 uczniów – można by zmniejszyć liczbę oddziałów o jeden.

Tabela 57 kl. VI – 3 oddziały

klasa/oddział	VI A	VI B	VIC*	razem
Liczba uczniów	16	13	19	48 (3)
Rekomendacja	24		24	48 (2)

*oddział sportowy

Rekomendowane rozwiązanie ogranicza liczbę oddziałów o 1, a liczbę godzin nauczycielskich o 25.

Efekt finansowy:

rozliczenie godzinowe: $25 \times 4 \times 12 \times 83 \text{ zł} = 99\,600 \text{ zł}$ brutto rocznie

rozliczenie etatowe: $1,38 \times 130\,000 \text{ zł} = 179\,400 \text{ zł}$ brutto rocznie

Ograniczenie wydatków sięgać może kwoty od 99 do ponad 180 tys. zł brutto rocznie w zależności od rozliczenia.

kl. V – 3 oddziały

Rozważając zmianę liczebności niektórych oddziałów – z czego integracyjny stałby się większy o 5 uczniów, co jest zgodne z przepisami – można by zmniejszyć liczbę oddziałów o jeden.

Tabela 58

klasa/oddział	VIII A	VIII B*	VIII C	VIII D	razem
Liczba uczniów	19	15	17	17	68 (4)
Rekomendacja	25	20	23	(3)	

*oddział integracyjny

Rekomendowane rozwiązanie ogranicza liczbę oddziałów o 1, a liczbę godzin nauczycielskich o 31.

Efekt finansowy:

rozliczenie godzinowe: $31 \times 4 \times 12 \times 83 = 123\,504 \text{ zł}$ brutto rocznie

rozliczenie etatowe: $1,72 \text{ etat.} \times 130\,000 \text{ zł} = 223\,600 \text{ zł}$ brutto rocznie

Ograniczenie wydatków sięgać może kwoty od 123 tys. do 223 tys. zł brutto rocznie w zależności od rozliczenia.

Uzasadnienie:

Podst. prawna – Rozporządzenie MEN w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz.U. z 2025r., poz. 363) – § 7

Żaden przepis prawny nie określa liczby uczniów w klasach IV-VIII.

Zatrudnienie nauczycieli - specjalistów

Dnia 1 września 2024 roku (rok szkolny 2024/2025) rozpoczął się drugi, etap wdrażania **standaryzacji zatrudnienia** w przedszkolach i szkołach nauczycieli psychologów, pedagogów, logopedów, terapeutów pedagogicznych oraz pedagogów specjalnych, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 12 maja 2022 roku o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2022r., poz. 1116). Nowelizacja wprowadza nowe stanowisko specjalisty – pedagoga specjalnego (Karta Nauczyciela).

Liczba uczniów Szkoły Podstawowej w Czarnem wynosi 472. W ocenie ekspertów, przy liczbie 472 szkoła powinna zatrudniać co najmniej 2,6 etatu specjalistów, z czego co najmniej:

$25\% \times 2,6 = 0,65$ etatu psychologa (14,3 godzin),

$25\% \times 2,6 = 0,65$ etatu pedagoga specjalnego (14,3 godzin),

1,3 etatu (łącznie) pozostałych specjalistów: pedagoga, logopedy lub terapeuty pedagogicznego (28,6 godziny).

Łącznie 57,2 godzin – 2,6 etatów.

Arkuszy organizacyjny szkoły na 2026/27 rok przewiduje zatrudnienie:

pedagog specjalny – 16 godzin

pedagog szkolny – 44 godziny

psycholog szkolny – 22 godziny

logopeda (zaj. logopedyczne) 55 godzin

terapeuta SI. – 15 godzin

zajęcia korekcyjno kompensacyjne

(dodatkowe godziny poza pensum

specjalistów) – 16 godzin

razem 168 godzin- co odpowiada 7,64 etatu

W ocenie ekspertów placówka zatrudnia ponadnormatywną minimalną liczbę etatów nauczycieli specjalistów (110,8 godzin – 5,04 etatu).

Efekt finansowy:

rozliczenie godzinowe: $110,8 \text{ godzin} \times 4 \times 12 \times 83 \text{ zł/godz.} = 441\,427,2 \text{ zł}$ brutto rocznie

rozliczenie etatowe $5,04 \text{ etatu} \times 130\,000 \text{ zł} = 655\,200 \text{ zł}$ brutto

Ponadnormatywne zatrudnienie nauczycieli specjalistów powoduje wzrost wydatków o kwotę od 440 do 655 tys. zł brutto rocznie w zależności od rozliczenia.

Uwaga ta może być nieaktualna, pod warunkiem uzasadnienia przez dyrektora Burmistrzowi realnej potrzeby szkoły,

Zajęcia rewalidacyjne – 56 godzin

Planowana liczba godzin zajęć rewalidacyjnych wynika z liczby uczniów posiadających orzeczenie PPP o niepełnosprawności. Przepis prawa oświatowego stanowi, że na ucznia z orzeczeniem przypada 2 godziny zajęć.

W roku szkolnym 2026/27 do SP w Czarnem uczęszczać będzie 29 uczniów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego (patrz: tabl. – Liczby uczniów/dzieci mających specjalne potrzeby edukacyjne. Ogółem w szkole (z klasą integracyjną) realizowanych będzie 56 godzin rewalidacji. Zajęcia prowadzić będzie aż 15 nauczycieli po od 2 do 6 godzin.

Prowadzenie zajęć rewalidacyjnych jest jednym z zadań m.in. pedagoga specjalnego realizowanych w ramach jego pensum, więc te godziny wlicza się do wymiaru zatrudnienia specjalistów. Należy jednak zwrócić uwagę, że poza prowadzeniem zajęć rewalidacyjnych pedagog specjalny posiada jeszcze szereg innych zadań (określonych w § 3 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 22 lipca 2022 r. w sprawie wykazu zajęć prowadzonych bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz przez nauczycieli poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz nauczycieli: pedagogów, pedagogów specjalnych, psychologów, logopedów, terapeutów pedagogicznych i doradców zawodowych (Dz.U. poz. 1610).

Rekomendacja

prowadzenie godzin rewalidacji powinno być realizowane w ramach pensum zatrudnionego pedagoga specjalnego i innych specjalistów – szczególnie logopedy (zgodnie z obowiązującym prawem 14,3 godzin odpowiada 0,65 etatu). Arkusz organizacyjny przewiduje – 16 godzin, a logopedy - 55 i 44 pedagoga szkolnego.

Ponadto zajęcia rewalidacyjne mogą być prowadzone grupowo: dla niepełnosprawności różnorakich grupa maks. 5 osób. W klasach I-III jest 8 uczniów z taką samą lub podobną niepełnosprawnością. Z tej liczby mogą powstać dwie grupy do 5 osób (co ważne, liczone subwencyjnie tak samo jak zajęcia indywidualne). W klasach IV – VIII jest 21 uczniów o tej samej lub zbliżonej niepełnosprawności, co umożliwia stworzenie 5 grup.

8 uczniów indywidualnie=16 godzin w podziale na 2 grupy=4 godziny różnica 12 godzin zaoszczędzonych
21 uczniów indywidualnie = 42 godziny w podziale na 5 grup = 10 godzin różnica 32 godziny zaoszczędzone

Redukcja liczby godzin nauczycielskich poprzez zajęcia grupowe – ograniczy wydatki o kwotę:

rozliczenie godzinowe: $44 \times 4 \times 12 \times 83 \text{ zł} = 175\,296$ brutto rocznie

rozliczenie etatowe: 2 etaty $\times 130\,000 \text{ zł} = 260\,000$ zł brutto rocznie

Ograniczenie wydatków sięgać może kwoty od 175 do 260 tys. zł brutto rocznie w zależności od rozliczenia.

Rekomendacja (dla organu prowadzącego):

Należy zwrócić się do dyrektora szkoły o dostarczenie tygodniowego harmonogramu pracy nauczycieli specjalistów (pedagoga, pedagoga specjalnego, psychologa, logopedy, terapeuty pedagog.) tj. siatki godzin pracy i liczby uczniów uczestniczących w zajęciach. Należy zwrócić uwagę, czy godziny pracy nauczycieli specjalistów nie pokrywają się z zajęciami (lekcjami) dydaktycznym uczniów. W ocenie ekspertów w szkołach coraz częściej dochodzi do praktyki „wywoływania” uczniów z lekcji w celu odbycia zajęć z nauczycielami specjalistami. Samo kierowanie ucznia na takie zajęcia jest dopuszczalne, jednak nie może odbywać się w sposób stały, przypadkowy ani bez kontroli organizacyjnej. Zajęcia specjalistyczne powinny być planowane tak, aby w możliwie najmniejszym stopniu kolidowały z obowiązkowymi lekcjami ucznia. Szkoła ma obowiązek działać przejrzysto wobec rodziców. Rodzice powinni wiedzieć, kiedy, jak często i z jakich lekcji uczeń jest zabierany na zajęcia specjalistyczne. Brak takiej informacji, a zwłaszcza regularne wywoływanie ucznia z lekcji bez wiedzy rodziców, może być oceniane jako działanie nieprawidłowe. Jeżeli praktyka ta ma charakter nagminny i powoduje systematyczne opuszczanie przez ucznia części zajęć obowiązkowych, może to stanowić naruszenie zasad organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz przepisów prawa oświatowego (patrz: Rozporządzenie MEN z 9 sierpnia 2017r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psych.-pedag. (t.j. Dz.U. z 2023r., poz. 1798)

Obowiązki wychowawcy w świetlicy

W arkuszu zaplanowano 104 godziny pracy świetlicy.

Informacje ogólne:

liczba godzin zajęć świetlicy przypisanych nauczycielom – $(13 + 26 + 26 + 4 + 9 + 26) = 104$

czas pracy świetlicy w ciągu dnia – 7.40 – 14.40 (7 godzin)

liczba nauczycieli prowadzących zajęcia – 6

liczba grup świetlicowych:

- w pierwszym przekazanym zestawieniu (klasy 4-8) ujęte są następujące grupy: „stała”, „dochodząca”, „zastępstwa doraźne”. Zwraca uwagę, że w planie na rok 2025/2026 „zastępstwa doraźne” są zaplanowane na każdy dzień wraz z określeniem liczby uczniów. Planowanie przez dyrektora „zajęć doraźnych” na cały rok jest zabiegiem wymagającym głębokiego zbadania, bowiem jeśli jest to zadanie zaplanowane to nie może być doraźnym. Wskazane godziny pracy 7.40 – 14.40.

Liczba uczniów korzystających z zajęć: z zestawienia tabelarycznego przesłanego na wniosek audytora przez UMiG wynika, że tygodniowo w „grupie stałej” jest 39 uczniów, w „grupie dochodzącej” 314, w grupie „zastępstwa doraźne” – 411 uczniów.

W drugim przedstawionym zestawieniu ujęto klasy I-IV dla których zajęcia są organizowane między godz. 6.45 a 16.00 [różnica w stos. do poprzedniego zestawienia]. Wskazano ogólnie 4 grupy codziennie. Liczba uczniów na świetlicy w kolejnych dniach tygodnia wynosi: 71, 60, 59, 70, 59. Nie ma wskazań co do liczby uczniów w poszczególnych godzinach, tak więc nie można na podstawie zestawień ocenić realnego obciążenia świetlicy pracą. dostęp uczniów do szkoły – liczba uczniów dojeżdżających, dowożonych – średnio miesięcznie 24.

Wskaźnik wykorzystania pomieszczeń – WNP = 0,64

Tabela 59

	Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Razem
Obecnie (średnia liczba godzin wynikających z arkusza)	8	9	11	10	10	48 / 104*
Rekomendacja hipotetyczna						
7.40 – 8.40	1 x 1	1 x 1	1 x 1	1 x 1	1 x 1	5
8.40 – 9:40	1 x 1	2 x 1	1 x 1	1 x 1	1 x 1	6
9.40 – 10.40	1 x 1	1 x 1	2 x 1	2 x 1	1 x 1	7
10.40 – 11.40	2 x 1	1 x 1	2 x 1	2 x 1	2 x 1	9
11.40 - 12.40	1 x 1	1 x 1	2 x 1	2 x 1	2 x 1	8
12.40 - 13.40	1 x 1	2 x 1	2 x 1	1 x 1	2 x 1	8
13.40 - 14.40	1 x 1	1 x 1	1 x 1	1 x 1	1 x 1	5

*dane arkusza nie zgadzają się z dokumentami uzupełnionymi przez organ prowadzący. Godzina świetlicowa – 60 minut. Źródło: opracowanie własne na podstawie arkusza organizacyjnego Szkoły Podstawowej w Czarnem na rok szkolny 2026/27.

Próba interpretacji i powiązania przesłanych dokumentów nie przyniosła jasnego rezultatu. Dokumenty się nie zgadzają. Na podstawie danych przedstawionych w dokumentach uzupełniających do arkusza organizacyjnego Szkoły podstawowej w Czarnem na rok 2026/2027 szkoła powinna zatrudniać nauczyciela na 1,84 etatu, co odpowiada 48 godzin. Arkusz organizacyjny przewiduje zaś 104 godziny pracy świetlicy w tygodniu. Każdego dnia, na każdej godzinie lekcyjnej, a więc w trakcie prowadzonych zajęć lekcyjnych, w świetlicy przebywają uczniowie. Różnica wynosi 56 godzin, co odpowiada 2,24 etatu.

Efekt finansowy:

rozliczenie godzinowe: 56 godzin x 4 x 12 x 83 zł/godz. 223 104 tys. zł brutto rocznie

rozliczenie etatowe 2,24 etatu x 130 000 zł = 291 200 tys. zł brutto

Przyjęcie powyższej kalkulacji pozwoli zaoszczędzić od 223 tys. do 221 tys. w zależności od zastosowanego rozliczenia.

W ocenie ekspertów należy dokonać:

- **bardzo głębokiej analizy planowania pracy świetlicy, w tym zasadności wydzielania grup.**
- weryfikacji faktycznych potrzeb pracy świetlicy,
- analizy dokumentacji pracy świetlicy (uwaga: pod względem organizacyjnym) tj. dzienników zajęć, w tym frekwencji na zajęciach w poszczególnych dniach,
- bieżącej kontroli pracy świetlicy, w szczególności godzin pracy oraz liczby uczniów z niej korzystających.
- analizy tygodniowego planu lekcji (podział godzin), którego układ powinien minimalizować liczbę godzin świetlicy,

Patrz: Komentarz – Analiza arkuszy organizacyjnych – wybrane aspekty prawne.

Biblioteka – 30 godzin

Przepisy prawa oświatowego nie określają wymiaru czasu, w którym szkoła ma zapewnić dostęp do biblioteki. Nie ma tzw. norm zatrudnienia nauczycieli bibliotekarzy. Decyzję w zakresie organizacji pracy szkoły, w tym biblioteki, podejmuje dyrektor szkoły. Doświadczenie zespołu ekspertów, a także praktyka wielu samorządów w Polsce, wskazuje na stosowanie przelicznika 1 godziny biblioteki na 15 uczniów. Zwracamy uwagę, że proponowany przelicznik ma formę umowy i nie może być usankcjonowany np. uchwałą rady gminy.

W arkuszu organizacyjnym zaplanowano obowiązki bibliotekarza w wymiarze 30 godzin. Rekomendowany wskaźnik, to 15 uczniów na 1 godzinę pracy bibliotekarza. Liczba uczniów klas I-VIII wynosi 472. Rekomendowana liczba godzin biblioteki – 30 godzin. Wniosek: w placówce zastosowano właściwy poziom zatrudnienia.

Analiza arkusza organizacyjnego Szkoły Podstawowej w Wyczechach na rok szkolny 2026/2027

Dane organizacyjne

Liczba oddziałów i uczniów. W arkuszu wykazano 2 oddziały przedszkolne, 8 oddziałów szkoły podstawowej (klasy I–VIII). łącznie 142 uczniów, w tym w klasach I–VIII 108 uczniów.

Godzin nauczycielskich 439, z czego ponadwymiarowych 81

Dane finansowe [Rok 2026 plan]:

Kwota potrzeb oświatowych na 2026 rok 3288290 zł.

Planowane wydatki ogółem 3930768 zł., z czego subwencjonowane – 3491888 zł, niesubwencjonowane 438880 zł.

Średni wydatek na ucznia 28864 zł

Średnia liczba uczniów przypadająca na etat nauczycielski 6,36

Procentowy udział budżetu samorządu w finansowaniu wydatków ogółem 16 %

Analiza możliwości prowadzenia klas łączonych

Z arkusza wynika, że szkoła prowadzi pełną strukturę klas I–VIII w oddzielnych oddziałach. Nie wykazano systemowego prowadzenia klas łączonych.

Ocena organizacyjna

Przy liczbie uczniów występującej w szkole istnieją przesłanki do organizacji nauczania w klasach łączonych, szczególnie:

- klasy VI–VII, klasy IV–V,

- ewentualnie zajęć: edukacja artystyczna i techniczna w grupach łączonych.

Zgodnie z przepisami prawa oświatowego klasy łączone mogą być organizowane w szkołach o niskiej liczbie uczniów, szczególnie na terenach wiejskich.

W edukacji w klasach IV–VIII Możliwe jest prowadzenie wspólnych zajęć m.in. z:

- muzyki,
- plastyki,
- techniki,
- wychowania fizycznego,
- części zajęć rozwijających,
- religii,
- wychowania do życia w rodzinie,
- części zajęć dodatkowych.

Brak szerszego wykorzystania klas łączonych należy ocenić jako organizacyjnie i finansowo nieefektywne. Szkoła utrzymuje pełną strukturę oddziałów mimo małej liczby uczniów.

Analiza grup międzyoddziałowych

W arkuszu widoczne są pojedyncze rozwiązania międzyoddziałowe, m.in.: język angielski, zajęcia dodatkowe, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, część zajęć specjalistycznych. Jednak zakres grup międzyoddziałowych jest ograniczony. Przy tak małej liczbie uczniów szkoła mogłaby znacznie szerzej organizować zajęcia międzyoddziałowe, co pozwoliłoby:

- ograniczyć liczbę godzin nauczycielskich,
- zmniejszyć liczbę nadgodzin,
- ograniczyć konieczność zatrudniania nauczycieli w niepełnych etatach,
- poprawić efektywność organizacyjną.

Tabela 60 Wielkość klas i liczba i płeć uczniów

klasa	Razem uczniów	chłopcy	dziewczeta
1	13	6	7
2	16	7	9
3	14	7	7
4	14	11	3
5	10	6	4
6	12	7	5
7	10	2	8

Zgodność z ramowymi planami nauczania

Z analizy arkusza wynika, że szkoła zasadniczo realizuje obowiązkowe zajęcia edukacyjne wynikające z ramowych planów nauczania.

Potencjalne ryzyka organizacyjne

Duża liczba godzin przy małych oddziałach. Pomimo zgodności formalnej z ramowymi planami nauczania organizacja szkoły generuje: dużą liczbę godzin nauczycielskich, znaczną liczbę godzin realizowanych dla bardzo małych grup uczniów, wysoki wskaźnik godzin na ucznia. W arkuszu wykazano: 296,5 godzin podstawy i 409,5 godzin łącznie. Przy liczbie 142 uczniów oznacza to bardzo wysoki wskaźnik organizacyjny.

Analiza zatrudnienia specjalistów

1 września 2024 roku (rok szkolny 2024/2025) rozpoczął się drugi, etap wdrażania standaryzacji zatrudnienia w przedszkolach i szkołach nauczycieli psychologów, pedagogów, logopedów, terapeutów pedagogicznych oraz pedagogów specjalnych, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 12 maja 2022 roku o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2022r., poz. 1116). Nowelizacja wprowadza nowe stanowisko specjalisty – pedagoga specjalnego (Karta Nauczyciela).

Do analizy przyjęto: stawkę 83 zł brutto za 1 godzinę; przelicznik: 4 tygodnie miesięcznie, 12 miesięcy w roku,

etat specjalisty: 22 godziny tygodniowo,

zasadę zatrudnienia specjalistów: przy 142 uczniach łącznie 1,5 etatu specjalistycznego.

Przy założeniu 1,5 etatu specjalistycznego:

- pedagog specjalny – 0,25 etatu,
- psycholog – 0,25 etatu,
- pozostali specjaliści – 1,0 etat.

Wymagana liczba godzin tygodniowo

Przy etacie 22 godziny:

- 1 etat = 22 godziny,
- 1,5 etatu = 33 godziny tygodniowo.

Minimalne wymagane zatrudnienie specjalistów przy 142 uczniach wynosi zatem:

- pedagog specjalny – 5,5 godziny,
 - psycholog – 5,5 godziny,
 - pozostali specjaliści – 22 godziny.
- Łącznie: 33 godziny tygodniowo.

Koszt 1 godziny rocznie 83 zł × 4 tygodnie × 12 miesięcy = 3 984 zł brutto rocznie za 1 godzinę tygodniowo.

Specjaliści wykazani w arkuszu. W arkuszu ujęto m.in.:

- psychologa szkolnego – 13 godzin,
- pedagoga szkolnego – 11 godzin,
- pedagoga specjalnego – 13 godzin,
- logopedę – 8 godzin,
- bibliotekę – 10 godzin,

Analiza zgodności liczby godzin specjalistów

Psycholog szkolny. Wymiar wymagany według przyjętych założeń: 5,5 godziny, w arkuszu: 13 godzin. Przekroczenie: 7,5 godziny tygodniowo.

Koszt nadmiarowych godzin: $7,5 \times 3\,984 \text{ zł} = \mathbf{29\,880 \text{ zł brutto rocznie.}}$

Pedagog specjalny. Wymiar wymagany: 5,5 godziny, w arkuszu: 13 godzin. Przekroczenie: 7,5 godziny tygodniowo.

Koszt nadmiarowych godzin: $7,5 \times 3\,984 \text{ zł} = \mathbf{29\,880 \text{ zł brutto rocznie.}}$

Pozostali specjaliści

Pozostały limit dla specjalistów: 22 godziny tygodniowo. W arkuszu wykazano m.in.: pedagoga szkolnego – 11 godzin, logopedę – 8 godzin. Łącznie: 19 godzin.

W tym zakresie szkoła mieści się w przyjętym limicie 22 godzin.

Łączna analiza godzin specjalistycznych

Wymagana liczba godzin: 33 godziny tygodniowo.

Liczba godzin wykazana w arkuszu:

psycholog – 13,
pedagog specjalny – 13,
pedagog – 11,
logopeda – 8.

Łącznie: 45 godzin tygodniowo.

Nadwyżka godzin specjalistycznych: 45 godzin – 33 godziny = 12 godzin tygodniowo ponad przyjęty minimalny standard. Roczny koszt nadwyżki $12 \times 3\,984 \text{ zł} = \mathbf{47\,808 \text{ zł brutto rocznie.}}$

Potencjalne oszczędności: Przy dostosowaniu liczby godzin specjalistów do poziomu 1,5 etatu możliwe oszczędności wynoszą rocznie brutto 47808 zł

Biblioteka – 30 godzin

Przepisy prawa oświatowego nie określają wymiaru czasu, w którym szkoła ma zapewnić dostęp do biblioteki. Nie ma tzw. norm zatrudnienia nauczycieli bibliotekarzy. Decyzję w zakresie organizacji pracy szkoły, w tym biblioteki, podejmuje dyrektor szkoły. Doświadczenie zespołu ekspertów, a także praktyka wielu samorządów w Polsce, wskazuje na stosowanie przelicznika 1 godziny biblioteki na 15 uczniów. Zwracamy uwagę, że proponowany przelicznik ma formę umowy i nie może być usankcjonowany np. uchwałą rady gminy.

W arkuszu organizacyjnym zaplanowano obowiązki bibliotekarza w wymiarze 10 godzin. Rekomendowany wskaźnik, to 15 uczniów na 1 godzinę pracy bibliotekarza. Liczba uczniów klas I-VIII wynosi 101. Rekomendowana liczba godzin biblioteki – 7. Rekomendowane rozwiązanie ogranicza liczbę godzin nauczycielskich o 3.

Efekt finansowy wprowadzonych zmian wynosi:

- w rozliczeniu godzinowym: $3 \text{ godz./tyg.} \times 4 \text{ tyg.} \times 12 \text{ m-cy} \times 83 \text{ zł/godz.} = 11952 \text{ zł brutto rocznie,}$
- w rozliczeniu etatowym: $0,33 \text{ etatu} \times 130\,000 \text{ zł} = 42900 \text{ zł brutto rocznie.}$

Wprowadzenie rekomendowanego rozwiązania ogranicza liczbę godzin nauczycielskich o 3, powodując obniżenie wydatków o kwotę od 12 do 43 tys. zł brutto rocznie, w zależności od sposobu rozliczenia.

Obowiązki wychowawcy w świetlicy

W arkuszu zaplanowano 26 godziny pracy świetlicy.

Informacje ogólne:

liczba godzin zajęć świetlicy – $6 + 20 = 26$

czas pracy świetlicy w ciągu dnia – 4,5-6,5 godzin.

liczba nauczycieli prowadzących zajęcia – 2

liczba uczniów korzystających z zajęć – maks. 3, 26

liczba grup świetlicowych – 1

dostęp uczniów do szkoły – liczba uczniów dojeżdżających, dowożonych – 61 średnio miesięcznie

wskaźnik wykorzystania pomieszczeń – WNP = 1,1

Tabela 61

	Pn	Wt	Śr	Czw	Pt	Razem
Obecnie liczba godzin z arkusza	5,5	6,5	4,5	4,5	5,5	26,5
Rekomendacja						
6.45 – 7.30	1 x 0,45	1 x 0,45	1 x 0,45	1 x 0,45	1 x 0,45	3,45
7.30 – 8.30		1 x 1				1
9.30 – 10.30	1 x 1	1 x 1	1 x 1	1 x 1	1 x 1	5
11.30 – 12.30	1 x 1	1 x 1			1 x 1	3
12.30-13.30	1x1	1x1		1x1	1x1	4
13.30-14.30	1x1	1x1	1x1	1x1	1x1	5
14.30-15.15	1x0,45	1x0,45	1x0,45	1x0,45	1x0,45	3,45
						Razem: 25,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie arkusza organizacyjnego Szkoły Podstawowej w Wyczechach na rok szkolny 2026/27.

Analiza organizacji pracy świetlicy szkolnej wykazuje, iż plan zajęć został opracowany w sposób racjonalny, adekwatny do rzeczywistych potrzeb szkoły oraz z uwzględnieniem efektywnego wykorzystania zasobów kadrowych i organizacyjnych. W arkuszu organizacyjnym zaplanowano łącznie 26 godzin pracy świetlicy, co pozostaje spójne z faktycznym czasem funkcjonowania świetlicy w poszczególnych dniach tygodnia oraz odpowiada średniej liczbie godzin wynikających z organizacji pracy szkoły. Rozkład godzin uwzględnia potrzeby opiekuńczo-wychowawcze uczniów zarówno przed rozpoczęciem zajęć dydaktycznych, jak i po ich zakończeniu, zapewniając ciągłość opieki w godzinach największego zapotrzebowania.

Przyjęte rozwiązania organizacyjne należy ocenić pozytywnie również w kontekście racjonalizacji zatrudnienia. Pomimo okresowego przekroczenia liczby 25 uczniów przypadających na jednego nauczyciela świetlicy, nie zaplanowano automatycznie dodatkowego etatu lub stałej obecności drugiego nauczyciela wyłącznie z uwagi na jednostkowe przekroczenie wskaźnika. Podejście to należy uznać za zasadne i zgodne z praktyką racjonalnego planowania organizacji pracy szkoły, zwłaszcza wobec braku danych wskazujących na stałe utrzymywanie się liczby uczniów wymagającej równoległej obsady kadrowej.

Analiza harmonogramu wskazuje, iż godziny pracy nauczycieli świetlicy zostały dostosowane do rzeczywistej frekwencji uczniów korzystających z opieki świetlicowej oraz specyfiki funkcjonowania szkoły. Uwzględniono przy tym wskaźnik wykorzystania pomieszczeń (WNP = 0,88), co potwierdza efektywne wykorzystanie infrastruktury szkolnej bez generowania nadmiernych kosztów organizacyjnych.

Całość organizacji pracy świetlicy należy ocenić jako prawidłową, ekonomicznie uzasadnioną oraz dostosowaną do realnych potrzeb szkoły i uczniów.

Specjaliści psychologiczno-pedagogiczni

W świetle obowiązujących przepisów zatrudnienie specjalistów jest wymagane, jednak przy tak małej liczbie uczniów należy ocenić:

- czy wymiar godzin jest adekwatny do rzeczywistych potrzeb,
- czy liczba opinii i orzeczeń uzasadnia taką organizację,
- czy część wsparcia mogłaby być realizowana wspólnie z innymi szkołami.

Rozdrobnienie etatów

W arkuszu występuje znaczna liczba niepełnych etatów i częściowych przydziałów godzin. To powoduje:

- wzrost kosztów organizacyjnych,
- trudności kadrowe,
- konieczność utrzymywania wielu nauczycieli dla niewielkiej liczby godzin.

Analiza potencjalnych oszczędności organizacyjnych

Potencjalna redukcja godzin poprzez klasy łączone i grupy międzyoddziałowe. Przy obecnej organizacji szkoła utrzymuje pełną strukturę oddziałów mimo bardzo małej liczby uczniów. Realne jest ograniczenie około 20–30 godzin tygodniowo poprzez:

- łączenie zajęć artystycznych,
- łączenie wychowania fizycznego,
- organizację grup międzyoddziałowych,
- ograniczenie zajęć w małych grupach.

Szacunkowe oszczędności

Wariant ostrożny – 20 godzin: $20 \times 3\,984 \text{ zł} = 79\,680 \text{ zł}$ brutto rocznie.

Wariant rozszerzony – 30 godzin: $30 \times 3\,984 \text{ zł} = 119\,520 \text{ zł}$ brutto rocznie.

Łączne potencjalne oszczędności

Specjaliści + ograniczenie godzin dydaktycznych

Wariant minimalny: $47\,808 \text{ zł} + 79\,680 \text{ zł} = 127\,488 \text{ zł}$ brutto rocznie.

Wariant rozszerzony: $47\,808 \text{ zł} + 119\,520 \text{ zł} = 167\,328 \text{ zł}$ brutto rocznie.

Uwaga.

W związku z reorganizacją sieci placówek oświatowych – włączeniem uczniów SP w Krzemieniewie do SP w Wyczechach, ulegają zmianie warunki pracy szkoły, liczebność uczniów i zatrudnienie. Będzie niezbędny nowy arkusz organizacyjny. Rekomenduje się zastosowanie w nim wszelkich możliwych i prawnie dozwolonych zabiegów organizacyjnych w celu uzyskania oszczędności finansowych prowadzących do mniejszego zaangażowania budżetu Gminy w dofinansowanie placówki.

Analiza arkusza organizacyjnego Przedszkola Samorządowego w Czarnem na rok szkolny 2026/27

Dane organizacyjne

Liczba oddziałów – ogółem – 11, w tym 1 specjalny, 1 integracyjny, 9 ogólnodostępnych

Liczba dzieci – 172

Liczba zatwierdzonych godzin nauczycielskich – 609,5 z czego ponadwymiarowych – 102,5

Czas pracy przedszkola – 8 godzin ?

Dane finansowe:

Kwota potrzeb oświatowych na 2026 rok

Planowane wydatki ogółem 6267906 zł

Średni wydatek na dziecko 31340 zł

Średnia liczba dzieci przypadająca na etat 7,25

Liczba oddziałów, liczba uczniów

Tabela 62 kl. 4 latki – 4 oddziały

klasa/oddział	4 latki	4 latki	4 latki	4 latki	razem
Liczba uczniów	12	18	17	18/19*	65 (4)
Rekomendacja	22		22	21	65 (3)

*różnica między arkuszem organizacyjnym a wykazem

Rekomendowane rozwiązanie ogranicza liczbę oddziałów o 1, a liczbę godzin nauczycielskich o 42,5.

Efekt finansowy:

rozliczenie godzinowe: $42,5 \times 4 \times 12 \times 83 \text{ zł} = 169\,320 \text{ zł}$ brutto rocznie

rozliczenie etatowe: $1,7 \times 130\,000 \text{ zł} = 221\,000 \text{ zł}$ brutto rocznie

Zmiana układu oddziałów może przynieść oszczędności między 169 a 221 tys. zł, w zależności od rodzaju rozliczenia.

Nauczyciele specjaliści

1 września 2024 roku (rok szkolny 2024/2025) rozpoczął się drugi etap wdrażania standaryzacji zatrudnienia w przedszkolach i szkołach nauczycieli psychologów, pedagogów, logopedów, terapeutów pedagogicznych oraz pedagogów specjalnych, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 12 maja 2022 roku o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2022r., poz. 1116). Nowelizacja wprowadza nowe stanowisko specjalisty – pedagoga specjalnego (Karta Nauczyciela).

Liczba dzieci Samorządowego Przedszkola wynosi 172. W ocenie ekspertów przy liczbie 172 powinna zatrudniać, co najmniej 1,5 etaty specjalistów, z czego co najmniej:

$25\% \times 1,5 = 0,37$ etatu psychologa (8,14 godzin),

$25\% \times 1,5 = 0,37$ etatu pedagoga specjalnego (8,14 godzin),

0,76 etatu (łącznie) pozostałych specjalistów: pedagoga, logopedy lub terapeuty pedagogicznego (16,72 godziny). Łącznie 33 godziny – 1,5 etatu.

Arkusz organizacyjny przedszkola na 2026/27 rok przewiduje zatrudnienie:

pedagog specjalny – 14 godzin

pedagog szkolny – 0 godzin

psycholog szkolny – 9 godzin (uwaga: w podsumowaniu godzin specjalistów w arkuszu nie uwzględniono)

logopeda (zaj. logopedyczne) 22 godziny

terapeuta – 0 godzin

razem 45 godzin

W ocenie ekspertów placówka zatrudnia ponadnormatywną liczbę etatów nauczycieli specjalistów w wymiarze 12 godzin = 0,55 etatu.

Efekt finansowy:

rozliczenie godzinowe: $12 \text{ godz.} \times 4 \times 12 \times 83 \text{ zł/godz.} = 32\,668 \text{ zł}$ brutto rocznie

rozliczenie etatowe $0,55 \text{ etatu} \times 130\,000 \text{ zł} = 48\,100 \text{ zł}$ brutto

Ponadnormatywne zatrudnienie nauczycieli skutkuje wzrostem wydatków o kwotę od 32 do 48 tys. zł brutto rocznie w zależności od rozliczenia.

Organizacja pracy przedszkola.

Dostarczona analizy organizacja pracy przedszkola nie zawiera informacji dotyczącej ogólnej pracy przedszkola i ogólnego czasu pracy oddziałów. Brak jest danych o pracy w poszczególne dni tygodnia (od-do) oraz organizacji tzw. grup międzyoddziałowych w godzinach porannych i popołudniowych. Brak jest danych o liczbie uczniów posiadających opinie o wczesnym wspomaganiu rozwoju (WWR)-liczba przyznanych godzin sugeruje albo znaczącą liczbę opinii, albo zbyt dużą liczbę przyznanych godzin. Należy również zauważyć, że jednostka godzinowa pracy z dzieckiem w wieku przedszkolnym wynosi od 15 do 30 min. W arkuszu są podane godziny zegarowe (nauczycielskie). Nie udostępniono grafiku zajęć poszczególnych specjalistów.

Wskaźnik wykorzystania powierzchni klasowych w roku szkolnym 2025/2026

Wskaźnik wykorzystania powierzchni klasowych (WNP) definiuje się jako iloraz liczby oddziałów klasowych oraz liczby dostępnych pomieszczeń dydaktycznych. Do pomieszczeń lekcyjnych zalicza się sale lekcyjne, pracownie specjalistyczne oraz sale gimnastyczne, a więc wszystkie przestrzenie umożliwiające prowadzenie zajęć dydaktycznych dla grup liczących co najmniej 24 uczniów. Należy podkreślić, że wskaźnik WNP nie jest równoznaczny ze zmianowością, rozumianą jako procentowy udział uczniów realizujących zajęcia na drugiej lub trzeciej zmianie.

Tabela 63 Wskaźnik wykorzystania pomieszczeń klasowych w placówkach oświatowych w roku 2025/2026

Nazwa placówki	Liczba oddziałów (SP + oddział przedszkolny)	Liczba pomieszczeń lekcyjnych	Wskaźnik wykorzystania pomieszczeń klasowych
SP w Czarnem	25	39	0,64
SP w Wyczechach	10	9	1,1
Przedszkole w Czarnem	11	15	0,73

Wartość wskaźnika, czyli stosunek liczby oddziałów do liczby pomieszczeń lekcyjnych, wskazuje na stopień wykorzystania infrastruktury szkolnej. Wysoka wartość - powyżej 1 świadczyć może, że szkoła pracuje na więcej niż jedną zmianę, w trudnych warunkach lokalowych. Niska wartość świadczy o nieracjonalnym wykorzystaniu zasobów lokalowych szkoły (utrzymywanie dużych budynków pod bieżące potrzeby szkoły).

W placówkach oświatowych tj. w SP w Czarnem oraz w Przedszkolu wskaźnik wykorzystania pomieszczeń klasowych jest niższy od 1, co oznacza, że posiadają one większe zasoby lokalowe od potrzeb. Wartość poniżej 1 umożliwia rozpoczęcie zajęć lekcyjnych od godz. 8.00 dla wszystkich klas/oddziałów. Sytuacja w Wyczechach jest trudniejsza.

Informacje o wskaźniku mogą być istotne w podejmowaniu perspektywicznych decyzji dotyczących polityki oświatowej w gminie, np. w zakresie zmian organizacyjnych placówek.

Dowożenie uczniów

Dowóz uczniów do szkoły jest zadaniem gminy, która zgodnie z art. 39 Prawa oświatowego musi zapewnić bezpłatny transport i opiekę, jeżeli droga dziecka do szkoły obwodowej przekracza ustawowe odległości albo gdy dotyczy to ucznia niepełnosprawnego. Prawo oświatowe (Dz. U. 2024 poz. 737, 854, 1562 ze zm.) określa:

Art. 32. 1. Rada gminy ustala sieć prowadzonych przez gminę publicznych przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych.

5. Rada gminy ustala sieć prowadzonych przez gminę publicznych przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych.

5. Jeżeli droga, o której mowa w ust. 3, przekracza 3 km, obowiązkiem gminy jest zapewnienie bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu dziecka albo zwrot kosztów przejazdu dziecka i opiekuna środkami komunikacji publicznej, jeżeli dowożenie zapewniają rodzice.

6. Obowiązkiem gminy jest **zapewnienie niepełnosprawnym dzieciom pięcioletnim i sześciioletnim oraz dzieciom objętym wychowaniem przedszkolnym** na podstawie art. 31 ust. 2 bezpłatnego transportu i opieki w czasie **przewozu do najbliższego przedszkola, oddziału przedszkolnego** w szkole podstawowej, innej formy wychowania przedszkolnego lub ośrodka rewalidacyjno-wychowawczego **albo zwrot kosztów przejazdu dziecka i opiekuna na zasadach określonych w umowie zawartej między wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta) a rodzicami**, jeżeli dowożenie zapewniają rodzice.

7. **Gmina może zorganizować dzieciom bezpłatny transport i opiekę w czasie przewozu do przedszkola, oddziału przedszkolnego w szkole podstawowej lub innej formy wychowania przedszkolnego również w przypadkach, w których nie ma takiego obowiązku.**

Art. 39

1. Sieć publicznych szkół podstawowych powinna być zorganizowana w sposób umożliwiający wszystkim dzieciom spełnianie obowiązku szkolnego, z uwzględnieniem ust. 2.

2. Droga dziecka z domu do szkoły nie może przekraczać:

- 1) 3 km – w przypadku uczniów klas I-IV szkół podstawowych;
- 2) 4 km – w przypadku uczniów klas V-VIII szkół podstawowych.

1. Jeżeli droga dziecka z domu do szkoły, w której obwodzie dziecko mieszka:

- 1) przekracza odległości wymienione w ust. 2, obowiązkiem gminy jest zapewnienie bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu dziecko albo zwrot kosztów przejazdu dziecka środkami komunikacji publicznej, jeżeli dowożenie zapewniają rodzice, a do ukończenia przez dziecko 7 lat – także zwrot kosztów przejazdu opiekuna dziecka środkami komunikacji publicznej;
- 2) nie przekracza odległości wymienionych w ust. 2, gmina może zorganizować bezpłatny transport, zapewniając opiekę w czasie przewozu.

Obowiązkiem gminy jest:

- 1) zapewnienie uczniom niepełnosprawnym, których kształcenie i wychowanie odbywają się na podstawie art. 127, bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do najbliższej szkoły podstawowej, a uczniom z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją, z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym – także do najbliższej szkoły ponadpodstawowej, do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym uczeń kończy 21. rok życia;
- 2) zapewnienie dzieciom i młodzieży, o których mowa w art. 36 ust. 17, a także dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z których jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualną, bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do ośrodka rewalidacyjno-wychowawczego, do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym kończą:
 - a) 24. rok życia – w przypadku uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z których jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna,
 - b) 25. rok życia – w przypadku uczestników zajęć rewalidacyjno-wychowawczych
- 3) zwrot kosztów przejazdu ucznia, o którym mowa w pkt 1 i 2, oraz jego opiekuna do szkoły lub ośrodka, wymienionych w pkt 1 i 2, na zasadach określonych w umowie zawartej między wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta) a rodzicami, jeżeli dowożenie i opiekę zapewniają rodzice.

W Gminie Czarne dzieci dowożone są zorganizowanym transportem. Corocznie ogłaszany jest przetarg na „Dowóz i odwóz dzieci uczęszczających do oddziałów przedszkolnych i uczniów do szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Czarne w okresie (...) w formie biletów miesięcznych”. Gmina w trosce o ciągłość wykonywania o usługi ocenia nie tylko oferowaną cenę, ale też zdolność reakcji wykonawcy na ewentualne awarie środków transportu. Sposób oceny oferty zawiera więc : 1) Cena [60 % wpływu na ocenę] i czas podstawienia pojazdu zastępczego w przypadku awarii pojazdu właściwego [40 % wpływu na ocenę]. Oferent musi wykazać, że dysponuje

lub będzie dysponował co najmniej dwoma autobusami przystosowanymi do przewozu minimum 40 osób każdy, wyposażonymi w pasy bezpieczeństwa, sprawną klimatyzację i ogrzewanie oraz w system mechanicznego otwierania i zamykania drzwi przez kierowcę, posiadać ubezpieczenie OC, NW oraz aktualny przegląd techniczny, rok produkcji nie wcześniej niż 2011 oraz co najmniej dwoma busami przystosowanymi do przewozu minimum 20 osób każdy, wyposażonymi w pasy bezpieczeństwa, sprawną klimatyzację i ogrzewanie oraz w system mechanicznego otwierania i zamykania drzwi przez kierowcę, posiadać ubezpieczenie OC, NW oraz aktualny przegląd techniczny, rok produkcji nie wcześniej niż 2021.

Tabela 64 Wydatki rozdziału 80113 – dowożenie uczniów w Gminie w latach 2024-2026 (plan)

Wyszczególnienie	2024	2025	2026 (plan)
Wydatki	391101	431197	503700

W roku 2025-2026 średniomiesięczna liczba dzieci przewożonych transportem zbiorowym do placówek i koszty na osobę, wynosiła:

SP Czarne –	24 – koszt	241,5 zł
SP Wyczechy –	61	259,9 zł
SP Krzemieniewo -	9	259,9 zł
Przedszkole Czarne –	1	260 zł

Dzieci w liczbie 9 z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego były również dowożone przed rodziców. Ponośzone koszty były różnorodne, w zależności od przypadku, a różnice były znaczące:

do Ośrodka Rehabilitacyjno Wychowawczego w Szczecinku-Grabowcu -średniomiesięcznie na osobę –	1725 zł
do SP w Czarne –	434
do Specjalnego Ośrodka Szkolno Wychowawczego w Człuchowie	563, 718, 1506
do Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Czarne	391
do Przedszkola Gminnego w Czarne	238
do Specjalnego Ośrodka Szkolno Wychowawczego w Szczecinku	1696
do Terapeutycznego Punktu Przedszkolnego Miś w Szczecinku	1598
Miesięczny koszty łączny dowozów wynosił 8872 zł	

W dwóch przypadkach dzieci z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego były dowożone przez rodziców środkami komunikacji publicznej. Średniomiesięczny koszt wynosił 426 zł. Jeden uczeń z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego był dowożony do Zespołu Placówek Edukacyjno terapeutycznych w Bobrowie. Średni koszt miesięczny 2462 zł.

Regulacje prawne do wykorzystania:

1. Gmina nie ma podstaw prawnych do żądania od gminy sąsiadującej zwrotu kosztów dowożenia dzieci do szkół na terenie własnej gminy. Prawo do żądania zwrotu kosztów dowozu dzieci z terenu innej gminy może wynikać wyłącznie z **porozumienia zawartego z sąsiednią gminą** związanego z przekazaniem zadania lub jego części do realizacji przez inną gminę.
2. Jednym z zadań gminy – zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 8 ustawy o samorządzie gminnym – jest zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty w zakresie edukacji publicznej. Natomiast szczegółowe zadania w tym zakresie wynikają przede wszystkim z ustawy Prawo oświatowe. Jednym z nich jest ustalenie sieci publicznych szkół w taki sposób, aby wszystkie dzieci zamieszkałe na terenie gminy miały możliwość spełniania obowiązku szkolnego, a droga dziecka z domu do najbliższej szkoły nie przekraczała 3 km – w przypadku uczniów klasa I-IV, i 4 km – w przypadku uczniów klas V i VIII szkół podstawowych (art. 39 ust. 2 ustawy Prawo oświatowe). Powyższe oznacza, że gdy uczeń uczęszcza do szkoły, która nie znajduje się na terenie gminy, w której uczeń mieszka, choćby szkoła ta była położona bliżej od szkoły, w obwodzie której dziecko mieszka, **gmina nie ma obowiązku zapewnienia bezpłatnego transportu ani zwrotu kosztów**. Obowiązek taki ma charakter publiczny i wiąże się z zaspokajaniem potrzeb mieszkańców oraz jest realizowany wyłącznie w obrębie właściwości miejscowej jednostki samorządu terytorialnego.
3. Wskazać należy, że organy władzy publicznej, zgodnie z art. 7 Konstytucji RP mogą działać na podstawie i w granicach prawa. Oznacza to, że podczas gdy jednostka posiada swobodę działania zgodnie z zasadą „co nie jest wyraźnie zabronione przez prawo, jest dozwolone”, to organy władzy publicznej mogą działać tylko w przypadkach i w takim zakresie, w których upoważnia je do tego prawo (por. wyrok NSA z 15 stycznia 1997r., sygn. akt II Sa 534/96, M).
4. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że wybór szkoły znajdującej się poza obwodem czy też obszarem gminy przez rodziców dziecka, nie może skutkować żądaniem zwrotu kosztów tego dowozu od gminy, której mieszkańcem jest ten uczeń.
5. Gmina nie ma obowiązku organizować transport lub zwracać kosztów przejazdu do innej szkoły niż obwodowa, nawet jeżeli znajduje się ona bliżej niż szkoła rejonowa. Sądy administracyjne rozstrzygając podobne sprawy, przyznają rację gminom stwierdzając, że rodzice nie mogą obarczyć gminy ciężarem skutków finansowych wyboru przez opiekunów dziecka innej szkoły niż szkoła obwodowa. Powyższe zgodne jest z orzecznictwem sądowym (wyrok NSA z 6 stycznia 2010r. i wyrok NSA z 5 września 2007r.). Przytoczone orzecznictwo, mimo zmiany stanu prawnego nadal pozostaje w tym zakresie aktualne.
6. Zgodnie z dotychczasowym orzecznictwem szkołą najbliższą jest ta placówka, która zapewnia realizację zaleceń o potrzebie kształcenia specjalnego. W sytuacji dowożenia dzieci niepełnosprawnych do najbliższej szkoły

podstawowej będącej na terenie sąsiedniej gminy, która będzie mogła realizować zalecenia o potrzebie kształcenia specjalnego, możliwe jest **zawarcie stosownego porozumienia** pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego, a w rezultacie żądanie zwrotu kosztów dowożenia tych dzieci. Porozumienie o realizacji obowiązku szkolnego na terenie innej gminy powinno określać kwestię dowozu tych dzieci do szkoły w tej gminie i rozliczania kosztów organizacji tego dowozu. Jest to jedyna sytuacja, w której gmina może żądać zwrotu kosztów za dowóz uczniów mieszkających w sąsiedniej gminie. Zatem jeśli dowóz dzieci z terenu gmin sąsiadujących odbywa się **bez stosownego porozumienia**, to nie ma podstaw prawnych do żądania **zwrotu kosztów** dowożenia dzieci do szkoły w tej gminie. W takiej sytuacji pozostaje również pytanie, na jakiej podstawie gmina organizuje dowóz dzieci z terenu innej gminy.

Reasumując, gmina ma obowiązek zapewnić dowóz do szkoły wyłącznie uczniom z terenu własnej gminy – na zasadach określonych w art. 39 w zw. z art. 127 ustawy Prawo oświatowe. Natomiast jeśli dzieci z sąsiednich gmin realizują obowiązek szkolny w szkole w tej gminie – z własnego wyboru, to gminy, których mieszkańcami są ci uczniowie nie mają obowiązku finansowania dowozu tych uczniów do szkoły poza terenem własnej gminy, chyba że zostało zawarte stosowne porozumienie, o którym mowa wyżej.

- Ustawa z 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (tekst jedn.: Dz.U. z 2024r. poz. 737 ze zm.)
- Ustawa z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn.: Dz.U. z 2023r. poz. 40 ze zm.) – art. 7
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997r. nr 78, poz. 483 ze zm.) – art. 7

Przepisy o dowozie dzieci do oddziału przedszkolnego

Przepis art. 32 ust. 3 zdanie drugie ustawy Prawo oświatowe stanowi, że:

- droga dziecka spełniającego obowiązek, o którym mowa w art. 31 ust. 4, i dziecka pięcioletniego z domu do publicznego przedszkola, oddziału przedszkolnego w publicznej szkole podstawowej, publicznej innej formy wychowania przedszkolnego, niepublicznego przedszkola, oddziału przedszkolnego w niepublicznej szkole podstawowej, albo niepublicznej innej formy wychowania przedszkolnego, w których gmina zapewniła dzieciom warunki spełniania tego obowiązku oraz realizacji prawa do korzystania z wychowania przedszkolnego, nie powinna przekraczać 3 km.

Zatem, **obecnie gmina ma obowiązek dowozić dzieci 5-letnie, jak i 6-letnie do:**

- publicznego przedszkola,
- oddziału przedszkolnego w publicznej szkole podstawowej,
- publicznej innej formy wychowania przedszkolnego,
- niepublicznego przedszkola, o którym mowa w art. 17 ust. 1 ustawy o finansowaniu zadań oświatowych,
- oddziału przedszkolnego w niepublicznej szkole podstawowej, o której mowa w art. 21 ust. 1 ustawy o finansowaniu zadań oświatowych, w których gmina zapewniła tym dzieciom warunki spełniania tego obowiązku oraz realizacji prawa do korzystania z wychowania przedszkolnego.

W przypadku dzieci 3-4-latk, które nie mają obowiązku, o którym mowa w art. 31 ust. 4. Prawo oświatowe gmina nie ma obowiązku dowiezienia.

Rekomendacja:

1. Rekomenduje się wyjaśnienie prawne ponoszenia przez Gminę Czarne kosztów dowozu ucznia do **Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych** w Czarnej, która to placówka jest prowadzona przez Powiat Czarne.
2. Koszty dowożenia ujęte w rozdz. 80113 na poziomie Gminy. Przyporządkowanie znaczącej części (bez wydatków na transport dzieci niepełnosprawnych) do szkół i przedszkola dałoby pełniejszą możliwość oceny wydatków ponoszonych na placówkę.

Pracownicy niepedagogiczni

Obowiązujące przepisy prawa nie regulują kwestii zasad określania liczby pracowników administracji i obsługi w szkołach. Decyzja w tym zakresie należy do organu prowadzącego. Organ prowadzący szkołę odpowiada za jej działalność. Do zadań organu prowadzącego należy w szczególności:

- zapewnienie warunków działania szkoły, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki;
- wykonywanie remontów obiektów szkolnych oraz zadań inwestycyjnych w tym zakresie;
- zapewnienie obsługi administracyjnej, finansowej i organizacyjnej szkoły;
- wyposażenie szkoły w pomoce dydaktyczne i sprzęt, niezbędny do pełnej realizacji programów nauczania, programów wychowawczych, przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów oraz wykonywania innych zadań statutowych.

Dyrektor szkoły może zatrudnić pracowników niepedagogicznych w takiej liczbie, jaka wynika z zatwierdzonej przez prowadzący organizacji szkoły na dany rok szkolny. W arkuszu organizacyjnym szkoły zamieszcza się w szczególności: liczbę nauczycieli oraz pracowników niepedagogicznych szkoły, w tym zajmujących stanowiska kierownicze. Organ prowadzący jako podmiot finansujący działalność szkoły i odpowiedzialny za jej działalność – określa zasady – jakich dyrektorzy szkół zobowiązani są przestrzegać przy planowaniu organizacji szkoły, w tym przy zatrudnianiu pracowników niepedagogicznych. W praktyce zazwyczaj organ prowadzący w drodze zarządzenia ustala standardy zatrudnienia pracowników niepedagogicznych.

Zatwierdzona w organizacji pracy liczba pracowników, stanowi podstawę do ustalenia środków w planie finansowym szkoły.

Celem poniższej analizy jest określenie liczby etatów niepedagogicznych w przeliczeniu na jeden oddział w placówkach oświatowych prowadzonych przez Gminę Czarne. Pracownicy niepedagogiczni (administracja, finanse, stołówka, prace konserwatorsko – porządkowe) są niezbędnym uzupełnieniem kadry nauczycielskiej. Dobór

adekwatnych wskaźników ilustrujących ten aspekt pracy szkoły nie jest prosty. Przeliczenie etatów niepedagogicznych na jeden oddział to jedna z metod porównawczych. Wskaźnik ten pozwala monitorować poziom zatrudnienia. Duże zróżnicowanie tego wskaźnika w poszczególnych placówkach jest wystarczającym powodem podjęcia głębszej analizy przyczyn nadmiernego bądź niedostatecznego zatrudnienia. W przypadku Gminy Czarne pracownicy zajmujący się administracją, księgowością, kadrami zatrudnienia są przez szkoły.

Pracownicy administracji i obsługi są ujęci w SIO, a co za tym idzie, są uwzględnieni w potrzebach oświatowych wskaźnik korygujący Di $[(Di = W_r + (1 - W_r) * W_a, i)]$, gdzie W_r – to średni dla kraju wskaźnik wydatków rzeczowych oraz wydatków placowych dla pracowników administracji i obsługi wynoszący jednolicie dla wszystkich jst – 0,21 (od roku 2026).

Liczba pracowników administracji i obsługi w placówkach oświatowych w roku szkolnym 2025/26.

Wskaźnik zatrudnienia (W_z) to syntetyczna uproszczona informacja o systemie szkolnym w postaci liczbowej uzyskane np. na podstawie danych sprawozdawczych i budżetowych. Celem wprowadzenia podstawowych wskaźników odniesienia jest ułatwienie analizy porównawczej w sferze zarządzania i finansowania szkół. Przeliczanie etatów niepedagogicznych na jeden oddział daje uśrednioną (zbiorczą) miarę tego zróżnicowanego wysiłku: personel techniczny jest zwykle zatrudniony w zależności od powierzchni budynków, administracja w dużej mierze zależnie od liczby uczniów itp. Należy podkreślić, iż każdy organ prowadzący szkoły, przedszkola prowadzi w sferze polityki kadrowej odrębne zasady. Brak jest w tym temacie aktualnych wskaźników odniesienia. Przyjęte do niniejszej analizy wartości ORE, w ocenie ekspertów, w sposób obiektywny mogą posłużyć do zdiagnozowania poziomu zatrudnienia pracowników niepedagogicznych w placówkach oświatowych. Stosowanych jest kilka wskaźników odniesienia dotyczących ilości etatu niepedagogicznego na oddział:

- wskaźnik – 0,35 – szkoły podstawowe – gminy miejsko-wiejskie,
– 0,71 – szkoły podstawowe bez podziału na rodzaj jst,
– 1,68 – przedszkola – bez podziału na rodzaj jst.
(Przemysław Wantuch – ORE)
- wskaźnik – 0,64 – krajowy (łącznie szkoły podstawowe, przedszkola)
(Wskaźniki oświatowe ORE – Jerzy Marczyński)

Tabela 65 Struktura zatrudnienia – pracownicy administracyjno-obsługowi szkół i przedszkola 2025/26.

Stanowiska	SP w Czarnem	SP Wyczechy	SP Krzemieniewo	Przedszkole
Sekretarka	1	2(1)*	1	1
Pomoc administracyjna	1			
Konserwator	1	1	1	
Woźna	1			
Kucharka	1			2
Pomoc kuchenna	1			2
Pracownik sprzątający	10	2	2	
Sprzątaczką/pomoc kuchenna				2
Pomoc nauczyciela	0,5	1		14
Kierowca/konserwator				0,5
Intendent				1
Intendentka/pomoc kuchenna	1			
Razem etaty	17,5	6	4	22,5
Razem liczba osób	18	6	4	23

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane otrzymane z UMiG w Czarnem. * jedna osoba na zastępstwo

Tabela 66 Liczba etatów niepedagogicznych zatrudnionych w roku szkolnym 2025/2026 w szkołach i przedszkolu.

Nazwa placówki	Liczba oddziałów (ogółem)	Pracownicy administracji i obsługi (w etatach)	Wskaźnik zatrudnienia
SP Czarne	25	17,5	0,70
SP Wyczechy	8	6* (5)	0,75/0,62**
SP Krzemieniewo	9	4	0,44
Przedszkole	11	22,5	2,04

Źródło: Obliczenia własne w oparciu o dane otrzymane z UM w Czarnem. * jedna osoba na zastępstwo

** w ujęciu 5 etatów

Tabela 67 Wskaźnik zatrudnienia (W_z) szkół - rekomendowane zatrudnienie wg wskaźnika 0,35.

Nazwa placówki	Wskaźnik zatrudnienia	Rekomendowane wg wskaźnika 0,35	Różnica	Rekomendowane wg wskaźnika 0,71	Różnica
SP Czarne	0,70	9	8,5	bz	o
SP Wyczechy	0,62	3	2	bz	o
razem		12	10,5		

Biorąc pod uwagę powyższe wskaźniki (0,35 dla szkoły podstawowej) przekroczenie występuje we wszystkich szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Czarne:

- w SP w Czarnem – 8,5 etatu

- w SP w Wyczechach – 2 etaty
- Razem stanowi to 10,5 etatu.

Zastosowanie tego wskaźnika (0,35 etatu na oddział) redukuje obecny stan zatrudnienia w szkołach o 10,5 etatów, co rocznie może przynieść oszczędności w wysokości 860769 zł (10,5 etatów x 6306 zł/m-c), przy założeniu średniego miesięcznego wynagrodzenia brutto po stronie pracodawcy w wysokości ok. 6306 zł.

Przy wskaźniku 0,71 zatrudnienie nie zmienia się w stosunku do stosowanego obecnie w placówkach.

Przedszkole w Czarnem

Tabela 68 Liczba etatów pracowników niepedagogicznej w roku szkolnym 2025/26 w przedszkolu

Nazwa	Wskaźnik zatrudnienia	Rekomendowane zatrudnienie wg wskaźnika 1,68	Różnica etatów
Przedszkole w Czarnem	2,04	18,5	4

Wg wskaźnika 1,68 (bez podziału na rodzaj jst) w Przedszkolu w Czarnem przerost zatrudnienia sięga 4 etatów. Redukując zatrudnienie o 4 etaty ograniczamy wydatki o kwotę 338260 zł brutto rocznie (średnia płaca 6506 zł).

Opracowując analizę posłużono się różnymi wskaźnikami. Wybór wskaźnika pozostawiamy w gestii organu prowadzącego. Powyższa analiza uwzględnia tylko pracowników administracyjno-obsługowych zatrudnionych w szkołach i przedszkolu – bez pracowników zajmujących się oświatą w UMiG.

Wnioski, rekomendacje:

1. W perspektywie należy rozważyć należy opracowanie na poziomie gminy zasad standaryzacji zatrudnienia pracowników administracyjno-obsługowych. Doświadczenia samorządów w powyższym temacie są bogate. Organy prowadzące placówki oświatowe mają większą swobodę w kształtowaniu struktury zatrudnienia pracowników administracji i obsługi, niż ma to miejsce w stosunku do nauczycieli. Nakłady na płace pracowników tej grupy mają również znaczący wpływ na koszty utrzymania oświaty, dlatego tak ważne jest **dążenie do standaryzacji zatrudnienia**. Ustalanie standardu zatrudnienia winno odnosić się do konkretnej grupy pracowników, wykonujących podobne czynności, porównywalne we wszystkich placówkach podlegających standaryzacji. Ważna jest również nomenklatura stanowisk, którą powinno się ujednolicić. W ramach opracowywania standardów zatrudnienia można przyjąć dwie metody wyliczania. W pierwszej uwzględnia się wskaźniki odnoszące się do stopnia obciążenia pracą, wynikającego z liczby pracowników zatrudnionych w jednostce oraz liczby uczniów. W drugiej natomiast, bierze się pod uwagę jedynie liczbę uczniów. Struktura zatrudnienia wynikająca z zastosowania standardów nie jest obligatoryjnym wskaźnikiem liczby zatrudnionych w poszczególnych grupach pracowników, dlatego należy ją traktować jako sposób wyliczenia przysługującego szkole lub placówce limitu zatrudnienia pracowników administracyjno-obsługowych. **O poziomie zatrudnienia na poszczególnych stanowiskach decyduje dyrektor szkoły w ramach limitu środków finansowych wynikających z planu finansowego.**
2. Przed zatwierdzeniem arkuszy organizacyjnych dokonać analizę **celowości zatrudniania w obecnym wymiarze pomocy nauczyciela**. Obecnie wg otrzymanych danych zatrudnionych jest ogółem 15,5 etatów (w tym 14 etaty w przedszkolu). Zgodnie z § 7 ust. 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 9.08.2017r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym w przedszkolach ogólnodostępnych, innych formach wychowania przedszkolnego i szkołach ogólnodostępnych, w których kształceniem specjalnym są objęci uczniowie posiadający orzeczeni o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niepełnosprawności inne niż wymienione w ust. 2, **za zgodą organu prowadzącego** można zatrudniać dodatkowo m.in. pomoc nauczyciela. Przepisy prawa oświatowego przewidują możliwość, w określonych sytuacjach zatrudnienia w przedszkolu lub szkole pomocy nauczyciela. Obligatoryjnie pomoc nauczyciela zatrudnia się w przedszkolu specjalnym dla dzieci/uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym i znacznym, z niepełnosprawnością ruchową, z autyzmem i z niepełnosprawnościami sprzężonymi. **W uzasadnionych przypadkach, za zgodą organu prowadzącego**, pomoc nauczyciela można zatrudnić również w szkołach integracyjnych i ogólnodostępnych z oddziałami integracyjnymi. W szczególnych sytuacjach, podyktowanych rodzajem niepełnosprawności ucznia, może pojawić się konieczność zapewnienia mu dodatkowej pomocy. Dyrektor placówki ogólnodostępnej powinien wówczas **uzgodnić z organem prowadzącym** zasadność zatrudnienia pomocy nauczyciela. Od pomocy nauczyciela nie jest wymagane przygotowanie pedagogiczne; stanowisko: **pomoc nauczyciela zaliczane jest do grupy pracowników pomocniczych i obsługi**. Dyrektor przedszkola lub szkoły ustala zajęcia, w których ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne uczniów niepełnosprawnych uczestniczy pomoc nauczyciela. Pomoc nauczyciela realizuje zadania organizacyjne, techniczne. Pomaga uczniom z niepełnosprawnością w czynnościach przygotowujących do określonych zadań realizowanych na lekcji czy czynnościach samoobsługowych. Wspiera nauczyciela w organizacji ćwiczeń, doświadczeń fizycznych, chemicznych, organizowaniu stanowiska pracy itd. Szczegółowy zakres obowiązków pomocy nauczyciela opracowywany jest dla konkretnej osoby, stosownie do pojawiających się potrzeb i zadań. W art. 7 ustawy z 14.12.2016r. – Prawo oświatowe zostało zawarte, że **status prawny pracowników niebędących nauczycielami**, zatrudnionych w szkołach i placówkach prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego **określają przepisy o pracownikach samorządowych**. Pomoc nauczyciela zatrudnia się na podstawie ustawy z 26.06.1974r. – Kodeks pracy.

Podsumowanie i rekomendacje

Strategia Rozwoju Gminy Czarne do roku 2032 przyjęta w roku 2024.

Dokument strategiczny ujmuje najważniejsze obszary działania, zjawiska i opinie respondentów. W zakresie oświaty i edukacji zwraca uwagę na spadek liczby uczniów, związany też ze starzeniem się populacji i odpływem młodszych osób poza gminę, rosnące wydatki na oświatę w miarę zmniejszania się liczby uczniów i wobec niewystarczających środków z budżetu państwa, konieczność prowadzenia remontów infrastruktury i doposażania placówek w nowy sprzęt. Zwraca też uwagę na szczególne wyzwanie – potrzebę obniżenia kosztów utrzymania placówek.

W analizie SWOT w zakresie edukacji wskazano jako mocną stronę: odpowiednią sieć szkół i innych placówek (w rozumieniu, że nie jest ich za mało); jako słabą stronę wskazano wzrost wydatków na oświatę. Wśród szans nie ma żadnych jasnych wskazań, a wśród zagrożeń wymieniono niekorzystne prognozy demograficzne i rosnące dopłaty do oświaty.

W celach operacyjnych umieszczono:

- **wysoki poziom działalności placówek oświatowych**, a wśród kierunków liczne, ale bardzo ogólne cele.
- **rozwój placówek edukacyjnych i sportowych**, a wśród kierunków – remonty i modernizacje, rozwój technologiczny, zajęcia dodatkowe dla dzieci, i – co najbardziej konkretne – dostosowanie sieci do sytuacji demograficznej [co uczyniono].

Uwagi na marginesie analizy finansowo-organizacyjnej szkół

Poziom obciążenia budżetu Gminy Czarne wydatkami na zadania oświatowe jest wysoki. Poziom kwoty potrzeb oświatowych nie nadąża za wzrostem wydatków. Trzy szkoły podstawowe jakie działały do roku szkolnego 2022/2023 zapewniały dzieciom naukę, ale generowały wysokie dopłaty. Szkoła w Krzemieniewie z racji bardzo małej liczby uczniów była bardzo droga w utrzymaniu. Parametry trzech placówek (rok 2026) zostały ujęte w poniższej tabeli:

Tabela 69 Podsumowanie wybranych parametrów szkół(rok 2026)

	SP Czarne	SP Wyczechy	SP Krzemieniewo
Liczba uczniów	470	101	28
Liczba oddziałów	25	10	10
Liczba etatów	79,33	21,55	12,57
Wydatki ogółem*	13136171	3954430	2643747
Wydatki subwencjonowane	12605552	3515550	2453567
Potrzeby oświatowe	7287333	3288290	943357
Dopłata jst do wydatków subwencjonowanych	5325457	309687	1532761
Dopłata na dziecko do zadań subwencjonowanych	11331	2260	43793
Potrzeby oświatowe na oddział	291493	328885	117917
Potrzeby oświatowe na ucznia	15504	24002	269531
Dopłata jst jako procent kosztów	44	17	64
Średnia liczba uczniów na oddział**	18,8	12,6	3,5
Średnia liczba uczniów na etat	5,8	6,3	2,78
Średni wydatek ogółem na ucznia	27949	28864	75536

*Bez inwestycji **bez oddziałów przedszkolnych

Powyższe dane wskazują na problem finansowy związany ze szkołą w Krzemieniewie. Wszystkie parametry wzięte pod uwagę lokowały ją w strefie bardzo trudnej i kosztownej. Dodatkowym, negatywnym wskaźnikiem rzutującym na przyszłość placówki były niekorzystne dane demograficzne. Wskazują one nieubicie, że w ostatnich latach malała liczba dzieci w szkole, a wynika to z sytuacji demograficznej w miejscowościach znajdujących się w byłym obwodzie SP Krzemieniewo. Dodatkowo pewna część rodziców sukcesywnie przenosiła dzieci do innych szkół.

Organy Gminy Czarne świadome zagrożeń zdecydowały się przejść przez trudny proces likwidacyjny placówki z włączeniem dawnego obwodu do SP w Wyczechach. W konsekwencji tego zabiegu nastąpi poprawa liczebności SP w Wyczechach, poprawią się warunki nauczania, co przeniesie się również na polepszenie parametrów budżetowych.

Decyzję Rady Miejskiej i Burmistrza Miasta i Gminy należy ocenić bardzo wysoko. To był z punktu widzenia budżetu Gminy Czarne krok milowy.

Rekomendacje

zakres	rekomendacja
Nakłady na oświatę i wychowanie	Notuje się wysoki, rosnący poziom nakładów na zadania oświatowe i wychowawcze w gminie. Wydatki subwencjonowane i niesubwencjonowane rosną. Różnica między wydatkami na oświatę i otrzymywanymi potrzebami oświatowymi (d. subwencją oświatową) stale od lat rośnie. Trend rosnący należy konsekwentnie hamować.

	Sukcesywnie poprzez lepszą kontrolę zarządczą, finansową i organizację pracy placówek należy racjonalnie obniżyć koszty działania placówek. Potrzeby oświatowe pokrywają jedynie część wydatków subwencjonowanych. Wydatki niesubwencjonowane rosną również.
Demografia	Wobec niekorzystnych trendów demograficznych konieczna jest okresowa analiza zjawiska w ujęciu globalnym, jak i poszczególnych obwodów szkolnych. Należy również wyjaśniać kwestie losów dzieci zameldowanych w gminie a nieobecnych w lokalnym systemie oświaty.
Zarządzanie oświatą	Zadania oświatowe są największą pozycją kosztową gminy. Wymaga to bardzo starannego zarządzania ze strony kompetentnej komórki w Urzędzie Miasta i Gminy. Jej pracownicy winni być szkoleni nie tylko w zakresie zmieniającego się stale prawa oświatowego, ale również w zakresie danych jakie przetwarzają. Pozwoli to na pełną, kompetentną kontrolę działania placówek, jak i raportowanie Burmistrzowi i Skarbnikowi Miasta. Doświadczenia audytorów we współpracy z UMiG są dobre.
	Rada MiG winna rozważyć – po zapoznaniu się z sytuacją w oświacie, wydanie stanowiska (opinii) co do oczekiwań od dyrektorów i nauczycieli dotyczących wyników nauczania widocznych w egzaminach końcowych (w porównaniu do wyników powiatowych i wojewódzkich).
Wydatki subwencjonowane	Planowanie wydatków, które objęte są potrzebami oświatowymi przekraczają wartość naliczanej na nie kwoty. Gmina musi dopłacać do nich. Należy bardzo starannie planować i kontrolować planowane i realnie ponoszone koszty. Wszystkie znaczące odchylenia winny być wyjaśniane. Należy bardzo starannie przeanalizować na poziomie placówek (tak więc i konkretnych nauczycieli) liczbę godzin powodujących powstawanie nadpłaty wynikającej z art. 30 KN.
Organizacja	Najważniejszym dokumentem, który jest podstawą opracowania planu finansowego jest projekt organizacyjny szkoły zatwierdzony przez Organ prowadzący. Obowiązkiem dyrektora szkoły jest ścisła współpraca z Burmistrzem i Skarbnikiem przy jego opracowaniu. Organ prowadzący ma również w granicach obowiązujących przepisów prawo do określonych oczekiwań . Uzasadnionym wydaje się być przyjęcie przez Burmistrza pismem stanowiska – „Oczekiwań organu prowadzącego” przy tworzeniu projektu organizacyjnego na kolejny rok rok w tych obszarach, które nie są zastrzeżone tylko dla dyrektorów szkół.
	Rekomenduje się bezwzględne korzystanie z przepisów prawa oświatowego w sprawach liczby uczniów w oddziałach i ewentualnego podziału na grupy. Wszelkiego rodzaju odstępstwa powinny być szczegółowo uzasadnione.
	Rekomenduje się wykonanie pełnej analizy godzin ppp, które mogą być prowadzone przez pedagoga, psychologa itp. w ramach pensum (etatu). Konieczna jest analiza przydziału czynności wymienionym osobom w ramach pensum. Należy zwrócić uwagę, że wśród prowadzonych zajęć są nie tylko indywidualne [tylko w ramach orzeczenia], ale także grupowe. Tego typu analizy są konieczne już na etapie rozpoczęcia pracy nad tworzeniem arkuszy organizacyjnych, a rekomendowane analizy mają pozwolić określić z góry liczbę godzin ppp niezbędną z punktu widzenia faktycznych potrzeb szkoły, a nie potrzeb nauczycieli. Już w tej wstępnej analizie niezbędne jest zebranie pełnej dokumentacji dotyczącej uczniów z orzeczeniami, opiniami itp.
	Zwracamy uwagę, że zajęcia świetlicowe powinny być dokumentowane dziennikiem zajęć, a ważnym, niezbędnym dokumentem jest też tygodniowy rozkład zajęć, w którym powinny być ujęte lekcje, zajęcia dodatkowe, ppp, kółka itd. Takie zestawienie powinno w sposób jasny pokazywać potencjalne „nachodzenie” na siebie różnych działań edukacyjnych szkoły. Nie ma przeszkód prawnych w udostępnianiu przez dyrektora szkoły organowi prowadzącemu dokumentacji związanej z organizacją pracy szkoły.
	Zaleca się, aby przy opracowaniu projektów arkuszy organizacyjnych w kolejnych latach dokonać dokładnej analizy faktycznych potrzeb szkoły w zakresie organizacji pracy świetlicy oraz wszystkich form pomocy psychologiczno-pedagogicznej, ze szczególnym uwzględnieniem orzeczeń i nowych przepisów. Dyrektorzy szkół przed opracowaniem projektów arkuszy organizacyjnych powinni zwrócić się do organu

	prowadzącego z umotywowaną propozycją ilości godzin zajęć dodatkowych, jak i wskazaniem skutków finansowych. W analizie arkuszy organizacyjnych wskazano inne, prawnie możliwe mechanizmy planistyczne. Ich zastosowanie mogłoby przynieść wymierne oszczędności finansowe, a być może i optymalizację zatrudnienia. Dotyczą one zajęć świetlicowych, zajęć sportowych, dodatkowych godzin WF, zajęć PPP (dydaktyczno-wyrównawczych, zajęć dla uczniów i dzieci niepełnosprawnych itp.), różnego rodzaju zajęć dodatkowych prowadzonych w sposób odpłatny przez nauczycieli. Należy w perspektywie widzenia budżetu na kolejne lata (WPF) ocenić, czy Gminę jest stać na ich opłacanie, czy nie stać. Jeśli nie – to należy ocenić, które zajęcia nie powinny być kontynuowane. Niezbędne jest zwiększenie liczby uczniów w klasach (oddziałach), zwiększenie obciążenia etatów uczniami, zmniejszenie zatrudnienia, poważne zmniejszenie liczby godzin ponadwymiarowych. W tym przypadku konieczna jest głęboka analiza ich genezy (patrz nadpłata z art. 30 KN). Należy zwrócić uwagę, że przy 22 godzinnym pensum pedagog (psycholog itp.) przebywa średnio w szkole 4,5 godziny. Biorąc pod uwagę, że przez dużą część dnia odbywają się normalne, „przedmiotowe” lekcje, należy zadać dyrektorom pytanie, kiedy i jak wykonywane są obowiązki w ramach pensum, czy uczeń (uczniowie) są wywoływani z innych lekcji, czy też zajęcia ppp odbywają się po lekcjach. To pytanie jest o tyle ważne, że w organizacji zajęć szkolnych ma się jednocześnie w ciągu dnia do czynienia z zajęciami przedmiotowymi, świetlicowymi i z zakresu ppp. Szukając oszczędności należy wykluczyć sytuację, że ten sam czas (godziny działania szkoły) opłacany jest kilkukrotnie. Zajęcia dla uczniów niepełnosprawnych winny być prowadzone tylko w prawnie uzasadnionych przypadkach, przy wykorzystaniu pełni możliwości (liczba godzin, liczba uczestników) jakie dają odpowiednie przepisy. Koszty ponoszone na ucznia są wysokie i stale rosną. Należy zastosować działania organizacyjne i etatowe w celu redukcji wzrostu wydatków. Etaty pozapedagogiczne – należy przeanalizować obecne zatrudnienie łącznie z zakresem realnie (a nie tytularnie) wykonywanych czynności i w razie takiej możliwości zredukować je do niezbędnego poziomu. Dyrektor powinien przedstawić organowi prowadzącemu własny plan polityki kadrowej w perspektywie najbliższych lat. Kwestia ta powinna stać się przedmiotem szerszych analiz. Priorytetem powinien być rozwój nauczycieli poprzez tworzenie warunków do podnoszenia kwalifikacji zawodowych (studia podyplomowe wynikające z potrzeb szkoły) i wdrożenie efektywnego systemu szkoleń. Zespół ekspertów rekomenduje opracowanie przez dyrektora dokładnej analizy stanu istniejącego kadry pedagogicznej, potrzeb na najbliższe lata z harmonogramem doksztalcenia i szkoleń itp. Prawidłowo prowadzona polityka kadrowa organu prowadzącego szkoły i dyrektora szkoły powinna być ukierunkowana na ograniczenia liczby nauczycieli niepełnozatrudnionych i wzrost pełnozatrudnionych z godzinami ponadwymiarowymi. Zespół ekspertów rekomenduje, aby przy opracowywaniu projektów organizacyjnych na kolejne lata, o ile zająd takie możliwości, konsekwentnie ograniczać zatrudnienie nauczycieli na niepełnym etacie do minimum, natomiast będące do dyspozycji godziny ponadwymiarowe przydzielić nauczycielom dyplomowanym i mianowanym. Dyrektor szkoły powinien być okresowo oceniany, przy czym proces ten powinien bardzo ściśle być oparty o przepisy prawa. Jednym z elementów oceny winno być przestrzeganie racjonalnego, zgodnego z możliwościami finansowymi gminy planowania, jak i respektowania Ustawy o finansach publicznych.
Środki na realizację zadań wykraczających poza plany nauczania.	Dyrektorzy powinni opracować i przedstawić organowi prowadzącemu plan realizacji godzin nauczycielskich wynikających z art. 42 KN (40 godzin tygodnia pracy). Zajęcia pozalekcyjne winny być prowadzone wszędzie gdzie prawo zezwala - nieodpłatnie.

	Przy opracowywaniu arkuszy organizacyjnych na kolejny rok należy przyjąć jako zasadę konieczność maksymalnego zredukowania liczby wpisanych godzin ponadwymiarowych , ze szczególnym uwzględnieniem zajęć ppp i nieobowiązkowych, w rodzaju - kółek przedmiotowych, sportowych itp. W przypadku konieczności wprowadzenia ich w ciągu roku szkolnego dyrektor może aneksować zatwierdzony arkusz organizacyjny. Akceptacja organu prowadzącego dla zmian daje możliwość ich wprowadzenia w ciągu roku zgodnie z potrzebami szkoły. Godziny ppp i inne wymienione zajęcia nie mogą wchodzić w pensum nauczyciela i nie mogą stanowić dopełnienia etatu. Charakter tych zajęć jest bowiem nieokreślony, w związku z tym, że mogą być prowadzone przez okres krótszy niż rok szkolny.
Strategia rozwoju edukacji w Gminie	Wobec niekorzystnych trendów demograficznych jak i uwarunkowań finansowych rekomenduje się przystąpienie do badań i tworzenia Gminnej Strategii Rozwoju Edukacji, w której weźmie się do analiz oprócz elementów projekcji finansowej gminy , także realne potrzeby modernizacyjne, remontowe placówek i oczekiwania rodziców, uczniów, nauczycieli, jak i środowisk opiniotwórczych i na tej podstawie wyznaczy realistycznie cele oparte na możliwościach finansowych i organizacyjnych Gminy Czarne

Przykładowe dokumenty – rozwiązania problemów organizacji oświaty w innych jednostkach samorządu terytorialnego

Poniższe dokumenty zostały opublikowane w samorządach w ostatnich latach. **Należy je traktować jako przykład poszukiwania rozwiązań prawno-organizacyjnych w zakresie zarządzania oświatą.** Niektóre szczegółowe podstawy i ustalenia mogły się w ostatnim czasie na skutek licznych zmian prawnych zmienić, nie mniej wciąż są cenne i warte naśladowania jako przykład działań samorządowych regulujących tworzenie arkuszy organizacyjnych

ZARZĄDZENIE NR 029.O.2016 BURMISTRZA GMINY IWONICZ-ZDRÓJ z dnia 6 kwietnia 2016 r.

w sprawie ustalenia zasad dotyczących opracowywania arkuszy organizacji pracy szkół i przedszkoli, dla których organem prowadzącym jest Gmina Iwonicz-Zdrój na rok szkolny 2016/2017.

Na podstawie art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r., poz. 1515, z późn. zm.) oraz art. 5c pkt. 3 w związku z art. 34a ust. 2 pkt. 3) ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz.U. z 2015 r. poz. 2156 z późn. zm.)

z a r z á d z a m, co następuje:

§ 1. 1. Ustala się jednolite zasady dotyczące opracowywania arkuszy organizacji pracy szkół i przedszkoli, dla których organem prowadzącym jest Gmina Iwonicz-Zdrój oraz trybu opracowywania i zatwierdzania aneksów do tych arkuszy na rok szkolny 2016/2017.

2. Powyższe zasady określa załącznik nr 1 do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Wykonanie Zarządzenia powierza się dyrektorom szkół i przedszkoli, dla których organem prowadzącym jest Gmina Iwonicz-Zdrój.

§ 3. Traci moc Zarządzenie Nr 040.O.2015 Burmistrza Gminy Iwonicz-Zdrój z dnia 13 kwietnia 2015 roku w sprawie ustalenia zasad dotyczących opracowywania arkuszy organizacji pracy szkół i przedszkoli, dla których organem prowadzącym jest Gmina Iwonicz-Zdrój na rok szkolny 2015/2016.

§ 4. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Burmistrz Gminy Iwonicz-Zdrój Witold Kocaj

Załącznik Nr 1 do Zarządzenia Burmistrza Gminy Iwonicz-Zdrój z dnia 6 kwietnia 2016 r.

Zasady opracowywania arkuszy organizacji pracy szkół i przedszkoli, dla których organem prowadzącym jest Gmina Iwonicz-Zdrój na rok szkolny 2016/2017.

I. Zasady ogólne

§ 1. Ustala się, dla szkół i przedszkoli, dla których organem prowadzącym jest Gmina Iwonicz-Zdrój, jednolite zasady opracowywania arkuszy organizacji ich pracy na rok szkolny 2016/2017.

§ 2. Ilekroć w dalszej części niniejszych zasad jest mowa o:

- 1) placówce – należy przez to rozumieć przedszkole, szkołę podstawową, gimnazjum, zespół szkół, dla których organem prowadzącym jest Gmina Iwonicz-Zdrój,
- 2) dyrektorze – należy przez to rozumieć dyrektorów placówek, o których mowa w pkt. 1,
- 3) roku szkolnym – należy przez to rozumieć okres pracy placówki od 1 września 2016 roku do 31 sierpnia 2017 roku,
- 4) uczniu – należy przez to rozumieć także wychowanka przedszkola,
- 5) burmistrzu – należy przez to rozumieć Burmistrza Gminy Iwonicz-Zdrój.

§ 3. Przy planowaniu organizacji pracy danej placówki na rok szkolny 2016/2017 należy uwzględnić obowiązujące w tym zakresie przepisy prawa oświatowego.

§ 4. Arkusz organizacji pracy placówki powinien być opracowany w powiązaniu z jej planem finansowym.

§ 5. Zaopiniowany i zatwierdzony przez Burmistrza Gminy Iwonicz-Zdrój arkusz organizacji pracy placówki stanowi dla dyrektora podstawę do zatrudnienia odpowiedniej liczby nauczycieli oraz pracowników pomocniczych i obsługi.

§ 6. Projekt arkusza organizacji pracy placówki powinien określać, zgodnie z planem nauczania przyjętym dla danego etapu edukacyjnego i z uwzględnieniem cyklu kształcenia, w szczególności:

- 1) tygodniowy wymiar godzin lekcyjnych poszczególnych przedmiotów lub grup przedmiotów,
- 2) liczbę godzin:
 - a) do dyspozycji dyrektora, ze wskazaniem jak zostały rozdysponowane,
 - b) religii,
 - c) pracy bibliotekarza, pedagoga,
 - d) nauczania indywidualnego, zajęć rewalidacji indywidualnej, kształcenia specjalnego, wczesnego wspomagania rozwoju dziecka,
 - e) wynikających z podziału na grupy oraz realizowanych w klasach łączonych,
- 3) liczbę uczniów w poszczególnych oddziałach z podziałem na liczbę chłopców i dziewcząt (w placówkach, gdzie tworzone są dwa lub więcej oddziałów tej samej klasy należy ustalić zbliżoną liczbę uczniów w poszczególnych oddziałach).

II. Tryb przygotowywania arkusza organizacji pracy placówek i ich aneksów

§ 7. 1. Dyrektorzy poszczególnych placówek przedkładają do zatwierdzenia arkusze organizacji pracy placówki w nieprzekraczalnym terminie do dnia 29 kwietnia [...] roku, po uprzednim uzgodnieniu z Burmistrzem Gminy działań wymagających zgody organu prowadzącego.

2. Arkusz organizacji pracy placówki przedkłada się w dwóch egzemplarzach (w wersji papierowej) oraz w wersji elektronicznej w systemie Vulcan z adnotacją o zaopiniowaniu przez radę pedagogiczną (numer i data uchwały) wraz z następującymi załącznikami:

- 1) imienny wykaz zatrudnionych nauczycieli (pełno i niepełnozatrudnionych) łącznie z informacją o posiadanych przez nich kwalifikacjach i proponowanym przydziałem godzin dydaktycznych zgodnych z przedmiotem nauczania oraz godzin świetlicowych,
- 2) imienny wykaz pracowników pomocniczych i obsługi, z podaniem rodzaju umowy o pracę i wymiaru zatrudnienia,
- 3) szkolny plan nauczania dla każdego oddziału w danym cyklu kształcenia,
- 4) ramowy plan nauczania w klasach łączonych – w przypadku powstania takich klas,
- 5) wykaz form realizacji zajęć wychowania fizycznego z wykazem grup,
- 6) orzeczenia poradni psychologiczno – pedagogicznej oraz informacje o organizacji indywidualnych zajęć rewalidacyjnych w przypadku kształcenia specjalnego oraz informacje o organizacji nauczania w przypadku nauczania indywidualnego, rewalidacji indywidualnej,
- 7) imienny wykaz nauczycieli w podziale na stopnie awansu zawodowego oraz nauczycieli przystępujących do postępowań kwalifikacyjnych lub egzaminacyjnych w roku szkolnym 2016/2017, ze wskazaniem terminów złożenia przez nich wniosków o podjęcie tych postępowań,
- 8) wykaz nauczycieli zagrożonych utratą pracy lub ograniczeniem wymiaru zatrudnienia,
- 9) zestawienie wakatów.

3. Ostateczny termin zatwierdzenia przez organ prowadzący arkuszy organizacji pracy placówek na rok szkolny ustala się do dnia 20 maja 2016 roku. Zatwierdzony arkusz jest podstawą do ewentualnych zmian w organizacji roku szkolnego.

§ 8. 1. W przypadku zmian w organizacji pracy placówki, dyrektor do dnia 26 sierpnia 2016 roku przedkłada zaktualizowany arkusz wraz z uzasadnieniem wprowadzonych zmian.

2. Wszelkie zmiany w organizacji pracy placówki powstałe w trakcie roku szkolnego powinny być umieszczane w kolejnych aneksach do arkuszy organizacyjnych i zgłaszane do akceptacji organu prowadzącego na co najmniej 5 dni, przed datą wprowadzenia zmian.

3. Niedopuszczalne jest przedłożenie do zatwierdzenia aneksu arkusza organizacji pracy placówki po dacie obowiązywania zmian.

4. Zobowiązuje się dyrektorów placówek do bieżącego aktualizowania arkuszy organizacji pracy uwzględniającego zmiany zachodzące w placówce (organizacyjne, stanowiskowe). Każda zmiana trwająca co najmniej trzy miesiące powinna zostać zgłoszona w formie aneksu do arkusza organizacyjnego.

III. Zasady dotyczące liczebności oddziałów

§ 9. 1. W oddziale przedszkolnym dzieci grupowane są według zbliżonego wieku. Liczba uczniów w oddziale przedszkolnym nie powinna przekraczać 25 uczniów.

2. Tygodniowy wymiar zajęć prowadzonych z dziećmi pięcioletnimi wynosi 25 godzin zegarowych.

3. Tygodniowy wymiar zajęć prowadzonych z dziećmi sześciolletnimi wynosi 22 godzin zegarowych oraz dwa razy po pół godziny zegarowej zajęć z religii na oddział.

§ 10. 1. Rekrutacja do przedszkoli przeprowadzana jest zgodnie z kryteriami i w terminach ustalonych przez Dyrektorów placówek.

2. Do przedszkoli przyjmowane są dzieci w następującej kolejności:

- a) dzieci w wieku 6 i 5 lat,
- b) dzieci w wieku 4 lat,
- c) dzieci w wieku 3 lat i młodsze.

3. Przyjęcie dziecka z terenu innej gminy następuje w drodze postępowania rekrutacyjnego w sytuacji, gdy przedszkole dysponuje wolnymi miejscami.

4. Dyrektorzy mogą przyjmować dzieci spoza terenu gminy, gdy przedszkole dysponuje wolnymi miejscami i przy zachowaniu warunku, że z tego tytułu nie zajdzie konieczność tworzenia dodatkowego oddziału.

5. Niedopuszczalne jest przyjęcie dziecka z innego terenu niż Gmina Iwonicz-Zdrój do danego oddziału przedszkolnego, jeżeli spowoduje to przekroczenie liczby 25 dzieci w oddziale lub przekroczenie pojemności przedszkola.

§ 11. 1. Do szkół podstawowych i gimnazjów przyjmowani są uczniowie będący mieszkańcami Gminy Iwonicz-Zdrój.

2. Przyjęcie do szkoły uczniów z obwodu innej szkoły następuje na podstawie postępowania rekrutacyjnego.

3. Przyjęcie ucznia spoza terenu gminy zgłaszane jest natychmiast do Referatu Oświaty Urzędu Gminy w Iwoniczu-Zdroju.

4. Każdy uczeń jest wpisywany do Systemu Informacji Oświatowej (SIO) uwzględniając parametry wymagane przez system. Za prawidłową kwalifikację i wpis do SIO odpowiada Dyrektor.

§ 12. 1. Liczba uczniów w oddziałach:

- a) w klasach I - III szkoły podstawowej - do 25 uczniów,
- b) w klasach IV - VI szkoły podstawowej - do 30 uczniów,
- c) w klasach I - III gimnazjum - do 30 uczniów.

2. Dyrektor szkoły może odstąpić od podziału, o którym mowa w § 12 ust. 1 pkt. a), zwiększając liczbę uczniów w oddziale nie więcej niż o dwóch uczniów na wniosek rady oddziałowej oraz po uzyskaniu zgody organu prowadzącego.

3. Jeżeli liczba uczniów w oddziale klas I - III w szkole podstawowej zostanie zwiększona zgodnie z ust. 2 w szkole zatrudnia się asystenta nauczyciela, który wspiera nauczyciela prowadzącego zajęcia dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze w tym oddziale.

§ 13. 1. W szkołach, w których liczba uczniów jest mniejsza niż 12, należy zastosować łączenie klas.

2. Planowanie powstania oddziałów liczących poniżej 12 uczniów następuje po uzyskaniu zgody organu prowadzącego pod warunkiem braku możliwości tworzenia klas łączonych.

§ 14. Określa się szczegółowe warunki w zakresie organizacji klas łączonych w placówkach:

- 1) łączenie klas w szkołach podstawowych i gimnazjach następuje, gdy liczebność oddziałów wynosi mniej niż 12 uczniów,
- 2) klasy z liczbą uczniów mniejszą niż 12 łączy się z klasą niższą lub wyższą na tym samym etapie edukacji, z tym, że oddział łączony nie może liczyć więcej niż 22 uczniów,
- 3) łączenie odbywa się według następujących zasad:
 - a) w klasach I - III szkoły podstawowej, w której po połączeniu liczba uczniów nie przekracza łącznie 16, łączeniem obejmuje się wszystkie zajęcia edukacyjne oraz wszystkie zajęcia dodatkowe,
 - b) w klasach IV - VI szkoły podstawowej łączeniem obejmuje się zajęcia z wychowania fizycznego, muzyki, plastyki, techniki, informatyki, języka angielskiego, religii, przyrody, godzin z wychowawcą, zajęć dodatkowych.

§ 15. Jeżeli połączenie oddziału klasy o liczbie uczniów mniejszej niż 7 z innym oddziałem nie jest możliwe, nie tworzy się w szkole oddziału tej klasy, a uczniowie zapisani do danej szkoły przyjęci zostają do szkoły w sąsiednim obwodzie szkolnym.

§ 16. W razie wątpliwości lub niejasności dotyczących łączenia klas ostateczną decyzję podejmuje Burmistrz Gminy Iwonicz-Zdrój.

IV. Zasady podziału na grupy

§ 17. 1. Podział na grupy jest możliwy w następujących przypadkach:

- 1) na obowiązkowych zajęciach z języków obcych grupy od 10 do 24 uczniów (w tym zespoły między - oddziałowe w klasach IV - VI oraz w gimnazjach),
 - 2) na obowiązkowych zajęciach z informatyki, technologii informacyjnej, elementów informatyki w oddziałach liczących więcej niż 24 uczniów, z tym, że liczba uczniów w grupie nie może przekraczać liczby stanowisk komputerowych,
 - 3) na obowiązkowych zajęciach z wychowania fizycznego:
 - a) w klasach I - III zajęcia prowadzi się z całą klasą,
 - b) w klasach IV - VI szkoły podstawowej oraz w gimnazjum zajęcia prowadzone są w grupie oddziałowej, między oddziałowej lub między klasowej, a w przypadku zespołu szkół - także w grupie między szkolnej, liczącej nie więcej niż 26 uczniów,
 - c) w klasach IV - VI szkoły podstawowej, w gimnazjum zajęcia wychowania fizycznego, w zależności od realizowanej formy tych zajęć, mogą być prowadzone łącznie albo oddzielnie dla dziewcząt i chłopców.
2. Podział na grupy, inny niż wskazany w ust. 1, jest możliwy wyłącznie w ramach środków posiadanych w budżetach placówek i za zgodą Burmistrza Gminy.

V. Zasady organizacji dodatkowych zajęć edukacyjnych

§ 18. 1. Liczba godzin i czas pracy świetlicy szkolnej musi wynikać z potrzeb uczniów i rodziców.

2. W godzinach pracy świetlicy, w miarę możliwości należy przewidzieć realizowanie przez nauczycieli, w ramach zwiększonego pensum, zajęć wyrównawczych oraz rozwijających zainteresowania i uzdolnienia uczniów.

3. W zespole szkół funkcjonuje jedna świetlica szkolna.

§ 19. Zajęcia dydaktyczno - wyrównawcze, kompensacyjne, logopedyczne, gimnastyki korekcyjnej organizuje się z godzin pozostających do dyspozycji dyrektora.

§ 20. 1. Klasami sportowymi są oddziały, w których prowadzone jest szkolenie sportowe w jednej lub kilku dyscyplinach sportu, w kolejnych co najmniej trzech klasach danego typu szkoły, dla co najmniej 20 uczniów w oddziale.

2. Organizacja klas sportowych odbywa się według następujących zasad:

- a) rekrutacja uczniów do klas sportowych powinna być ukończona przed zakończeniem rocznych zajęć dydaktyczno - wychowawczych,
- b) liczba uczniów w klasie sportowej powinna wynosić co najmniej 20, w kolejnych trzech klasach danego typu szkoły,
- c) tygodniowy wymiar zajęć sportowych powinien wynosić co najmniej 10 godzin, w tym obowiązkowe zajęcia wychowania fizycznego przewidziane w ramowym planie nauczania,
- d) liczba uczniów w grupie ćwiczeniowej powinna wynosić co najmniej 10.

VI. Zasady organizacji indywidualnego nauczania

§ 21. 1. Nauczanie indywidualne organizuje się z uczniami, których stan zdrowia uniemożliwia lub utrudnia uczęszczanie do szkoły, na okres określony w orzeczeniu o potrzebie indywidualnego nauczania. Godziny nauczania indywidualnego oraz zajęć rewalidacyjnych zostają wprowadzone do arkusza organizacji pracy placówki po zatwierdzeniu ilości tych godzin przez Burmistrza Gminy.

2. Tygodniowy wymiar godzin zajęć indywidualnego nauczania realizowanych bezpośrednio z uczniem wynosi:

- 1) dla uczniów objętych rocznym przygotowaniem przedszkolnym - 4 godziny,
 - 2) dla uczniów klas I - III szkoły podstawowej - 6 godzin,
 - 3) dla uczniów klas IV - VI szkoły podstawowej - 8 godzin,
 - 4) dla uczniów gimnazjów - 10 godzin.
3. W szczególnie uzasadnionych przypadkach Burmistrz Gminy może zwiększyć ww. liczbę godzin.
4. Rewalidację indywidualną przyznaje się w wysokości 2 godzin tygodniowo.

§ 22. 1. Wprowadzenie godzin nauczania indywidualnego i zajęć rewalidacji indywidualnej w trakcie roku szkolnego następuje na wniosek dyrektora placówki, złożony wraz z niezbędną dokumentacją i wyliczeniem skutków finansowych tych zmian i podlega zatwierdzeniu przez Burmistrza Gminy.

2. Wzór wniosku stanowi załącznik do Zasad opracowywania arkuszy organizacji pracy szkół i przedszkoli, dla których organem prowadzącym jest Gmina Iwonicz-Zdrój na rok szkolny 2016/2017.

§ 23. Nauczanie indywidualne oraz rewalidację indywidualną organizuje dyrektor placówki tak, aby zapewnić z jednej strony zaspokajanie potrzeb edukacyjnych danego dziecka, a z drugiej strony spełnić wskazania zawarte w orzeczeniu poradni psychologiczno - pedagogicznej, dotyczące organizacji form pomocy psychologiczno - pedagogicznej, w szczególności: zajęć dydaktyczno - wyrównawczych, zajęć specjalistycznych: korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, socjoterapeutycznych lub innych o charakterze terapeutycznym.

§ 24. 1. Zajęcia w ramach nauczania indywidualnego prowadzi się w domu.

2. Dyrektor placówki ustala dla ucznia zakres, miejsce i czas nauczania indywidualnego, co oznacza, że w szczególnych przypadkach można je organizować w szkole.

3. W uzasadnionych przypadkach dyrektor placówki może powierzyć prowadzenie zajęć nauczania indywidualnego nauczycielowi zatrudnionemu w innej placówce.

§ 25. Warunkiem wypłaty wynagrodzenia nauczycielowi prowadzącemu zajęcia nauczania indywidualnego w domu będzie wykaz faktycznie przepracowanych godzin zatwierdzony przez dyrektora placówki i potwierdzony przez rodzica lub prawnego opiekuna dziecka.

VII. Zasady pracy bibliotekarzy

§ 26. 1. Ustala się następujące normy zatrudnienia bibliotekarzy w placówkach:

- 1) liczących do 50 uczniów - wymiar 5/30 etatu,
- 2) liczących od 51 do 100 uczniów - wymiar 10/30 etatu,
- 3) liczących od 101 do 150 uczniów - wymiar 15/30 etatu,
- 4) liczących od 151 do 200 uczniów - wymiar 20/30 etatu,
- 5) liczących ponad 200 uczniów - wymiar 1 etatu, tj., 30/30.

2. Normę zatrudnienia bibliotekarzy wymienioną w ust. 1 pkt. 5) zwiększa się o 5/30 etatu na każdych następnych 50 uczniów nie więcej jednak niż dwa etaty na placówkę lub zespół szkół.

3. Za podstawę ustalenia normy zatrudnienia bibliotekarzy w zespołach szkół przyjmuje się łączną liczbę uczniów ze szkół wchodzących w skład zespołu.

4. Zmniejszenie liczby uczniów w ciągu roku szkolnego nie powoduje zmian w obsadzie etatowej biblioteki.

5. Godziny pracy biblioteki powinny być dostosowane do potrzeb uczniów.

VIII. Zasady dotyczące zatrudniania pracowników

Pracownicy pedagogiczni

§ 27. 1. W placówkach powinni być zatrudniani nauczyciele posiadający pełne kwalifikacje, określone w obowiązujących w tym zakresie przepisach prawa oświatowego. **Należy ograniczyć zatrudnianie nowych nauczycieli oraz dążyć do ograniczenia zatrudniania nauczycieli w niepełnym wymiarze czasu pracy na korzyść zatrudnienia w godzinach ponadwymiarowych. Zaleca się, aby przyjęte rozwiązania w arkuszu organizacyjnym miały na celu racjonalizację i usprawnienie procesu zarządzania szkołą poprzez nie zatrudnianie dodatkowych nauczycieli do jednego przedmiotu, gdy przedmiot ten mogą prowadzić nauczyciele nie mający pełnych etatów lub godzin ponadwymiarowych.**

2. Łączny wymiar czasu pracy nauczyciela nie może przekraczać tygodniowego wymiaru godzin powiększonego o 9 godzin. W przypadku zatrudnienia w kilku placówkach na terenie Gminy Iwonicz-Zdrój dyrektor danej placówki obowiązany jest wpisać przy wykazie nauczycieli informację, w jakim wymiarze oraz w której placówce dany nauczyciel jest zatrudniony.

3. Przydział czynności powinien uwzględniać wszystkie posiadane przez nauczycieli kwalifikacje. Nauczycielom posiadającym więcej niż jedną specjalność nauczania należy przydzielać godziny zgodnie z tymi specjalnościami.

§ 28. Dyrektorzy, działając zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, w nieprzekraczalnym terminie do dnia 31 maja 2016 roku, podejmując decyzje kadrowe wynikające z organizacji placówki w roku nowym roku szkolnym (rozwiązanie umowy, wypowiedzenie zmieniające warunki pracy, przeniesienia, uzupełnienia etatów, itd.).

§ 29. 1. Zastępstwa realizowane są przez nauczycieli zatrudnionych w placówce w ramach godzin ponadwymiarowych.

2. W wyjątkowych sytuacjach dopuszcza się zatrudnienie nauczyciela na zastępstwo spoza placówki za pisemną zgodą Burmistrza.

3. Nauczycieli zatrudnianych w trakcie roku szkolnego na zastępstwo za nieobecnego nauczyciela należy zatrudniać na okres trwania tego zastępstwa, a na czas określony – nie dłużej niż do zakończenia zajęć dydaktycznych – z wyjątkiem nauczycieli stażystów, zatrudnionych od 1 września, rozpoczynających staż na stopień nauczyciela kontraktowego.

§ 30. 1. Obowiązkowy tygodniowy wymiar godzin dla dyrektorów i wicedyrektorów placówek reguluje Uchwała Rady Miejskiej w Iwoniczu-Zdroju. Godziny ponadwymiarowe mogą być przydzielane kadrze kierowniczej tylko w przypadku naturalnego przekroczenia pensum.

2. Wypłata wynagrodzenia za godziny doraźnych zastępstw realizowanych przez kadrę kierowniczą może mieć miejsce tylko w szczególnie uzasadnionych przypadkach, za zgodą Burmistrza Gminy Iwonicz-Zdrój.

Pracownicy niepedagogiczni

§ 31. Zobowiązuje się dyrektorów placówek do prowadzenia racjonalnej polityki zatrudniania pracowników niepedagogicznych, wynikającej z faktycznych potrzeb placówki, mając na uwadze maksymalne wykorzystanie przez tych pracowników czasu pracy i wypełniania obowiązków w ramach zakresów czynności.

§ 32. O podziale etatów pracowników pomocniczych i obsługi na poszczególne stanowiska pracy, po uwzględnieniu potrzeb placówek, decyduje dyrektor placówki w uzgodnieniu z organem prowadzącym, stosownie do środków zatwierdzonych na ten cel w planie finansowym.

§ 33. 1. Pracowników pomocniczych i obsługi można zatrudniać wyłącznie na stanowiskach wymienionych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 18 marca 2009 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (t. jedn. Dz. U. z 2014 r., poz. 1786).

2. Limity etatów pracowników pomocniczych i obsługi w placówkach wynoszą:

- 1) Inspektor (Podinspektor, Referent):
 - 1 etat w szkołach podstawowych i gimnazjach.
- 2) Pracownicy stołówki w szkołach:
 - na pierwsze 100 obiadów (obiady jednodaniowe) – 1 etat – w tym tylko jeden etat,
 - na każde następne pełne 50 obiadów – 0,5 etatu pomocy kuchennej,
 - do 50 obiadów – 0,25 etatu intendenta,
 - od 51 do 100 obiadów – 0,50 etatu intendenta,
 - Powyżej 100 obiadów – 1 etat intendenta.
- 3) Pracownicy kuchni w przedszkolach:
 - na pierwsze 50 obiadów – 1 etat – w tym tylko jeden etat,
 - na każde następne pełne 25 obiadów – 0,5 etatu pomocy kuchennej,
 - do 50 obiadów – 0,25 etatu intendenta,
 - od 51 do 100 obiadów – 0,50 etatu intendenta,
- 4) Pomoc nauczyciela – 1 etat.
- 5) Personel sprząający (sprzączka, woźna) – jeden etat na 750 m² powierzchni do sprzątania (wszystkie pomieszczenia łącznie z korytarzami).
- 6) Konserwator – jeden etat od 1.300 m² do 2.000 m² powierzchni użytkowej placówki, nie wliczając utrzymywania w porządku i czystości terenów szkolnych (koszenie trawy, wyrównywanie terenu, przycinanie krzewów i drzew, omiatanie, odśnieżanie itp.). Etat konserwatora tworzy się w miarę występujących potrzeb.

IX. Postanowienia końcowe

§ 34. Arkusz organizacyjny szkoły powinien być opracowany zgodnie z przepisami prawa i powiązany z planem finansowym placówki. **Dyrektor jednostki zobowiązuje się do przestrzegania dyscypliny budżetowej.**

**ZARZĄDZENIE NR 151/2014 PREZYDENTA MIASTA RYBNIKA z dnia 25 marca 2014 r.
w sprawie: ustalenia wytycznych do sporządzania arkuszy organizacji pracy rybnickich placówek oświatowych.**

Działając na podstawie przepisów:
art. 30 ust. 1, ust. 2 pkt 4) ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. 2013 poz. 594),
art. 5c pkt. 3, art. 34a ust. 2 pkt. 3, art. 71b ust. 5c i 5d Ustawy z dnia 7.09.1991 o systemie oświaty (tekst jednolity Dz. U. 2004, Nr 256, poz. 2572 z późniejszymi zmianami);

§ 20 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach z dnia 30 kwietnia 2013 r. (Dz. U. z 2013 r., poz. 532)

zarządzam co następuje:

§ 1 Ustala się wytyczne do sporządzania arkuszy organizacji pracy rybnickich placówek oświatowych w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszego zarządzenia.

§ 2 Wszelkie odstępstwa od przyjętych unormowań podlegają uzgodnieniu z organem prowadzącym.

§ 3 Wykonanie zarządzenia powierza się dyrektorom placówek oświatowych w Rybniku i Naczelnikowi Wydziału Edukacji.

§ 4 Nadzór nad wykonaniem zarządzenia sprawować będzie Zastępca Prezydenta Miasta nadzorujący oświatę.

§ 5 Traci moc Zarządzenie Nr 477/2013 Prezydenta Miasta z dnia 21 sierpnia 2013 r.

§ 6 Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Załącznik do Zarządzenia nr 151/2014 Prezydenta Miasta Rybnika z dnia 25 marca 2014 r.

WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA ARKUSZY ORGANIZACJI PRACY RYBNICKICH PLACÓWEK OŚWIATOWYCH

I. LICZBA UCZNIÓW W ODDZIAŁACH

Szkoły podstawowe: optymalna liczba uczniów - 24.

Gimnazja: optymalna liczba uczniów - 26.

Szkoły ponadgimnazjalne: optymalna liczba uczniów - 28.

Grupy przedszkolne: optymalna liczba wychowanków – 25.

Oddziały integracyjne: optymalna liczba uczniów - 20 uczniów w tym 3 - 5 niepełnosprawnych.

Klasy sportowe: jednodyscyplinowe 20 – 26 uczniów, dwudyscyplinowe powyżej 26 uczniów.

Zasady otwierania klas pierwszych w obwodowych szkołach podstawowych i gimnazjalnych:

1) o liczbie otwieranych nowych klas decyduje liczba dzieci zamieszkałych w obwodzie danej szkoły,

2) dziecko przyjęte spoza obwodu nie może spowodować otwarcia nowej klasy (dzieci zamieszkałe poza obwodem szkoły stanowić mogą uzupełnienie liczebności oddziału tworzonego w oparciu o dzieci zamieszkałe w obwodzie, w miarę wolnych miejsc),

3) powyższych zasad nie stosuje się dla wszystkich uczniów klas sportowych i uczniów niepełnosprawnych w klasie integracyjnej.

Przed rozpoczęciem każdego roku szkolnego należy dokonać analizy stanu osobowego uczniów w poszczególnych oddziałach i ewentualnie dokonać połączenia klas w przypadku małej liczby uczniów w poszczególnych klasach na danym poziomie kształcenia.

Przed rozpoczęciem każdego semestru należy dokonać analizy stanu osobowego uczniów w poszczególnych oddziałach i ewentualnie dokonać likwidacji podziałów na grupy.

II. PARAMETRIZACJA ETATÓW WSPARCIA

W ramach przyznaných szkole etatów wsparcia (biblioteka, świetlica, pedagog) dyrektor biorąc pod uwagę specyfikę pracy danej placówki decyduje o wielkości zatrudnienia na poszczególnych stanowiskach nie przekraczając sumarycznej liczby etatów, która przysługuje tej szkole.

1. Biblioteka - przy określeniu wymiaru zatrudnienia nie uwzględnia się oddziałów przedszkolnych:

1) Szkoły podstawowe (w tym zespoły szkolno-przedszkolne):

0,5 etatu w szkołach liczących poniżej 180 uczniów,

1 etat w szkołach liczących od 180 do 350 uczniów,

1,5 etatu w szkołach liczących od 351 do 550 uczniów,

2 etaty w szkołach liczących od 551 do 850 uczniów,

2,5 etatu w szkołach liczących powyżej 850 uczniów.

2) Pozostałe szkoły (w tym zespoły szkół):

0,5 etatu w szkołach liczących poniżej 250 uczniów,

1 etat w szkołach liczących od 250 do 400 uczniów,

1,5 etatu w szkołach liczących od 401 do 550 uczniów,

2 etaty w szkołach liczących od 551 do 850 uczniów,

2,5 etatu w szkołach liczących od 851 do 1000 uczniów,

3 etaty w szkołach liczących powyżej 1000 uczniów,

2. Świetlica - przy określeniu wymiaru zatrudnienia nie uwzględnia się oddziałów przedszkolnych:

1) Szkoły podstawowe (w tym zespoły szkolno-przedszkolne):

1 etat w szkołach liczących poniżej 100 uczniów,

1,5 etatu w szkołach liczących od 100 do 350 uczniów,

2 etaty w szkołach liczących od 351 do 450 uczniów,

2,5 etatu w szkołach liczących od 451 do 600 uczniów,

3 etaty w szkołach liczących powyżej 600 uczniów,

0,5 etatu dodatkowo w szkołach, w których działają klasy integracyjne,

0,5 etatu dodatkowo w szkołach liczących powyżej 20 oddziałów, które działają w dwóch budynkach.

2) (...)

3.

4. Stanowisko wicedyrektora

w każdej placówce tworzy się stanowisko wicedyrektora,

w szkole, która liczy co najmniej 24 oddziały tworzy się stanowisko drugiego wicedyrektora,

w szkole, która liczy co najmniej 36 oddziałów tworzy się stanowisko trzeciego wicedyrektora,

w szkołach ponadgimnazjalnych, w których prowadzi się zajęcia praktyczne (co najmniej w 10 oddziałach) tworzy się dodatkowe stanowisko wicedyrektora realizującego także obowiązki kierownika zajęć praktycznych,

w zespołach szkolno – przedszkolnych:

jeżeli dyrektor jest nauczycielem szkoły to tworzy się stanowisko wicedyrektora ds. przedszkola, natomiast stanowisko wicedyrektora ds. szkoły tworzy się, jeżeli szkoła liczy co najmniej 12 oddziałów, stanowisko kolejnego wicedyrektora tworzy się, jeżeli szkoła liczy co najmniej 24 oddziały,

jeżeli dyrektor jest nauczycielem przedszkola to tworzy się stanowisko wicedyrektora ds. szkoły, natomiast stanowisko wicedyrektora ds. przedszkola tworzy się, jeżeli przedszkole liczy co najmniej 6 oddziałów, stanowisko kolejnego wicedyrektora tworzy się, jeżeli szkoła liczy co najmniej 24 oddziały,

(...) 6. Nauczyciele wspomagający w oddziałach integracyjnych: tygodniowa liczba godzin nauczyciela wspomagającego w oddziale równa się liczbie realizowanych obowiązkowych zajęć wynikających z ramowego planu nauczania wraz z religią (bez podziału na grupy).

III. LICZBA ETATÓW PRACOWNIKÓW PEDAGOGICZNYCH W PLACÓWKACH PRACY POZASZKOLNEJ I PORADNI:

12,83 etatów w Ognisku Pracy Pozaszkolnej „Zespół Przygoda”

17,5 etatów w Młodzieżowym Domu Kultury

28,5 etatów w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.

IV. STANOWISKO ORGANU PROWADZĄCEGO W SYTUACJACH SZCZEGÓLNYCH

Nauczyciele korzystający ze zniżek nie mogą być zatrudniani dodatkowo w innych placówkach oświatowych prowadzonych przez miasto Rybnik.

Zatrudnienie emerytów oraz nauczycieli niepełnozatrudnionych może mieć miejsce jedynie w przypadkach szczególnych, jeżeli brak kandydatów określonej specjalności wśród nauczycieli poszukujących pracy, i jedynie po uzyskaniu zgody organu prowadzącego.

Do nauczycieli, którzy uzupełniają etaty w placówkach nieferyjnych stosuje się przepisy jak do nauczycieli placówek feryjnych.

W przypadku złożenia przez nauczyciela wniosku o udzielenie mu urlopu dla poratowania zdrowia zobowiązuje się dyrektora szkoły do pisemnego zawiadomienia w terminie 3 dni roboczych organu prowadzącego o złożeniu ww. wniosku. Decyzję o odwołaniu się od orzeczenia do wojewódzkiego ośrodka medycyny pracy podejmuje dyrektor szkoły po pisemnym uzgodnieniu z organem prowadzącym.

V. SPECYFICZNE FORMY PRACY SZKOŁY

W szkołach tworzy się klasy o specyficznym charakterze, po uzyskaniu zgody organu prowadzącego takie jak:

- 1) integracyjne,
- 2) dwujęzyczne,
- 3) sportowe,
- 4) mistrzostwa sportowego.

Procedura tworzenia klas integracyjnych:

- 1) inicjatorem tworzenia klasy integracyjnej jest dyrektor szkoły,
- 2) klasa integracyjna może być utworzona w szkole, która spełnia następujące warunki:

posiada odpowiednio przygotowaną kadrę pedagogiczną,

posiada odpowiednie warunki lokalowo-techniczne,

posiada co najmniej trzy orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego w szkole integracyjnej lub oddziale integracyjnym wydane przez publiczną poradnię psychologiczno-pedagogiczną dotyczące uczniów zamieszkałych w Rybniku.

Procedura tworzenia klas sportowych i klas mistrzostwa sportowego - podstawa prawna: Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15.10.2012 r. w sprawie warunków tworzenia, organizacji oraz działania oddziałów i szkół sportowych.

inicjatorem tworzenia klasy sportowej jest klub sportowy działający na terenie miasta Rybnika,

tworzenie klasy sportowej powinno wynikać z perspektywicznego planu szkolenia w danym klubie sportowym,

klub powinien posiadać kadrę trenerską z odpowiednimi kwalifikacjami pedagogicznymi, klub powinien uzyskać pozytywną opinię dyrektora szkoły, na terenie której klub zamierza utworzyć klasę sportową,

klub powinien uzyskać zgodę Prezydenta Miasta w terminie do 31 marca danego roku, podpisanie porozumienia pomiędzy miastem a klubem sportowym w sprawie zasad współpracy. Porozumienie powinno zawierać następujące uzgodnienia:

nabór do klas sportowych:

- przeprowadzenie selekcji sportowej (klub),
- pisemne zgody rodziców na naukę w klasie sportowej (klub),
- przeprowadzenie postępowania rekrutacyjnego (szkoła),
- organizacja obozów szkoleniowych (klub),
- organizacja dożywiania (klub),
- posiadanie programu szkolenia sportowego (klub),
- uczestnictwo w rozgrywkach organizowanych przez związki sportowe (klub),
- zabezpieczenie sprzętu sportowego (klub),
- zapewnienie opieki lekarskiej - ciągłej i okresowej (klub),
- klasa może być utworzona pod warunkiem wykonania pełnego naboru do dnia 10 lipca danego roku,
- godziny wychowania fizycznego w klasach sportowych i klasach szkoły mistrzostwa sportowego:

a) w klasach sportowych 10 godzin wychowania fizycznego,

b) w klasach mistrzostwa sportowego 16 godzin wychowania fizycznego.

Nauczanie indywidualne wyklucza udział ucznia/wychowanka w regularnych zajęciach z klasą/grupą.

Organ prowadzący w trybie art.71b ust. 5c i 5d ustawy o systemie oświaty uzgadnia tygodniowy wymiar godzin zajęć indywidualnego nauczania realizowanych bezpośrednio z uczniem, który winien wynosić:

indywidualne przygotowanie przedszkolne: 4 godziny,

dla uczniów klas I-III szkoły podstawowej: 6 godzin,

dla uczniów klas IV-VI szkoły podstawowej:

a) w klasach IV - V: 8 godzin,

b) w klasie VI: do 9 godzin,

4 (...)

5) dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych:

a) w klasie I – III (z wyjątkiem klas maturalnych): 12 godzin,

b) w klasach maturalnych: do 13 godzin.

Wymiar godzin zajęć specjalistycznych wynikających z opinii/orzeczenia Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, które ustala dyrektor placówki oświatowej na dany rok szkolny: zajęcia grupowe – wymiar 2 godziny tygodniowo, kolejną grupę zajęć specjalistycznych tworzy się dopiero po wypełnieniu górnej normy przewidzianej rozporządzeniem MEN.

Godziny zajęć rewalidacyjnych zgodnie z ramowymi planami nauczania.

Godzin zajęć wynikających z organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej nie uwzględnia się w projektach organizacji.

ZAŁOŻENIA DO OPRACOWANIA ARKUSZA ORGANIZACJI PRACY SZKOŁY, PRZEDSZKOLA, PLACÓWKI OŚWIATOWEJ NA ROK SZKOLNY 2017/2018

ROZDZIAŁ I POSTANOWIENIA OGÓLNE

Arkusze organizacji pracy na rok 2017/2018 należy opracować w wersji elektronicznej w programie PABS w sposób zgodny z obowiązującymi przepisami prawa oraz z niniejszymi zasadami.

Arkusze organizacji pracy szkoły, przedszkola, placówki oświatowej na rok 2017/2018 winien uwzględniać następujące rodzaje godzin:

godziny wynikające ze szkolnych planów nauczania, zgodnych z obowiązującymi ramowymi planami nauczania zawartymi w stosownych rozporządzeniach ministra właściwego ds. oświaty, a także przepisami regulującymi organizację nauki religii/etyki oraz wychowania do życia w rodzinie,

godziny wynikające z obowiązkowych podziałów na grupy, dodatkowe godziny przyznane wcześniej przez organ prowadzący (tzw. „godziny jst”) przeznaczone na realizację innowacji i eksperymentów pedagogicznych, lub będące kontynuacją wcześniej rozpoczętych zajęć,

godziny tzw. „zniżek funkcyjnych” dyrektorów, wicedyrektorów i innych pracowników, którym powierzono stanowisko kierownicze, z zastrzeżeniem ust. 4,

godziny dodatkowych zajęć (treningów) w klasach sportowych,

godziny przyznane na zatrudnienie nauczycieli współorganizujących kształcenie integracyjne,

godziny przyznane przez organ prowadzący na zatrudnienie w klasach ogólnodostępnych nauczycieli w celu współorganizowania kształcenia specjalnego uczniów niepełnosprawnych lub specjalistów, ze względu na uczęszczanie do klasy ucznia z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na autyzm, w tym zespół Aspergera, lub niepełnosprawności sprzężone ucznia.

godziny zajęć rewalidacyjnych, wczesnego wspomagania rozwoju dziecka – przyznane przed datą złożenia arkusza na okres obejmujący rok szkolny 2017/2018,

godziny zajęć nielekcyjnych (biblioteka, pedagog, świetlica itp.) w ramach ustalonych na rok szkolny 2017/2018 limitów etatów.

Stosować odpowiedni zapis w systemie PABS w przypadku realizacji godzin w różnym wymiarze w poszczególnych semestrach roku szkolnego (np. realizacja godzin z przedmiotu tylko w jednym semestrze).

W arkuszu organizacji pracy szkoły w roku 2017/2018 można uwzględnić całkowite zwolnienie dyrektora z obowiązku realizacji godzin zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych w roku szkolnym 2017/2018 pod warunkiem złożenia przez dyrektora, wraz z arkuszem organizacyjnym, wypełnionego wniosku do Prezydenta Miasta Tychy o zwolnienie z obowiązku realizacji ww. godzin w roku szkolnym 2017/2018 wg wzoru stanowiącego zał. nr 3.

Dodatkowo w arkuszu organizacji pracy szkoły, przedszkola, placówki oświatowej należy uwzględnić następujące etaty pedagogiczne:

etaty nauczycieli przechodzących w stan nieczynny,

etaty nauczycieli, którym udzielono urlopu dla poratowania zdrowia (pod warunkiem przyznania urlopu przed datą złożenia arkusza na okres obejmujący rok szkolny 2017/2018),

etaty nauczycieli oddelegowanych do pracy w związkach zawodowych.

W zakresie ruchu kadrowego nauczycieli, ze względu na konieczność zapewnienia pracy nauczycielom tracącym godziny lub etat na skutek wprowadzanej reformy oświatowej, należy uwzględnić następujące zalecenia:

w przypadku dysponowania wolnymi etatami lub godzinami pedagogicznymi na etapie **składanego** w marcu w MCO projektu arkusza na 2017/2018 wykazać wakaty i ewentualnie podać w załączniku nr 1 propozycje konkretnych nauczycieli do przeniesienia lub uzupełnienia etatu na wykazane wakaty (po wstępnym uzgodnieniu z aktualnym pracodawcą),

po zabezpieczeniu w mieście Tychy godzin dla nauczycieli tracących etaty z ww. przyczyn, pozostałe wolne godziny przydzielać, w miarę możliwości,

już zatrudnionym nauczycielom jako godziny ponadwymiarowe,

zatrudnienie nauczycieli przebywających na emeryturze dopuszcza się wyłącznie w szczególnie uzasadnionych przypadkach, w uzgodnieniu z organem prowadzącym.

ROZDZIAŁ II STANDARDY DOTYCZĄCE LICZEBNOŚCI ODDZIAŁÓW

Liczba uczniów w oddziałach poszczególnych typów szkół/placówek powinna wynosić:

- w przedszkolach, w szkole muzycznej, w oddziałach integracyjnych i specjalnych – zgodnie z obowiązującymi przepisami oświatowymi,
- w nowotworzonych oddziałach sportowych w szkole ogólnodostępnej – co najmniej 22 uczniów,
- w nowotworzonych oddziałach sportowych w szkole sportowej – co najmniej 20 uczniów,

w szkołach podstawowych:

- w klasach pierwszych – w związku z obowiązkiem tzw. rejonizacji wymaga uzgodnienia z organem prowadzącym,

- w klasach drugich i trzecich oraz piątych i szóstych – stosownie do obecnej liczebności

odpowiednio klas pierwszych i drugich oraz klas czwartych i piątych,

- w klasach czwartych i siódmych szkół podstawowych, w szczególności powstałych z przekształcenia gimnazjum –

minimalna liczba uczniów wymaga uzgodnienia z organem prowadzącym,

- w klasach drugich i trzecich gimnazjum – stosownie do obecnej liczebności, w liceach ogólnokształcących i technikach – od 28 do 32 uczniów, w branżowych szkołach I stopnia – od 26 do 30 uczniów, w zasadniczych szkołach zawodowych – od 28 do 30 uczniów,

z zastrzeżeniem, że w trakcie roku szkolnego liczba uczniów w klasie może wzrosnąć do 32, w szkołach dla dorosłych – od 28 do 35 słuchaczy.

Zmiana limitów, o których mowa w ust. 1 może nastąpić tylko w szczególnie uzasadnionych przypadkach, po uzyskaniu akceptacji organu prowadzącego.

Liczba uczniów w grupach międzyoddziałowych tworzonych w szkołach do realizacji obowiązkowej nauki drugiego języka obcego powinna wynosić co najmniej 10 uczniów.

Liczba uczniów w grupach oddziałowych i międzyoddziałowych tworzonych

w szkołach ponadgimnazjalnych do realizacji przedmiotów obowiązkowych

w zakresie rozszerzonym powinna wynosić średnio co najmniej 20 uczniów.

ROZDZIAŁ III STANDARDY DOTYCZĄCE ZATRUDNIANIA I ORGANIZACJI PRACY

W szkołach, przedszkolach i pozostałych placówkach oświatowych można utworzyć następujące stanowiska kierownicze:

1 stanowisko wicedyrektora:

w przedszkolach łączących co najmniej 5 oddziałów,

w szkołach podstawowych i samodzielnych gimnazjach liczących co najmniej 10 oddziałów,
w szkołach ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych liczących co najmniej 8 oddziałów,
w pozostałych placówkach oświatowych zatrudniających nauczycieli
w wymiarze co najmniej 15 etatów (z wyłączeniem urlopów zdrowotnych
i stanów nieczynnych),

2 stanowiska wicedyrektora:

w szkołach liczących powyżej 22 oddziały – dotyczy samodzielnych LO i Gim,

w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych, w których reforma wprowadzana jest od 1 września 2017 r. liczących
co najmniej 20 oddziałów,

w szkołach ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych prowadzących kształcenie zawodowe liczących od 18 do 22
oddziałów - w szczególnie uzasadnionych przypadkach, po uzyskaniu zgody organu prowadzącego,

1 stanowisko kierownika szkolenia praktycznego lub kierownika warsztatów szkolnych w szkołach prowadzących
kształcenie zawodowe,

stanowiska kierowników sekcji, grup instrumentalnych w szkole muzycznej – zgodnie z odrębnymi przepisami.

Stanowiska nauczycieli współpracujących kształcenie integracyjne tworzy się
w wymiarze do 1 etatu na każdy oddział integracyjny w przedszkolach, szkołach podstawowych i klasach gimnazjalnych oraz
w wymiarze do 0,5 etatu w szkołach ponadgimnazjalnych.

Stanowiska odpowiednio nauczycieli współpracujących kształcenie uczniów niepełnosprawnych, specjalistów,
asystentów lub pomocy nauczyciela w klasach ogólnodostępnych ze względu na ucześnie ucznia z orzeczeniem
o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na autyzm, w tym zespół Aspergera, lub niepełnosprawności
sprzężone ucznia, tworzy się w wymiarze przyznanym przed datą złożenia arkusza na okres obejmujący rok szkolny
2017/2018.

Limit dodatkowych godzin wychowania fizycznego w oddziałach sportowych wynosi:

7 godzin w klasach IV-VII sportowej szkoły podstawowej oraz w klasach II i III sportowego gimnazjum,

6 godzin w klasach IV-VII pozostałych szkół podstawowych oraz w klasach II i III pozostałych gimnazjów,

2 godziny zajęć sportowych (basen, hokej) w klasach I-III sportowej szkoły podstawowej i klasie, I szkoły podstawowej z
innowacją sportową hokeja.

Zatrudnienie nauczycieli przedszkoli należy dostosować do łącznego czasu pobytu dzieci zadeklarowanego w toku
rekrutacji, zgodnie z informacjami zawartymi
w zał. nr 2.

W oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych można utworzyć:

stanowisko logopedy w wymiarze do 2/25 etatu,

stanowisko pomocy nauczyciela w wymiarze 0,5 etatu na 1 oddział.

Stanowiska nauczycieli bibliotekarzy tworzy się wg następujących zasad:

ilość etatów, z zastrzeżeniem pkt 2, w bibliotekach szkolnych, w tym w szkolnych centrach multimedialnych pozostawić
na poziomie roku szkolnego 2016/2017,

w zespołach szkół i w szkołach podstawowych z przyłączonymi klasami gimnazjum, w których funkcjonują biblioteki w
odrębnych pomieszczeniach, zatrudnienie nauczycieli bibliotekarzy należy uzgodnić z organem prowadzącym.

Stanowiska pedagoga, psychologa, logopedy tworzy się, z zastrzeżeniem ust. 9, utrzymując liczbę uczniów przypadającą
na jeden etat pedagoga, psychologa, logopedy w wysokości nie wyższej niż w roku 2016/2017.

W szkołach podstawowych powstałych z przekształcenia gimnazjum stanowiska,
o których mowa w ust. 8 tworzy się w wymiarze uzgodnionym z organem prowadzącym.

Pracę świetlicy szkolnej w szkole podstawowej oraz w gimnazjum (w tym prowadzącej kształcenie specjalne) w roku
szkolnym 2017/2018 należy dostosować do niezbędnych potrzeb rodziców wynikających z czasu ich pracy oraz warunków
lokalowych szkoły, przy zachowaniu następujących zaleceń:

minimalna liczebność grupy świetlicowej powinna wynosić co najmniej 10 uczniów, przy czym do wychowanków grupy
świetlicowej nie należy wliczać uczniów korzystających ze stołówki szkolnej,

godziny pracy świetlicy należy planować z uwzględnieniem przerwy w jej pracy w ciągu dnia w taki sposób, aby czas jej
funkcjonowania odpowiadał potrzebom zapewnienia opieki świetlicowej nie mniej niż 10 uczniom,
z zastrzeżeniem ust. 11.

**Z uwagi na brak możliwości określenia w miesiącu kwietniu potrzeb wszystkich rodziców w zakresie
opieki świetlicowej, w arkuszu organizacji pracy należy pozostawić zatrudnienie w świetlicach na poziomie
etatów „z umowy” (bez godzin nadwymiarowych) przyznanym w bieżącym roku szkolnym łącznie w
szkołach, które od 1 września 2017 r. będą objęte wspólną organizacją pracy, zaś rzeczywisty wymiar
zatrudnienia wychowawców świetlicy określić w aneksie nr 1 na podstawie zał. nr 4, który powinien zostać
poddany weryfikacji po 2 pierwszych miesiącach pracy świetlicy w roku szkolnym 2017/2018.**

W szkołach podstawowych z oddziałami przedszkolnymi można zaplanować w arkuszu organizacyjnym dodatkowe
zatrudnienie na świetlicy w wymiarze do 10/26 etatu na każdą grupę przedszkolną, pod warunkiem organizacji zajęć
świetlicowych dla wychowanków oddziału przedszkolnego w odrębnym pomieszczeniu niż świetlica dla uczniów szkoły, w
grupie liczącej co najmniej 10 wychowanków, natomiast rzeczywisty wymiar zatrudnienia wychowawców świetlicy określić w
aneksie nr 1 na podstawie zał. nr 4, który powinien zostać poddany weryfikacji po 2 pierwszych miesiącach pracy świetlicy w
roku szkolnym 2017/2018.

Wymiar zatrudnienia pedagogów, psychologów i innych specjalistów w przedszkolach i szkołach z oddziałami
integracyjnymi oraz specjalnymi w szczególnie uzasadnionych przypadkach może ulec zwiększeniu w stosunku do norm
ustalonych w niniejszych założeniach po uzyskaniu zgody organu prowadzącego.

Etaty nauczycieli Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, młodzieżowych domów kultury należy planować zgodnie z
przepisami oświatowymi, na poziomie nie wyższym niż w roku szkolnym 2016/2017.

Normy zatrudniania pracowników administracji i obsługi w przedszkolach, szkołach i placówkach oświatowych określają
nowe standardy zatrudnienia pracowników AiO w szkołach i placówkach oświatowych.

ROZDZIAŁ IV POSTANOWIENIA KOŃCOWE

**Sprawy dotyczące organizacji pracy, w tym w szczególności zatrudnienia nauczycieli nie uregulowane w
niniejszym zarządzeniu wymagają uzgodnienia z organem prowadzącym.**

Zadania i kompetencje organu prowadzącego, o których mowa w niniejszym zarządzeniu wykonuje dyrektor Miejskiego
Centrum Oświaty w Tychach.

Szczegółowość dokumentacji związanej z organizacją roku szkolnego 2017/2018 oraz harmonogram jej składania w
Miejskim Centrum Oświaty zawiera Tabl.:

Tychy, dnia 23 marca 2017 r.

**Zarządzenie Nr 38.2017 Burmistrza Olesna z dnia 7 kwietnia 2017 roku
w sprawie ustalenia trybu opracowania i zatwierdzania arkuszy organizacji pracy szkół i przedszkoli
prowadzonych przez Gminę Olesno na rok szkolny 2017/2018**

Na podstawie art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r., poz. 446 z późn. zm.)
oraz art. 57 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r., poz. 59)

zarządzam, co następuje:

§ 1.

1. Arkusz organizacji pracy przedszkola na rok szkolny 2017/2018 jest dokumentem zawierającym informację o:

- 1) liczbie oddziałów,
- 2) liczbie dzieci w poszczególnych oddziałach,
- 3) tygodniowym wymiarze zajęć religii, języka obcego, języka mniejszości narodowej – o ile takie zajęcia są prowadzone w przedszkolu,
- 4) czasie pracy przedszkola oraz poszczególnych oddziałów,
- 5) liczbie pracowników ogółem, w tym pracowników zajmujących stanowiska kierownicze,
- 6) liczbie nauczycieli, w tym nauczycieli zajmujących stanowiska kierownicze, wraz z informacją o ich stopniu awansu zawodowego i kwalifikacjach oraz liczbie godzin prowadzonych przez poszczególnych nauczycieli,
- 7) liczbie pracowników administracji i obsługi, w tym pracowników zajmujących stanowiska kierownicze oraz etatów przeliczeniowych,
- 8) ogólnej liczbie godzin pracy finansowanych ze środków przydzielonych przez organ prowadzący przedszkole, w tym liczbę godzin zajęć edukacyjnych i opiekuńczych, zajęć rewalidacyjnych, zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz innych zajęć wspomagających proces kształcenia, realizowanych w szczególności przez pedagoga, psychologa, logopedę i innych nauczycieli.

2. Arkusz organizacji pracy szkoły na rok szkolny 2017/2018 jest dokumentem zawierającym informację o:

- 1) liczbie oddziałów poszczególnych klas,
- 2) liczbie uczniów w poszczególnych oddziałach,
- 3) określenie w poszczególnych oddziałach:
 - a) tygodniowego wymiaru godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych:
 - z podziałem na grupy,
 - godzin do dyspozycji dyrektora,
 - b) tygodniowego wymiaru zajęć o ile są prowadzone w szkole:
 - religii,
 - etyki,
 - wychowania do życia w rodzinie,
 - języka mniejszości narodowej oraz nauki własnej historii i kultury,
 - c) godziny tzw. „niższej funkcjonalnej” dyrektorów, wicedyrektorów i innych pracowników, którym powierzono stanowisko kierownicze,
 - d) godziny dodatkowych zajęć w klasach sportowych,
 - e) godziny przyznane na zatrudnienie nauczycieli współorganizujących kształcenie integracyjne,
 - 4) tygodniowego wymiaru godzin zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych,
 - 5) wymiaru godzin zajęć z zakresu doradztwa zawodowego,
 - 6) wymiaru i przeznaczenia godzin z organu prowadzącego,
 - 7) tygodniowego wymiaru i przeznaczenia godzin do dyspozycji dyrektora,
 - 8) liczbie pracowników ogółem, w tym pracowników zajmujących stanowiska kierownicze,
 - 9) liczbie nauczycieli, w tym nauczycieli zajmujących stanowiska kierownicze, wraz z informacją o ich stopniu awansu zawodowego i kwalifikacjach oraz liczbie godzin zajęć prowadzonych przez poszczególnych nauczycieli,
 - 10) liczbie pracowników administracji i obsługi, w tym pracowników zajmujących stanowiska kierownicze oraz etatów przeliczeniowych,
 - 11) ogólnej liczbie godzin pracy finansowanych ze środków przydzielonych przez organ prowadzący szkołę, w tym liczbę godzin zajęć edukacyjnych i opiekuńczych, zajęć rewalidacyjnych, zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz innych zajęć wspomagających proces kształcenia, realizowanych w szczególności przez pedagoga, psychologa, logopedę i innych nauczycieli,
 - 12) liczbie godzin zajęć świetlicowych oraz zajęć opiekuńczych,
 - 13) liczbie godzin pracy biblioteki szkolnej.

3. W arkuszu organizacyjnym szkoły, przedszkola, należy uwzględnić następujące etaty pedagogiczne:

- 1) etaty nauczycieli przechodzących w stan nieczynny,
- 2) etaty nauczycieli, którym udzielono bądź zamierza się udzielić urlopu dla poratowania zdrowia (pod warunkiem przyznania urlopu przed datą złożenia arkusza na okres obejmujący rok szkolny 2017/2018),
- 3) etaty nauczycieli oddelegowanych do pracy w związkach zawodowych.

§ 2.

1. Arkusz organizacji pracy szkoły i przedszkola na rok szkolny 2017/2018 przyjmuje formę plachty wraz z poszczególnymi załącznikami, o których mowa w § 1, opracowane w aplikacji Sigma w części organizacyjnej Arkusz.

2. Założenia do opracowania arkuszy organizacyjnych szkół i przedszkoli z terenu Gminy Olesno na rok szkolny 2017/2018 określa załącznik nr 1.

§ 3.

1. Dyrektorzy przedstawiają projekt arkusza organizacji szkoły lub przedszkola w trzech egzemplarzach na rok szkolny 2017/2018 wraz z załącznikami, w nieprzekraczalnym terminie do dnia 21 kwietnia 2017 r. w formie papierowej, natomiast w aplikacji Sigma części organizacyjnej, opracowany arkusz powinien mieć nadany status Gotowy.

2. Wraz z arkuszem muszą być dostarczone: opinie związków zawodowych działających na terenie szkoły lub przedszkola (jeżeli pracownicy tej szkoły lub przedszkola są członkami tego związku zawodowego), opinia rady pedagogicznej danej szkoły lub przedszkola oraz szkolne plany nauczania.

§ 4.

Wszelkie zmiany w organizacji placówki powstałe w trakcie roku szkolnego, umieszczone w kolejnych aneksach, należy zgłaszać do akceptacji na co najmniej 7 dni przed wprowadzeniem zmian.

§ 5.

Organ prowadzący zatwierdza arkusz organizacyjny do dnia 29 maja 2017 r.

§ 6.

1. W przypadku wprowadzenia zmian do zatwierdzonego arkusza organizacji szkoły lub przedszkola do dnia 30 września opinie związków zawodowych działających na terenie szkoły lub przedszkola oraz organu sprawującego nadzór pedagogiczny, są wydawane w terminie 4 dni od dnia otrzymania zmian.

2. Organ prowadzący szkołę lub przedszkole zatwierdza zmiany, nie później niż w terminie 7 dni od dnia ich otrzymania.

3. W przypadku wprowadzenia zmian do zatwierdzonego arkusza organizacji szkoły lub przedszkola po dniu 30 września 2017 r., organ prowadzący szkołę lub przedszkole zatwierdza te zmiany w terminie 7 dni od dnia ich otrzymania.

§ 7.

Wykonanie zarządzenia zleca się dyrektorom szkół oraz przedszkoli na terenie Gminy Olesno.

**Załącznik nr 1 do Zarządzenia Nr 38.2017 Burmistrza Olesna z dnia 7 kwietnia 2017 roku
Założenia do opracowania arkusza organizacji szkoły lub przedszkola na terenie Gminy Olesno w roku
szkolnym 2017/2018**

I. Postanowienia ogólne

1. Ustala się jednolite zasady organizacji pracy szkół podstawowych, w tym z klasami gimnazjalnymi oraz przedszkoli prowadzonych przez Gminę Olesno stanowiące podstawę do opracowania arkusza organizacji na rok szkolny 2017/2018.

2. Ilekroć w dalszej części wytycznych jest mowa o:

1) szkole – należy przez to rozumieć przedszkole, szkołę podstawową, gimnazjum, dla których organem prowadzącym jest Gmina Olesno.

2) dyrektorze – należy rozumieć dyrektora jednostki, o której mowa w pkt. 1,

3) roku szkolnym – należy przez to rozumieć okres pracy szkoły od dnia 1 września 2017 r. do dnia 31 sierpnia 2018 r.

4) uczniu – należy przez to rozumieć również wychowanka przedszkola.

3. Zaopiniowany i zatwierdzony przez Burmistrza Olesna arkusz organizacji szkoły stanowi dla dyrektora podstawę do zatrudnienia odpowiedniej liczby nauczycieli i pracowników administracyjno – obsługowych.

II. Standardy dotyczące zatrudnienia. Pracownicy pedagogiczni

1. W pierwszej kolejności powinni być zatrudniani nauczyciele z placówek oświatowych podległych Gminie Olesno, którzy tracą pracę w wyniku zmian organizacyjnych w sieci szkół lub przenoszeni są na podstawie art. 18, 19 czy 22 Karty Nauczyciela na wniosek organu prowadzącego.

2. Zawieranie „umów na zastępstwo” wynikających z dłuższych nieobecności nauczycieli (ponad 30 dni) jest dopuszczalne tylko w formie aneksu do arkusza organizacyjnego.

3. Wszelkie zmiany w organizacji placówki powstałe w trakcie roku szkolnego, umieszczane w kolejnych aneksach, należy zgłaszać do akceptacji co najmniej 7 dni przed datą wprowadzenia zmian.

4. Dyrektor placówki oświatowej jest zobowiązany do przydzielenia poszczególnym nauczycielom czynności w sposób wykorzystujący wszystkie posiadane przez nauczyciela kwalifikacje.

5. Dyrektor zobowiązany jest do szczególnej polityki kadrowej mając na uwadze takie zorganizowanie pracy, aby umożliwić nauczycielom osiągnięcie średniego wynagrodzenia (na poszczególnych stopniach awansu zawodowego), o którym mowa w art. 30 Karty Nauczyciela.

6. Nie wyraża się zgody na zatrudnianie nauczyciela, na część etatu, jeżeli w szkole jest zatrudniony (na pełny etat) nauczyciel o tych samych kwalifikacjach do nauczania danego przedmiotu lub prowadzenia zajęć.

7. Zatrudnienie nowego nauczyciela będzie możliwe po 25 sierpnia i za pisemną zgodą organu prowadzącego szkoły.

8. Pracę świetlicy szkolnej w szkole, należy dostosować do niezbędnych potrzeb rodziców wynikających z czasu ich pracy oraz warunków lokalowych szkoły.

9. Stanowiska nauczycieli bibliotekarzy tworzy się wg następujących zasad:

a) do 100 uczniów – do 1/5 etatu,

b) od 101 do 200 uczniów – do 1/2 etatu,

c) od 201 do 250 uczniów – do 2/3 etatu,

d) od 251 do 450 uczniów – do 1 etatu.

10. W bibliotekach, w których funkcjonuje centrum multimedialne, wyposażone w co najmniej 3 stanowiska komputerowe dla uczniów z dostępem do Internetu, można zwiększyć zatrudnienie bibliotekarzy o 10 godzin/tyg.

11. Nauczycielowi, który jest administratorem szkolnej sieci komputerowej, w szkole, w której są prowadzone dzienniki wyłącznie w formie elektronicznej, przysługuje zniżka godzin etatowych przeznaczonych na wykonywanie czynności związanych tylko z administrowaniem siecią komputerową. Dyrektor podejmując decyzję o udzieleniu zniżki dla administratora sieci komputerowej, powinien ją uzależnić od liczby oddziałów działających w szkole, w której są prowadzone dzienniki w formie elektronicznej oraz uzyskać zgodę organu prowadzącego.

12. Dla gminnego koordynatora sportu szkolnego tygodniowa liczba godzin obowiązkowego wymiaru zajęć dydaktycznych wynosi 10.

Pracownicy obsługi i administracji

1. Wielkość etatów administracyjno – obsługowych powinna wynikać z faktycznych potrzeb i zakresu czynności pracowników, mając na uwadze maksymalne wykorzystanie przez nich czasu pracy i racjonalne gospodarowanie środkami finansowymi budżetu placówki. Nie przewiduje się zwiększenia ilości obsługi w stosunku do poprzedniego roku szkolnego.

III. Standardy dotyczące liczebności oddziałów

1. Liczba dzieci w oddziale przedszkola wynosi nie więcej niż 25.

2. Liczba uczniów w oddziale klas I – III szkoły podstawowej wynosi nie więcej niż 25. W przypadku przyjęcia z urzędu, w okresie od rozpoczęcia do zakończenia zajęć dydaktyczno-wychowawczych do oddziału klasy I, II lub III szkoły podstawowej, ucznia zamieszkałego w obwodzie tej szkoły, dyrektor postępuje zgodnie z obowiązującymi przepisami oświatowymi.

3. Liczba uczniów w oddziale w klasach IV – VII szkoły podstawowej nie powinna być większa niż 30.

4. Liczba dzieci w oddziale integracyjnym w przedszkolu ogólnodostępnym oraz liczba uczniów w oddziale integracyjnym w szkole ogólnodostępnej wynosi nie więcej niż 20, w tym nie więcej niż 5 dzieci lub uczniów niepełnosprawnych. Za zgodą organu prowadzącego liczba dzieci może być wyższa, jeżeli uczeń/dziecko uzyska orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane z uwagi na niepełnosprawność w trakcie roku szkolnego.

5. Oddziały nauczania języka mniejszości są organizowane, jeżeli na naukę języka zostanie zgłoszonych co najmniej 7 dzieci.

6. W przypadku, gdy liczba zgłoszonych uczniów jest mniejsza niż określona w pkt. 5, nauczanie języka mniejszości w szkołach organizuje się w grupach międzyoddziałowych lub międzyklasowych na tych samych zasadach.

Łączenie klas

1. W szkołach działających w szczególnie trudnych warunkach demograficznych lub geograficznych dopuszcza się organizację nauczania w klasach łączonych.

2. Liczebność klas łączonych każdorazowo uzgadnia się z organem prowadzącym.
3. Jeżeli w szkole podstawowej jest organizowane nauczanie w klasach łączonych, to:
 - a) obowiązkowe zajęcia edukacyjne w klasie I, z wyjątkiem edukacji muzycznej, edukacji plastycznej i wychowania fizycznego, prowadzi się bez łączenia tych klas z innymi klasami,
 - b) w klasach II i III co najmniej połowę wymiaru godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych, z wyjątkiem edukacji muzycznej, edukacji plastycznej i wychowania fizycznego, prowadzi się bez łączenia tych klas z innymi klasami,
 - c) w klasach IV-VII co najmniej połowę wymiaru godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych, z wyjątkiem muzyki, plastyki i wychowania fizycznego, prowadzi się bez łączenia tych klas z innymi klasami.
4. W oddziale specjalnym zorganizowanym w szkole podstawowej ogólnodostępnej dopuszcza się organizację nauczania w klasach łączonych na wszystkich obowiązkowych zajęciach edukacyjnych, zachowując zasadę niełączenia klas z różnych etapów edukacyjnych.

Zasady podziału na grupy

1. W klasach IV-VIII szkoły podstawowej podział na grupy jest obowiązkowy:
 - a) na obowiązkowych zajęciach edukacyjnych z informatyki w oddziałach liczących więcej niż 24 uczniów, zajęcia mogą być prowadzone w grupie oddziałowej lub międzyoddziałowej liczącej nie więcej niż 24 uczniów, liczba uczniów w grupie nie może przekraczać liczby stanowisk komputerowych w pracowni komputerowej,
 - b) na obowiązkowych zajęciach edukacyjnych z języków obcych nowożytnych w oddziałach liczących więcej niż 24 uczniów, zajęcia mogą być prowadzone w grupie oddziałowej lub międzyoddziałowej liczącej nie więcej niż 24 uczniów,
 - c) na nie więcej niż połowie godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego, dla których programu nauczania wynika konieczność prowadzenia ćwiczeń, w tym laboratoryjnych – w oddziałach liczących więcej niż 30 uczniów,
 - d) na obowiązkowych zajęciach wychowania fizycznego, zajęcia mogą być prowadzone w grupie oddziałowej, międzyoddziałowej lub międzyklasowej, liczącej nie więcej niż 26 uczniów, z tym, że jeżeli w skład grupy oddziałowej, międzyoddziałowej, międzyklasowej wchodzi uczniowie niepełnosprawni uczęszczający do oddziałów integracyjnych lub uczniowie oddziałów specjalnych, liczba uczniów w grupie nie może być większa niż liczba uczniów odpowiednio w oddziale integracyjnym lub oddziale specjalnym określona w przepisach wydanych na podstawie art. 111 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe.
2. W klasach IV-VIII szkoły podstawowej zajęcia wychowania fizycznego w zależności od realizowanej formy tych zajęć, mogą być prowadzone łącznie albo oddzielnie dla dziewcząt i chłopców.

IV. Postanowienia końcowe

1. Łączny wymiar czasu pracy nauczyciela zatrudnionego w kilku placówkach prowadzonych przez Gminę Olesno nie powinien przekraczać tygodniowego wymiaru godzin powiększonego o 1/2 pensum (tzw. „przy tablicy”). Dyrektor macierzystej szkoły jest obowiązany wpisać przy wykazie nauczycieli informacje, w jakim wymiarze oraz w jakiej szkole na terenie gminy dany nauczyciel jest zatrudniony lub uzupełnia pensum.
2. Arkusz organizacyjny szkoły powinien być opracowany zgodnie z przepisami prawa i powiązany z planem finansowym placówki. Dyrektorów placówek zobowiązuje się do przestrzegania dyscypliny budżetowej.

UCHWAŁA Nr XXIX/236/17 Rady Gminy Działdowo z dnia 30 marca 2017 r. w sprawie zasad udzielania i rozmiaru zniżek tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin

dla dyrektorów i wicedyrektorów, określenia obowiązkowego tygodniowego wymiaru zajęć dla pedagogów, psychologów, logopedów, doradców zawodowych, nauczycieli zajęć rewalidacyjnych, nauczycieli prowadzących zajęcia specjalistyczne z zakresu pomocy psychologicznej - pedagogicznej oraz norm zatrudnienia nauczycieli biblioteki szkolnej, nauczycieli świetlicy, nauczycieli oddziałów przedszkolnych w grupach zróżnicowanych wiekowo w szkołach i innych formach wychowania przedszkolnego, dla których organem prowadzącym jest Gmina Działdowo

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446 z późn. zm.) oraz art. 42 ust. 6 i 7 w związku z art. 91d pkt 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2016 r. poz. 1379 z późn. zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1. 1. Ustala się zasady udzielania i rozmiar zniżek tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć dydaktycznych, opiekuńczych i wychowawczych dla dyrektorów i wicedyrektorów.

2. Nauczycielom, którym powierzono stanowiska kierownicze w szkołach i placówkach, obniża się tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć dydaktycznych, opiekuńczych i wychowawczych o liczbę godzin zajęć równą różnicy obowiązkowego tygodniowego wymiaru zajęć nauczyciela i wymiaru określonego w poniższej tabeli:

Lp. Stanowisko Tygodniowy obniżony wymiar zajęć

1. Dyrektor szkoły podstawowej:
 - a) do 80 uczniów 10
 - b) od 81 do 120 uczniów 8
 - c) 121 uczniów i więcej 6
2. Dyrektor szkoły podstawowej z oddziałami prowadzonymi poza głównym budynkiem szkoły
- 3
3. Nauczycielowi, któremu powierzono stanowisko wicedyrektora szkoły, ustala się zniżkę tygodniowego obowiązkowego wymiaru zajęć odpowiednio o 4 godziny mniejszą od zniżki ustalonej dla dyrektora danej szkoły.
4. Do liczby uczniów, od której zależy obniżenie tygodniowego obowiązkowego wymiaru zajęć wlicza się uczniów i wychowanków z oddziałów przedszkolnych i oddziałów innej formy wychowania przedszkolnego.
5. Zmiana wysokości tygodniowego obniżonego wymiaru zajęć powstająca w wyniku zmiany ilości uczniów skutkującej zmianą progu, o którym mowa w ust. 2 następuje od pierwszego dnia miesiąca następującego po zajęciu zmiany w liczbie uczniów.
6. Wymiar zajęć ustalony zgodnie z ust. 2 - 5 dotyczy również nauczycieli pełniących obowiązki w zastępstwie nauczycieli, którym powierzono stanowisko dyrektora lub wicedyrektora, z tym, że obowiązuje on nauczycieli od pierwszego dnia miesiąca, następującego po miesiącu, w którym nastąpiło powierzenie zastępstwa.
7. Nauczycielom, którym powierzono funkcje kierownicze w szkołach i placówkach mogą być przydzielone godziny ponadwymiarowe w przypadku, gdy liczba godzin wynikająca z planu nauczanego przedmiotu przekracza wymiar określony w ust. 2, a także gdy potrzeba przydzielenia tych godzin wynika z konieczności zabezpieczenia prawidłowej organizacji pracy szkoły lub placówki.

§ 2. 1. Ustala się tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć dydaktycznych, opiekuńczych i wychowawczych dla nauczycieli nie wymienionych w art. 42 ust. 3 Karty Nauczyciela.

2. Tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć nauczycieli na stanowiskach podanych w tabeli poniżej, określa się następująco:

Lp. Stanowisko Obowiązkowy tygodniowy wymiar zajęć

1. Pedagog, psycholog oraz inny prowadzący zajęcia specjalistyczne z zakresu pomocy psychologicznej – pedagogicznej 24 godziny
2. Logopeda, doradca zawodowy, nauczyciel zajęć rewalidacyjnych 24 godziny
3. Nauczyciel oddziału przedszkolnego w grupach mieszanych pod względem wieku dzieci, które obejmują dzieci 6-letnie i młodsze 22 godziny

4. Nauczyciel oddziału w punkcie przedszkolnym 25 godzin

§ 3. 1. Ustala się następujący sposób wyliczania liczby godzin pracy biblioteki: liczba godzin pracy biblioteki dla szkoły lub placówki jest równa liczbie oddziałów powiększonej o jedną godzinę z przeznaczeniem na pracę wewnętrzną biblioteki.

2. Do ustalenia liczby godzin biblioteki nie wlicza się oddziałów przedszkolnych i oddziałów innych form wychowania przedszkolnego.

§ 4. 1. Ustala się następujący sposób wyliczania godzin pracy świetlicy dla danej szkoły lub placówki: liczba godzin jest równa ilorazowi ogólnej liczby dzieci dojeżdżających i liczby 15.

2. Ogólna liczba dzieci dojeżdżających obejmuje również dzieci z oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych z wyłączeniem dzieci oddziałów innej formy wychowania przedszkolnego.

3. Zwiększenie liczby godzin pracy świetlicy może nastąpić na podstawie indywidualnych decyzji Wójta w związku z umotywowanym wnioskiem dyrektora szkoły lub placówki.

§ 5. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Działdowo.

§ 6. Traci moc Uchwała Nr XLIV/362/14 Rady Gminy Działdowo z dnia 8 maja 2014 r. w sprawie zasad udzielania i rozmiaru niższej tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin dla dyrektorów i wicedyrektorów, określenia obowiązkowego tygodniowego wymiaru zajęć dla pedagogów, psychologów, logopedów, doradców zawodowych oraz norm zatrudnienia nauczycieli biblioteki szkolnej i nauczycieli świetlicy w szkołach i placówkach, dla których organem prowadzącym jest Gmina Działdowo.

§ 7. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko-Mazurskiego z mocą obowiązującą od dnia 1 września 2017 r.

Przewodniczący Rady Gminy Mirosław Zieliński

Zarządzenie Nr 54.2016 WÓJTA GMINY STARE JUCHY z dnia 30 sierpnia 2016 r.

w sprawie ustalenia wytycznych dotyczących organizacji pracy szkoły prowadzonej przez Gminę Stare Juchy w roku szkolnym 2016/2017.

Na podstawie art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 594 z późn. zm.) oraz art. 34a ust. 1 i ust. 2 pkt. 3 w związku z art. 5c pkt. 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2015 r., poz. 446) zarządzam, co następuje:

§ 1

Ustala się wytyczne w sprawie organizacji pracy szkoły prowadzonej przez Gminę Stare Juchy oraz trybu opracowania i zatwierdzania aneksów arkuszy organizacyjnych w roku szkolnym 2016/2017 w brzmieniu jak w załączniku do niniejszego zarządzenia.

§ 2

Wykonanie zarządzenia powierza się Dyrektorowi Zespołu Szkół Samorządowych w Starych Juchach.

WÓJT GMINY STARE JUCHY /-/

Załącznik do Zarządzenia nr 54.2016 Wójta Gminy Stare Juchy z dnia 30 sierpnia 2016 r.

Zasady opracowywania arkusza organizacji szkół prowadzonych przez Gminę Stare Juchy na rok szkolny 2016/2017.

I. Zasady ogólne

§ 1. Ustala się jednolite zasady pracy dla Zespołu Szkół Samorządowych w Starych Juchach prowadzonego przez Gminę Stare Juchy – stanowiące podstawę do opracowania arkuszy organizacyjnych w roku szkolnym 2016/2017.

§ 2. Ilekroć w dalszych wytycznych jest mowa o:

- 1) szkole – należy przez to rozumieć Zespół Szkół Samorządowych w Starych Juchach dla których organem prowadzącym jest Gmina Stare Juchy.
- 2) dyrektorze – należy rozumieć dyrektora jednostki o którym mowa w pkt 1,
- 3) roku szkolnym – należy rozumieć okres pracy szkoły od 01 września 2016 r. do dnia 31 sierpnia 2017 r.
- 4) uczniu – należy również rozumieć wychowanka przedszkola.

§ 3. Przy planowaniu organizacji pracy przedszkola/szkoły na rok szkolny 2016/2017 należy uwzględnić obowiązujące przepisy prawa oświatowego.

§ 4. Arkusz organizacji powinien być opracowywany w powiązaniu z planem finansowym danej jednostki.

§ 5. **Zaopiniowany i zatwierdzony przez Wójta Gminy** arkusz organizacji szkoły stanowi dla dyrektora podstawę do zatrudnienia odpowiedniej liczby nauczycieli i pracowników administracyjno-obslugowych.

§ 6. Projekt organizacji szkoły winien określać zgodnie z planem nauczania przyjętym dla danego etapu edukacyjnego i z uwzględnieniem cyklu kształcenia:

- 1) Tygodniowy wymiar godzin lekcyjnych poszczególnych przedmiotów lub grup przedmiotów
- 2) Liczbę godzin:
 - a) do dyspozycji dyrektora ze wskazaniem jak zostały rozdysponowane,
 - b) religii,
 - c) pracy bibliotekarza
 - d) nauczania indywidualnego (zgodnie z aktualnymi orzeczeniami) lub pisemnych deklaracji rodziców/prawych opiekunów w klasach nowo utworzonych,
 - e) rewalidacyjnych (zgodnie z aktualnymi orzeczeniami) lub pisemnych deklaracji rodziców/prawych opiekunów w klasach nowo utworzonych,
 - f) w szkołach, gdzie są tworzone dwa lub więcej oddziałów tej samej klasy należy ustalić zbliżoną liczbę uczniów w poszczególnych oddziałach,
 - g) liczbę godzin wynikających z podziału na grupy,
 - h) liczbę dzieci w poszczególnych oddziałach z podziałem na liczbę chłopców i dziewcząt,
 - i) liczbę godzin realizowanych w klasach łączonych.

II. Tryb i przygotowywanie arkuszy organizacji szkół i przedszkoli prowadzonych przez Gminę Stare Juchy.

§ 7. Dyrektor szkoły przedkłada do zatwierdzenia arkusz organizacji w nieprzekraczalnym terminie do **30 kwietnia 2016 r.** po uprzednim uzgodnieniu z Wójtem działań wymagających zgody organu prowadzącego. Arkusz organizacji przedkłada się w 2 egzemplarzach z adnotacją o zaopiniowaniu przez radę pedagogiczną (numer i data uchwały) wraz z załącznikami:

1. wykaz zatrudnionych nauczycieli (pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych) z informacją o posiadanych przez nich kwalifikacjach, z proponowanym przydziałem godzin edukacyjnych świetlicowych zgodnie z organizacją pracy i przedmiotem nauczania.
2. wykaz imienny pracowników administracji i obsługi, z podaniem wymiaru zatrudnienia i rodzaju umowy o pracę.
3. szkolne plany nauczania dla każdego oddziału na cykl nauczania.
4. w przypadku organizacji klas łączonych: ramowy plan nauczania w klasach łączonych.
5. wykaz form realizacji wychowania fizycznego z wykazem grup.
6. w przypadku uczniów niepełnosprawnych (realizujących kształcenie specjalne) – orzeczenie poradni psychologiczno-pedagogicznej oraz informacje o organizacji indywidualnych zajęć rewalidacyjnych.
7. w przypadku uczniów objętych nauczaniem indywidualnym: orzeczenie poradni psychologiczno-pedagogicznej oraz informacje o organizacji nauczania.
8. wykaz nauczycieli w podziale na stopnie awansu zawodowego, przystępujących do postępowań kwalifikacyjnych lub egzaminacyjnych w roku szkolnym 2016/2017, ze wskazaniem terminów złożenia przez nauczycieli wniosków o podjęcie tych postępowań.
9. wykaz nauczycieli zagrożonych utratą pracy lub zatrudnieniem w niepełnym wymiarze czasu pracy w roku szkolnym 2016/2017.
10. proponowany wykaz zajęć wynikających z art. 42 ust. 2 pkt 2 lit. a Karty Nauczyciela.
11. zestawienie wakatów w arkuszu w roku szkolnym 2016/2017.
12. zatwierdzony arkusz jest podstawą do wprowadzania zmian w organizacji pracy na cały rok szkolny.

§ 8 Ostateczny termin zatwierdzania arkusza organizacji szkoły na rok szkolny 2016/2017 przez organ prowadzący ustala się do dnia 25 maja 2016 r.

§ 9 W przypadku zmian w organizacji pracy, w stosunku do projektu, dyrektor do dnia 31 **sierpnia 2016 r.** przedkłada zaktualizowany arkusz organizacji pracy szkoły wraz z uzasadnieniem wprowadzonych zmian.

§ 10 Wszelkie zmiany w organizacji placówki powstałe w trakcie określonego roku szkolnego, umieszczane w kolejnych aneksach, należy zgłaszać do akceptacji na co najmniej **3 dni przed** datą wprowadzania zmian. Niedopuszczalne jest przedłożenie do zatwierdzenia aneksu po dacie obowiązywania zmian. Dyrektor szkoły powinien na bieżąco aktualizować arkusz organizacyjny, uwzględniając zmiany (organizacyjne, stanowiskowe, placowe) zachodzące w placówce. Aktualizację należy składać jako aneks do arkusza organizacji.

§ 11 W arkuszu organizacji szkół należy uwzględnić pracowników przebywających na urlopach bezpłatnych, urlopach dla poratowania zdrowia, urlopach macierzyńskich i wychowawczych (z podaniem okresu tego urlopu). W przypadku jakichkolwiek zmian – należy dokonać korekty tego wykazu w aneksach.

III. Standardy dotyczące zatrudniania we wszystkich typach placówek

Pracownicy pedagogiczni

§ 12 W pierwszej kolejności winni być zatrudniani nauczyciele o pełnych kwalifikacjach określonych w przepisach prawa oświatowego z gminnych samorządowych placówek oświatowych, którzy tracą lub wcześniej utracili pracę, w wyniku zmian organizacyjnych w sieci szkół.

§ 13 Przydział czynności powinien uwzględniać wszystkie posiadane przez nauczycieli kwalifikacje. Nauczycielom posiadającym więcej niż jedną specjalność nauczania należy przydzielać godziny zgodnie z tymi specjalnościami.

§ 14 Dyrektor zgodnie z obowiązującymi przepisami, w nieprzekraczalnym terminie do 31 maja 2014 r. dokonuje formalności kadrowych wynikających z organizacji placówki w nowym roku szkolnym (rozwiązanie umowy, wypowiedzenie zmieniające dotychczasowe umowy, przeniesienia, uzupełnienia etatów, itp.).

§ 15 Nauczycieli zatrudnionych w trakcie roku szkolnego na czas określony, na zastępstwo za nieobecnego nauczyciela, należy zatrudnić na okres zastępstwa, jednak na czas nie dłuższy niż do zakończenia zajęć dydaktycznych – z wyjątkiem nauczycieli stażystów, zatrudnionych od 1 września, rozpoczynających staż na stopień nauczyciela kontraktowego.

§ 16 Potrzeby kadrowe należy zgłaszać do Powiatowego Urzędu Pracy w Elku, Kuratorium Oświaty Delegatura w Elku – i innych urzędów. Sprawy zatrudnienia powinny być zakończone do 31 sierpnia 2016 r.

Pracownicy niepedagogiczni

§ 17 Należy prowadzić racjonalną politykę zatrudnienia pracowników niepedagogicznych, wynikających z faktycznych potrzeb, mając na uwadze maksymalne wykorzystanie przez nich czasu pracy i wypełnienie obowiązków w ramach zakresów czynności oraz racjonalne gospodarowanie środkami finansowymi budżetu placówki.

IV. Standardy dotyczące liczebności oddziałów. Liczebność oddziałów

§ 18 Liczba dzieci w oddziale przedszkolnym nie powinna przekroczyć 25.

§ 19 Do przedszkola przyjmowane są dzieci w wieku określonym w art. 1 pkt. 2 lit. a i b ustawy z dnia 29 grudnia 2015 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw

§ 20 Do szkoły podstawowej i gimnazjum dyrektor ma prawo przyjmować uczniów niebędących mieszkańcami gminy Stare Juchy, gdy szkoła dysponuje wolnymi miejscami i przy zachowaniu warunku, że z tego tytułu nie zajdzie konieczność tworzenia dodatkowego oddziału.

§ 21 Liczba uczniów w oddziałach:

- kl.,o” - do 25 uczniów,
- kl. I – III – do 25 uczniów
- kl. IV – VI – do 30 uczniów
- gimnazjum – do 32 uczniów

§ 22 W szkole, w której liczba uczniów w oddziale jest poniżej 12 uczniów, należy zastosować łączenie klas. Planowanie oddziałów poniżej 12 uczniów może być zakładane wyłącznie za zgodą organu prowadzącego szkołę pod warunkiem braku możliwości tworzenia klas łączonych.

§ 23 Liczba godzin i czas pracy świetlicy szkolnej musi wynikać z potrzeb rodziców i uczniów na podstawie kart zgłoszeń oraz wyliczonego czasu na oczekiwanie na autobus, uczniów dowożonych do szkół.

Łączenie klas

§ 24 W szkole działającej w szczególnie trudnych warunkach demograficznych lub geograficznych dopuszcza się **organizację nauczania w klasach łączonych.**

§ 25 Decyzję w sprawach wątpliwych podejmuje Wójt.

Zasady podziału na grupy

§ 26 PODZIAŁ NA GRUPY JEST MOŻLIWY W NASTĘPUJĄCYCH PRZYPADKACH:

1. na zajęcia z języków obcych grupy od 10 do 24 uczniów (w tym zespoły między-oddziałowe w klasach IV-VI szkół podstawowych i gimnazjów).
2. Informatyki, technologii informacyjnej, elementów informatyki w oddziałach liczących więcej niż 24 uczniów.
3. Zajęcia z wychowania fizycznego:
 - a) w klasach I-III zajęcia prowadzi się z całą klasą,
 - b) w klasach IV-VI szkoły podstawowej, w gimnazjum prowadzone są w grupach liczących od 12 do 26 uczniów, przy czym możliwe jest tworzenie grup między-oddziałowych lub grup między-klasowych, jednakże w ilości niepowodującej zwiększenia liczby godzin.

V. Zasady organizacji dodatkowych zajęć edukacyjnych

§. 27 W godzinach pracy świetlicy, w miarę możliwości należy przewidzieć realizowane przez nauczycieli w ramach zwiększonego pensum zajęcia wyrównawcze oraz rozwijające zainteresowania i uzdolnienia uczniów.

§. 28 Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, kompensacyjne, logopedyczne, gimnastyki korekcyjnej organizuje się z godzin pozostających do dyspozycji dyrektora.

§. 29 W przypadku rozdysonowania godzin do dyspozycji dyrektora, organizacja dodatkowych zajęć edukacyjnych może nastąpić za zgodą organu prowadzącego na uzasadniony wniosek dyrektora szkoły.

VI. Zasady organizacji indywidualnego nauczania.

§. 30 Indywidualne nauczanie organizuje się uczniom, których stan zdrowia uniemożliwia lub utrudnia uczęszczanie do szkoły, na okres określony w orzeczeniu o potrzebie indywidualnego nauczania. Godziny nauczania indywidualnego oraz zajęć rewalidacyjnych zostają wprowadzone do arkusza organizacyjnego szkoły wyłącznie na podstawie orzeczenia PPP, po zatwierdzeniu ilości godzin przez Wójta.

§. 31 Wprowadzenie godzin nauczania indywidualnego i zajęć rewalidacyjnych w trakcie roku szkolnego, następuje po akceptacji Wójta na wniosek dyrektora szkoły wraz z niezbędną dokumentacją i skutkiem finansowym zmian.

§. 32 Tygodniowy wymiar zajęć indywidualnego nauczania realizowany bezpośrednio z uczniem wynosi:

1. dla dzieci objętych rocznym przygotowaniem przedszkolnym (6-latków) – od 4-6 godzin
2. dla uczniów kl. I-III szkoły podstawowej – od 6-8 godzin
3. dla uczniów kl. IV-VI szkoły podstawowej – od 8-10 godzin
4. dla uczniów gimnazjum – od 10-12 godzin
5. rewalidacja indywidualna – 2 godz. tygodniowo.

§. 33 Nauczanie indywidualne organizuje dyrektor szkoły tak, aby zapewnić z jednej strony zaspokojenie potrzeb edukacyjnych danego dziecka, z drugiej strony spełnić wskazania zawarte w orzeczeniu poradni psychologiczno-pedagogicznej.

§. 34 Zajęcia w ramach nauczania indywidualnego prowadzi się w miejscu pobytu ucznia. Dyrektor szkoły ustala dla ucznia zakres, miejsce i czas nauczania indywidualnego co oznacza, że w szczególnych przypadkach można je organizować w szkole.

§. 35 W uzasadnionych przypadkach dyrektor szkoły może powierzyć prowadzenie zajęć indywidualnego nauczania nauczycielowi zatrudnionemu w innej szkole lub placówce.

VII. Zasady pracy bibliotekarzy

§. 36 1. Ustala się następujące normy zatrudnienia bibliotekarzy w szkołach podstawowych i zespołach szkół:

- 1) liczących do 50 uczniów – 5/30 etatu,
- 2) liczących od 50 do 100 uczniów – 10/30 etatu,
- 3) liczących od 100 do 150 uczniów – 15/30 etatu,
- 4) liczących od 150 do 200 uczniów – 1 etat.
2. Za podstawę ustalenia normy zatrudnienia bibliotekarzy szkolnych przyjmuje się:
 - 1) w zespołach szkół – łączoną liczbę uczniów we wszystkich szkołach zespołu,
 - 2) przez liczbę uczniów należy rozumieć planowaną liczbę uczniów na początku roku szkolnego,
 - 3) zmniejszenie liczby uczniów w ciągu roku szkolnego w granicach od 1 oddziału nie powoduje zmian w obsadzie biblioteki.
3. Godziny pracy biblioteki muszą być dostosowane do potrzeb uczniów.

VIII. Postanowienia końcowe

§. 37 Arkusz organizacyjny szkoły powinien być opracowywany zgodnie z przepisami prawa i powiązany z planem finansowym placówki. Dyrektor placówki zobowiązuje się do przestrzegania dyscypliny budżetowej.

**Zasady opracowywania arkuszy organizacji pracy szkół i przedszkoli, dla
których organem prowadzącym jest Gmina Godziesze Wielkie
na rok szkolny 2016/2017.**

I. Zasady ogólne

§ 1. Ustala się jednolite zasady pracy przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjów, dla których organem prowadzącym jest Gmina Godziesze Wielkie – stanowiące podstawę do opracowania arkuszy organizacyjnych w roku szkolnym 2016/2017.

§ 2. Ilekroć w dalszych wytycznych jest mowa o:

1. szkole – należy przez to rozumieć przedszkole, szkołę podstawową, gimnazjum, dla których organem prowadzącym jest Gmina Godziesze Wielkie.
2. dyrektorze - należy rozumieć dyrektora jednostki, o której mowa w pkt 1,
3. roku szkolnym – należy rozumieć okres pracy szkoły od 01 września 2016r. do dnia 31 sierpnia 2017r.
4. uczniu – należy również rozumieć wychowanka przedszkola.

§ 3. Przy planowaniu organizacji pracy przedszkola/szkoły na rok szkolny 2016/2017 należy uwzględnić obowiązujące przepisy prawa oświatowego.

§ 4. Arkusz organizacji powinien być opracowywany w powiązaniu z planem finansowym danej jednostki.

§ 5. Zaopiniowany i zatwierdzony przez Wójta Gminy arkusz organizacji pracy szkoły stanowi dla dyrektora podstawę do zatrudnienia odpowiedniej liczby nauczycieli i pracowników administracyjno-obsługowych.

§ 6. Projekt organizacji pracy szkoły winien określać zgodnie z planem nauczania przyjętym dla danego etapu edukacyjnego i z uwzględnieniem cyklu kształcenia:

1. Tygodniowy wymiar godzin lekcyjnych poszczególnych przedmiotów lub grup przedmiotów
2. Liczbę godzin:
 - a) do dyspozycji dyrektora ze wskazaniem jak zostały rozdysponowane,
 - b) religii,
 - c) pracy bibliotekarza, pedagoga,
 - d) nauczania indywidualnego (zgodnie z aktualnymi orzeczeniami),
 - e) rewalidacyjnych (zgodnie z aktualnymi orzeczeniami),
 - f) w szkołach gdzie są tworzone dwa lub więcej oddziałów tej samej klasy należy ustalić zbliżoną liczbę uczniów w poszczególnych oddziałach,
 - g) liczbę godzin wynikających z podziału na grupy,
 - h) liczbę dzieci w poszczególnych oddziałach z podziałem na liczbę chłopców i dziewcząt,
 - i) liczbę godzin realizowanych w klasach łączonych.

**Zasady opracowywania arkuszy organizacji pracy szkół i przedszkoli, dla
których organem prowadzącym jest Gmina Godziesze Wielkie
na rok szkolny 2016/2017.**

I. Zasady ogólne

§ 1. Ustala się jednolite zasady pracy przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjów, dla których organem prowadzącym jest Gmina Godziesze Wielkie – stanowiące podstawę do opracowania arkuszy organizacyjnych w roku szkolnym 2016/2017.

§ 2. Ilekroć w dalszych wytycznych jest mowa o:

1. szkole – należy przez to rozumieć przedszkole, szkołę podstawową, gimnazjum, dla których organem prowadzącym jest Gmina Godziesze Wielkie.
2. dyrektorze - należy rozumieć dyrektora jednostki, o której mowa w pkt 1,
3. roku szkolnym – należy rozumieć okres pracy szkoły od 01 września 2016r. do dnia 31 sierpnia 2017r.
4. uczniu – należy również rozumieć wychowanka przedszkola.

§ 3. Przy planowaniu organizacji pracy przedszkola/szkoły na rok szkolny 2016/2017 należy uwzględnić obowiązujące przepisy prawa oświatowego.

§ 4. Arkusz organizacji powinien być opracowywany w powiązaniu z planem finansowym danej jednostki.

§ 5. Zaopiniowany i zatwierdzony przez Wójta Gminy arkusz organizacji pracy szkoły stanowi dla dyrektora podstawę do zatrudnienia odpowiedniej liczby nauczycieli i pracowników administracyjno-obsługowych.

§ 6. Projekt organizacji pracy szkoły winien określać zgodnie z planem nauczania przyjętym dla danego etapu edukacyjnego i z uwzględnieniem cyklu kształcenia:

1. Tygodniowy wymiar godzin lekcyjnych poszczególnych przedmiotów lub grup przedmiotów
2. Liczbę godzin:
 - a) do dyspozycji dyrektora ze wskazaniem jak zostały rozdysponowane,
 - b) religii,
 - c) pracy bibliotekarza, pedagoga,
 - d) nauczania indywidualnego (zgodnie z aktualnymi orzeczeniami),
 - e) rewalidacyjnych (zgodnie z aktualnymi orzeczeniami),
 - f) w szkołach gdzie są tworzone dwa lub więcej oddziałów tej samej klasy należy ustalić zbliżoną liczbę uczniów w poszczególnych oddziałach,
 - g) liczbę godzin wynikających z podziału na grupy,
 - h) liczbę dzieci w poszczególnych oddziałach z podziałem na liczbę chłopców i dziewcząt,
 - i) liczbę godzin realizowanych w klasach łączonych.

II. Tryb przygotowywania arkuszy organizacji pracy szkół.

§ 7. Dyrektorzy szkół przedkładają do zatwierdzenia arkusze organizacji w terminie do **30 kwietnia 2016 r.** po uprzednim uzgodnieniu z Wójtem działań wymagających zgody organu prowadzącego. Arkusz organizacji przedkłada się w 2 egzemplarzach z adnotacją o zaopiniowaniu przez radę pedagogiczną wraz z załącznikami:

1. wykaz kadry pedagogicznej (pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych) z informacją o posiadanych przez nich kwalifikacjach, z proponowanym przydziałem godzin edukacyjnych i świetlicowych zgodnie z organizacją pracy i przedmiotem nauczania.
2. Informacja dotycząca awansu zawodowego nauczycieli
3. szkolne plany nauczania dla każdego oddziału na cykl nauczania.
4. Wykaz pracowników administracji i obsługi,
5. Aneks do arkusza organizacji ,
6. Zajęcia dla uczniów o szczególnych potrzebach edukacyjnych.

§ 8 Ostateczny termin zatwierdzania arkuszy organizacji szkół na rok szkolny 2016/2017 przez organ prowadzący ustala się do dnia **25 maja 2016 r.**

§ 9 W przypadku zmian w organizacji pracy, w stosunku do projektu, dyrektor do dnia **27 sierpnia 2016r.** przedkłada zaktualizowany arkusz organizacji pracy szkoły wraz z uzasadnieniem wprowadzonych zmian.

§ 10 Wszelkie zmiany w organizacji placówki powstałe w trakcie określonego roku szkolnego, umieszczane w kolejnych aneksach, należy zgłaszać do akceptacji na co najmniej **3 dni przed** datą wprowadzania zmian. Niedopuszczalne jest przedłożenie do zatwierdzenia aneksu po dacie wejścia w życie zmian. Dyrektor szkoły powinien na bieżąco aktualizować arkusz organizacyjny, uwzględniając zmiany (organizacyjne, stanowiskowe, placowe) zachodzące w placówce. Aktualizację należy składać jako aneks do arkusza organizacji.

§ 11 W arkuszu organizacji pracy szkół należy uwzględnić pracowników przebywających na urlopach bezpłatnych, urlopach dla poratowania zdrowia, urlopach macierzyńskich i wychowawczych . W przypadku jakichkolwiek zmian – należy dokonać korekty tego wykazu w aneksach.

III. Standardy dotyczące zatrudniania w szkołach.

Pracownicy pedagogiczni

§ 12 W pierwszej kolejności są zatrudniani nauczyciele o pełnych kwalifikacjach określonych w przepisach prawa oświatowego.

§ 13 Przydział czynności powinien uwzględniać wszystkie posiadane przez nauczycieli kwalifikacje. Nauczycielom posiadającym więcej niż jedną specjalność nauczania należy przydzielać godziny zgodnie z tymi specjalnościami.

§ 14 Dyrektorzy zgodnie z obowiązującymi przepisami, w nieprzekraczalnym terminie do 31 maja 2015r. dokonują formalności kadrowych wynikających z organizacji placówki w nowym roku szkolnym (rozwiązanie umowy, wypowiedzenie zmieniające dotychczasowe umowy, przeniesienia, uzupełnienia etatów, itp.).

§ 15 Nauczycieli zatrudnionych w trakcie roku szkolnego na czas określony, na zastępstwo za nieobecnego nauczyciela, należy zatrudnić na okres zastępstwa, jednak na czas nie dłuższy niż do zakończenia zajęć dydaktycznych – za wyjątkiem nauczycieli stażystów, zatrudnionych od 1 września, rozpoczynających staż na stopień nauczyciela kontraktowego.

§. 16 Sprawy zatrudnienia powinny być zakończone do 31 sierpnia 2016r. z wyjątkiem zatrudnienia na zastępstwo.

Pracownicy niepedagogiczni

§. 17 Należy prowadzić racjonalną politykę zatrudnienia pracowników niepedagogicznych, wynikających z faktycznych potrzeb, mając na uwadze maksymalne wykorzystanie przez nich czasu pracy i wypełnienie obowiązków w ramach zakresów czynności oraz racjonalne gospodarowanie środkami finansowymi budżetu placówki.

IV. Standardy dotyczące liczebności oddziałów

Liczebność oddziałów

§. 18 Liczba dzieci w oddziale przedszkolnym nie powinna przekroczyć 25.

§. 19 Do przedszkola przyjmowane są dzieci w wieku od 3 do 6 lat, w wyjątkowych przypadkach, za zgodą organu prowadzącego również w wieku 2,5 lat (tylko, gdy są wolne miejsca).

§.20 Do szkół podstawowych i gimnazjów dyrektorzy mają prawo przyjmować uczniów niebędących mieszkańcami gminy Godziesze Wielkie gdy szkoła dysponuje wolnymi miejscami i przy zachowaniu warunku, że z tego tytułu nie zajdzie konieczność tworzenia dodatkowego oddziału.

§. 21 Liczba uczniów w oddziałach:

- kl. „0” - do 25 uczniów,
- kl. I – III - do 25 uczniów,
- kl. IV – VI - do 30 uczniów,
- gimnazjum - do 30 uczniów,

§. 22 W szkołach, w których liczba uczniów w oddziale jest poniżej 10 uczniów, należy zastosować łączenie klas. Planowanie oddziałów poniżej 10 uczniów może być zakładane wyłącznie za zgodą organu prowadzącego szkołę pod warunkiem braku możliwości tworzenia klas łączonych.

§. 23 Liczba godzin i czas pracy świetlicy szkolnej musi wynikać z potrzeb rodziców i uczniów na podstawie kart zgłoszeń oraz wyliczonego czasu oczekiwania na autobus uczniów dowożonych do szkół.

Łączenie klas

§. 24 Określa się szczegółowe warunki w zakresie organizacji klas łączonych dla szkół podstawowych :

1. łączenie klas w szkole podstawowej następuje, gdy liczebność oddziałów wynosi mniej niż 10 uczniów,
2. na realizację obowiązkowych zajęć edukacyjnych w klasach łączonych przeznaczają się w szkolnym planie nauczania taką liczbę godzin , aby była zapewniona realizacja przyjętych programów nauczania.

§. 25 Decyzję w sprawach wątpliwych podejmuje organ prowadzący.

Zasady podziału na grupy

§.26 Podziału na grupy dokonuje się zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem MEN w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych.

V. Zasady organizacji dodatkowych zajęć edukacyjnych

§. 27 W godzinach pracy świetlicy, w miarę możliwości należy przewidzieć realizowane przez nauczycieli w ramach pensum zajęcia wyrównawcze oraz rozwijające zainteresowania i uzdolnienia uczniów.

VI. Zasady organizacji indywidualnego nauczania.

§. 28 Nauczanie indywidualne organizuje się uczniom na podstawie orzeczenia poradni psychologiczno-pedagogicznej, na okres określony w orzeczeniu o potrzebie indywidualnego nauczania. Godziny nauczania indywidualnego oraz zajęć rewalidacyjnych zostają wprowadzone do arkusza organizacyjnego szkoły wyłącznie na podstawie orzeczenia PPP, po zatwierdzeniu ilości godzin przez organ prowadzący.

§. 29 Wprowadzenie godzin nauczania indywidualnego i zajęć rewalidacyjnych w trakcie roku szkolnego, następuje po akceptacji organu prowadzącego, na wniosek dyrektora szkoły wraz z niezbędną dokumentacją.

§. 30 Tygodniowy wymiar zajęć indywidualnego nauczania realizowany bezpośrednio z uczniem wynosi:

1. dla dzieci objętych rocznym przygotowaniem przedszkolnym (6-latków) – od 4-6 godz.
2. dla uczniów kl. I-III szkoły podstawowej – od 6-8 godz.
3. dla uczniów kl. IV-VI szkoły podstawowej – od 8-10 godz.
4. dla uczniów gimnazjum – od 10-12 godz.
5. rewalidacja indywidualna – 2 godz. tygodniowo.

§. 31 W uzasadnionych przypadkach dyrektor szkoły może powierzyć prowadzenie zajęć indywidualnego nauczania nauczycielowi zatrudnionemu w innej szkole.

VII. Zasady pracy nauczycieli bibliotekarzy

§. 32. 1. Ustala się następujące normy zatrudnienia nauczycieli-bibliotekarzy w szkołach podstawowych i gimnazjum:

- 1) liczących do 50 uczniów – 15/30 etatu,
- 2) liczących od 51 do 100 uczniów – 15/30 etatu,
- 3) liczących powyżej 101 uczniów – 1 etat

2. Za podstawę ustalenia normy zatrudnienia nauczycieli-bibliotekarzy szkolnych przyjmuje się:

- 1) liczbę uczniów planowaną na początku roku szkolnego,
- 2) zmiana liczby uczniów w ciągu roku szkolnego nie powoduje zmian w obsadzie biblioteki.

3. Godziny pracy biblioteki muszą być dostosowane do potrzeb uczniów.

VIII. Postanowienia końcowe

§. 33 Arkusz organizacyjny szkoły powinien być opracowywany zgodnie z przepisami prawa i powiązany z planem finansowym placówki. Dyrektor jednostki zobowiązuje się do przestrzegania dyscypliny budżetowej.

WÓJT GMINY
Józef Polakowski

**UCHWAŁA NR XIX/129/2020
RADY GMINY RADZANOWO**

z dnia 24 czerwca 2020 r.

w sprawie przyjęcia stanowiska dotyczącego finansowania oświaty

Na podstawie art. 18 ust. 1, w związku z art. 7 ust.1 pkt 8 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713) oraz §15 ust. 2 pkt 3 uchwały Nr XLV/291/2018 Rady Gminy Radzanowo z dnia 26 września 2018 r. w sprawie Statutu Gminy Radzanowo (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2018 r. , poz. 9216, ze zm.) Rada Gminy uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się stanowisko dotyczące finansowania oświaty stanowiące załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Zobowiązuje się Przewodniczącą Rady Gminy Radzanowo do przekazania niniejszego stanowiska:

- 1) Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) Prezesowi Rady Ministrów,
- 3) Marszałkowi Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej,
- 4) Marszałkowi Senatu Rzeczypospolitej Polskiej,
- 5) Posłom i Senatorom z województwa mazowieckiego,
- 6) Ministrowi Edukacji Narodowej,
- 7) Samorządom gminnym z terenu województwa mazowieckiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Gminy

Jolanta Anna Sochacka

Załącznik do uchwały Nr XIX/129/2020

Rady Gminy Radzanowo

z dnia 24 czerwca 2020 r.

**Stanowisko
Rady Gminy Radzanowo
z dnia 24 czerwca 2020 r.
dotyczące finansowania oświaty.**

My, Radni Gminy Radzanowo - przedstawiciele lokalnej społeczności, wyrażamy ogromny niepokój związany z obecną sytuacją finansową naszej "małej ojczyzny". Od pewnego czasu obserwujemy narastające zagrożenie podstaw finansowych funkcjonowania naszej Gminy. Naszym stanowiskiem pragniemy wyrazić dezaprobatę do sposobu obliczania oraz do samej wielkości subwencji oświatowej otrzymywanej przez Gminę Radzanowo. Uznając rolę oświaty i edukacji za priorytetową dostrzegamy konieczność efektywnego gospodarowania środkami pochodzącymi z budżetu państwa na realizację przez gminę zadań oświatowych. Niestety z roku na rok jest to coraz trudniejsze, gdyż działania Rządu RP coraz częściej zrzucają na samorząd finansowanie swoich poczyną. System subwencjonowania na jednego ucznia spowodował, że przeznaczone przez samorząd subwencje/dotacje dla szkół są niewystarczające i coraz większe, własne środki gmina musi przeznaczać na realizację zadań oświatowych takich jak: prowadzenie przedszkoli, organizację i finansowanie dowożenia, utrzymywanie i rozwój bazy oświatowej, dotowanie oświaty niepublicznej.

W ostatnim czasie samorząd musiał się zmierzyć z nowo wprowadzonymi, generującymi dodatkowe obciążenia budżetowe, przepisami, np: tzw. "ustawa śmieciowa". Dodatkowo Gminę dotknął poważny spadek dochodów z tytułu udziałów w PIT i CIT.

Na trudną sytuację finansów gminnych wpływa również finansowanie wzrastającej liczby dzieci objętych zajęciami z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej ale opartej na opiniach (a nie orzeczeniach) z poradni psychologiczno-pedagogicznej. Z naszego punktu widzenia problematyczne jest również finansowanie urlopu dla poratowania zdrowia dla nauczycieli. Czy nie można zakwalifikować tegoż urlopu jako niezdolności do pracy i opłacanie go ze środków ZUS?

Skala podwyżek dla nauczycieli jak i pracowników administracji i obsługi w ciągu ostatnich dwóch lat, system osiągania średnich wynagrodzeń, bez zapewnienia wystarczających środków na ten cel, bardzo poważnie wpływa na inwestycje gminne. Samorząd zobowiązany jest dbać o zrównoważony i wszechstronny rozwój gminy i nie może sobie pozwolić na realizację jedynie zadań oświatowych.

Mając na uwadze powyższe, apelujemy o zwiększenie subwencji oświatowej do realnego poziomu, gdyż kwota subwencji naliczana przez Ministerstwo jest zbyt niska, a algorytm, stanowiący podstawę wyliczenia środków przeznaczanych przez państwo na cele oświatowe, nie zapewnia obiektywnego, jasnego i przejrzystego sposobu wyliczania potrzebnych na ten cel środków. Ponadto wnioskujemy o pełne pokrycie z budżetu państwa planowanego w 2020 roku wzrostu wynagrodzeń nauczycieli szkół i przedszkoli, poprzez realne zwiększenie kwoty części oświatowej subwencji ogólnej i dotacji przedszkolnej.

Pozostawienie kwestii finansowania oświaty w obecnym kształcie doprowadzi gminę do znaczącego ograniczenia realizacji gminnych zadań, w tym szczególnie inwestycyjnych, co będzie miało negatywny skutek na rozwój gospodarczy gminy i całej lokalnej społeczności.

UZASADNIENIE

Mając na uwadze aktualną sytuację finansową Gminy i czując odpowiedzialność za zrównoważony i wszechstronny jej rozwój członkowie komisji Rady Gminy Radzanowo na posiedzeniach komisji wyszli z inicjatywą, aby wyrazić swoje stanowisko w związku z problemami występującymi w finansowaniu oświaty.

Stanowisko Rady Gminy Radzanowo jest przyłączeniem się do głosu Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej, podnoszącym problem niedoszacowania kosztów realizacji zadań z zakresu oświaty i nawarstwiających się w związku z tym problemów z zarządzaniem oświatą.

Stanowisko Rady Gminy Radzanowo w tej sprawie jest również wezwaniem do podjęcia działań zapobiegających pogłębianiu się deficytu w samorządzie prowadzącym do zapaści w gminnych finansach.

Zarządzenie Nr 410/2018 Burmistrza Miasta Maków Mazowiecki z dnia 16 marca 2018 r. w sprawie ustalenia wytycznych do opracowania projektów arkuszy organizacyjnych szkół prowadzonych przez Miasto Maków Mazowiecki w roku szkolnym 2018/2019

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt. 8 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r., poz. 1875 ze zm.), art. 110 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 roku – Prawo Oświatowe (Dz. U. z 2017 r., poz. 59) oraz 17 ust. 3, 4 i 9 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 marca 2017 r. (Dz. U. 2017 poz. 649) zarządza się, co następuje:

§1. Ustala się wytyczne do opracowania projektów arkuszy organizacyjnych szkół prowadzonych przez Miasto Maków Mazowiecki oraz zasady organizacji pracy na rok szkolny 2018/2019. Arkusz organizacyjny szkoły należy opracować zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa w powiązaniu z planem finansowym szkoły. 1. Dyrektor szkoły jest odpowiedzialny za merytoryczne przygotowanie arkusza organizacyjnego, a w szczególności w obszarach: 1) przestrzegania ramowych planów nauczania, 2) zatrudniania nauczycieli zgodnie z kwalifikacjami, 3) przydzielania nauczycielom zajęć edukacyjnych zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami zawodowymi, 4) przydzielania nauczycielom godzin ponadwymiarowych, 5) dokonywania podziału uczniów na grupy zgodnie z obowiązującymi przepisami,

§2. 1. Dyrektor szkoły przygotowuje projekt arkusza organizacyjnego w systemie informatycznym Vulcan, zawierający następujące obszary: Organizacja, Tytuły płatności, Pracownicy, Oddziały, Przydziały. Oznaczony jako status gotowy, zweryfikowany, brak błędów – widoczny w systemie Vulcan. 2. Wydruk sporządzonego arkusza wraz z załącznikami należy przekazać do Urzędu Miejskiego w 3 egzemplarzach wraz z pismem przewodnim w terminie do 21 kwietnia 2018 r. 3. W przypadku uwag do złożonego arkusza organizacyjnego dyrektor szkoły zostanie poproszony o pisemne wyjaśnienie wątpliwości. 4. Burmistrz Miasta zatwierdza arkusz organizacji pracy szkoły podstawowej w terminie do 25 maja poprzez nadanie arkuszowi statusu ZATWIERDZONY. 5. Do 24 sierpnia 2018 r. należy sporządzić aneks wg stanu na 30 marca (zgodny z danymi SIO) uwzględniając wszelkie zmiany w planowanej organizacji szkoły oraz liczbie nauczycieli. 6. Każda zmiana w organizacji pracy szkoły musi być uwzględniona w formie aneksu i odbywa się według procedury opisanej powyżej. 7. Do kolejnych aneksów arkusza organizacyjnego należy dołączyć tylko te dokumenty i pisma, których treść uległa zmianie. 8. Aneks rozumiany jest jako dokument wprowadzający zmiany do arkusza i stanowi jego integralną część. Zaopiniowanie oraz zatwierdzenie aneksu przez organ prowadzący jest konieczne. Aneks musi mieć nadany kolejny numer. 9. W przypadku niezastosowania ww. zasad przy sporządzaniu arkusza organizacyjnego bądź aneksu nie zostanie on podpisany i zatwierdzony do realizacji przez organ prowadzący. 10. Dopuszcza się aneks w postaci zmienionego arkusza organizacyjnego. Zasady tworzenia arkusza organizacyjnego:

§3. 1. Zalecana liczba dzieci w oddziale nie powinna przekroczyć 30 osób, a klasach I - III w szkole podstawowej 25 osób. 2. Należy dążyć do maksymalnej ilości uczniów w oddziale. 3. Zalecana liczba uczniów w oddziale integracyjnym nie powinna przekroczyć 20 uczniów, w tym 5 uczniów z niepełnosprawnością. 4. Liczebności uczniów w oddziałach na poziomie tej samej klasy powinny być zbliżone, pod względem wieku, płci i ogólnej ilości. 5. Nie przyjmuje się do oddziału uczniów spoza obwodu szkoły, jeżeli miałyby to spowodować konieczność utworzenia dodatkowego oddziału lub podziału na grupy. 6. W przypadku potrzeby utworzenia oddziałów integracyjnych równocześnie w różnych szkołach tworzy się je w porozumieniu z organem tylko w jednej ze szkół. 7. Zajęcia wychowania fizycznego realizowane są w miarę możliwości w grupach oddziałowych. 8. 9. W projektach organizacyjnych nie należy planować zatrudnienia nauczycieli emerytów. Nauczyciele korzystający z obniżonego pensum nie mogą być zatrudnieni w innych placówkach oświatowych oraz nie mogą mieć przydzielonych godzin ponadwymiarowych. 10. Nauczyciele posiadający kwalifikacje z zakresu pedagogiki specjalnej zatrudniani dodatkowo w celu współorganizowania kształcenia integracyjnego oraz współorganizowania kształcenia uczniów niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym w oddziałach integracyjnych: a) tygodniowa ilość godzin nauczyciela w oddziale równa się liczbie realizowanych obowiązkowych zajęć wynikających z ramowego planu nauczania (bez podziału na grupy), b) wszystkie zajęcia rewalidacyjne i specjalistyczne dla uczniów oddziału integracyjnego realizowane są w ramach godzin, o których mowa w podpunkcie a. 11. Ilość etatów na stanowiskach administracji i obsługi nie ulega zwiększeniu, w stosunku do roku szkolnego 2017/2018. 12. W przypadku wygaśnięcia lub rozwiązania umowy o pracę, zatrudnienie nowych pracowników następuje w porozumieniu z organem prowadzącym. 13. W przypadku potrzeby zatrudnienia pracownika na czas określony, zaleca się, o ile to możliwe, wykorzystanie środków pozostających w dyspozycji Powiatowego Urzędu Pracy.

§4. Wymiar czasu pracy dyrektorów i wicedyrektorów: 1. W roku szkolnym 2018/2019 organ prowadzący ustala dla dyrektorów do realizacji obowiązujący wymiar godzin zajęć dydaktycznych, określony uchwałą w sprawie szczegółowych zasad udzielania i rozmiaru obniżek tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych prowadzonych bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz, nauczycielom, którym powierzono stanowiska kierownicze oraz określenia tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć pedagogów, psychologów, doradców zawodowych, terapeutów pedagogicznych i logopedów, w szkołach i placówkach oświatowo - wychowawczych prowadzonych przez Miasto Maków Mazowiecki. 2. W roku szkolnym 2018/2019 określa się liczbę stanowisk wicedyrektorów: 1) w Szkole Podstawowej Nr 1 – 1 stanowisko, 2) w Szkole Podstawowej Nr 2 - 2 stanowiska.

§5. Limity obsady etatowej pracowników administracji i obsługi: 1. W roku szkolnym 2018/2019 określa się następujące limity etatowe pracowników: 1) w Szkole Podstawowej Nr 1 - 12 etatów w tym: a) administracja - 2 etaty, b) obsługa 10 etatów, 2) w Szkole Podstawowej Nr 2 - 18 etatów, w tym: a) administracja - 3 etaty, b) obsługa 15 etatów.

§6. 1. Oddziały klasowe tworzy się w uzgodnieniu z organem prowadzącym. 2. W roku szkolnym 2018/2019 ustala się limity oddziałów rozpoczynających cykle kształcenia, tj. dla klasy I: a) Szkoła Podstawowa Nr 1 - 2 oddziały, b) Szkoła Podstawowa Nr 2 - 3 oddziały.

§7. 1. W roku szkolnym 2018/2019 zajęcia psychologiczne i logopedyczne należy organizować z pomocą poradni psychologiczno-pedagogicznej. 2. Nie planuje się wprowadzania drugiego języka obcego nowożytnego w klasach IV szkół podstawowych. 3. Określa się następującą ilość etatów pedagogów w roku szkolnym 2018/2019: a) w Szkole Podstawowej Nr 1 – 1 etat, b) w Szkole Podstawowej Nr 2 - 2 etaty.

§8. Uczniowie zapisywani są do szkoły z urzędu, jeżeli zamieszkują w obwodzie danej szkoły lub na wniosek rodzica bądź opiekuna prawnego, jeżeli zamieszkują poza obwodem szkolnym w miarę posiadanych wolnych miejsc w szkołach.

§9. 1. Nauczanie indywidualne należy organizować zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. 2. Tygodniowy wymiar godzin zajęć indywidualnego nauczania wynosi: 1) dla uczniów klas I-III szkoły podstawowej - 6 godzin, 2) dla uczniów klas IV-VI szkoły podstawowej - 8 godzin, 3) dla uczniów klas VII - VIII szkoły podstawowej i klas gimnazjalnych - 10 godzin.

§ 10. Płatne urlopy dla poratowania zdrowia nauczycieli: 1. Decyzję o udzieleniu nauczycielowi płatnego urlopu dla poratowania zdrowia podejmuje dyrektor placówki w oparciu o przepisy prawa oświatowego. 2. W przypadku złożenia przez nauczyciela wniosku o udzielenie mu urlopu zobowiązuje się dyrektora do pisemnego zawiadomienia organu prowadzącego w terminie 3 dni roboczych po złożeniu ww. wniosku. 3. Decyzję o odwołaniu się od orzeczenia do wojewódzkiego ośrodka medycyny pracy podejmuje dyrektor szkoły po pisemnym uzgodnieniu z organem prowadzącym. 4. Podstawą prawną jest Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 19 stycznia 2018 r. w sprawie orzekania o potrzebie udzielania nauczycielowi urlopu dla poratowania zdrowia.

§ 11. Wykonanie zarządzenia powierza się Dyrektorom Szkół Podstawowych w Makowie Mazowieckim.

§ 12. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Zarządzenie nr 47/2023 Burmistrza Włodawy z dnia 17 marca 2023 r. w sprawie założeń do organizacji przedszkoli prowadzonych przez Gminę Miejską Włodawa na rok szkolny 2023/2024

Na podstawie art. 33 ust. 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz.U. z 2023 r. poz. 40) Burmistrz Włodawy, zarządza co następuje:

§ 1. Określam założenia do organizacji przedszkoli prowadzonych przez Gminę Miejską Włodawa na rok szkolny 2023/2024 stanowiące załącznik do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Wykonanie zarządzenia powierzam dyrektorom przedszkoli.

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Załącznik do Zarządzenia nr 47/2023 Burmistrza Włodawy z dnia 17 marca 2023 r.

ZAŁOŻENIA DO OPRACOWANIA ARKUSZY ORGANIZACJI SZKÓŁ I PRZEDSZKOLI PROWADZONYCH PRZEZ GMINĘ MIEJSKĄ WŁODAWA NA ROK SZKOLNY 2023/2024

WSTĘPNE INFORMACJE

1. Szczegółową organizację nauczania, wychowania i opieki w roku szkolnym 2023/2024 określają arkusze organizacji szkół oraz przedszkoli opracowane przez dyrektorów jednostek oświatowych, na podstawie planów nauczania - uwzględniających ramowe plany nauczania. 2. Arkusz organizacji powinien być opracowany z zachowaniem zasady uzyskiwania najlepszych efektów przy optymalnym wykorzystaniu środków finansowych. 3. Zatwierdzony arkusz organizacji jest podstawą do ustalenia przez dyrektora tygodniowego rozkładu zajęć, określającego organizację zajęć edukacyjnych, z uwzględnieniem zasad ochrony zdrowia, bezpieczeństwa i higieny pracy. 4. Przed złożeniem do zatwierdzenia arkuszy organizacyjnych dyrektorzy omawiają i ustalają z organem prowadzącym działania wymagające zgody organu. 5. Omówione wcześniej arkusze organizacji na rok szkolny 2023/2024 należy złożyć sekretariacie Urzędu Miejskiego we Włodawie w terminie do 21.04.2023 roku. W 6. 7. Ostateczny termin zatwierdzenia arkuszy organizacji na rok szkolny 2023/2024 przez organ prowadzący ustala się do dnia 29.05.2023 roku. Aneks Nr 1 do arkusza organizacji na rok szkolny 2023/2024 dyrektorzy placówek oświatowych opracowują i składają do dnia 20.09.2023 roku. 8. Przed opracowaniem aneksu nr 1 do arkusza organizacji - dyrektor jednostki oświatowej omawia odstępstwa od założeń z organem prowadzącym i składa do 30 sierpnia 2023 roku pisemny wniosek do Burmistrza Włodawy o zatwierdzenie ewentualnych odstępstw w stosunku do zasad określonych w niniejszym dokumencie. 9. Arkusze oraz jego aneksy składane są w 4 egzemplarzach do 30 września, po tej dacie - w dwóch egzemplarzach.

KSZTAŁCENIE I WYCHOWANIE ORAZ KADRA

1. W przypadku oddziałów liczących mniej uczniów niż określono w aktualnych przepisach podział na grupy wymaga zgody organu prowadzącego. 2 - Godziny do dyspozycji dyrektora należy umieścić w arkuszu organizacyjnym jako oddzielną pulę godzin do wykorzystania w trakcie roku szkolnego. Godziny te powinny służyć przede wszystkim uczniom, a nie uzupełnieniu etatów dla nauczycieli. 3. W uzasadnionych przypadkach, za zgodą organu, liczebności klas pierwszych mogą ulec zmniejszeniu. 4. 5. Przed rozpoczęciem prac nad arkuszem organizacyjnym, dyrektor zwraca uwagę na: obowiązujące przepisy prawa - uregulowania dotyczące pracy szkoły wynikające ze statutu, - przepisy prawa miejscowego wydane przez organ stanowiący jst (np. pensum nauczycieli na niektórych stanowiskach), - dane ilościowe szkoły (liczba uczniów, liczba nauczycieli, kadra niepedagogiczna). Dokonanie analizy zdarzeń uzasadniających zmiany kadrowe, które należy odzwierciedlić w arkuszu organizacyjnym (częściowa likwidacja lub zmniejszenie liczby oddziałów, zakończenie kadencji dyrektora i konieczność zapewnienia mu pełnego wymiaru zajęć itp.) 6. Przygotowanie kryteriów typowania (doboru) do zwalniania i redukcji etatu. Wprowadzenie kryteriów doboru wymaga poinformowania nauczycieli, przynajmniej tych, którym będą wręczane wypowiedzenia. 7. W arkuszu wyszczególniana jest liczba godzin pracy finansowanych ze środków przydzielanych przez organ prowadzący (w tym liczbę godzin zajęć edukacyjnych i opiekuńczych, zajęć rewalidacyjnych, zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz innych zajęć wspomagających proces kształcenia realizowanych przez pedagoga, pedagoga specjalnego, psychologa, logopedę i innych nauczycieli). 8. Planując obsadę pedagogiczną na kolejny rok szkolny, dyrektor winien stworzyć możliwość zatrudnienia nowego nauczyciela,

tworząc wakat (wpisany do arkusza). 9. W przypadku wystąpienia wakatu w danej jednostce oświatowej dyrektor tej jednostki zobligowany jest do poinformowania o tym fakcie wszystkich pozostałych dyrektorów szkół i przedszkola oraz organu prowadzącego, w celu zorientowania się o możliwości uzupełnienia braku nauczyciela spośród nauczycieli z innych gminnych jednostek oświatowych. 10. Przy organizowaniu płatnych zastępstw należy brać pod uwagę kwalifikacje nauczycieli prowadzących zastępstwa, jakość nauczania, bezpieczeństwo uczniów oraz możliwości finansowe szkoły. 11. Zastępstwa, organizowane za nieobecnych nauczycieli, przebywających na dłuższych zwolnieniach lekarskich, na urloпах macierzyńskich, wychowawczych, dla poratowania zdrowia, należy ujmować w aneksach i przedkładać do zatwierdzenia. 12. Zwiększenie zatrudnienia pracowników administracji i obsługi może być dokonane tylko za zgodą organu prowadzącego.

Serwis samorządowy PAP

Lawinowy wzrost liczby orzeczeń wśród uczniów wykańcza gminne budżety

09.06.2026

W ciągu ostatniej dekady liczba dzieci i młodzieży posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego wzrosła o 130 proc. - wynika z danych, do których dotarł Serwis Samorządowy PAP. Z każdym rokiem ta liczba będzie wyższa. „Oświata wykończy samorząd” – przyznają organy prowadzące szkoły.

W ostatnich latach lawinowo rośnie liczba uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego. Z danych przekazanych przez resort edukacji wynika, że w roku szkolnym 2023/2024 w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej udzielono wsparcia 3,8 mln razy w przedszkolach, szkołach i placówkach systemu oświaty dla dzieci i młodzieży i dodatkowo 1,2 mln razy w poradniach psychologiczno-pedagogicznych, w których pomocą obejmowano uczniów, rodziców i nauczycieli. Łącznie w roku szkolnym 2023/2024 udzielono wsparcia w różnych formach 5 mln razy. W samym roku szkolnym 2024/2025 orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego otrzymało 343 tys. uczniów.

Z każdym rokiem liczby będą wyższe, a samorządy już dzisiaj biją na alarm.

„Każdego roku, pomimo niżu demograficznego, obserwujemy przyrost dzieci z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego. Bez radykalnej zmiany przepisów samorządy czeka finansowa katastrofa. Kiedyś mówiło się, że w kontekście niżu demograficznego oświata umrze. Ja bardziej obawiałabym się tego, że to samorząd umrze przez oświatę” – przyznaje Ewa Tomczak, skarbnik miasta Bytom

W samym Bytomiu liczba wydanych orzeczeń jest o 1/3 większa niż w poprzednim roku.

„W tej chwili potrzeby oświatowe wyliczane są na ucznia a nie na ilość nauczycieli zatrudnionych którzy muszą sprostać realizacji zadań. Potrzeby oświatowe w rzeczywistości dotyczą tylko części zadań a nie finansowaniem całości zadań z danego obszaru. Chcąc dokładnie policzyć okaże się, że w rzeczywistości te potrzeby wystarczyłyby tylko na zatrudnienie nauczyciela wraz ze wszystkimi pochodnymi. Natomiast wydatki leżące po stronie samorządów obejmują znacznie więcej zadań wynikających z przepisów. Są to m.in. transport dzieci z niepełnosprawnościami, organizacja stanowiska pracy do pracy z dziećmi z orzeczeniami, obsługa administracyjna. Gdybyśmy podsumowali te koszty to tylko na tym obszarze w kontekście zmiany przepisów powstaje luka” – podsumowuje Tomczak.

W 2025 roku luka oświatowa w skali całego kraju wyniosła 50 mld zł.

Na poważne problemy związane z liczbą wydawanych orzeczeń zwracają też uwagę organy prowadzące szkoły.

„Edukacja włączająca nas wykończy. Za większą liczbą uczniów z orzeczeniami w szkołach idzie konieczność zatrudniania dodatkowych nauczycieli a to dodatkowe koszty. Czasami do tak zwanych zwykłych klas trafiają dzieci, które są nadzwyczaj niezwykle, które wymagają, by ktoś czuł przy nich non stop, aby nie zrobiło krzywdy sobie i innym. Nie wiem czy takie dzieci włączone do tej zwykłej, codziennej edukacji są dobrze zaopiekowane” – mówi Grzegorz Cichy, burmistrz Proszowic i prezes Unii Miasteczek Polskich.

Cichy zwrócił też uwagę, że ogromnym obciążeniem dla samorządów jest pokrywanie kosztów dowozu dzieci z niepełnosprawnościami do szkół a także konieczność odpowiedniego przygotowania infrastruktury szkolnej dla uczniów ze specjalnymi potrzebami. Prezes UMP zwrócił też uwagę na kłopot z kadrą specjalistów, którzy ze względu na wysokość wynagrodzenia częściej wybierają sektor prywatny.

„Potrzebny jest poważny audyt efektów edukacji włączającej i zastanowić się, czy trzeba utrzymać ten model czy wprowadzić do niego jakieś zmiany” – przyznaje Cichy.

Sekretarz strony samorządowej KWRiST zwraca uwagę, że zwiększająca się liczba orzeczeń rodzi dla samorządów nie tylko problemy finansowe, ale również zarządcze.

„Problem jest absolutnie realny i ma wiele wymiarów. Dla samorządów sporym problemem jest chociażby to, że wiele orzeczeń zostaje wydanych podczas wakacji, zatem dopiero w nowym roku szkolnym okazuje się, ilu uczniów będzie potrzebowało kształcenia specjalnego. To spore wyzwanie organizacyjne. Dodatkowo, samorządy wydają na kształcenie specjalne nieprawdopodobnie dużo” – zaznacza Marek Wójcik.

Zdaniem dyrektora biura Związku Miast Polskich na powyższą kwestię należy spojrzeć szerzej i dostrzec, że rosnąca liczba orzeczeń świadczy o nieudolności całego systemu edukacji.

„MEN powinno odpowiedzieć na pytanie jak to się dzieje, że uczniów jest coraz mniej a pieniędzy na oświatę potrzeba coraz więcej. To znaczy, że system źle działa. A od budowy systemu jest ministerstwo a nie burmistrz. Pieniądze na oświatę są scentralizowane, zatem i zadania w tym obszarze powinny być scentralizowane” – konstatuje Ryszard Grobelny.

Grobelny nie ma też wątpliwości, że brak nowych regulacji w tej sprawie będzie miał mocny wpływ na kondycję samorządów.

„Oświata finansowo wykończy samorząd. Rosnąca lawinowo liczba uczniów z orzeczeniami to nie jest jedyny problematyczny element, jeśli chodzi o oświatę, ale czasami jest tak, że to ta jedna kropla przelewa kielich” – zaznacza dyrektor biura ZMP.

Ministerstwo edukacji nie ma jednak wątpliwości, że organizacja odpowiednich warunków nauki, również w kontekście potrzeb kształcenia specjalnego leży po stronie samorządów.

„Zapewnianie warunków umożliwiających stosowanie specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży objętych kształceniem specjalnym jest zadaniem organu prowadzącego przedszkole, szkołę lub placówkę” – napisała w odpowiedzi na interpelację poselską wiceministra edukacji Izabela Ziętka.

Według danych z Systemu Informacji Oświatowej (SIO) liczba etatów nauczycieli specjalistów wzrosła z 21 923,67 w roku szkolnym 2021/2022 do 57 688,70 etatów w roku szkolnym 2025/2026.

Jak informuje resort edukacji MEN wprowadziło mechanizmy różnicowania wysokości kwot potrzeb oświatowych, uwzględniające zróżnicowane potrzeby uczniów wymagających wsparcia. Po raz pierwszy mechanizm różnicowania kwot dla uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego ze względu na niepełnosprawności sprzężone lub autyzm został wprowadzony w 2025 roku.

Z przedstawionych danych wynika, że w ciągu ostatniej dekady liczba dzieci i młodzieży posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego wzrosła o 130%, w roku szkolnym 2015/2016 – było 150 tys. osób, natomiast w roku szkolnym 2024/2025 – 343 tys. osób.

„Wskazuje to na zwiększone potrzeby w zakresie diagnozowania i orzekania w poradniach oraz zapewnienia jakości wydawanych przez zespoły orzeczeń i opinii wwr w celu właściwej organizacji i dostosowania procesu kształcenia dzieci i młodzieży. W roku szkolnym 2024/2025 ponad 73% dzieci i młodzieży posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego uczęszczało do przedszkoli i szkół ogólnodostępnych, zgodnie z decyzją ich rodziców” – dodała Izabela Ziętka

Najbardziej dynamicznie wśród dzieci i młodzieży posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego rośnie liczba dzieci i młodzieży z diagnozą autyzmu lub zespołu Aspergera, która w ciągu dziesięciu lat zwiększyła się ponad dziesięciokrotnie: w roku szkolnym 2013/2014 – 10 tys., a w roku szkolnym 2023/2024 – 101 tys.

MEN informuje ponadto, że w roku szkolnym 2023/2024 w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej udzielono wsparcia 3,8 mln razy w przedszkolach, szkołach i placówkach systemu oświaty dla dzieci i młodzieży i dodatkowo 1,2 mln razy w poradniach psychologiczno-pedagogicznych, w których pomocą obejmowano uczniów, rodziców i nauczycieli. Łącznie w roku szkolnym 2023/2024 udzielono wsparcia w różnych formach 5 mln razy.

Łącznie, w roku 2026 w ramach kwoty potrzeb oświatowych dotyczących kształcenia dzieci i uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, naliczono środki finansowe w wysokości 27 mld zł.

Ewa Tomczak zaznacza jednak, że w kontekście niżu demograficznego i występującej coraz mniejszej liczby uczniów w samorządach ilość środków według obecnego systemu będzie malała.

W rozmowie z Serwisem Samorządowym PAP skarbniczka Bytomia podkreśliła, że zwiększenie wag w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej nie przykrywa tego ubytku w zakresie dzieci z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego.